Štev. 1 (667) L. XIV.
NOVO MESTO, četrtek,
10. januarja 1963

DOLENJSKI LIST

Iz novoletne poslanice predsednika Tita

Tovariši in tovarišice, državljani in državljanke Jugoslavije,

ko stopamo v novo, 1963. leto, lahko z olajšanjem gledamo na minulo nevarno obdobje v letu 1962, ko je človeštvo s strahom gledalo na svojo usodo. Bili smo na robu vojne katastrofe z najstrahotnejšimi posledicami. Pa vendar je tudi tokrat zmagal zdrav človeški razum tistih faktorjev, ki so najodgovornejši za ohranitev miru na svetu. Ves miroljubni svet jim je za to hvaležen in prav ta hvaležnost je zanje najodgovornejša obveznost, da bo tudi v prihodnje njihova poglavitna skrb ohranitev miru, da bodo budno in resno spremljali miroljubne težnje velikanske večine človeštva in da bo to njihova orientacija v zunanji politiki. Tiste sile, ki zastopajo in ki bodo zastopale politiko miru, politiko miroljubne in konstruktivne koeksistence med narodi, lahko s popolno pravico in zaupanjem računajo na podporo vseh miroljubnih sil na svetu.

V boju za mir in miroljubno mednarodno sodelovanje, skupaj z neangažiranimi in drugimi miroljubnimi silami na svetu je politika naše države na mednarodnem torišču prišla v preteklem letu do popolnega izraza, zlasti v OZN. Zaradi tega se je v svetu še povečal ugled naše države. Naša zunanjepolitična aktivnost mora biti prežeta s takšno skrbjo, da lahko naši delovni ljudje mirno grade srečnejšo prihodnost v prepričanju, da sadovi njihovega ustvarjalnega dela ne bodo z ničimer ogroženi. Naša zunanja politika mora biti v skladu z načeli miroljubne aktivne koeksistence, z načeli miroljubnega sodelovanje z vsemi državami, ne glede na razlike v družbenih sistemih. V boju za mir je potrebno še bolj usklajevati naše akcije z akcijami neangažiranih držav in še bolj razširjati vsestransko sodelovanje s temi državami. V zunanji politiki moramo še naprej krepiti in razširjati sodelovanje s socialističnimi državami, s Sovjetsko zvezo in drugimi ter se izogibati vsega, kar bi lahko oviralo pravilne odnose z njimi. Če bo naša zunanja politika slonela na takšnih temeljih, bomo najbolj prispevali k utrditvi miru na svetu in k ustvarjanju umirjenosti pri graditvi socializma v državi.

Menimo, da je v današnjem času politika sile, politika urejanja mednarodnih problemov s silo ali z oboroženim obračunavanjem med družbenimi sistemi najreakcionarnejše pojmovanje, pa naj pride s katerekoli strani. Zmaga socializma je najbolj zanesljiva v miroljubnem tekmovanju med narodi držav z različnimi družbenimi sistemi v njihovem ekonomskem razvoju. Zanikati to pomeni zastopati stališča, podobna stališčem tistih reakcionarnih kapitalističnih krogov, ki menijo, da lahko z vojno ne le preprečijo, temveč tudi uničijo komunizem in podaljšajo eksistenco kapitalizma. Toda minilo je obdobje klasičnih vojn, ko je ena stran lahko zmagala. V novi svetovni vojni z današnjimi rušilnimi sredstvi bi bili vsi premagani, katastrofa bi bila popolna.

DRŽAVLJANI IN DRŽAVLJANKE, v leto 1963 stopamo z novimi nalogami, ki niso nepremagljive, zakaj dovolj izkušenj imamo, da jih bomo lahko pravilno reševali. Iz pomanjkljivosti v preteklosti smo potegnili potrebne sklepe in sedaj moramo te sklepe izvajati dosledno, brez nervoze in pretiravanja.

V prihodnjem, 1963. letu bomo sprejeli tudi novo ustavo, o kateri javno razpravljajo najširše ljudske množice. Prepričan sem, da nam bo nova ustava precaj olajšala naadljnji pravilen razvoj celotnega družbenega življenja. Z zaupanjem lahko gledamo v srečnejšo prihodnost, v uresničenje socializma v naši državi, zakaj to je cilj, ki je zapisan na zastavi naše revolucije.

Državljanom in državljankam Jugoslavije, našim delavcem, graditeljem socializma, članom Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, naši mladini in pionirjem, pripadnikom naše ljudske armade in varnostne službe želim srečno novo 1963. leto!

Priprave za gradnjo domače atomske elektrarne

Strokovnjaki inštituta »Rudjer Bošković« v Zagrebu nadaljujejo v sodelovanju z atomskimi instituti in industrijo priprave za gradnjo naše prve atomske elektrarne, ki naj bi bila prototip za gradnjo elektrarn te vrste pri nas. Sedaj pripravljajo jugoslovansko združenje, ki bi prevzelo gradnjo prve atomske elektrarne. Sodijo, da so za ustanovitev takšnega združenja že dane realne osnove. Doslej smo uporabljali v Jugoslaviji jedrsko energijo predvsem v obliki radioaktivnih izotopov v industriji in kmetijstvu.

Pokrovitelj JPI je pozval najmlajše

Predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike Jugoslavije in pokrovitelj Jugoslovanskih pionirskih iger »Tehnična kultura mladih« Franc Leskošek je pozval pionirje in ostale najmlajše člane naše skupnosti, naj množično sodelujejo pri teh igrah, ki bodo trajale do 25. maja. Pionirje so k sodelovanju povabili tudi biolog, akademik dr. Siniša Stanković, predsednik astronavtskega in raketnega društva Jugoslavije prof. dr. Tatomir Anđelić in prof. Ante Obuljen.

Združitev okrajev ne sme ovirati bodočega dela SZDL

Občinska konferenca SZDL v Sevnici 28. decembra je obravnavala vlogo SZDL v komuni in nakazala vrsto problemov ter na koncu pestre razprave sprejela več sklepov. Kot gostje so se je udeležili Metod Lampič, sekretar ideološke komisije pri glavnem odboru SZDL, inž. Andrej Marinc, predsednik okrajnega odbora SZDL Celje, in sekretar okrajnega odbora SZDL Celje Janko Ževart. Nekaj nad 60 delegatov je izvolilo nov, 23-članski občinski odbor. Za predsednika občinskega odbora SZDL je bil ponovno izvoljen DUŠAN BRELIH.

Predsednik občinskega odbora SZDL je v svojem referatu med drugim poudaril, da je občinska konferenca v času, ko občani še živo razpravljajo o novi ustavi, o statutu občine in statutih delovnih organizacij. Prav v tem času so se delovni kolektivi v gospodarskih organizacijah odločno zavzeli za povečanje proizvodnje, oblikovanje sistema delitve po delu in proučevanje notranjega ter zunanjega tržišča. Kolektivi si prizadevajo, da bi se njihove gospodarske organizacije čim uspešnejše vključile v mednarodno delitev dela. Ker bodo krajevne skupnosti kot bodoče osnove družbene samoupravne enote na določenem področju reševale izredno pomembne naloge, je dolžnost krajevnih organizacij SZDL, da z njimi sodelujejo.

Tovariš predsednik je nadalje poudaril, da so bili ponekod zbori občanov organizirani samo zato, da bi zadostili formalnostim. Odgovorni činitelji so premalo prisluhnili razpravam občanov. Občani so sicer že večkrat predlagali rešitev določenih problemov, ki bi bili izvedljivi z manjšimi finančnimi sredstvi, vendar o tem ObLO pa tudi sveti največkrat niso razpravljali. Opazilo se je tudi, da zaprtost tako občinske kakor tudi krajevnih organizacij SZDL ni najbolje vplivala na delo SZDL. Zato bi bilo potrebno, da bi občinski odbor SZDL izdajal svoje glasilo, ki bi občane obveščalo o najvažnejših političnih in gospodarskih dogodkih v komuni.

Znaten del dejavnosti krajevnih organizacij bi se mo-

(Nadaljevanje na 20. str.)

VREME

OD 10. DO 20. JANUARJA

Okrog 10. januarja pričakujemo nastop mraza s snegom in burjo. Snežilo bo v glavnem do srede januarja in še enkrat okrog 18. januarja, nato jasno in hud mraz.

Dr. V. M.

V Novem mestu Jože, v Brežicah Duško...

To, kar smo zapisali pred letom dni, lahko danes ponovimo: ROJENICE SO ZAČELE NOVO LETO S FANTKOMA...

»Šele sinoči me je mož Janez pripeljal ob enajstih zvečer v novomeško porodnišnico,« nam je nasmejana povedala **Martina Hočevar z Vrha 4 pri Šentjerneju,** delavka Iskrinega obrata »Upori« v Šentjerneju, ko smo jo 1. januarja opoldne obiskali. Že 14. minuto v novem letu je kot najmlajši prebivalec Dolenjske prijokal na svet njen drugi otrok, sinko z 2780 grami, dolg 50 cm. »Vrsto let že beremo pri hiši Dolenjski list,« je nadaljevala, »pa so mi delavke v obratu rekle: Martina, počakaj, da boš v novem letu prva na vrsti... Bodo o tebi pisali! Pa si nisem nič mislila, da bo mene doletelo...« Ljubeče je pogledala sinka, ki so ga za nekaj minut položili na njeno zglavje, da smo ju lahko fotografirali. Res si ni mogla predstavljati, da bo prva darovala življenje otroku v novem letu, saj je nastopila porodniški dopust šele 30. decembra. No, pa se je vse srečno izteklo: njenemu Jožku je pomagala na svet dežurna babica Tončka Kolenc, navzoča pa sta bila tudi zdravnica dr. Marija Maležič in mlajši dežurni zdravnik dr. Željko Šribar. Še prisrčna čestitka, velik šopek nageljnov in obvestilo, da smo sinku namenili hranilno knjižico s prvo vlogo 3000 dinarjev, pa smo se poslovili.

Duško, sinček Ljudmile Gvozdič, je privekal na svet 1. januarja ob 11.30 v brežiški porodnišnici
(Foto: Baškovič, Brežice)

Zanimalo nas je še, kako je bilo lani s »pridelkom« v novomeški porodnišnici. Dežurni zdravnik dr. Šribar nam je postregel s podatki: bilo je 1674 porodov, rodilo pa se je 855 deklic in 845 fantkov; 26-krat so se rodili lani dvojčki. Skupno se je torej rodilo lani 1700 otrok (predlanskim: 1634 otrok). Leto 1962 je zaključila mala Vesna, ki jo je rodila Antonija Jankovič, delavka iz BELTA v Črnomlju, na starega leta dan ob 21.30.

V brežiški porodnišnici so čakali 1. januarja na prvi porod kar do pol dvanajstih dopoldne, ko je prijokal na svet Duško, prvorojenec **Ljudmile Gvozdič iz Brezine 107,** uslužbenke trgov. podjetja KRKA v Brežicah. Tehtal je 3300 g, dolg pa je bil 54 cm; njegov očka je elektrotehnik in dela v Zagrebu. Dve uri pred polnočjo v Silvestrovi noči

(Nadaljevanje na 5. str.)

Martina Hočevar iz Vrha pri Šentjerneju z »najmlajšim Dolenjcem« — sinkom Jožkom, ki se je rodil v 14. minuti novega leta 1963

99 NOVOLETNIH NAGRAD - PRIJETNO PRESENEČENJE ZA VSE NAŠE BRALKE IN DRUGE NAROČNIKE – NA 23. STRANI DANAŠNJE ŠTEVILKE!

Razvijajmo lovski turizem!

Ko razvijamo turizem, ne smemo nikdar pozabiti na to, kakšno zabavo in razvedrilo bomo nudili gostu, ki bo obiskal naše področje. Nihče ne potuje zato, da bi po svetu samo jedel in pil, saj lahko obo e opravlja doma. Naravne lepote področja odtehtajo marsikaj, ne pomenijo pa vsega. *Zelo važen sestavni del turizma sta lahko lov in ribolov. Za oboje je pri nas dovolj pogojev, zlasti dovolj pa jih je na brežiškem področju.* Oboje lahko pomeni tudi znaten priliv tujih deviznih sredstev, ker obe vrsti športa: lov in ribolov tujci zelo cenijo in usluge te vrste radi plačajo.

Stalež v gozdnih in rečnih loviščih je v občini Brežice precej osiromašen. K temu je razen »mesarskega« lova pripomoglo tudi deževje, poplave v letošnjem letu, pozna pomlad in zgodnja zima. Takšno stanje narekuje takojšnje razumne posege v lovišča v želji, da bi jih obogatili z divjadjo in ribjim zarodom. Občinski udski odbor, ki se zelo zanima za razvoj turizma na področju občine, bo najbrž dodelil primerno dotacijo, ki bo služila kot osnova za izboljšanje stanja. Štiri nižinske lovske družine se že dogovarjajo o tem, da bi prispevale vsaka po 100 tisoč za ureditev voliere (gojišča za fazane in jerebice), pozneje pa bi s svojimi prispevki krile stroške vzdrževanja takšnega gojišča. Prav tako bo treba v reke na brežiškem področju spustiti dovolj mladega ribjega zaroda.

Tujcev, ki bi radi prišli k nam na lov in ribolov, je dovolj. Lepo priča o tem nedavni obisk tujih lovcev s posredovanjem republiške lovske zveze. Zato je prav, da o lovstvu in ribištvu kot pomembnih dopolnilih turizma v občini resno razmišljamo in takoj napravimo potrebne korake.

HIPODROM ZA KONJSKI ŠPORT PRI ČATEŽU?

Morda (upamo, da se bo ta »morda« kljub vsemu uresničil) bomo pri savskem nasipu za Čateškimi Toplicami v prihodnjih letih lahko v sodobno urejenem hipodromu za konjski šport navijali za svoje štirinoge prijatelje-konje. Konjski šport je bil nekdaj v Posavju precej razvit, pa je pričel naglo pešati, ko je hipodrom Matije Gubca v Vidmu-Krškem pričel služiti speedway dirkam. Del stroškov za gradnjo hipodroma bi poravnalo Avto-moto društvo Videm-Krško, ker je prevzelo hipodrom Matije Gubca. Novo konjsko dirkališče pri Čateških Toplicah bi bilo pomembno za konjski šport, razen tega pa ne gre zametavati njegove tržne vrednosti. Bližina Zagreba, ki podobnega hipodroma še nima, in neposredna bližina Čateških Toplic kot osrednjega turističnega objekta v občini, bi zagotovila zadosten obisk gledalcev, to pa bi hkrati pomenilo lep dohodek. Tudi pri nas postajalo zlasti v večjih mestih konji muzejska redkost, zato ni čudno, če drugod v svetu velik del prebivalcev zelo rad preživlja proste trenutke prav v hipodromih, ker občudujejo konje.

Prireditve na čateškem hipodromu bi bile najbrž vsakih 14 dni. Tu bi lahko prirejali tudi razna mednarodna tekmovanja. Na brežiškem področju živijo trije znani rejci konj kasakov (Lipej, Balon in Križanec), ki so vzgojili že mnogo plemenitih in odličnih konj. Na novem hipodromu bi kazalo urediti še totalizator, službo konjske stave, saj izkušnje z beograjskega konjskega hipodroma kažejo, da je stava na konje prav v konjskem športu med gledalci zelo priljubljena in prinaša precej zaslužka organizatorju. Hipodrom bi torej za brežiški turizem po vsem, kar smo našteli, res veliko pomenil.

M.

Bralcem našega lista

Tone Grivec iz Poljan pri Mirni peči, ki je pri vojakih v Sarajevu, želi srečno novo leto vsem domačim, posebno pa bralcem našega domačega lista!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Z optimizmom v novo leto

Novoletni prazniki so za nami, poslovili smo se za vedno od burnega leta 1962, o katerem smo dosti pisali. Življenje se je vrnilo v normalni tir in z novimi željami in ambicijami smo stopili v nove leto 1963.

Tudi tokrat je naše novoletno razpoloženje motilo pokanje pušk in grmenje topov v Kongu, Južnem Vietnamu, Bruneiju, jemensko-sudanski meji, med tem ko so si državniki pošiljali novoletna voščila z »najboljšimi željami«. Vendar tudi novoletne čestitke državnikov niso le diplomatska vljudnost in samo lep običaj. V mnogih lahko zasledimo določeno politiko, poudarjanje stvari, ki so važne in značilne.

Naj omenim le citata iz čestitk, značilna za odnose Vzhod — Zahod. »Ameriški narod pričakuje Novo leto z najiskrenejšo željo za napredek stvari miru. Kar zadeva nas, vam zagotavljamo, da ne bomo zamudili nobene priložnosti za razvoj miru v svetu in razumevanje med narodi«, je med drugim rečeno v čestitki predsednika Kennedyja, premieru Hruščovu in predsedniku Brežnjevu. V prav tako optimističnem duhu sta poslala čestitko Hruščov in Brežnjev Kennedyju: »Izražamo upanje, da se bodo odnosi med SZ in ZDA v letu 1963 okrepili . . .«

Tudi ideološki spor med Pekingom in Moskvo z ozirom na usmeritev v svetovni politiki, je imel velik odmev v novoletnih čestitkah. Hruščov in Brežnjev sta napisala v čestitki Kitajcem med drugim: »Vedno bolj jasno se lahko vidi, da so sile miru sposobne preprečiti termonuklearno vojno in da postaja svetovni socialistični sistem vedno bolj činitelj, ki odloča o razvoju mednarodnega položaja v korist miru in napredka. Sovjetsko ljudstvo ostaja zvesto leninističnim načelom miroljubne koeksistence in utrjevanju prijateljstva med narodi in očuvanju svetovnega miru«. V Pekingu so odgovorili med drugim: »Kitajski narod bo vedno s sovjetskim ljudstvom, energično se bo držal načel Moskovske deklaracije in Moskovske izjave ter se bo odločno uprl imperialistični politiki vojne in agresije . . .« In če k tej čestitki dodamo dolgo razpravo, objavljeno v kitajskem časopisu »Hung Či« pod naslovom »Revolucionarna dialektika in kako oceniti imperializem«, potem lahko sklepamo, da se bo diskusija o »zobeh papirnatega tigra« v letošnjem letu nadaljevala in še bolj zaostrila. V tem kitajskem članku korajžno razpredajo filozofijo, da so »vsi reakcionarji papirnati tigri« in da ni bilo nikoli odločilen činitelj za usodo človeštva »nobeno orožje, temveč vedno ljudske množice. Največja sila na svetu je sila ljudstva in ne jedrsko orožje«. Seveda napadajo »jugoslovanske revizioniste«, mislijo pa na Hruščova, Togliattija in vse tiste, ki se ne strinjajo s Kitajci in njihovimi dogmatskimi stališči. »Pravda« je objavila obširen članek, v katerem analizira položaj v mednarodnem komunističnem gibanju ter napada tudi kitajske voditelje zaradi dogmatskih stališč. — »Pravda« poudarja, da ima spor, ki je nastal v delavskem in komunističnem gibanju principielen značaj in se predvsem nanaša na vprašanja vojne in miru.

— — —

»Modre čelade« so v kratkem času brez večjih težav pregnale Combejeve žandarje in druge plačance iz Katange in sam Combe je komaj ušel ujetništvu. In ko je že kazalo, da so sile OZN z vojaško akcijo spravile Combeja s političnega prestola, so se vmešali njegovi zaščitniki v Londonu in Bruslju ter začeli z akcijo, da bi vsaj zavrli, če že ne bi mogli preprečiti dokončne likvidacije Combeja. Combe se je vrnil v Elisabethville, kamor je kongoška vlada poslala svojo misijo, da bi začasno prevzela upravo v Katangi. Vendar najnovejši razvoj dogodkov kaže, da se bo začelo sedaj obdobje pogajanj, da bi našli kompromis med interesi ZDA in zahodnoevropsko skupino, ki jo vodi Velika Britanija. To naj bi bil verjetno kompromis, ki naj bi v osnovnih obrisih pomenil uresničenje U Tantovega načrta integracije Konga, hkrati pa rešitev tujih interesov v Katangi.

Tako smo se srečali že v prvih dneh novega leta z nerešenimi mednarodnimi problemi od Konga, Berlina, indijsko-kitajskega obmejnega spora in drugimi. Toda navzlic vsemu vstopamo v novo leto z optimizmom, ker smo se v preteklem letu ob kubanskem primeru obogatili z ugotovitvijo, da so »jedrski argumenti« na mednarodni politični borzi brez vrednosti.

Zakaj samo sezonski popust pri „fičkih“?

Vest o začasnem znižanju cen »fičkov« za 95 tisoč dinarjev je povzročila večje povpraševanje po njih. Samo zagrebško podjetje »Auto-Hrvatska« je sredi decembra prodalo 40 do 50 avtomobilov dnevno. To znižanje pa je imelo še eno posledico: spet je oživelo polemiko med proizvajalci in javnostjo o tem, ali so »fički« lahko cenejši. Kupci se nikakor ne morejo strinjati s tem, da gre le za »sezonsko« znižanje cene, ker upravičeno menijo, da avtomobil ne more biti sezonski artikel. Kupci zastavljajo tudi vprašanje, kakšna bo cena »Fička« po prvem februarju, ko bo sedanji »sezonski popust« nehal veljati. In kako bo s prodajo avtomobilov po tem roku, saj bo marsikdo, ki je planiral nakup »fička« spomladi ali še kasneje, skušal kupiti avto zdaj, dokler traja popust. Skoraj sto tisoč dinarjev ni majhna stvar.

Mnogi pa pravijo, da naša avtomobilska industrija ne vodi najboljše politike na tržišču. Odločitev, da se povečajo cene malih avtomobilov za petino vrednosti pred prehodom na tekoči trak in podvojeno proizvodnjo v novi tovarni v Kragujevcu, in to v času, ko so težave pri prodaji vseh drugih industrijskih artiklov in ko se zmanjšujejo najvišji dohodki, res ni najboljša.

Zanimiva je kalkulacija »Zastave« o tem, komu in koliko avtomobilov bo prodala v bodoče. V zadnjih treh letih je tovarna prodala okrog 25 tisoč »fičkov«. Analiza tržišča, ki se je opirala na povečane cene teh avtomobilov, je opozorila, da so potencialni kupci »fičkov« pretežno ljudje, ki imajo okrog 90 tisoč dinarjev mesečnih dohodkov. Po teh analizah bi lahko tovarna prodala največ 7 tisoč avtomobilov, proizvedla pa jih je lani 12 tisoč. Kako pa bo v bodoče? »Zastava« lahko izdela že 32 tisoč avtomobilov letno. Ko je bilo treba odločati o kreditih za modernizacijo tovarne v Kragujevcu, so bili glavni motivi za dodelitev teh kreditov prav pocenitev proizvodnje in perspektive tržišča.

Analize pa so povedale še nekaj. Če bi bile cene »fičkov« nižje, bi se med kupce lahko uvrstili tudi ljudje s 50 do 60 tisoč dinarji mesečnega dohodka in 20 tisoč prodanih avtomobilov bi takrat bila realna številka.

Kako bo »Zastava« prerezala ta gordijski vozel? Bo uvedla celoletni popust pri avtomobilih, poiskala notranje rezerve in zmanjšala proizvodne stroške?

Na velikem sejmu: živahno

7. januarja so na prvi letošnji sejem klub slabemu vremenu pripeljali 930 prašičev in 185 glav goveje živine. Zaradi velikega števila kupcev, ki so to pot prišli tudi s Hrvaškega, se je cena prašičem od zadnjega sejma v decembru nekoliko povečala: znašala je 4.500 do 8.000 din. Za vole so zahtevali 110.000 do 135.000 din, za krave 55.000 do 95.000 din in za mlado živino 60.000 do 110.000 din.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Pred nami so velike naloge

Na tem skromnem prostoru je težko tudi bežno orisati vse najvažnejše, kar se je zgodilo v času, odkar smo zadnjič izšli. Zaradi tega bomo morali marsikaj izpustiti. Tako ne bi posebej pisali, kako so naši delovni ljudje po vsej Jugoslaviji praznovali novoletne praznike. Omenimo naj le to, da je tovariš Tito preživel novoletno noč v Zagrebu, med najbližjimi tovariši in seveda v veselem razpoloženju. Tako prijetno pa so praznovali ljudje vsepovsod, veseleč se uspehov in z novimi obeti, v pričakovanju še večjih uspehov, ki pa jih ne bo brez truda in naporov.

Tik pred zaključkom starega leta, se pravi že skoraj na pragu novega leta, je Zvezna ljudska skuščina sprejela družbeni plan in proračun za leto 1963. Značilno zanj je, da je realen, ker računa z razpoložljivimi možnostmi. To pa je zelo važno. Včasih so plani le preveč izhajali iz velikih potreb in želja, za katere pa ni bilo stvarnih možnosti. Predvidevanja in usmerjanje gospodarskega razvoja temeljijo na osnovah, ki smo jih ustvarili lani, predvsem pa na vzdušju in uspehih druge polovice leta. To pomeni, da bo treba napeti vse sile, in to že takoj prve mesece, da bi tudi letos dosegli uspehe, kakršnim smo bili priča v najugodnejših mesecih lanskega leta. V planu je poudarek na tistih politično-ekonomskih nalogah, katerih izpolnitev bo omogočila povečanje proizvodnje, izvoza in produktivnosti. Pri zaposlovanju nove delovne sile bo treba paziti, da ne pridemo v še večje težave ali z drugo besedo, da k sedanjim ne dodamo še nove. Vedeti je namreč treba, da je marsikje precej odvečne delovne sile. Najprej je treba racionalno zaposliti to, preden se bomo odločili za zaposlitev nove. Vseh notranjih rezerv še nismo izrabili; tudi to so možnosti, s katerimi računajo predvidevanja letošnjega plana. Precejšen poudarek je tudi na nadaljnjem razvoju znanstveno-raziskovalnega dela, brez katerega si na tej stopnji gospodarstva ne moremo več zamisliti uspešnega gospodarjenja in konkurenčnosti na tujem trgu. Težišče je tudi na osebni potrošnji, ki mora iti v korak z doseženimi uspehi v proizvodnji in produktivnosti.

»Gospodarski vestnik« je v svoji novoletni številki objavil razgovor s predsednikom Izvršnega sveta Viktorjem Avbljem. Iz njega naj povzamemo samo nekaj misli, ki pa še daleč ne bodo verna podoba bogate vsebine razgovora. Ko je tovariš Avbelj odgovarjal na vprašanje, kateri so bili glavni uspehi novega, sproščenega gospodarskega sistema, je dejal, da je to zavest, ki že prevladuje, da je treba še naprej izgrajevati ta sistem. V nadaljnjem razvoju je treba premagati razne zaostale težnje, ki vlečejo razvoj nazaj, misleč, da je težave mogoče premagati le s »politiko močne roke«. Bogate izkušnje in doženi uspehi pa dokazujejo, da je edina pot, ki zagotavlja uspešen razvoj: nadaljnji razvoj družbenega in gospodarskega sistema, s sproščanjem najširših iniciativ delovnih ljudi. — Za letošnji plan je tovariš Avbelj dejal, da se opira na delovanje gospodarskega sistema, s katerim povezuje izvrševanje ekonomsko-političnih nalog v letošnjem letu. Hkrati je opozoril tudi na nekatere naloge, ki se jih moramo lotiti že takoj v začetku leta: povečanje proizvodnje, ki je temelj za povečanje vseh oblik potrošnje. Nadalje bo treba še naprej povečevati izvoz, produktivnost in raven realnega standarda, ki pa mora ustrezati doseženim uspehom v proizvodnji in produktivnosti. Med letošnje naloge sodijo tudi povečanje kmetijske proizvodnje, predvsem tistih pridelkov, ki jih stalno primanjkuje, zaradi česar nihajo cene na trgu, doseči družbeno ekonomičnost in rentabilnost investicijskih vlaganj itd.

Na nedavnem plenumu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije so obravnavali predloge za spremembo v organizaciji in delovnih metod sindikatov. Take spremembe naj bi olajšale delo v skladu z nalogami, ki jih imajo sindikati na sedanji stopnji družbenega in gospodarskega razvoja. Po predlogu naj bi bilo namesto dosedanjih 14 strokovnih sindikatov le 6 organizacij po področjih: sindikat industrijskih in rudarskih delavcev, sindikat delavcev uslužnostnih dejavnosti, sindikat delavcev javnih služb, sindikat delavcev gradbeništva in gradbene industrije, sindikat delavcev v prometu in zvezah ter sindikat kmetijskih delavcev in delavcev v živilski in tobačni industriji. Po istem predlogu naj bi bili občni zbori oziroma volitve vodstev v sindikalne organizacije vsaki dve leti, članarina pa naj bi se plačevala procentualno — ne več po skali — v znesku 0,5 odstotka od osebnega dohodka.

Ker je tudi med nekaterimi našimi bralci precej nejasnosti glede prihodnosti zasebne obrti, čeprav smo o tem obširno pisali, bomo na kratko posredovali nekaj misli Toneta Fajfarja, predsednika sveta za obrt Zvezne gospodarske zbornice. V razgovoru za »Delo« je povedal, da pripravljajo nov zakon, ki bo odprl stalnejšo perspektivo privatnemu obrtništvu. Obrtnik bo lahko samostojno delal s svojimi proizvajalnimi sredstvi. V današnjih pogojih bo lahko zaposloval tudi do največ pet tujih nemožnih delavcev. Odprta bo tudi možnost odnosov s socialističnim sektorjem. Možni bodo namreč trajnejši kooperacijski odnosi na primer z gradbenimi in drugimi podjetji, kar naj bi prispevalo k boljšemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti privatne obrti. Samostojni obrtnik bo lahko v sporazumu z občino, s katero se bo dogovoril glede udeležbe v dohodkih in o drugih pogojih, uvedel delavsko samoupravljanje v svoji delavnici. V tem primeru ne bo omejitev glede zaposlovanja tuje delovne sile, delavnico pa bo lahko še naprej vodil obrtnik sam. — Tovariš Fajfar je napovedal tudi spremembe v obdavčenju privatnih obrtnikov. Dejal je, da je potrebno korigirati davčno lestvico, s tem da bi bila uslužnostna obrt obremenjena z manjšimi davčnimi obveznostmi.

Gozdarska proizvodnja in devize

Na nedavnem posvetu, ki ga je sklicala Okrajna gospodarska zbornica Novo mesto v zadevi izvoza iz kmetijstva, so predstavniki kmetijskih zadrug in kmetijsko gozdarskih podjetij načeli med drugim tudi problem udeležbe pri devizah, ki so ustvarjene bodisi s prodajo gozdnih sortimentov v inozemstvo preko posrednikov bodisi z dobavo gozdnih surovin, ki jih gozdarska proizvodnja dobavlja lesnopredelovalni industriji in jih ta predelane izvaža. Gozdarski kolektivi se v zvezi s tem srečujejo v svoji proizvodnji z več problemi.

Čeprav izvozimo vsako leto precejšnje količine gozdnih sortimentov (bukovih drv, bukove celuloze, železniških pragov, drogov raznih vrst itd.) in čeprav gozdarska proizvodnja sodeluje v izvozu lesnopredelovalne industrije tako, da ji dobavlja osnovne surovine — les, doslej problem udeležbe gozdarstva pri ustvarjenih devizah še ni rešen.

Udeležba pri devizah ni tako malenkostna zadeva, kot je to videti na prvi pogled. Že lani smo v naporih za povečanje izvoza pričeli sekati več lesa kot doslej. V gozdarski proizvodnji pa se marsikaj zatakne pri cenah sortimentov. Vzroke je iskati največ v tem, da so gozdna mehanizacija, pa tudi sredstva za spravilo lesa že močno obrabljena in nesodobna. To dvoje ceno storitev v gozdu zvišuje in zmanjšuje učinek. Hkrati z večjim posekom se odpira tudi vprašanje pogozdovanja. Če bomo posek povečali, ne da bi obenem povečevali pogozdovanje, bo gozdna proizvodnja pešala. Tudi pri pogozdovanju razpolagamo v primerjavi z naprednejšimi državami z dokaj skromno mehanizacijo, pogozdovanje pa je prav zato dražje.

Pravkar našteti razlogi nas silijo k temu, da načnemo problem udeležbe gozdarskih organizacij pri devizah, ki so ustvarjene z izvozom. Mehanizacija obeh vrst, ki smo jo omenili, je potrebna, na žalost pa jo domača industrija proizvaja v zelo majhni meri, deloma pa sploh ne. Pri nakupu so torej gozdarske organizacije vezane na uvoz potrebne mehanizacije. Ta uvoz pa so zaradi restrikcij v uvozu potrebna devizna sredstva, ki jih je kupec sam ustvaril. Takšnih sredstev gozdarstvo zaenkrat nima ali pa jih ima tako malo, da so komaj vredna omembe. Preden načnemo problem udeležbe pri devizah, je treba rešiti še vprašanje evidence nad tem, kar je bilo iz gozdarstva prodano na tujih tržiščih. Gozdarska proizvodnja bi se torej morala bolj neposredno vključevati v izvoz, ker danes sploh ne razpolaga s podatki, kaj in koliko od tega, kar je posrednikom bodisi v zunanji trgovini bodisi v lesnopredelovalni industriji dobavila v izvozni kvaliteti, je bilo res izvoženo. Nato pa bi ji bilo treba zagotoviti njen delež pri ustvarjenih devizah. V lesnopredelovalni industriji pa bo treba prav tako najti skupen jezik in se dogovoriti za delež, ki bi ga pri ustvarjenih devizah dobilo gozdarstvo.

Problem je prikazan, vendar velja opozoriti, preden ga pričnemo reševati, da bi bilo vsako načelno odklanjanje razprav o tem škodljivo. Gozdarska proizvodnja in lesnopredelovalna industrija sta tesno povezani, vsako odklonilno stališče pa bi zmanjšalo interes za sodelovanje pri gozdarjih. Problem udeležbe pri izvozu preko trgovskih posrednikov pa bo verjetno laže rešljiv.

Dober nauk

DRŽAVLJANI IN DRŽAVLJANKE, v našem notranjem razvoju in življenju so v lanskem letu 1962 naši delovni ljudje dosegli nove uspehe na raznih področjih svojega ustvarjalnega dela. Zlasti v kmetijstvu, na družbenem sektorju, so bili ti uspehi doseženi kljub zelo težavnim elementarnim razmeram in suši. To je še pomembnejše. O čem govore ti uspehi? — Uspehi govore o tem, da je tudi v slabih vremenskih razmerah mogoče doseči dobre rezultate v kmetijstvu, če je obdelovanje sodobno, če se majhne, razmetane parcele združijo v velike komplekse, na katerih je edino mogoče uspešno izvajati vse potrebne sodobne agrotehnične ukrepe. Letos je bilo mogoče najizraziteje videti razliko med donosi na družbenem in individualnem sektorju. Na družbenem sektorju je bil donos trikrat, štirikrat ali celo večkrat večji kot na individualnem. Naj bo to dober nauk za naše individualne kmetijske proizvajalce, da bi tudi sami uvideli, da je individualna proizvodnja v kmetijstvu brez vsakršne perspektive in da je to škodljivo ne le za skupnost kot celoto, temveč predvsem za nje same. Zatorej je družbeni oziroma socialistični sektor v kmetijstvu pokazal doslej svojo popolno vrednost v prid proizvajalca in naše skupnosti v celoti, in mi ga moramo vztrajno ter nepretrgoma razširjati, da bi lahko zagotovili dovolj kmetijskih proizvodov za preskrbo našega prebivalstva, pa tudi za izvoz, zakaj ustrezne pogoje imamo. Ni nam vseeno, kako bo živel naš kmet, kmetijski proizvajalec. Želimo in prizadevali si bomo, da bi živel bolje, da bi tudi njegov standard hitreje naraščal. Toda zato mora tudi on proizvajati za tržišče in tako boljšati svoj standard. Posamič tega ne bo zmogel, pač pa vključen v zadrugah, v družbeni proizvodnji.

(Iz novoletne poslanice predsednika republike tovariša Tita)

Poglejmo v sadovnjake

»Kar lahko danes narediš, ne odlašaj do jutri!« pravi pregovor. Tudi sadjarji naj bi ne odlašali s čiščenjem, škropljenjem in gnojenjem sadnega drevja. Spomladi, ko bo največ dela, se bomo jezili na tistega, ki bo prišel z občine in nas zapisal, ker nismo očistili in poškropili sadnega drevja, ko bomo dobili poziv od sodnika za prekrške, pa bomo preklinjali. Toda zakaj? Drevje moramo očistiti sami, saj imamo tudi dohodke od njega sami. To nalaga tudi temeljni zakon, ki pravi, da mora vsak lastnik sadnega drevja zatirati škodljivce in drevje negovati. Sadovnjak pe je hkrati ogledalo kmetovalca. Kmetovalec, ki je zanemaril sadovnjak, ima namesto lepo negovanega drevja, pragozd. Z malo dobre volje tega ne bi bilo.

»Saj sem že škropil, pa ne pomaga,« slišimo tega ali onega. Sadno drevje moramo najprej nahraniti. Koliko gnojnice odteče po poteh, koliko gnoja gre v nič in strniščnika tudi! Samo dobro pognojeno sadno drevje lahko kljubuje škodljivcem.

Kdaj in kako bomo čistili?

Za čiščenje sadnega drevja lahko izkoristimo vsak lep zimski dan, ko ni drugega dela. Z debel in vej moramo ostrgati staro skorjo, mah in lišaje, ker se prav pod njimi skrivajo škodljivci. Odžagamo pregoste, polsuhe in suhe veje in porežemo bohotivke. Previsoke vrhe odžagamo, ker jih težko škropimo, in z njih oberemo sadove. Vsa bolna in izrojena drevesa odstranimo iz sadovnjaka.

Kdaj in kako bomo škropili?

Škropimo lahko v zimskih mesecih od decembra dalje, če ne zmrzuje in če je mirno vreme. Škropiti pričnemo od zgoraj navzdol, da vse drevo temeljito operemo s škropivom. Ker so škropiva smrtno nevarna tudi za ljudi, si primerno zavarujemo usta, nos in roke!

S čim bomo škropili?

Uporabili bomo: *rumesan ali kreosan v 2-odstotni koncentraciji ali pa rumesan olje (3%).* Ne pozabimo na sadovnjake! Še je čas, da jih uredimo!

Janez Škof

Koristni seminarji

Decembrski seminarji za izdelavo statutov delovnih organizacij, ki jih je organiziral Center za informacije in publicistiko v Zagrebu, je dal zelo bogate sadove. Udeleženci seminarjev so se temeljito seznanili s teoretičnimi vprašanji v zvezi s statuti, pod vodstvom predavateljev pa so imeli tudi praktične vaje. Predvsem so se učili, kako je treba oblikovati posamezne statutarne odredbe, ki obsegajo: organizacijo in samoupravljanje v delovni organizaciji, njeno poslovanje, sredstva, planiranje, delovne odnose, medsebojne odnose in socialno zaščito, delitev dohodka in odnos delovne organizacije do komune. Te dni je center poslal novo gradivo tistim delovnim organizacijam, ki so že dale ljudi na seminarje. Na ta način pa tudi praktično uresničuje predlog, naj bi bila v prihodnje stalna vez med centrom in organizacijami, katerih člani so se udeležili seminarjev. Predvidevajo, da bodo v februarju ali marcu lahko priredili seminar višje stopnje, če bo dovolj zanimanja. Za delo centra se posebno zavzemajo sindikati delovnih organizacij.

Center za informacije nadaljuje s seminarji. V januarju bosta še dva (9. in 16 jan.); če bi bilo dovolj prijav, pa bi lahko organizirali še paralelne seminarje. Na vsakem seminarju je okrog 100 do 150 ljudi, dela pa v skupinah (20 do 30 slušateljev in v plenumu.

■ V tovarni smuči »Elan« so izdelali novo vrsto plastičnih smuči iz steklenih vlaken. Nove smuči so zelo elastične, veljajo pa 50.000 dinarjev.

■ Na savskem pristanišču v Beogradu so splovili moderno tovorno ladjo »Deligrad«. To ladjo so zgradili v ladjedelnici »Tito«, ki bo zgradila še dve večji ladji za rečno plovbo. »Deligrad« je sodobno opremljen, poganjajo pa ga motorji, ki imajo po 1260 konjskih moči.

■ Letos bodo na Kapeli zgradili nov turistični objekt. To bo sodobno urejen lokal za goste in turiste, ki se bodo mudili v Radencih.

Odkod mlada živina za pitanje?

Pitališča, ki smo jih zgradili v minulem letu in prej, imajo zmogljivost okoli 3500 stojišč, do leta 1965 pa bomo po programih zgradili še okoli 8 tisoč novih stojišč. Zvezni in republiški krediti za te investicije so že odobreni. S tem da bomo zgradili hleve, bo opravljen šele majhen del nalog. Hkrati bo treba zagotavljati dvoje, od česar je močno odvisna živinorejska proizvodnja: z odkupom, zakupom in zaokroževanjem osvajati nova zemljišča, ki bodo nudila krmsko osnovo, ter povečati vzrejo mlade, kvalitetne živine tako, da je bo dovolj za pitanje.

Odkup, zakup in zaokroževanje zemljišč so kot osnovna naloga že oživeli, čeprav še nismo dosegli tega, kar bi morali. Druga naloga, zagotovitev mlade kvalitetne živine za pitališča, ki so že zgrajena in za ona, ki jih bomo še zgradili, pa je precej zapletena in hkrati tudi dolgoročna. Kmetijske organizacije bodo morale stremeti za tem, da bi živinorejsko službo učvrstile, ker smo jo v zadnjih letih precej opustili. Nujno potrebno je, da izboljšujemo kvaliteto živine, to pa je hkrati v tesni povezavi z rodovniško službo in selekcijo. Prav to dvoje so v zadnjih letih kmetijske organizacije precej zanemarjale. Niso redki primeri ko predstavniki pitališč zato, ker je kvaliteta ponujene mlade živine za pitanje slaba, jemljejo v pitališča neustrezno živino. Zato se dnevni prirastek pri vzreji manjša, to pa hkrati načenja problem ekonomičnosti živinorejske proizvodnje.

Spričo velikih investicij v živinoreji in vse večjih potreb na tržišču bo ta problem vedno bolj pereč. Že v prvih mesecih tega leta je treba konkretno in programsko obdelati ne le vprašanje obstoječih proizvodnih živinorejskih zmogljivosti in tistih, ki jih bomo še gradili, ter krmske osnove zanje, ampak tudi vprašanje, kako pitališčem zagotoviti dovolj kvalitetne mlade živine iz reje pri zasebnih proizvajalcih.

Te naloge bomo lahko uresničili samo, če bo delovala čvrsta živinorejska služba, ki bo skrbela za selekcijo, za rodovniško službo in za umetno osemenjevanje. Vse tro je je potrebno zato, ker na kvaliteto živine vplivajo selekcija, rodovniška služba, osemenjevalna služba, pa tudi dobri plemenjaki so zelo pomembni.

Odkup, zakup in zaokroževanje zemljišč so procesi, ki so se v kmetijstvu zlasti lani pričeli prav na široko razvijati. Največkrat je potrebnih mnogo razgovorov, pojasnil in prepričevanja, preden se gospodar odloči. Na kmetijski oddelek občine Brežice pogostokrat prihajajo lastniki in pazljivo slede razlagi strokovnjakov. Takšnih prizorov, kot je ta, ko je treba razgrniti tudi načrt, je precej. Na sliki: inž. Mile Pleterski kaže mlademu lastniku položaj njegove parcele na načrtu zaokroževalnega področja, kjer že nastaja nov obrat družbene kmetijske proizvodnje

Močna organizacija KO SZDL na Senovem

Krajevna organizacija SZDL na Senovem je do nedavnega štela 921 članov. Na zadnji konferenci organizacije pa so sprejeli sklep o ustanovitvi podružnic, ki bodo delovale v sklopu KO SZDL na Senovem. Te podružnice so: Dovško, Brezje — Kališovec, Dobrava, Šedem, Reštanj in Mali Kamen. Tako se bo število članov KO SZDL znatno povečalo. Po vsej verjetnosti bo štela organizacija nad 1500 članov.

Uspešno delo senovškega poravnalnega sveta

Poravnalni svet na Senovem je letos obravnaval 158 sporov. Uspešno je posredoval v 76 primerih, 60 strank se je poravnalo kar doma; samo 22 primerov je moralo obravnavati sodišče.

Krompir je - krompirja ni...

Letos: krompir na velikih površinah — Kmetovalcu je letos že pri podpisovanju pogodbe za kooperacijsko proizvodnjo krompirja vnaprej zagotovljena zelo ugodna odkupna cena — Prednost imajo tisti kmetovalci, ki bodo pridelovali krompir na večjih strnjenih površinah.

Vnaprej določene odkupne cene za krompir iz pogodbene in družbene proizvodnje močno izpreminjajo položaj kmetijskega proizvajalca. Že več let smo bili v času odkupa krompirja priča nihanju cen in raznim špekulacijam. Takšnemu negotovemu načinu trgovanja pa tudi proizvodnje je končno le odklenkalo. Letos bo Zavod za državne rezerve v Sloveniji odkupil od kmetijskih zadrug in družbenih posestev 6 do 7 tisoč vagonov krompirja, prav toliko, kolikor ga za tržišče potrebujemo. Celotno količino tega krompirja se je Zavod obvezal odkupiti po vnaprej dogovorjenih cenah, ki so zelo ugodne. Na ostalih področjih Slovenije so že pričeli sklepati pogodbe na večjih, strnjenih površinah, saj bo na ta način manj stroškov pri uporabljanju uslug strojne, strokovne in semenske službe. Približno 4 tisoč vagonov krompirja bodo pridelali obrati družbene kmetijske proizvodnje, preostalih 3 tisoč vagonov pa bo dala pogodbena proizvodnja zasebnih kmetov.

Že v začetku velja posebej podčrtati, da so vnaprej dogovorjene odkupne cene ugodnost, katere bodo deležni samo tisti zasebni kmetovalci, ki bodo z zadrugami podpisali pogodbe o kooperaciji za krompir. Za preostale bodo veljavne normalne tržne cene, prav gotovo pa bodo krompir prodali teže kot doslej.

Kmetijske zadruge naj se takoj lotijo sklepanja pogodb za proizvodnjo krompirja. Pogodbe naj sklepajo predvsem s kmeti, ki se bodo odločili za pridelovanje na večjih površinah, saj potrebujejo na našem področju iz kooperacijske proizvodnje le okoli 200 vagonov krompirja. Odkupne cene so dogovorjene vnaprej in so odvisne (o tem smo že poročali) od vrste in kvalitete pridelka. Merkur iz pogodbene proizvodnje bodo zadruge plačevale po 17 do 19 din kilogram, ostale boljše vrste pa od 22 do 24 din. Proizvajalcem je s tem zagotovljena odkupna cena, ki je ekonomska, zato nimajo kaj odlašati. Upoštevati je treba tudi to, da so potrebni tržni presežki zagotovljeni. Iz južnih predelov Jugoslavije v lanskem odkupu ni bilo več povpraševanja, ker so si zaradi prejšnjih težav v oskrbi že zagotovili lastno proizvodnjo, razen tega pa je tam potrošnja krompirja manjša.

Zasebnemu kmetovalcu se nudi priložnost, kakršne v kmetijstvu po vojni še ni imel. Vnaprej zagotovljena odkupna cena mu omogoča gotovo in ugodno prodajo pridelka, zato naj se hitro odloči za pridelovanje na večjih površinah, da ne bo zamudil ugodne priložnosti!

Obvestilo udeležencem Kajuhovega natečaja

Udeležence natečaja za Kajuhove nagrade, ki jih vsako leto podeljuje Zveza združenj borcev NOV Slovenije, obveščamo, da smo podaljšali rok za oddajo del, ki kandidirajo za Kajuhove nagrade. V poštev za nagrade pridejo vsa dela, ki jih bo Zavod »Borec« prejel do 1. marca 1963, oziroma dela s področja likovne umetnosti, ki jih bo prejel do 1. junija 1963.

Nagrade bodo podeljene 22. julija 1963.

Iz pisarne predsedstva Zveze združenj borcev NOV Slovenije

Naši ulitki na tujih tržiščih

Črnomaljski Belt se je v lanskem letu uvrstil med pomembnejše izvoznike svojih izdelkov na področju Bele krajine, Posavja in Dolenjske. Belt šteje med redke proizvajalce izven lesne in kmetijske pnoge, ki so lani sodelovali v izvozu. Tolikšnega uspeha niso dosegli zlahka, dolgotrajno in vztrajno delo je bilo potrebno, nemalo truda in naporov jih je stalo, preden so lahko pričeli izvažati. Z doseženimi uspehi pa še niso zadovoljni. Predvsem skušajo doseči dolgoročno sodelovanje s tujimi kupci, zato skrbno ocenjujejo potrebe tujih dežel in iščejo takšne, katerim bodo s svojimi izdelki in s prilagajanjem svoje proizvodnje lahko zadoščali za daljšo dobo.

Lani so izvozili za 289 tisoč dolarjev izdelkov. Največ so prodali v Vzhodno Nemčijo, nekaj gradbenih strojev so prodali v Gani, nekaj avtomobilskih ulitkov pa v Indiji. Ulitke za avtomobilsko industrijo Deutz so prodajali s posredništvom Tama iz Maribora, ki je njihove proizvode prej obdelal.

V letu 1963 bodo izvozili za 185 tisoč dolarjev, okroglo 40 odstotkov na področje trdnih valut (predvsem Zahodna Nemčija in Italija), preostalih 60 odstotkov pa na klirinško področje. Z Italijo imajo že sklenjene pogodbe za blizu 150 ton ulitkov. Proizvodnjo gradbenih strojev nameravajo prilagajati potrebam afriškega tržišča (vibro preše in kalupi za izdelavo betonskih blokov), zato temeljito raziskujejo tamkajšnje potrebe.

Dva pogoja: sivo surovo železo in rekonstrukcija

Poleg pogojev, ki jih mora Belt ustvariti v svoji proizvodnji, da bo izdelke lahko prodajal na tujih tržiščih, sta še dva, ki sta izven njegovih moči. Prvi pogoj je sivo surovo železo iz uvoza. Belt ga potrebuje, sivo surovo železo domače proizvodnje pa ni najboljše in je sorazmerno drago. Ker vedo, da sredstev za uvoz primanjkuje, razmišljajo o »vezanih poslih«, o proizvodnem sodelovanju z drugimi firmami, o neke vrste kompenzaciji. Belt bi prek svojega posrednika izvažal na zahod ulitke, za ustvarjeno protivrednost pa bi izvoznik tam kupoval strojno opremo in orodje tistih vrst, ki jih pri nas ne izdelujemo.

Drugi pogoj je nadaljevanje rekonstrukcije. Prva stopnja rekonstrukcije livarne je povečala zmogljivost od prejšnjih 2500 na 4000 ton dnevno. Obdelava ulitkov postaja ozko grlo. Zunanji trg zahteva visoko kvaliteto in delno ali popolnoma obdelane ulitke, Beltu pa primanjkuje strojev za obdelavo (avtomat za struženje zavornih bobnov, večvretenski vrtalni stroj, radialni stroj, specialni orodni stroj »Borwerk«, stroj za honanje — za fino mehanično obdelavo — itd.). Za vse to bi Belt potreboval blizu 90 do 100 milijonov din posojila pri Gospodarski banki in približno 65 tisoč dolarjev pri Jugobanki za uvoz potrebne strojne opreme z Zahoda. Svoj izvoz bi nato lahko povečali, hkrati pa bi se izognili zelo dragi in nekvalitetni ročni obdelavi ulitkov, ki lahko cene zviša za toliko, da na zunanjem tržišču ne bi bili konkurenčni.

Kvaliteta, nizke cene in pravočasna dobava!

Kvaliteta izdelkov, nizke cene in pravočasna dobava je troje, kar tuji kupci posebej cislajo in zahtevajo brez popuščanja. Prav to troje pa bo, kot smo že omenili, Beltu omogočila rekonstrukcija strojnega oddelka. Naj dodamo še to, da bo kolektiv k posojilom, na katera upa, dodal še 50 milijonov dinarjev lastnih sredstev.

Na strokovnjake niso pozabljali, zlasti v zadnjih letih. Večja kvaliteta izdelkov, kakršno zahteva tuje tržišče, vse bolj pa tudi domače, se da ustvariti samo z dobro pripravljeno proizvodnjo in dobro organizacijo dela. Oboje lahko posredujejo samo strokovnjaki. Belt se je že vključil v mednarodno delitev dela, spoznal je zahteve tujih tržišč in doumel pravilnost trditve: Prilagajaj se izvozu, pa boš uspeval tudi doma!

Sproščeni razgovor Beltovih livarjev v času dopoldanskega odmora. Plan so dosegli, realizacija je zelo ugodna, izvoz se je povečal, nasmeh na licih je torej upravičen

Zelo pomembno povečanje našega izvoza v tem letu, zlasti v drugem polletju, prav tako pa tudi povečanje proizvodnje kaže, da do tega ni prišlo zaradi nečesa zunaj nas, iz objektivnih razlogov, marveč predvsem iz subjektivnih razlogov, zaradi hitrega odpravljanja negativnih stvari, zaradi boljše organizacije, zaradi večje aktivnosti komunistov in drugih zavestnih socialističnih sil pri presojanju interesov skupnosti kot celote.

(Iz novoletne poslanice predsednika republike tovariša Tita)

Sadje in hmelj za izvoz

S prodajo hmelja na tujih tržiščih smo že doslej ustvarjali precejšen priliv tujih deviz — Sadje, nekdaj glavni predmet izvoza, se zaradi zaostalega sadjarstva in majhne proizvodnje v izvozu sploh ne pojavlja več.

Dosedanje izkušnje kažejo da so posamezna področja pri nas, zlasti v Posavju in v dolini Krke zelo primerna za proizvodnjo hmelja. Pri delek ne zaostaja ne po kvaliteti ne po količini za onim v Savinjski dolini, celo več, na hmeljiščih KZ Sevnica smo dosegli lani rekord v pridelovanju hmelja, kar 2000 do 2200 kg pridelka povprečno na hektar! Hmelj predstavlja poleg tega pomemben pridelek v kmetijski proizvodnji za izvoz. Zlasti je pomemben kmetijski izvoz zato, ker dosedanje izkušnje kažejo, da kmetijstvo porabi zelo malo ustvarjenih deviz za lastno reprodukcijo in torej lahko močno vpliva na uravnovešenje zunanjetrgovinske bilance. Prva naloga vseh kmetijskih organizacij je, da svoj izvoz kar najbolj povečajo. Hmeljeve nasade je treba torej povečevati, seveda najbolj tam, kjer so naravni pogoji najugodnejši. Če dodamo še to, da ves hmelj, kar ga pridelamo, skoraj v celoti izvozimo, je vsaka nadaljnja beseda odveč.

Po programih bi hmeljeve nasade na našem področju v obdobju 1963 do 1964 povečali za novih 50 hektarov površin, 20 hektarov novih nasadov bi uredili na področju KZ Sevnica, 30 ha pa na področju ostalih kmetijskih zadrug. V investicijskih programih bo treba ponovno proučiti problem gradnje hmeljevih sušilnic Do sedaj zgrajene sušilnice namreč proizvodnjo zelo obremenjujejo, ker so njihove zmogljivosti premajhne in razen tega obratujejo vsako leto samo v sezoni obiranja hmelja.

Področje v Posavju je zelo primerno za sadjarstvo, saj so pred dvema desetletjema tam vsako leto obrali precejšnje količine sadja za trg in za izvoz. V prihodnjih letih bo treba urediti sodobne sadne nasade na videmsko-krškem področju (350 hektarov površin), na sevniškem področju (100 hektarov površin) in na brežiškem področju (150 hektarov površin). Ti sodobno urejeni novi nasadi bodo dajali na leto okroglo 2000 vagonov zelo kvalitetnega sadja za izvoz in domači trg, torej več sadnega pridelka, kot vse sadjarstvo Dolenjske in Posavja skupaj. Pohitimo z načrti!

»Naš uspeh je izpolnjen plan«

Mirko Marković, magister in član delavskega sveta v »Krki«, obratu »Farmisa«, je na vprašanje, kaj ima za največji uspeh kolektiva v preteklem letu, dejal:

»Kljub težavam smo izpolnili letni plan 1962. To poudarjam zato, ker se je stanje v farmacevtski industriji, tako tudi pri nas, v drugem polletju bistveno spremenilo. Na potrošnjo zdravil so v glavnem vplivali novi, poostreni predpisi zdravstvenega zavarovanja, torej se je poraba naših izdelkov zmanjšala. Na trgu je nastala večja konkurenca, ker so se pojavila velika sorodna podjetja, ki niso mogla uresničiti svojega izvoznega plana. Naš uspeh je večji tudi zato, ker smo se vse leto borili za devize. Naposled smo le dosegli ugodno uvozno-izvozno devizno bilanco.«

— Kakšen pa bo start v leto 1963?

»V novo proizvodno leto gremo s planom zelo previdno. Poglavitna naloga pa je, da si zagotovimo devize in surovine. Surovine bomo dobili iz vzhodnih dežel. Predvsem bomo okrepili domačo bazo za kemične surovine. Na splošno bomo z novimi preparati izboljšali asortiment. Večjo proizvodnjo, večjo storilnost, boljšo prodajo — vse to moramo doseči v novem gospodarskem letu!«

„VINO" iz Brežic izvaža

Podjetje »Vino« iz Brežic, znani izvoznik vin z našega področja, ima že sklenjene pogodbe za izvoz v prvi polovici prihodnjega leta. Ker se usmerjajo predvsem v trgovsko dejavnost z vinom, za ostale proizvode iz kmetijstva pogodb niso sklepali.

Z večletnimi poslovnimi stiki je »Vino« Brežice prodrlo na tržišče v Holandiji, Belgiji, Zahodni Nemčiji in Italiji. Zlasti v prvih treh državah je deloma zaradi visoke kvalitete, deloma pa tudi zaradi ugodnih cen veliko povpraševanje po naših desertnih vinih. V Holandiji in v Zahodni Nemčiji se poleg tega zanimajo tudi za naša naravna vina, v Italijo (največ v Trst) pa podjetje izvaža vina za industrijsko predelavo.

Letošnji odkup vin je bil povprečen, kvaliteta pa prav tako. Z letošnjim odkupom in z lanskimi zalogami ima »Vino« primerne količine kvalitetnih vin po kleteh na brežiškem področju in po vsej Jugoslaviji. Za več sto vagonov so že podpisane pogodbe za izvoz. Vse kaže, da bo vina manj, kot ja je bilo lani (letošnji odkup še ni končan), zlasti bo manj lahkih dolenjskih vin, zato bo kupcem v tem pogledu teže ustreči kot lani.

Vse potrebno za registracijo podjetja za izvoz vin so že vložili, ker je po novih predpisih za izvoz v prihodnjem letu potrebna nova registracija. V kolektivu so prepričani, da bodo registracijo dobili, ker jim je to že zagotovilo Poslovno združenje proizvajalcev vina LRS, razen tega pa so si na inozemskem tržišču kot star izvoznik naših vin že pridobili ugled. S kreditnimi sredstvi nimajo v podjetju, zlasti kar se tiče izvoza, nobenih težav.

BELT v luči številk

Plan za leto 1962: 1 milijarda 100 milijonov din bruto-proizvoda, ustvarjeno: 1 milijarda 130 milijonov.

Fakturirana realizacija je dosegla 990 milijonov, plačana 930 milijonov.

Beltov livar je v letu 1961 ustvaril za 2 milijona 360 tisoč din vrednosti, v letu 1962 pa za 2 milijona 533 tisoč din. — Proizvodnost dela je porasla lani za 10,7 odst.

Fakturirana realizacija se je iz povprečnega mesečnega zneska 66 milijonov in pol v letu 1961 dvignila v letu 1962 na 82 milijonov din.

Stroški tožb za neplačane račune, ki jih je vložil Belt leta 1961, so znesli 7 milijonov din (kupce so tožili za 275 milijonov), leta 1962 so tožili za 46 milijonov; stroški so znesli le 1 milijon 200 tisoč.

V letu 1961 so dobavitelji tožili Belt za 195 milijonov din neplačanih računov in mu s tožbami povzročili za okroglo 6 milijonov din stroškov. V letu 1962 je bil takšnih tožb le za 31 milijonov in le 630 tisoč din stroškov.

Kupci so konec leta 1961 dolgovali Beltu 195 milijonov din ali vrednost tromesečne proizvodnje, konec leta 1962 pa so dolgovali 87 milijonov, kar je enako vrednosti proizvodnje v enem mesecu.

Konec leta 1961 je Belt dolgoval dobaviteljem 62 milijonov dinarjev, 28. decembra 1962 pa je imel poravnane vse obveznosti do dobaviteljev.

V letu 1962 se je v Beltu zaposlilo 131 ljudi, 104 pa so podjetje zapustili (od tega 36 samovoljno).

Razne strokovne seminarje je v letu 1962 obiskovalo 29 članov kolektiva, v srednje tehnično šolo za odrasle je bilo vpisanih 16, na vajenski šoli kovinske stroke je bilo 69 članov kolektiva, na raznih fakultetah pa štipendirajo 8 študentov. Belt je prevzel od ObLO vajensko šolo kovinske stroke, ki bi bila sicer ukinjena, za izobraževanje kadrov pa je prispeval v letu 1962 blizu 5 milijonov dinarjev.

V letu 1962 je kolektiv zgradil 18 družinskih stanovanj (v zadnjih treh letih 40), razpolagajo pa s 57 stanovanji.

Dva tovorna avtomobila podjetja (TAM in Deutz) sta prevozila lani 86 tisoč kilometrov in prepeljala 4200 ton tovorov. 8.500 ton tovorov so lani prepeljali s tujimi prevoznimi sredstvi na relaciji tovarna — železniška postaja, kar je toliko kot 600 vagonov ali vsak dan povprečno dva vagona.

Takšna so suha dejstva in gole številke. Oboje pa govori prepričljivo o tem, da je v Beltu čutiti posledice novega gospodarskega sistema. Gospodarneje so uporabljali osnovna in obratna sredstva, povečevali so proizvodnjo in proizvodnost dela, zniževali so stroške, niso pozabljali na vzgojo kadrov, hkrati pa so hiteli graditi stanovanja.

Združitev investicijskih birojev

Investicijski biro v Novem mestu je sklenil, da se pripoji k Investicijskemu biroju v Trbovljah. ObLO Novo mesto je predlog obravnaval na zadnji seji in odobril spojitev obeh podjetij.

Čestitke iz JLA

Dolenjski fantje: **Slavko Pavkovič, Alojz Komljanec, Anton Tomažin**, zdaj vojaki v Bitolju, čestitajo za novo leto vsem fantom in dekletom, posebno pa domačim.

Zaskrbljujoč obračun

Vsako leto nas veljajo nesreče pri delu okrog 15 milijard dinarjev — Podjetja morajo imeti dobro urejeno kadrovsko-socialno službo, za katero pa na Dolenjskem, v Spodnjem Posavju in v Beli krajini marsikje še vedno ni razumevanja

Poleg uspehov, ki smo jih ob zaključku leta na najrazličnejših področjih poudarjali z namenom, da bi bili izhodišče za nove naloge, je treba zapisati tudi nekaj podatkov iz zaskrbljujoče bilance.

Podatki o številu nesreč pri delu, na poti na delo in z dela naj bi izpodbudili delovne kolektive, da bi razen skrbi za razvoj svojega podjetja ob zaključku leta pretresli tudi to svojo negativno bilanco in sprejeli sklepe, kako zmanjšati število nesreč.

Po podatkih republiškega Zavoda za socialno zavarovanje, ki jih je navedel pomočnik sekretarja za delo izvršnega sveta LRS dr. Marijan Dular na nedavni konferenci o rehabilitaciji invalidov, se v Sloveniji letno ponesreči vsak deseti delavec.

V letu 1960 je bilo v LRS 52.000, v letu 1961 pa že 60.000 nesreč pri delu. Za leto 1962 še ni natančnih podatkov. Nepotrjeno število delovnih nesreč v letu 1962 bo okrog 54.000, kar je tako zaskrbljujoče, da bi moral problem delovnih nesreč priti na dnevni red zasedanja delavskega sveta v vsaki delovni organizaciji.

Zaradi izostankov z dela, za zdravljenje in socialne dajatve itd. mora nameniti LRS vsako leto približno 15 milijard dinarjev.

Po podatkih za leto 1961 smo zaradi delovnih nesreč izgubili 886.000 delovnih dni. Še hujše posledice pa nosijo delovni ljudje sami: vsako leto se invalidom v Sloveniji pridruži 4800 novih!

O nesrečah pri delu so pri nas lani razpravljali predvsem z vidika varčevanja s sredstvi zdravstvenega zavarovanja. Številke, ki smo jih pravkar navedli, pa terjajo poleg ekonomskega obravnavanja tega problema tudi sodobno kadrovsko-socialno obravnavanje. Ravno na tem področju pa so naše gospodarske organizacije še najbolj šibke.

Ob vsem tem se nam odpirajo številna vprašanja, med prvimi tale: kako dolgo bodo naša podjetja pri kadrovsko-socialni službi uganjala dilettantizem in se ukvarjala samo s »personalo«, namesto da bi strokovno proučevala tudi odnose v kolektivu, duševno in socialno stanje delavcev in podobne reči, ki sodijo v področje poklicnega socialnega delavca v tovarni? Prav takega strokovnjaka pa se mnoge naše tovarne branijo. Menijo, da ga ne potrebujejo. Med socialnimi delavci je mogoče najti primere, da so zapustili kolektiv, ker za njihovo delo ni bilo razumevanja.

Vsi podatki govore, da se največkrat ponesreči delavec na poti v službo. Zakaj? In kako se proti temu boriti? Kako navajati delavce na zaščitna sredstva? Kako je z invalidi v podjetju, kakšen je odnos med mlajšimi in starejšimi delavci, med mojstri in delavci itd.?

Statuti delovnih organizacij bodo morali postaviti na pravo mesto tudi službe v podjetju, ki sicer niso neposredna proizvodnja, so pa za proizvodnjo v vseh razvitih industrijskih deželah postale že davno nepogrešljiv členitelj.

PISMA UREDNIŠTVU

Ali je to prav?

Tovariš urednik!

V Semiču imamo mlekarno, ki je v sklopu kmetijske zadruge Črnomelj. Njen poslovodja je upokojenec Anton Pustavrh. Iz bližnje okolice stranke mleko nosijo v mlekarno, iz daljne pa ga vozijo. Tudi moja žena nosi mleko od ene krave, kar nam je edini vir iz gospodarstva. Ker pa plačujejo po tolšči, je vprašala, koliko tolščè je imelo mleko za mesec november. Poslovodja je pogledal in odgovoril: »4 stopnje!« Ko pa gre po denar, ji izplačajo za 3,8 tolšče. Žena je vprašala poslovodjo, zakaj taka razlika, nato pa je začel vpiti nad njo, da ne bo »otresala gojlje« nad njim, da nè bo sprejemal mleka od nas itd.

Ko sem poslovodjo vprašal, zakaj je zmerjal ženo in jo sramotil, me je podil iz mlekarne in celo iskal predmet, da bi ga zabrisal za mano.

Povedal sem mu, da sem se pritožil na upravo kmetijske zadruge, on pa pravi, da se lahko pritožim do Beograda in da se nič ne boji.

Ker ima ta tovariš tak odnos do strank, bi bil skrajni čas, da bi mu kdo stopil na prste.

VINKO JUDNIČ,
Vapčja vas 23 p. Semič

Dopolnilo k članku »Javnost terja odgovor«

Tovariš urednik!

Z odgovorom obrata »Iskre« v Žužemberku javnost ne more biti zadovoljna. Posebno ne morejo biti zadovoljni člani ZB, ker so se sestavljalci spretno izmaknili točno postavljenemu vprašanju. Članek v DL 6. XII. 1962 ugotavlja, da je nekdo izjavil, da bodo zaposlili samo žene brez otrok. Nadalje ugotavlja pisec članka, da je storil to samo človek, ki ne pozna temeljnih pridobitev socialistične revolucije.

Preden je bil priobčen navedeni članek, je o stvari razpravljal občni zbor ZB. Razpravljalo se je o materi s šestimi nepreskrbljenimi otročiči in o očetu, članu ZB. Ugotovilo se je, da je življenje cele družine ogroženo. Zakaj? Vojno trpljenje je na očetu pustilo posledice, tako da ne more v zadostni meri skrbeti za številno družino. Mati številnih otrok je hotela prevzeti breme nase. Izvedela je, da bodo pri »Iskri« v Žužemberku zaposlili novo delovno silo. Vendar je ravno pri obratovodju Kondi naletela na popolno nerazumevanje.

Ali bi hotel obratovodja »Iskre« javno pojasniti, zakaj odklonilna stališča posebno še do članov ZB? Ker je to že drugi primer, bi morala razpravljati o tem osnovna oranizacija SZDL, kakor tudi osnovna organizacija ZK, posebno še zato, ker je tudi omenjeni komunist. Po mojem mnenju bi moral biti komunist vedno tisti, ki pravično in nepristransko razsoja in se ne zapira v ozki krog ljudi, ki so pripravljeni vsak čas ploskati ali pa točiti solze.

Slavko Hotko
član u. o. ZB
Žužemberk

V spalnici temperatura precej pod ničlo

Tovariš urednik!

Pred novim letom sem bil v Vidmu-Krškem in sem prišel v stik z gojenci TSS, ki stanujejo v internatu. V razgovoru so mi potožili o mrazu v svojih spalnicah. Povedali so mi, da so se nekateri med njimi precej prehladili, ker jih v spanju vedno zebe. Zato sem si internat tudi sam ogledal in lahko rečem, da sem bil zelo presenečen.

Zunaj je bilo okrog 16 stopinj pod ničlo, v spalnici pa je bila temperatura gotovo le malo višja. V najmrzlejši spalnici, ki so jo preuredili iz nekdanje samostanske kapele, je bila vsa notranja stena vlažna in posuta z majhnimi kristalčki ledu. Vsak gojenec dobi tri odeje, razen teh pa so prinesli tudi nekaj svojih. Vsi spijo v trenirkah. Uprava internata je dovolila da se v tej sobi kuri dvakrat tedensko, v ostalih sobah pa je kurjenje sploh prepovedano. Za kurjavo dobijo posodo premoga in naročje drv, vendar je razumljivo, da se v takem mrazu ogreje komaj peč, kaj šele soba. Ko so sklenili, da bodo sami zakurili, je vodstvo takoj strogo ukrepalo in so bili vsi krivci kaznovani. Povedali so tudi, da sta domska skupnost in mladinska organizacija v internatu skušali že urediti vso zadevo, vendar sta vedno naleteli na gluha ušesa. Izgovor, da se morajo fantje utrditi, da bodo potem bolj zdravi, je precej smešen.

Kdo je kriv za tako stanje, ne bi znal povedati. Denar, ki ga gojenci plačajo za bivanje, ni tako majhen, čeprav ima internat precejšnje finančne težave. Na vsak način pa je občina Videm-Krško precej močna, zato bi lahko pripevala nekaj sredstev za izboljšanje stanja v internatu. V Krškem je tudi tovarna celuloze in papirja, ki bi lahko pomagala z odpadki ali s sredstvi, da bi bili gojenci vsaj v najhujši zimi na toplem. Ne trdim, da je to posledica slabe organizacije vodstva, vendar bi se za mladino gotovo našlo še nekaj sredstev. Zanima me le, kdo bo odgovarjal za morebitne bolezni gojencev, če bo do njih prišlo zaradi mraza in vlage v spalnicah.

JANEZ KOROŠEC,
Novo mesto

Za ene zaprto, za druge ne?

Tovariš urednik!

Ko sem se 2. januarja zvečer malo po deveti uri ustavil v gostišču Osolnik v Bršlinu, sem bil nemalo presenečen, ko sem izvedel, da zapirajo. Naročil sem pelinkovec, natakarica pa mi je pojasnila, da ne točijo več, ker že zapirajo. Kolikor vem, so gostinski lokali v Novem mestu odprti vsak dan do 11. ure zvečer. To so mi pozneje potrdili tudi v ostalih gostiščih, ko sem se zanimal.

V sobi s točilno mizo je bil poleg mene še en gost, neki starejši tovariš, ki je tudi zahteval pijačo. Obvestilo o zapiranju me je toliko bolj presenetilo, pa tudi prizadelo, ker očividno ni veljalo za razpoloženo družbo v sosednji sobi. Tam so imeli tudi gramofon, ki je sicer vedno v sobi s točilno mizo, vse pa je kazalo, da njih zaradi zapiranja ne bodo lačne in žejne postavili na cesto. Ko sem natakarico na to opozoril, je meni in starejšemu tovarišu postregla, nato pa sva oba lokal zapustila. S kakšnimi občutki, si lahko vsakdo predstavija. Natakarica je za nama vhodna vrata zaklenila.

Bil sem popolnoma trezen, zato se vprašujem: zakaj mi je natakarica na prvo zahtevo pijačo odklonila? S kakšno pravico so na prazniční dan zapirali lokal pred določenim rokom? Odkod posebnim gostom v posebni sobi izredna pravica, da so še ostali, čeprav je natakarica za menoj in še enim gostom lokal zaklenila? Kot sodim, je gostinski lokal namenjen vsem državljanom v rednem delovnem času, zato se upravičeno čutim prizadetega!

Jože Curl,
Mala Bučna vas 2.

Odgovor: »Kaj je z mesnico v Straži?«?

Tovariš urednik!

Mesnica v Straži ima na vidnem mestu napisan delovni čas za prodajo mesa. Mesnica je odprta vsak dan od 6. — 10. ure dopoldan, v soboto od 6. do 12. ure in od 14. do 16. ure, ob nedeljah pa od 6. do 9. ure.

V Straži ni toliko prometa, da bi morala biti mesnica odprta polnih 8. ur. Trije zaposleni opravljajo vsa dela v klavnici, pri predelavi in prodaji mesa, hkrati pa nakupujejo živino. Kljub temu da niso vedno na voljo strankam, ti trije tovariši delajo tudi po 12 ur na dan. Promet v mesnici pa, žal, ne dopušča, da bi nastavili še eno moč samo za prodajo mesa.

Tovariš Ljubče Arsovski, ki se je v časopisu pritožil, je prišel po meso ob 11.30, to je izven delovnega časa, zato mesnica ni bila odprta. Pritožuje pa se tudi zaradi cene drobovine. Mesarija v Straži prodaja srce in jetra po enaki ceni kot meso brez privage, ostala drobovina pa je še cenejša kot drugod.

Kar se tiče nerednega poslovanja mesnice, se menda pritožuje samo nekaj »nergačka«, ki hočejo zaradi svoje komodnosti biti postrežene, kakor se jim zljubi, včasih celo ob 12. uri, ko je čas kosila.

TONE PRIMC, Straža

Integracija proizvodnje in decentralizacija delavskega samoupravljanja se ne izključujeta

Razmišljanja ob 37. členu osnutka republiške ustave

Iz napredne prakse zadnjih nekaj let je zrasel 37. člen osnutka republiške ustave. Kako to mislim? Čisto preprosto menim, da spodbude za posamezna ustavna načela niso nastajale neodvisno od življenja. Pri vsakem določilu, ki so ga zapisali v osnutek ustave, je treba iskati temelj v sami družbeni praksi, v doseženem razvoju proizvajalnih sil in novih odnosov ter v stvarnih, objektivnih perspektivah nadaljnjega napredka. Tako je tudi s 37. členom, ki, tako sodim, verno odseva dosedanje integracijske procese, zlasti v industriji, in njihovo neločljivo povezanost z doslednim uveljavljanjem delavskega samoupravljanja. V tem členu je namreč rečeno: »Organizacija dela in samoupravljanje v delovni organizaciji morata omogočiti, da delavci v vseh stopnjah in oblikah skupnega dela čim neposredneje odločajo o vprašanjih svojega dela in ekonomskega položaja, da pa so hkrati zagotovljeni najugodnejši pogoji za delo in poslovanje delovne organizacije kot celote.«

Zakaj povezujem z navedenim členom oba procesa — integracijo proizvodnje in decentralizacijo delavskega samoupravljanja? Res je, da o vsakem od teh procesov govore še druga določila, toda najbolj neločljivo povezana, prikazana v nujni medsebojni odvisnosti sta, se mi zdi, prav v tem členu. V njem sicer ni govora o združevanju podjetij, o integracijskih procesih, ki naj omogočijo večjo, kvalitetnejšo in cenejšo proizvodnjo, in o hkratnem nadaljnjem utrjevanju delavskega samoupravljanja v osnovnih enotah proizvodnje (ki bliže neposrednim proizvajalcem), pa vendar sta v členu mišljena oba procesa. Torej: v podjetju morata biti organizacija dela in samoupravljanje taka — seveda tudi v kombinatu — da delavci čim neposredneje odločajo o svojem delu, o dohodku itd., toda hkrati morajo biti zagotovljeni najugodnejši pogoji za poslovanje podjetja, na primer kombinata, kot celote.

Proti dvem škodljivim skrajnostim

Zdi se mi, da bo 37. člen močna opora, dejal bi, orožje v rokah delovnih ljudi v boju proti dvema skrajnostima: proti težnjam po centralizaciji v škodo delavskega samoupravljanja ali pa proti težnjam po taki samostojnosti proizvodnih enot, ki ne bi upoštevala koristi podjetja kot celote. To pa je zelo važno, ker se bodo integracijski procesi, seveda na zdravi osnovi, še krepili, ker je to klic časa. Razvoj tehnike, neodložljiva naloga, da se naše gospodarstvo vključi v mednarodno delitev dela, bo terjala večje sodelovanje, kooperacijo ali pa celo združevanje podjetij, ker se sicer mnoga podjetja ne bi mogla pojaviti na svetovnem trgu v tekmi s produktivnostjo tujih proizvajalcev, s ponudbami večjih količin ter s kvaliteto in ceno proizvodov, ki bi ustrezala pogojem na tržišču. Integracija ni nikakršen modni šlager. Z njo želimo doseči določene ekonomske rezultate, ker bi sicer bila brez pomena. Združitev več podjetij v kombinat je koristna le tedaj, če omogoča večjo specializacijo, se pravi smotrnejšo delitev dela, racionalnejšo uporabo sredstev na primer za investicije, večjo sposobnost organiziranega raziskovalnega dela, uspešnejše vključevanje v mednarodno menjavo itd. Spravljati podjetja pod skupno streho »kombinata«, pod katero pa se nič ne spremeni, ampak se odvija proizvodnja po starem, z enakimi rezultati in morda z osiromašenim delavskim samoupravljanjem, je škodljivo. Prej ko slej pa postane škodljivo tudi tako združevanje, ki ni zrastlo iz gospodarskih interesov delavcev, iz spoznanih potreb osnovnih proizvodnih enot, ob hkratnem poglabljanju delavskega samoupravljanja.

Včasih je mogoče slišati tudi tako stališče o integraciji in delavskem samoupravljanju: treba je centralizirati enkonomske funkcije in decentralizirati delavsko samoupravljanje. (Mimogrede povedano: decentraliziranje je izraz, ki ne ustreza povsem. Treba se je vprašati: Kdo pa v delovni organizaciji prenaša pristojnosti? Ali delavski svet, ali morebiti direktor, ali kak drug organ? Mar ni delovni kolektiv tisti, ki prenaša del svojih pristojnosti na predstavniške organe?

Tako stališče razkriva bodisi zavestno težnjo po birokratizaciji ali pa nepravilno uporabo izrazov. Kaj pa naj počenjajo delavci s svojimi samoupravnimi organi — pa naj so še tako »decentralizirani« — če bodo v podjetju ekonomske funkcije centralizirane? Mar odločanje o vprašanjih svojega dela in ekonomskega položaja ni ekonomska funkcija?

Najprej: skupni interesi

V našem časniku smo že pisali o škodljivih pojavih pri integraciji, zato tokrat tega ne bomo ponavljali. Treba pa je opozoriti tudi na lokalistične, ozke težnje nekaterih osnovnih proizvodnih enot v okviru podjetja, ki ne upoštevajo skupnih interesov. Takih teženj je največ v večjih oziroma združenih podjetjih, deloma tudi zato, ker nagibi za združitev niso prišli iz potreb vseh kolektivov, iz posameznih koristi, ampak od zunaj. Take težnje ne računajo z dejstvom, da je do združitve prišlo zaradi določenih interesov, zato, da bi dosegli večje rezultate in da je treba zagotoviti najugodnejše pogoje za delo in poslovanje združenega podjetja kot celote. Ustvarjanje takih pogojev pa ne more iti na škodo delavskega samoupravljanja, če sta, kakor pravi 37. člen osnutka republiške ustave, organizacija dela in samoupravljanje v delovni organizaciji taka, da delavci v vseh stopnjah in oblikah skupnega dela lahko čim neposredneje odločajo o vprašanjih svojega dela in ekonomskega položaja. Jasno je namreč, da bodo pri taki organizaciji dela in samoupravljanju tudi skupni pogoji za poslovanje delovne organizacije kot celote izvirali iz odločitev neposrednih proizvajalcev v osnovnih proizvodnih enotah, iz spoznanih koristi, iz usklajenosti interesov posameznikov, posameznih delovnih enot in podjetja kot celote.

B. J.

Statute delovnih organizacij naj začno izdelovati strokovnjaki

Na zadnjem sestanku občinskega Društva inženirjev in tehnikov v Črnomlju so temeljito obravnavali vlogo inženirjev in tehnikov v proizvodnji ter družbenem in političnem življenju komune. Do zdaj ni namreč še nihče pravilno analiziral potrebe po teh kadrih, zato tudi politika štipendiranja ni mogla biti načrtna. Lesnopredelovalna industrija »Zora« je brez inženirja in tehnika, zato se upravičeno postavlja vprašanje, kako si kolektiv podjetja, ki se povečuje in investira, zamišlja tehnologijo proizvodnje in nadaljnji razvoj. Brez teh kadrov je LIČ in trenutno tudi BELSAD. BELSAD naj bi dobil dva inženirja; enega je štipendiralo podjetje, drugega ne. Prvemu so obljubili trikrat manjše prejemke kot drugemu, čeprav sta oba strokovnjaka z isto izobrazbo. Najbrž o tem niso odločali samoupravni organi v podjetju, sicer do tolikšne razlike ne bi moglo priti. Na sestanku so nadalje ugotavljali, da je vse preveč strokovnjakov v pisarnah, premalo pa v proizvodnji, kjer bi imeli nalogo voditi tehnološke postopke, jih analizirali in izboljševali. Poudarili so, da ima Bela krajina dovolj sposobnih kadrov, le da so, žal, zaposleni drugje.

Če bi se dovolj zavedali vloge inženirjev in tehnikov, ne bi mogli dopustiti, da bi plane sestavljala eden ali dva uslužbenca. Čemu so potem inženirji, tehniki, ekonomisti, mojstri? Člani društva bi morali obravnavati sleherni elaborat v komuni in povedati svoje mnenje o perspektivnih in ostalih planih komune. Inženirji in tehniki bi morali priti do izraza še v svetih, komisijah, kot predavatelji pri delavski univerzi, v šolah, na različnih tečajih, seminarjih itd.

Ko so razpravljali o prihodnjih nalogah društva, so dejali, da morajo biti inženirji in tehniki tisti, ki bodo začeli izdelovati statute gospodarskih organizacij. Naloga seveda ne bo lahka, ker mora statut zaobseči in upoštevati vsa določila zakonskih predpisov, ki urejajo odnose v podjetju, odnose med podjetjem in komuno, načela družbenega upravljanja in delavskega samoupravljanja način delitve dohodkov in drugo. Čas je že, da strokovnjaki zavzamejo mesta, ki jim pripadajo.

J. S.

NESREČE

AVTOBUS SE JE PREVRNIL

5. januarja dopoldne se je na avtomobilski cesti blizu vasi Skopice pripetila težka prometna nesreča. S tovornjakom Cestnega podjetja Novo mesto NM 33-98, ki ga je vozil Marijan Klemenčič, so posipavali cesto. Iz Zagreba proti Ljubljani je tedaj pripeljal Stjepan Zdunić tovornjak in nameraval prehiteti vozilo Cestnega podjetja. Ko je opazil, da mu nasproti prihaja avtobus, se je hotel umakniti za tovorni avtomobil. Zaradi zaviranja na poledeneli cesti je avtobus, ki ga je vozil Branko Vanžič, zaneslo v novomeški tovornjak, nato pa ga odbilo v meter in pol globok jarek, kjer se je prevrnil. Voznika Branko Vanžič in Marijan Klemenčič sta se hudo poškodovala, škoda na obeh vozilih pa je ocenjena za blizu 2 milijona dinarjev. Med potniki v avtobusu se ni nihče poškodoval.

Organizacija in vodenje sestankov

Na enodnevnem seminarju za predsednike in sekretarje mladinskih aktivov, ki ga bo občinski komite LMS Črnomelj priredil v kratkem, bodo poleg ostalega pomembnega političnega gradiva obdelali tudi problem organizacije in vodenja sestankov. Praksa v delu družbenih organizacij kaže, da ni vseeno, kako je sestanek pripravljen in kako voden. Za to so zlasti občutljivi mladi ljudje, saj že dlje časa ugotavljamo, da mladina ne priha a rača na sestanke, ker ji ti ne nudijo tega, kar želi. V nemajhni meri je prav gotovo krivda za to v nespretnosti pri vodenju sestankov.

V Novem mestu Jože, v Brežicah Duško . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa so vpisali kot 632. porod v tej bolnišnici punčko Alenko, ki jo je rodila Marija Gorenc iz Dobove 68, po poklicu učiteljica. Tako se je lani rodilo v brežiški porodnišnici 340 fantkov in 292 deklic. Mladima mamicama je čestital naš brežiški dopisnik tov. Albin Mlinar, v imenu občinskega sindikalnega sveta pa je Gvozdičevi podaril tudi kompletno garnituro za dojenčka. Tudi mali Duško je medtem prejel 3000 din, darilo našega lista za prvo hranilno vlogo.

Dve uri pred polnočjo na Silvestrov večer je rodila v brežiški porodnišnici hčerko Alenko tov. Marija Gorenc iz Dobove št. 68

KRVODAJALCI SAMI O SEBI

Velik odziv prostovoljnih krvodajalcev v videmsko krški občini priča o zdravem človekoljubju prebivalcev Spodnjega Posavja – Samo lani je dalo 583 krvodajalcev 185 litrov dragocene krvi, tega čudodelnega zdravila

Samo lani je 583 krvodajalcev iz videmsko-krške občine darovalo 185 litrov krvi za sočloveka. Kri, ki rešuje življenja!

V sodelovanju z občinskim odborom RK smo povabili na razgovor samo nekaj krvodajalcev, ki jih danes predstavljamo.

• **STANKO KODELJA**, uslužbenec Zdravstvenega doma na Senovem, star 52 let, oče dveh hčera, ki je 5-krat daroval kri.

»Kadar oddam kri, čutim notranje zadovoljstvo«

»Kri sem prvič oddal leta 1954,« je pričel pripovedovati tov. Kodelja, »ko je bila prva zbiralna akcija na Senovem. Kot aktivist RK sem moral biti vzor ostalim, zato sem oddal kri. Razen tega sem se kasneje po vsaki oddaji dobro počutil. Vedno sem mislil, da je moja kri le komu rešila življenje ali pa ga je ozdravila. Ta misel mi je prijetno dela in sem čutil zadoščenje. Vedno pa se držim gesla: Za zdravje in blaginjo skupnosti!

Moja novoletna želja je, da bi bil mir in da bi prenehali z oboroževalno tekmo.«

• **IVAN MLAKAR**; uslužbenec v obratu Industrije perila v Kostanjevici, star 45 let, samski, kri je daroval že 10-krat.

»Prvič sem pomagal izkrvavelemu borcu«

»Pozimi leta 1944 sem v partizanih videl borca, ki je bil težko ranjen. Izgubil je že veliko krvi. Čeravno se takrat sam nisem najbolje počutil, sem brez oklevanja oddal pol litra krvi. Ranjeni borec je ostal pri življenju.

Leta 1958 se je pri meni oglasil Tone Lešnjak iz Kostanjevice in me prosil, naj za plačilo oddam nekaj krvi za bolnega sinčka. Seveda o denarju niti slišati nisem hotel in sem se res že naslednjega dne oglasil v brežiški bolnišnici, kjer se je otrok zdravil. Zdravniki so mi povedali, da je zdravstveno stanje malega bolnika brezupno. Šestmesečnemu otroku, ki se je boril s smrtjo, sem trikrat daroval kri. Kri je tudi temu malemu bitju rešila življenje. Otrok je sedaj zdrav in zelo živahen. Njegovi starši so mi zelo hvaležni. Kri ne oddajam iz zdravstvenih razlogov, temveč iz sočutja do človeka.

Uničiti vse atomske bombe! bi bila moja novoletna želja.«

• **ALOJZ MLAKAR**, krojač iz Kostanjevice, star 43 let, oče dveh otrok, kri je daroval 8-krat:

»Nekoč sem omedleval ob pogledu na kri«

»Ko sem 1941 doživel zračni napad v Beogradu, sem videl ranjene ljudi. Marsikdo je izkrvavel. Že takrat sem sklenil, da bom tudi jaz dal svojo kri, če bo potrebno. Če bi vsakdo pomislil, kaj pomeni v odločilnih trenutkih kri, bi se vrstam krvodajalcev pridružilo še več ljudi. 8-krat sem daroval kri, in če bo potrebno, jo bom še večkrat.

V novem letu si želim predvsem zdravja.«

• **TONČKA AHMIĆ**, gospodinja iz Kostanjevice, poročena, stara 50 let, 7-krat darovala kri.

»Rada pomagam bolnikom«

»Kri dajem iz sočutja do bolnikov. Med vojno sem v taborišču videla nešteto bolnikov, ki so nujno potrebovali kri, a je niso dobili. To mi je vedno v spominu in tudi zato oddajam svojo kri. Darovala jo bom vse dotlej, dokler bo moja kri dobra.

Moja novoletna želja pa je, da bi naš dragi tovariš Tito bil še dolgo let zdrav in živ!«

• **STANE JAKHEL**, laborant v Tovarni celuloze, star 30 let, kri daroval 11-krat:

Nesreča nikoli ne počiva

»Dobro se zavedam pregovora, da nesreča nikoli ne počiva. Veliko ljudi se vsak dan ponesreči in zdravniki potrebujejo za te ljudi veliko krvi. To je glavni razlog, da dajem kri. Pretresla pa me je tudi objava Radia Ljubljane leta 1958, ko je pozval krvodajalce na nujno oddajo krvi za neko dekle. Tudi takrat sem se odzval vabilu.

Mir med narodi in vse za življenjski standard, bi bila moja novoletna želja.«

• **PETER LIPOVŽ**, uslužbenec Katastrskega urada v Krškem, 25-letni mladenič, ki je daroval svojo kri že 9-krat:

Čimveč krvodajalcev iz mladih vrst!

»Leta 1957 sem videl, da so kri oddajali starejši ljudje. Že takrat sem se vprašal, zakaj je ne bi dal še jaz. Takrat sem stopil v krvodajalske vrste. Vselej, kadar dam kri, me navdaja prijetno zadovoljstvo.

Moja želja je, da bi prihodnje leto oddalo kri več mladih.«

• **ANTON MUSTAR**, uslužbenec Tovarne celuloze, 47-letni oče dveh otrok, kri oddal 10-krat:

Krvodajalci bi morali dobiti svoje knjižice!

»Večkrat sem premišljeval, zakaj so pri nas pričeli s prostovoljno krvno akcijo šele leta 1954. Ker mi je dobro znan namen odvzema krvi, nisem nikoli pomislil, da je ne bi oddal. Tudi v bodoče se bom rade volje odzval vsaki krvodajalski akciji. Čudim se, zakaj krvodajalci ne dobijo svojih knjižic.

V letu 1963: vse sile za boljši življenjski standard!«

• **RUDI SAMEC**, električar v Elektrarni v Brestanici, star 22 let, 6-krat oddal kri:

»Razočaralo me je dekle«

»Štejem si v dolžnost, da pomagam bolnemu človeku. V zvezi s tem naj povem dogodek: Bil sem v Kragujevcu pri vojakih. Neko noč so me prebudili in prosili, naj nujno oddam kri za neko mlado dekle. Pripeljali so me v bolnišnico in sem jo oddal toliko, da sem se onesvestil. V bolnišnici sem ostal 8 dni. Ko sem se čez dober mesec srečal s tem dekletom na cesti — bil sem v vojaški uniformi — sem jo vljudno vprašal, kako se počuti. Osorno mi je odgovorila: »Z vojakom se ne pogovarjam!« Sprva sploh nisem mogel verjeti besedam. Kljub temu pa sem za tem oddal kri še dvakrat, in če bo potrebno, jo bom še dal.

Čeravno se aktivno bavim z atletiko, se po odvzemu nikoli ne počutim slabo.

Imam samo eno novoletno željo: da bi si uredil mirno življenje! Vsem bralcem Dolenjskega lista pa želim srečno novo leto!«

• **JANEZ ZUPANČIČ**, uslužbenec rudnika na Senovem, 58-letni družinski oče štirih otrok, kri oddal 7-krat.

»Izpolnil sem svojo dolžnost . . .«

»Leta 1954 sem prvič oddal kri. Dvakrat sem oddal kri ponesrečencem in obakrat zaman. Kljub temu pa sem čutil zadoščenje, da sem izpolnil svojo človeško dolžnost.

Predvsem želim, da bi se v letu 1963 humana akcija za oddajo krvi med ljudmi še bolj razširila.«

• **DANICA WEISSBACHER**, delavka v rudniku na Senovem, 40-letna vdova, ki je 16-krat darovala kri.

»Še bom oddala kri!«

»16-krat so me zabodli v žilo in prav tolikokrat sem se počutila zadovoljna, ker vem, kaj pomeni kri za človeško življenje. Po oddaji nimam nikoli posledic. Tudi prihodnje leto se bo kakšna steklenička napolnila z mojo krvjo. Želim, da bi bilo v letu 1963 čim manj nesreč!«

DRAGO KASTELIC

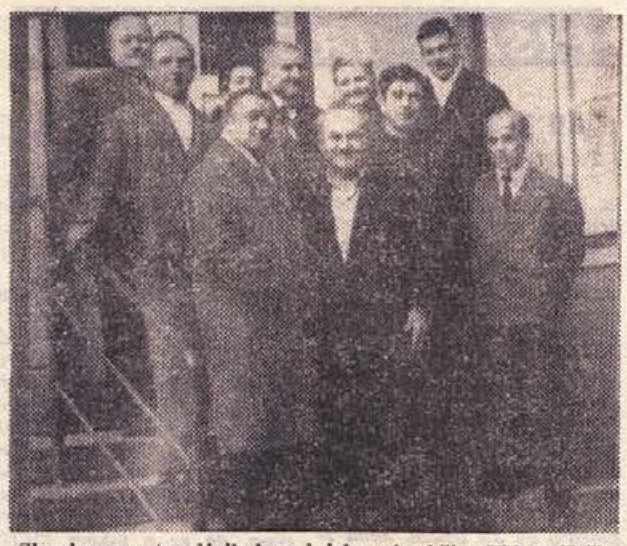

Skupina prostovoljnih krvodajalcev iz občine Videm-Krško, ki so se udeležili našega razgovora

„IŠČEM GOSPODINJSKO POMOČNICO . . .“

Po vseh časopisih iščejo ljudje gospodinjske pomočnice, in mnogi morajo večkrat oglašati, preden jih dobe — Zakaj je kljub precejšnjemu številu nezaposlenih deklet tako težko dobiti pomočnico? — Mnogo deklet z dežele bi lahko našlo lep in dobro plačan poklic!

Kot povsod po Sloveniji in po vsej FLRJ je tudi pri nas mnogo deklet z dežele prijavljenih za zaposlitev. Rade bi se zaposlile, toda le v industriji. Za delo na kmetijah jim ni, še manj pa so voljne sprejeti službo gospodinjske pomočnice. Zakaj?

SENČNE STRANI POKLICA

Vsak državljan, ki je v delovnem razmerju, ve, kda bo šel na delo in kdaj se bo vrnil domov, pri pomočnicah pa je mnogokrat še vedno tako, da imajo prosto, kadar jim gospodinja dovoli. Enkrat je to v četrtek, drugič v ponedeljek itd. Dekle nikdar vnaprej ne ve, kdaj bo prosta. Gospodinje se vse preveč boje, da bi pomočnice v prostem času pohajale s fanti. Res je, da se včasih tudi to zgodi, mnoge gredo le v kino ali si po mestu ogleduje izložbe in uživajo svoj prosti čas kot vsak delovni človek.

Prvo napako naredi gospodinja, ker dekle, ko pride v hišo, takoj ogovori: »Ti Mička . . .« Mar tudi vas v službi tikajo vsi po vrsti? Druga napaka so zaklenjene omare in hrana. Preden vzamemo dekle v hišo, se pozanimajmo, če je poštena, potem pa ravnajmo z njo tako kot z vsakim poštenjakom. Pri zaklenjenih omarah bo vsako hudo mikalo vedeti, kaj se skriva v njih in pri zaklenjeni hrani bo vsaka mislila samo na jed. Tretja napaka, zaradi katere so kmečka dekleta najbolj občutljiva, pa je, da morajo jesti krožnikom na kolenih v kakem kotu, medtem ko družina sedi za pogrnjeno mizo. Seveda, če je v stanovanju premajhna miza, da bi vsi naenkrat jedli, ali če imamo obiske, naj pomočnica jé posebej, ne dajmo jí pa čutiti, da mora jesti samo zato, ker je pač »služkinja«.

Tudi v pogovoru z obiski in drugače se moramo ogibati tega izraza, ki res ni primeren za današnji čas.

Nekatere moti, da pomočnica ne zna lepo jesti. Jo moramo pač tega navaditi! Ne smemo pozabiti, da tudi delodajalke gospodinje niso že prvi dan, ko so prišle v službo, vsega vedele. Pomočnico je treba vzgojiti! Navaditi jo je treba pozdravljanja, lepega vedenja in odkritosti. Odnos gospodinja - pomočnica mora biti topel prisrčen, seveda pa ni prav, če gremo v drugo skrajnost in smo preveč domači. Tudi v službi svojega šefa spoštljivo ogovarjamo in se ne »zafrkavamo« z njim. Tako naj bo tudi doma.

Marsikdaj pravijo gospodinje: »Vesela naj bo, da je na toplem in da ima kaj jesti. Doma še tega ni imela!« Mar ste vi v službi zadovoljni že samo s tem, da zaslužite za hrano in da imate delo? Ljudje pa smo vsi!

IN VENDAR JE TUDI TA POKLIC LEP!

Če si zagotovimo ob vstopu na delo tako delovno pogodbo, v kateri bo določen čas, uživanja hrane, prosti dnevi in tudi delo, nam ne bo težko v tem poklicu. Če pomočnica v redu opravlja svoje delo in naleti na razumevanje v družini, ji je lahko dosti bolje kot tovarniški delavki. Če pa dekleta samo zaradi imena poklica silijo v tovarno, potem so pač domišljava in nepreračunljiva. Delavka v tovarni, ki zasluži 16.000 din na mesec, mora plačati za hrano najmanj 5.000 din, za stanovanje 2.000 din in za malice 2.000 din. Ostane ji torej 7.000 din. Samosto na pomočnica, ki opravlja vsa dela in kuha za družino, zasluži (tega se lahko navadi v dveh letih, če ne prej) 10.000 — 14.000 din. In vse to ji ostane takorekoč za obleke! Mnoge gospodinje so takorekoč na slabšem, kajti malokateri ostane na mesec deset tisočakov za obleko . . .

Poklic gospodinjske pomočnice je vedno bolj iskan, hkrati pa je vedno manj delovnih mest v industriji. To pomeni, da se bodo morala kmečka dekleta, če se bodo hotela zaposliti, sprijazniti s tem poklicem in se mu v celoti posvetiti. Poklic gospodinjske pomočnice bo v bodočnosti vedno manj odskočna deska za tovarno, kot doslej.

Če bomo spremenili odnos do pomočnic in jih bomo smatrali za delavke v tem poklicu kot v vsakem drugem, in če se bo vsa družina zavzela za to, nam v prihodnosti ne bo treba več izdati tisočakov za oglase v časopisih. Nezaposlena dekleta — pomočnice bomo dobili kar prek zavodov za zaposlovanje delavcev.

Ra.

Na tečaju za gospodinjske pomočnice

Novomeški Zavod za zaposlovanje je skupno z Zavodom za napredek gostinstva in gospodinjstva organiziral na lastne stroške tečaj za gospodinjske pomočnice. Tako je zavod na domiseln način rešil problem zaposlitve 19 deklet, ki so obiskovale tečaj. V enem mesecu so se spoznale s teoretičnim in praktičnim delom, ki ga zahteva ta poklic. Učile so se o negi in vzgoji otrok, o higieni in ureditvi stanovanja, čiščenju oblek in pranju perila, uporabi gospodinjskih pripomočkov, kuhanja in ekonomike v gospodinjstvu.

V anketi, ki jo je izdal Zavod za zaposlovanje, so dekleta navedla, v katerem kraju se žele zaposliti, hkrati pa so se obvezale s pogodbo, da bodo na delovnem mestu, ki jim ga preskrbi zavod, ostale vsaj leto dni.

Za prve absolventke tečaja je bilo veliko zanimanja; celo z Gorenjskega so prišli ponje. Želimo jim, da bi svoj poklic vzljubile, ga vestno opravljale in da bi bile v prvi službi kar najtopleje sprejete!

VOLIVCI V ŽUŽEMBERKU: »Ruševine na Zafari je treba odstraniti!«

V novembru preteklega leta je bil v Žužemberku zbor volivcev z izredno veliko udeležbo. Občani so razpravljali o reorganizaciji zdravstvene službe v občini, o problemih preskrbe potrošnikov v Žužemberku in o komunalnih vprašanjih kraja.

Volivci so se strinjali z reorganizacijo zdravstvene službe v občini, bili pa so mnenja, da mora nova organizacijska oblika izboljšati stanje v zdravstveni službi, predvesm pa zagotoviti zobozdravstvene usluge.

Pri obravnavanju problemov preskrbe so ugotovili, da z reorganizacijo trgovine še ni nastopila dobra preskrba potrošnikov. Obe poslovalnici trgovskega podjetja »Dolenjka« imata majhno izbiro blaga, zato odtekajo sredstva drugam. Razen tega je v nesodobnih poslovnih lokalih postrežba počasna. Direktor »Dolenjke« je volivcem lepo obrazložil težave, ki jih ima podjetje, in obljubil, da bo kolektiv skušal odpraviti težave, del teh pa bo rešen z ureditvijo novega lokala, ki je že v gradnji.

Glede komunalnih vprašanj so bili mnenja, da se naj nadaljuje z gradnjo vodovoda na desnem bregu Krke, izvede asanacija dvorišč na levem in desnem bregu, obenem pa odstranijo ruševine — ostanki bivše farne cerkve, kaplanije in župnišča na Zafari, ki postajajo življenjsko nevarni za mimoidoče in za prebivalce neposredno pod Zafaro. Predlog župnijskega upravitelja, da bi na Zafari obnovili cerkev, je bil z veliko večino glasov zavrnjen kot neprimeren. Volivci so bili enotnega mneja, da je cerkev sv. Roka na desnem bregu Krke primerna za izvrševanje rednih verskih obredov, za kar že vsa leta po vojni tudi služi. Treba bi jo bilo razširiti toliko, da bi dozidali zakristijo. *M. S.*

Skupina udeleženk tečaja za gospodinjske pomočnice v Novem mestu pri praktičnem pouku, v katerem so se seznanile s celo vrsto sodobnih gospodinjskih pripomočkov, hkrati pa so se naučile tudi marsičesa o kuhi

PRED 600-LETNICO NOVEGA MESTA

Novomeške izkopanine na Dunaju

Vedno bolj se približujemo dnevu, ko bo Novo mesto svečano proslavilo svoj šeststoletni jubilej. To obletnico bo Novo mesto gotovo proslavilo z vrsto kulturnih manifestacij, ki bodo prikazale rast in usodo tega kraja vse od časov, ko je bilo današnje mestno področje važno središče prazgodovinskih Ilirov, preko antične postojanke in slovanske naselitve, njegove formalne ustanovitve dne 7. aprila 1365 z ustanovnim pismom vojvode Rudolfa IV. do današnjih dni. Ob tem častitljivem jubileju dolenjske metropole, bi rad opozoril na imenitno preteklost tega kraja, ki je zavzemal važno mesto v času prazgodovinskih Ilirov sredi prvega tisočletja pred našim štetjem.

Vse področje Dolenjske, vključno z Belo krajino, v znanstvenih krogih doma in po svetu vse bolj slovi kot središče izredne omike in kulture v zadnjih sedmih stoletjih pred našim štetjem. Slovenske arheološke izkopanine uživajo evropski sloves. Spomnimo se samo nepreglednih izkopanin, ki so jih prav na dolenjskih tleh izkopali številni poklicani in samovoljni izkopavalci ob koncu prejšnjega in v začetku tega stoletja. Vse te iskalce starin pa je prekosil znameniti in zloglasni starinokop Jernej Pečnik, ki je v dveh desetletjih, od 1886 —1906, izkopal na Dolenjskem in v Zasavju več deset tisoč prazgodovinskih in rimskih grobov. V tistem času je bil Jernej Pečnik (poleg Ignaca Kušljana iz Šentjerneja) najboljši poznavalec dolenjskih arheoloških najdišč. Ravno v tem času so bili na Dunaju

Posoda za pijačo z dvema ročajema

in v Ljubljani odprti veliki, reprezentativni muzeji, ki so hoteli za kakršnokoli ceno napolniti svoje velike razstavne sobane. Nemirni duh preračunljivega Pečnika je zaslutil v teh muzejskih naporih donosen zaslužek. Zapustil je kmetijo v rodni vasi Cesta pri Dobrepolju ter se podal na pot profesionalnega kopača starin. Izreden dar za odkrivanje starin, ki ga je izostril v letih svoje kopaške dejavnosti, ni ušel očem kustosov tedanjega dvornega muzeja na Dunaju. Ponudili so mu, naj koplje za dunajski muzej za dobro nagrado po dolenjskih najdiščih arheološke predmete, ki bodo v dunajskem muzeju prikazovali vso bogato preteklost dežel takratne avstro-ogrske monarhije. Usodni korak je bil storjen in na ta način so skozi več desetletij odhajali tisoči in tisoči arheoloških

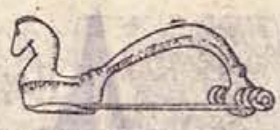

Bronasta zaponka, s kakršno so si spenjali obleke

predmetov iz naših skoraj neizčrpnih najdišč v dunajsko zbirko, le majhen del je prišel v zbirke ljubljanskega muzeja.

● Novomeško bogastvo v dunajskem prirodoslovnem muzeju

Tako tudi arheološke izkopanine iz Novega mesta. Vse do konca 19. stoletja je bilo na področju Novega mesta precej prazgodovinskih gomil. Ena skupina gomil je bila na kapiteljskih njivah na Marofu (znane so vsaj tri gomile). Te so stale na vzpetini na levi strani Kettejevega drevoreda, če gremo na Marof z mestne strani. Druga skupina gomil pa je bila v Kandiji na obeh straneh današnje Kristanove ulice in na Znančevih njivah. Kadarkoli se je doslej govorilo o prazgodovini Novega mesta, smo imeli v mislih arheološko gradivo, ki je bilo izkopano v Kandiji in se nahaja v muzeju v Ljubljani. Med temi najdbami zavzema pač najimenitnejše mesto bronasti oklep nekega ilirskega kneza iz leta 600 pred našim štetjem, ki je bil izkopan tik pred drugo svetovno vojno in je razstavljen v Dolenjskem muzeju. Skoraj neznana pa je ostala lepa zbirka, ki je bila izkopana leta 1894 v dveh gomilah na Marofu in se nahaja v prirodoslovnem muzeju na Dunaju. Prav o teh najdbah bi rad povedal nekaj več besed.

● Znamenite dolenjske izkopanine

Pred dobrim mesecem se mi je nudila priložnost, da krajši čas prebijem v prazgodovinski zbirki prirodoslovnega muzeja (Naturhistorisches Museum) na Dunaju z namenom, da proučim arheološko gradivo iz Novega mesta, ki je v tamkajšnji zbirki. Ni treba posebej poudariti, da je dunajska arheološka zbirka (mislim na prazgodovinski oddelek) ena največjih v Evropi. V velikih dvoranah so neštete vitrine, prepolne bronastega orožja in okrasja, zlatega nakita, jantarnih ogrlic ter prelepih in včasih kar fantastično oblikovanih lončenih posod. Tu so zbrane in razstavljene čudovite izkopanine iz najdišča Hallstatt v Avstriji, kjer so že pred 2500 leti na »industrijski« način kopali dragoceno kameno sol. Hallstatt, središče alpskih Ilirov, je bil tedaj ena izmed evropskih metropol, recimo mu kar prazgodovinski Pariz, saj je zaradi svoje pomembnosti celo prazgodovinsko obdobje dobilo ime po najdišču (halštatska ali starejša železna doba od leta 800 — 400 pred našim štetjem). V tem kraju so se srečavali trgovci iz Podonavja in z Balkana z onimi iz Italije in iz Porenja ter Bavarske. Sem so prinašali izdelke in pridelke iz svoje domovine, jih tukaj zamenjali za dragoceno sol in jo tovorili v svojo domovino. Najdbam iz Hallstatta ob bok pa so postavljene v dunajski zbirki znamenite izkopanine prav iz dolenjskih najdišč, ki s svojimi oblikami in v izdelavi v ničemer ne zaostajajo za onimi iz Hallstatta. Tu čelada iz Dolenjskih Toplic, iz Brezij in iz Vač, tam bronasta situla z Magdalenske gore, pa spet posode, čudovite fibule in jantarne ogrlice, pasne spone iz Šmarjete, Vinjega vrha, Mokronoga, Dobrniča, Podzemlja in drugih najdišč. Vsega imajo v svojih zbirkah, pač pa nimajo nobenega ilirskega oklepa, s kakršnim se daleč naokoli ponašata samo ljubljanski in novomeški muzej. Hkrati sta to edina prazgodovinska oklepa v Jugoslaviji. Kako bridko je človeku pri srcu, ko srečuje v tujini kos domače preteklosti, ki je pred osemdesetimi leti zaradi lahkomiselnosti, lakomnosti in kratkovidnosti tedanjih muzejskih delavcev za vedno prešla v tuje roke.

Pa povrnimo se k novomeškim izkopaninam. Resda v gomilah na Marofu ni bilo dragocenih bronastih posod, niti niso našli nobene čelade, vendar je gradivo zelo raznovrstno in prav lahko razlikujemo revne grobove od bogatejših posebej še ločimo ženske od moških. Ženski grobovi vsebujejo poleg lončenih posod (obredna daritev hrane in pijače umrlemu) predvsem okrasne predmete, kot: zaponke-fibule, zapestnice, ogrlice, izdelane iz jantarjevih ali pa steklenih jagod, in majhne glinaste vijčke, ki so služili kot obtežila pri statvah. Na ta način prav ti drobni vijčki poudarjajo čisto žensko opravilo — tkanje. V moških grobovih pa je poleg lončevine največkrat priloženo orožje: bodisi meč, bodalo ali nož, pogosto pa tudi sulice in sekire. V nekem moškem grobu so našli tudi brusni kamen, ki ga je skrbna roka položila umrlemu v grob, da si bo v zagrobnem življenju lahko nabrusil skrhano orodje.

● Pečnikovo izkopavanje v Novem mestu

Dne 21. avgusta 1894 se je Pečnik skupaj z dunajskim arheologom Hoernesom (ta je sodeloval samo nekaj dni) lotil izkopavanja prve gomile na kapiteljskih njivah. Zvit in premeten, kakršen je Pečnik bil, je pregovoril tedanjega novomeškega prošta, da mu je brezplačno prepustil razkopavanje obeh gomil s pogojem, da bo po končanih delih odvišno zemljo s samokolnicami razvozil po okolici in s tem lepo zravnal zemljišče. Vendar tega Pečnik kljub obljubam ni v celoti izpolnil, ker se mu je strašno mudilo na naslednje izkopavanje na Magdalensko goro pri Šmarju. Pobudo za kopanje v Novem mestu je dal Pečnik, stroške izkopavanja pa je poravnal dunajski dvorni muzej. Zanimivo je brati Pečnikova pisma iz časa novomeškega izkopavanja, ki jih piše na Dunaj predstojniku arheološkega oddelka Szombathyju. Z lepim rokopisom in s precej pravopisnimi napakami poroča o uspehih kopanja, se hvali, kako pridno dela in priganja delavce, pismo pa vedno zaključi z izrazi najgloblje vdanosti in zatrjuje, da bo ved-

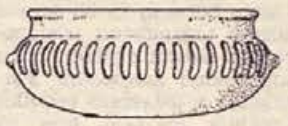

Izredno lepo izdelana glinasta posodica

no najponižnejši sluga, ki bo storil vse, kar mu bodo dunajski gospodje veleli. Mimogrede pa prav rafinirano vedno potoži, kako slabo je plačan in kako mu primanjkuje denarja, da bi lahko še več in bolj uspešno kopal. Iz njegovih pisem se prav lepo zrcali njegov značaj. Mimogrede naj omenim, da je Pečnik umrl leta 1914 kot berač, čeprav si je v času svoje kopaške dejavnosti pridobil kar čedno imetje. Ko je Hoernes odšel, ga je zamenjal drugi uslužbenec dunajskega muzeja, Bratina, ki je bil obenem tudi fotograf. Družno sta s Pečnikom nadaljevala izkopavanje vse do nekega dne, ko je deževalo. Tisti dan niso delali. Ker je Pečnik prejemal plačo za delovni dan, mu je Bratina seveda za tisti deževni dan odtegnil pla-

Okrašena skodelica z enim ročajem

čo, češ saj nisi delal. Še isti dan se Pečnik v pismu bridko pritožuje Szombathyju nad Bratino, ker mu ni plačal tega dneva. Sebe opiše kot tistega, ki vrši nadzor nad delom in nad delavci, nikakor noče biti navaden delavec-kopač, ampak se šteje za »znanstvenega« sodelavca. Iz spisov, žal, ni razvidno, če je Szombathy ugodil njegovi tožbi. Izkopavanje sta zaključila že 11. septembra. V tem času je Pečnik prekopal dve gomili, v katerih so skupaj našli 80 grobov. Iz pisem je razvidno, da so za kopanje najeli pet ali šest delavcev, vendar še danes zveni naravnost fantastično dejstvo, da so v dveh tednih prekopali kar dve gomili! Da takšno izkopavanje nikakor ni moglo biti izvršeno z vso potrebno znanstveno natančnostjo, ampak samo roparsko, katerega edini cilj je bil nabrati čimveč predmetov (po možnosti celih, črepinje so pogostokrat zavrgli!), je jasno. Danes zahteva izkopavanje neke gomile dosti tehničnih pomagal, veliko znanja in spretnosti, predvsem pa časa. Spomnimo se samo sicer ogromne gomile v Stični, ki jo kopljejo arheologi ljubljanskega muzeja že nekaj let, in vednar so odkopali šele polovico gomile.

● Kaj nam povedo prazgodovinske gomile

V obeh novomeških gomilah so izkopali dosti lončenih posod, od zelo majhnih do prav velikih. Tudi njih oblika je zelo pestra, poživljajo pa jo še raznovrstni okrasi. Nekatere posode so tudi rdeče in črno barvane, druge pa imajo površino natrto z grafitnim prahom, da se prav lepo svetijo še danes, po tolikem času. Pisana zvrst najrazličnejših posod priča o visokem tehničnem znanju prazgodovinskih lončarjev. Manj številni so kovinski predmeti, ki so jih polagali umrlim v grob. Zelo lepe so bronaste zaponke, katerih konci so izoblikovani v stilizirane konjske glavice. Dolga pravokotna bronasta plošča je nekoč krasila usnjen pas nekega Ilira. Kupček bronastih gumbov pa

Velika, preprosta, toda lepo oblikovana žara

pove, da so nekoč kot našitki krasili obleko neke Ilirke. Široke, ploščate, pa tudi kot kroglice drobne jagode iz jantarja so nanizane na vrvici krasile vratove prazgodovinskih žena in deklet. Kar precej je rebrasto okrašenih, masivnih bronastih zapestnic in nanožnic, s katerimi so krasili svoja zapestja in gležnje tako ženske kot moški. Marsikaj lahko človek zve iz teh davnih grobnih zapuščin. S spoštovanjem in ljubeznijo so na njihove grobove nasuli zemljo, jo izoblikovali v blago vzpenjajoči se stožec in nastala je gomila — trajen spomenik številni družini ali pa celo rodovni skupnosti. Prav te gomile, ki jih najdemo na Dolenjskem na stotine, so poleg redkih, še deloma ohranjenih gradišč, edini in najlepši arhitektonski spomeniki ljudstva, ki je v tisočletju pred našim štetjem prvo intenzivno naselilo našo zemljo, se je trdno oklenilo in tudi hrabro branilo pred zunanjimi sovražniki. Šele dosti stoletij kasneje se je z enako ljubeznijo in žilavostjo oklenilo te zemlje ljudstvo Slovencev.

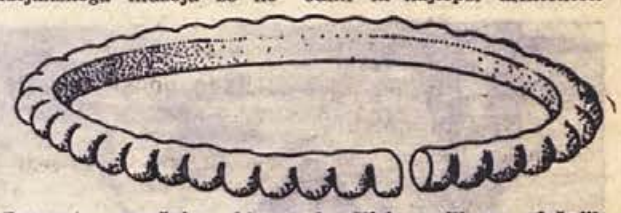

Bronasta nanožnica, ki so jo Iliri nosili na gležnjih

Želel sem v teh nekaj vrsticah opozoriti na košček le malo znane novomeške pr teklosti, saj je področje Novega mesta v tistih časih igralo gotovo nemajhno vlogo. Tudi to arheološko gradivo, izkopano leta 1894 na Marofu, naj bo v primerni obliki z vso potrebno znanstveno dokumentacijo eden izmed kamenčkov pisanega mozaika, ki bo zablestel ob šeststoletnem jubileju Novega mesta leta 1965.

Tone Knez

Risbe: Sibila Knez

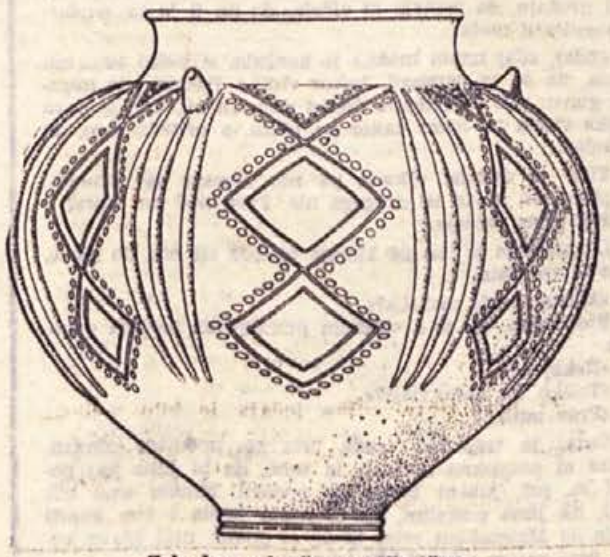

Zelo lepo okrašena velika žara

Ogrlica iz jantarnih zrn

Čestitke za novo leto

Iz Slavonske Požege čestitajo: Franc Žagar z Drečjega vrha in Anton Pavlin iz Mokrega polja. **Iz Osijeka:** Lojze Rogelj. **Iz Beograda:** Maks Rozman, Vinko Blatnik, Janez Hrovat, Anton Vodopivec, Martin Žugelj, Anton Krkuta in Marjan Petrca; Peter Vesel in Anton Črnič, vojaka na **grški meji;** Joža Grmšek, Drago Radkovič, Tone Jelovšek, Anton Kozole, Tone Radej, Janez Colarič, Martin Vegelj, Stane Tomažin, vojaki v **Beli Crkvi;** Ivan Globevnik, Karel Slak, Rudi Suša, Jože Prah, Franci Bernardič — **Tolmin;** Ciril Rejc, Pavel Zgonc, Jože Železnik, vojaki v **Tuzli;** Ciril Kužnik — **Sarajevo.**

Veselo novo leto želijo tudi naši fantje iz **Kruševca:** Marijan Arnšek, Maks Kumelj, Alojz Lindič, Jože Pižem, Janez Pograjc, Slavko Pribovšek, Vinko Godec, Jože Žabkar, Tone Prhne; Anton Oblak, Franc Rihter, vojaka v **Novi Stiftl;** Jože Škufca, Slavko Novak, Anton Kastelic, vojaki v **Šibeniku.**

ZA MALKOVČANE

Ciril Škoporc, ki je pri vojakih v Sremski Mitrovici, čestita za novo leto vsem Malkovčanom, hkrati pa toplo pozdravlja domače in znance.

Delovnim kolektivom

na Dolenjskem in v Spod. Posavju, posebno pa domačim, čestitajo za novo leto z najboljšimi željami naši fantje, ki so pri vojakih v Puli: **Anton Jarc** iz Vrbovca, **Franc Mejak** s Trebelnega, **Jože Ivanšek** iz Čateža, **Anton Skofljanec** z Brega.

Domačim in prijateljem

Vojaki, ki služimo Titovo gardo v Beogradu, čestitamo vsem domačim, prijateljem in prijateljicam za novo leto 1963. **Franc Božič** iz Konca, **Anton Tomšič** s Podturna, **Ivan Piceli** s Podturna.

Pozdrav Titovih gardistov

Gardisti vojne pošte 9845 in 9234 Beograd pozdravljamo vse prijatelje, znance in domače ter jim želimo vso srečo v novem letu: **Janez Lužar** in **Slavko Žagar** iz Tržišča, **Alojz Pavlin** iz Trebnjega, **Franc Hribar** iz Jesenic pri Mokronogu.

NOVA USTAVA — TEMELJ SKLADNEGA RAZVOJA SISTEMA ŠOLANJA

Pravica do osnovne izobrazbe

Že obe prejšnji ustavi FLRJ sta vsebovali načelo o obveznem osnovnem izobraževanju, vendar spričo šolskih razmer v nekaterih gospodarsko manj razvitih krajih tega načela ni bilo mogoče povsem uresničiti. V zadnjih desetih letih smo tudi v šolstvu dosegli ogromen napredek. V šolskem letu 1960-61 je bilo vključenih v osnovno šolanje že 88 odst. šoloobveznih jugoslovanskih otrok. Osmi razred je uspešno končalo okrog 50 odst. petnajst do šestnajstletnih otrok. S tem, kar je v šolstvu že doseženo, se seveda močno približujemo uresničitvi načela o pravici slehernega državljana do osnovne izobrazbe.

V zvezi s pravico do osnovnega izobraževanja osnutek nove ustave načelno ne prinaša nič novega. Nove so predvsem nekatere oblike uresničevanja tega načela. Kljub velikim izdatkom za šolstvo v zadnjih letih (leta 1959 — 81,2 milijarde din v državnem merilu, letos že 173 milijard) bo treba sredstva za šolstvo v prihodnje še povečati. Iz družbenih sredstev bo v celoti financirano osnovno izobraževanje mladine, medtem ko ustavni osnutek ne uporablja besed »brezplačno šolanje« za vse stopnje izobraževanja. Osnutek vsebuje načelo o pomoči nerazvitim komunam pri opravljanju tistih družbenih nalog, ki so nujno potrebne. Sem sodi tudi osnovno šolanje. Vsekakor bodo nerazvita območja pri uresničevanju načela o pravici do osnovnega izobraževanja še nadalje potrebovala pomoč iz skladov ljudskih republik in zveze. Republike bodo v svojih ustavah nedvomno sprejele določila, s katerimi bodo zagotovile gmotna sredstva za šole v teh krajih.

Komisija za ustavna vprašanja pri zvezni ljudski skupščini je posebej obravnavala osnovno izobraževanje odraslih. Glede na načelo o pravici do osemletne osnovne šole in zaradi velikega števila aktivnih državljanov brez popolne osnovne šole (približno 6,5 milijona ali nad tri četrtine aktivnih državljanov) je v interesu družbe, da bi vsi državljani, posebno še zaposleni, končali osnovno šolo in da bi bilo tudi to šolanje financirano iz družbenih sredstev. Načelo o brezplačnem osnovnem šolanju odraslih pa bo seveda mogoče uresničevati postopoma in v skladu z gmotnimi in kadrovskimi možnostmi. Formulacija v ustavnem osnutku dovoljuje, da tam, kjer so možnosti že ustvarjene, komune, gospodarske organizacije in delovni kolektivi to načelo uresničujejo in iz razpoložljivih sredstev omogočijo delovnim ljudem ne le osnovno, marveč tudi višjo izobrazbo.

Ustavni osnutek ne poudarja posebej načela brezplačnega šolanja na drugi in tretji stopnji, oziroma ne navaja, da bo to šolanje financirano samo iz sredstev družbenih skladov. Srednje, višje in visoke šole imajo že sedaj različne ustanovitelje in soustanovitelje ter prejemajo sredstva za svoje delovanje ne samo iz skladov za šolstvo, ampak tudi od gospodarskih in drugih organizacij. Različna praksa za financiranje teh šol naj bi obveljala tudi v novi ustavi. To pa ne pomeni, da redno srednje in visoko šolanje mladine ne bo tudi v prihodnje financirano iz sredstev družbene skupnosti. O tem jasno govorita dosedanja praksa in zakon o financiranju šolstva. Vse oblike izobraževanja, zlasti šolanje mladega rodu, so pri nas skoraj v celoti financirane iz družbenih sredstev v širšem smislu. Družbena sredstva so končno tudi sredstva, ki jih gospodarske organizacije prispevajo za razne strokovne šole.

Razprava o osnutku nove ustave kaže, da bo naša skupnost kljub izpustitvi besede »brezplačno šolanje« za srednje in visoke šole v skladu s povečanjem gmotnih dobrin še bolj težila za tem, da bi vse oblike izobraževanja financirala iz družbenih skladov. Dokler take gmotne možnosti še niso ustvarjene, je seveda prav, da nosijo del stroškov za šolanje gospodarske in druge organizacije, za izredno šolanje odraslih pa tudi državljani sami. M. S.

Koichiro Shirota (Japonska): KOSTANJEVICA NA KRKI (1962)

Pozdrav iz Osijeka

Srečno, zdravo in uspešno leto 1963 želijo vsem svojim znancem in prijateljem, posebno pa domačim in bralcem našega lista naši fantje, zdaj vojaki v Osijeku: **Franc Kolman** iz Sevnice, **Adolf Poglajen** iz Litije in **Ivan Erpič** iz Šentruperta.

Vojaka iz Prištine

Dolenjska fanta, ki služita vojaški rok v Prištini, želita vsem naročnikom Dolenjskega lista, svojim domačim in prijateljem srečno novo leto 1963! Edvard Mihelj z Vrtače in Jože Gnidovec z Ajdovca.

Viktor Povše: GRMADA (1961)

Kaj bo s krškim kinom?

V krški kino dvorani že od leta 1937 predvajajo filme. Na zboru občanov je nedavno predstavnik ObLO izjavil, da bodo sedanjo dvorano prenovili in uredili za večje kulturne prireditve. Znano je, da sta na območju mesta samo dve majhni dvorani, kjer ni mogoče organizirati večjih prireditev. Toda to je ostala samo obljuba, ker ni denarnih sredstev. Prišlo je tako daleč, da je na predlog upravnega odbora »Partizana«, v katerega lasti je kino, sklical občinski odbor SZDL 5. januarja posvetovanje o nadaljnjem delovanju kina. Upravni odbor »Partizana je namreč ugotovil, da izkazuje kino samo v devetih mesecih lani nad 180.000 dinarjev izgube. Prav tako ni nobenega upanja, da se bo stanje popravilo. Predlagano je bilo, naj bi v Krškem prenehali s kino prestavami 31. decembra 1962. Udeleženci posvetovanja so ugotovili, da je aparatura dotrajana in že zdavnaj amortizirana, da so sanitarije slabo urejene, kakor je neurejena in slabo opremljena tudi sama dvorana.

Ker ima kino velike finančne obveznosti do družbe, so nekateri predlagali, naj bi sedanjo dvorano preuredili v telovadnico, v dvorani Svobode pa naj bi predvajali filme vsak dan ali pa vsaj trikrat tedensko. Tako bi se vsaj kino Svobode lahko sam vzdrževal.

Na posvetovanju je prevladalo mnenje, da primanjkljaj ne bi smel biti razlog za ukinitev kina, pač pa bi bilo nujno potrebno obnoviti streho stavbe, urediti sanitarije, oder, električno napeljavo ter nabaviti nove stole. Predlagano je bilo tudi, naj bi kupili novo aparaturo, ki bi omogočila predvajanje kvalitetnejših filmov. Prav tako bo potrebno v bodoče nekaj sredstev dodeliti za nemoteno poslovanje kina.

Nekateri udeleženci posvetovanja so se odločno zavzeli za nadaljnje predvajanje filmov. Odločitev so utemeljevali s tem, da bi bila tudi nabava telovadnega orodja precej draga. V Krškem že 25 let predvajajo filme in bi jim že zato ne smeli vzeti kina.

Na posvetovanju še ni bila izrečena zadnja beseda. Partizan bo skupno z upravo kina izdelal predlog, kako naj se stvar uredi. Potem se bodo odgovorni činitelji lažje odločili za najboljšo in najpravičnejšo rešitev.

Na ponudbo je 21 strokovnjakov z visoko izobrazbo

Zavod za zaposlovanje delavcev iz Ljubljane je ponudil zavodu v Črnomlju 21 strokovnjakov z visoko izobrazbo, ki lahko v letu 1963 nastopijo službo na področju metliške in črnomaljske komune. Med njimi je 9 profesorjev s filozofsko fakulteto, 3 pravniki, 1 agronom, 1 arhitekt, 4 veterinarji, 1 farmacevt, 1 profesor klavirja in 1 igralec z igralsko akademijo. V Beli krajini je že vsa leta po vojni čutiti veliko pomanjkanje strokovnjakov, zato je ponudba tolikšnega števila nadvse razveseljiva. Prav gotovo pa bočo kljub razveseljivi ponudbi nastale težave s stanovanji. Vsakdo se pač raje odloči za tisto delovno mesto, ki mu nudi največ, zato bo šel strokovnjak tja, kjer bo na razpolago stanovanje. To opozarja, da bo treba razen s štipendiranjem reševati problem kadrov s hitrejšo gradnjo stanovanj.

Pa Luca se predolgo časa vendarle ni mogla krotiti. Imela je jokajoč, stepen glas, kakor ga ima zajec, če si ga slabo zadel. Povzdignila je ta glas.

»Toliko sem vekala,« je zastokala, in njene oči so v resnici bile podobne studencu, kadar zgubi vodo v poletju, »toliko sem vekala, ko so mi moža odpeljali. Sosedje me niso pogledali in, če bi Presečnika ne bilo, vzela bi bila konec od lakote. Drugi me tako ni vzel na delo! Dobro leto potem je umrla Špelica — od stradanja! Toliko sem vekala!«

Pri nas ljudje ne jokajo, pri nas vse »veka«, tako otrok v zibeli kakor žalujoči pri pogrebu. Zatorej je tudi Luca »vekala«, ko so ji moža vzeli in ko je umrlo otroče.

Pa tudi brez vekanja bi bil človek tej ženski verjel, da je veliko trpela pod božjim soncem. V tem trpljenju se je je oprijela bolezen, da je s suhim svojim obrazom migala neprestano sem in tja, kakor petelin na vrhu cerkvene strehe, kadar je dvojna sapa v zraku. Ta uboga glava se je brez odloga kakor nihalo premikala od leve na desno in od desne na levo, prav kakor da bi hotela sproti zanikavati, kar je govorila z jokajočim in s stepenim svojim glasom. Vse to je napravljalo vtis smešnosti, ali ravno ta smešnost je nehote poviševala — če si nosil kaj človeškega srca v sebi — vtis žalosti, katera je bila v toliki meri prisojena materi Luci.

»Tako je umrla tudi Špelica. Pa še tružice mi niso hoteli napraviti v vasi! Morilci in ubijalci nismo imeli nobene pravice!«

Radoveden sem postal.

»Lemojte,« — pa se je takoj popravila — »lemoj, zdaj sem te spoznala! Brada ti rase, pa si vendar Kosmov! — Zjutraj je umrla, in povem ti, od stradanja! Na svetu je bila komaj tri leta. Pa nikjer nisem mogla dobiti desk, da bi jo bila spravila, kot se spodobi človeku. Zvečer, ko se je luna prikazala za Goro, sem jo naložila v košek, s katerim smo vozili travo, če smo imeli kravo pri hiši. Takrat je sadje cvetelo. Naložila in odpeljala sem jo ponoči. Nekaj jablanovih vejic sem položila k nji, da je šla v cvetju od doma.«

Sedaj si predstavljajte to revo, ko je svojega mrtvega otroka v pozni noči vozila po slabih gorskih potih! Kdo naj vam, mestne gospe, verjame, da sploh veste, kaj je trpljenje na svetu? —

»Povedati ne morem, kako mi je bilo tisto noč. Tak pogreb, in nedolžen otrok, ki nikomur nič hudega storil ni! O Jezus! O Jezus!«

Nekaj časa je vzdihovala, nakar je še dostavila:

»Ali brez pogrebcev moja Špelica ni ostala. Ko jo pod Malenskim vrhom pripeljem do prvega ovinka v gozdu, pogledam na tratino pod seboj, pa ti jo primaha tam doli rjav in kosmat zajček. Kak streljaj od mene skoči na pot. Prav nič se ni bal mojega mrtvega otroka. Sredi pota sede, prav čudno maha z ušesi in si mane z nožico kuštravo glavo. Oči si briše, sem si mislila. Na vse to izgine v bukovje, a povem ti, še trikrat je žival prekrižala pot; vselej je obsedela in si brisala gobček. In vidiš, Bog je poslal tega pogrebca, ker ni bilo ljudi! O Jezus, jaz sem kaj prestala tisto noč!«

Še mnogo sta mi potožila, ali Luca je potem vodila prvo besedo.

»Otroka sem pokopala, moža so imeli v Gradiški, fantiček pa je moral v službo, ker ga doma preživiti nisem mogla. Bila sem zapuščena kot zapuščena ptica pozimi. Leta so tekla, nato pa sem šla k cesarju.«

Vprašam: »Na Dunaj?«

»Tje, kjer je cesar. Dohtar,« — tu je v moje veliko zadoščenje imenovala našega prijatelja Karla — »mi je vse lepo napisal in v posebnem listu je prosil vse kristjane, naj mi gredo na roko, ker ne govorim nemškega jezika. Nič mi ni računal in še nekaj za pot mi je dal. Hvala Bogu, da so še dobri ljudje na svetu!«

Na dolgo in široko mi je pripovedovala, kako se je vozila na Dunaj, kako je ondi iskala cesarja, kako so ji vzeli prošnjo, da cesarja ni videla, da pa ji je ta vendarle pomilostil moža.

»Zdaj, zdaj imam moža,« je končala. »Obleko sem mu kupila, da se je napravil, kakor vidiš.« Ponosno je migala z glavo: »Ali ni čeden?« Čeden sicer ni bil, ker je nova obleka visela na njem kakor na plotu, a pritrdil sem, da je čeden.

Tiho je dodala: »Doma pa mu nimam kaj skuhati. Ni pšena, ni moke in drugega nič. Prvo noč bo moral v posteljo brez večerje.«

Obmolknila je ter me kimaje gledala od nog do glave. Nato je vprašala:

»Ali kaj prida zaslužiš?«

Videl sem, da je s strahom pričakovala mojega odgovora.

»Nekaj že.«

»Toliko, da lahko živiš?«

»Prav lahko!«

Sedaj je trepetala vsaka črta na upadlem obrazu, dokler ni polagoma iztisnila iz sebe, da bi jima kaj posodil in, pri ljubem Bogu! ne podaril. Kmalu smo bili edini, da jima posodim, da si bosta imela s čim kupiti živeža na Malenskem vrhu in da si potem tudi kravo kupita, brez katere jima ni bilo izhajati.

Ob morebitnem prešolanju otrok iz Podbočja v Kostanjevico

Starši iz šolskega okoliša Podbočje smo v Dolenjskem listu 20. decembra 1962 brali članek pod naslovom »Staršem šoloobveznih otrok in javnosti«. Pod točko 7 piše tov. Ivan Grašič, kako naj bi se reformirale šole v občini Videm-Krško. Pisec navaja, naj bi otroci iz višjih razredov osnovne šole Podbočje obiskovali osnovno šolo v Kostanjevici, kamor imajo le 4 km. Navaja tudi, da bi se lahko vozili z avtobusom, ker so zveze ugodne.

Pisec članka pa je pozabil na to, da imajo otroci iz hribovskih in oddaljenih vasi že v Podbočje 5 do 8 km in da morajo že sedaj v šolo v Podbočje iti od doma zjutraj ob 6. uri ali 6.30, da ne zamudijo pouka. To so otroci iz vasi: Pristava ob Krki, Hrastek, Mladje, Brlog, Brezje, Planina (oddaljena 8 km), Gradec (oddaljen 7 km) in Brezovica. Ti otroci imajo v Podbočje eno do dve uri. Otrok je v šoli 337, od tega obiskuje višje razrede 150 otrok. Iz oddaljenih vasi jih je dobra polovica. Ti otroci naj prehodijo do Podbočja 5 do 8 km, nato pa 4 km do Kostanjevice? Torej nekateri 12 km na eno stran, v obe strani pa 24 km dnevno! Kdaj naj se učijo, če bodo prišli zvečer domov utrujeni in sestradani?

Pa avtobusne zveze! Prvi avtobus vozi zjutraj ob 7.30. Ali bi lahko vsak dan prepeljal 150 otrok? Drugi vozi ob 10.30; toda ta ne pride v poštev, ker se pouk začne ob 8. uri. Prebivalci iz hribovskih vasi so bili že v bivši Jugoslaviji zapostavljeni, saj so morali že v prvi razred osnovne šole hoditi v Podbočje. Ko je otrok prišel v šolo 6 do 8 km daleč, je bil utrujen ter ni bil zmožen za učenje. Prebivalci iz teh vasi sami pripovedujejo, da so prihajali v šolo utrujeni, da so v šoli zadremali in da sta jih učitelj ali učiteljica pustila spati, češ naj se odpočijejo. Njihovo znanje je bilo pa takšno, da je danes večina ljudi iz hribovskih vasi nepismenih, oziroma se komaj podpiše. Temu niso krivi niti oni niti njihovi vzgojitelji, temveč prevelika oddaljenost, ki je otroka utrudila, da ni bil sposoben za dojemanje učne snovi.

Vsi vemo, da so hribovske vasi doprinesle največ žrtev za našo svobodo, saj so se nekatere naše brigade zadrževale le v hribovskih vaseh. Nad 40 žrtev je padlo iz teh vasi, vas Planina je bila požgana itd. Otroci iz teh vasi imajo nižjo osnovno šolo v Brezju, kjer poučuje mlada učiteljica prve 4 razrede. Ostali hodijo v Podbočje, kakor so hodili njihovi predniki. Torej prehodijo 10 do 16 km dnevno. Ali se naj njihova pot podaljša še za 8 km v Kostanjevico in nazaj? Ali so njihovi starši dali življenje in premoženje zato, da bo njihov otrok trpel še več, kakor so oni sami? Pa recimo, da bi otroke iz Podbočja vozil poseben avtobus (z rednim ob 7.30 se ne bi moglo peljati 150 otrok). Toda kdo bo ta avtobus plačal? Starši otrok iz hribovskih predelov bi tega ne zmogli, kajti vsi so gospodarsko izčrpani, saj v mnogih hišah nimajo denarja niti za najpotrebnejše. To vemo vsi, ki vidimo, kako slabo oblečeni prihajajo ti otroci v šolo.

V Kostanjevici je 82 otrok manj kot pa v Podbočju. V kostanjeviškem šolskem okolišu ni nobena vas tako oddaljena od centra (za hribovske vasi imajo šolo v Bušeči vasi), kakor so vasi iz hribovskega predela v Podbočju. Če smo demokratični, naj se pa manjšina podredi večini in naj se otroci višjih razredov iz Kostanjevice prešolajo v Podbočje. To bi bilo res demokratično, kajti povsod se mora manjšina podrediti večini.

Upamo, da bomo, preden bi prišlo do tega prešolanja, vprašani tudi mi starši, ki smo upravičeni o tem odločati. In takrat bomo povedali svoje mnenje in svojo sodbo!

Prizadeti starši

Novoletni pozdrav

Prek našega domačega lista pošiljamo tople novoletne pozdrave vsem znancem, mladini, sorodnikom in domačim ter jim želimo v prihodnjem letu vso srečo in mnogo uspehov! **Milan Zupančič** iz Vrbovca, **Janez Zupančič** iz Meniške vasi, **Ivan Volčjak** iz Dobrave, **Franc Zaletel** iz Zagradca.

Proti dekadentnim pojavom se moramo boriti

TOVARISI IN TOVARIŠICE, stanje v našem kulturnem in moralno-političnem življenju ni takšno, kakršno bi želeli in kakršno ustreza naši socialistični skupnosti. Zlasti v književnosti in v umetnosti nasploh je mnogokaj tujega, nezdružljivega z našo socialistično etiko, nekaj, kar poskuša, da bi z linije, ki jo je določila naša revolucija, obrnilo tok našega razvoja v drugo smer. To so razni dekadentni pojavi, prineseni od zunaj. Boriti se moramo proti njim, toda ne zmeraj administrativno, temveč s političnim delom. To je naloga naše celotne družbe. To je naloga Socialistične zveze, to je naloga Zveze komunistov. To je zlasti naloga mladinskih in drugih organizacij v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Pravilen in uspešen razvoj socializma v naši državi je odvisen predvsem od nas, vodilnih ljudi; zato je treba pogumno in vztrajno popravljati vse tisto, kar se je v preteklosti izkazalo kot negativno. Naš razvoj je odvisen predvsem od komunistov, od pravilnega vodenja in usmerjanja, odvisen od realističnega gledanja na naše potrebe in materialne možnosti, od pravilne delitve sredstev, odvisen od skrbi za človeka, za ljudi.

(Iz novoletne poslanice predsednika republike tovariša Tita)

ARTHUR MILLER: VSI MOJI SINOVI

26. in 27. decembra smo na novomeškem odru videli Arthurja Millerja dramo v treh dejanjih »Vsi moji sinovi«. Uprizorilo jo je gledališče PD Svoboda »Dušan Jereb« iz Novega mesta in poželo priznanje občinstva.

Vsi, ki so postavljali na oder psihološka dela ameriških dramatikov, zlasti sodobnih in naprednih, so morali priznati, da so se počutili silno nebogljene pred dejstvom: uprizoriti delo tako, da bo gledalec res videl in slišal tisto, kar je zasnovalo avtorjevo pero. Za Millerja in precej njegovih sodobnikov onstran oceana je značilno, da obsojajo veličino kapitala, katerega edina odlika je, da na trenutke dvigne grabežljive poslovne ljudi in jih v odločilnem trenutku pregazi. Skoraj v vseh svojih delih, ki jih lahko imenujemo psihološke tragedije, je Miller poleg tega časovno aktualen, svobodomislec, ki polaga na usta svojim osebam oster protest proti podlosti in zahrbtnosti grabežljivih ameriških mogotcev. Na drugi strani izzveni ta protest kot smrtna obsodba vsega slabega, nečloveškega, lutkarstva, s tem pa kot upanje v zmago človeškega razuma.

Nekaj takega preveva tudi dramo v treh dejanjih »Vsi moji sinovi«. Dogodek je Miller vzel iz predmestja nekega ameriškega mesta po drugi svetovni vojni, po nekem sodnem procesu, ki je obtožil tovarnarja Kellerja velike špekulacije med vojno. Z zvijačo je Keller dosegel, da je bil priznan za nedolžnega, njegov poslovni tovariš Deever pa poslan v ječo. Keller je tajil ta zločin še vrsto let, dokler ga dokončno ni obsodilo pismo njegovega sina Larrija, ki se je razočaran odrekel vsemu, celo svoji nevesti, Deeverjevi hčerki Ann, in se samovoljno pognal v smrt.

Kellerja je na novomeškem odru dokaj prepričljivo upodobil Franc Kralj. Morda je bil kdaj pa kdaj nekolikanj nespreten, v odločilnih trenutkih celo preveč zadržan, vendar nas ni razočaral. Svoj talent je v vlogi Kate, Kellerjeve žene, mojstrsko uveljavila Marija Šali, ki je bila tudi osrednja igralska osebnost na odru. Pohvaliti je treba tudi Emila Bratoša in Evo Nifergal, ki sta, posebno Nifergalova, nadpovprečno zaigrala vlogi ljubimcev. Zdi se, da je pri tej dvojici prevladala večja igralska izkušenost in dovršenost Eve Nifergal. Pri Bratošu je nekolikanj motila zadržanost, zlasti takrat, ko se začne Chrisov psihološki preobrat. — Ustrezno vlogo si je v tej drami psiholoških zapletov izbral režiser Riko Urh, ki je advokata Georgea Deeverja prav mojstrsko predstavil. Dobro so odigrali svoje vloge tudi Ivo Pavšič (zdravnik), Mara Glonar (njegova žena), Franc Štirn (Frank Lubey) in Zlata Žerajić (Lydia Lubey). Sceno sta pripravila Ljubo Žagar in Niko Golob in z njo dostojno prikazala vzdušje na periferiji ameriškega mesta.

Dve predstavi Millerjeve drame na novomeškem odru še nista prinesli pomladi gledaliških predstav žejnemu občinstvu. Prav zato je ta enkratna odjuga tudi najpomembnejši uspeh gledališča PD Svoboda »Dušan Jereb«. Ta gledališka skupina ima v svojih vrstah več kvalitetnih igralcev, ki dvigajo celoten kolektiv visoko nad amatersko povprečje. Škoda, da jih ne vidimo večkrat.

J. Z.

Mojstra gline in lesa

6. decembra dopoldne so v avli Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu odprli razstavo del zagrebških mojstrov gline in lesa Stjepana Kičina in Slavke Pribanić. Razstavila sta okrog 80 del, ki so nastala v zadnjem času.

Kičin, ki ga novomeško občinstvo že pozna, je tokrat prispeval vrsto del, ki pomenijo nadaljnji korak v njegovem umetniškem razvoju. S keramičnimi in lesenimi figurami, ki jim je vtisnil obličje preprostega jugoslovanskega človeka, se je močno približal naivnemu kiparstvu. Podobno kot Smajiću, znanemu naivnemu umetniku z lanskega simpozija v Kostanjevici, je tudi njemu najbližji človek, tak, ki ga vsak dan sreča, največkrat odet v narodno oblačilo. Priljubljen Kičinov motiv je žena z otrokom ali cela družina, zelo rad pa uporablja delavce in kmete. Njegove figure so često tudi prefinjene, kar vsekakor najbolj nazorno izpričuje njegov tenki posluh za doslednost. Taki so skoraj vsi njegovi keramični in leseni kipci. Posebej bi seveda morala govoriti o Kičinovih maskah. Le-teh je na razstavi precej, umetnik pa jim je znal dati učinkovitost, tako da gledavca v trenutku prevzamejo. Kaže, da je Kičin naredil velik napredek in še bolj povzdignil pri nas to svojevrstno umetnost.

Slavka Pribanić očitno izhaja iz Kičinove šole, saj je po motivih in obdelavi materiala zelo bizu zagrebškemu mojstru. Take so njene keramične vaze in vrči, taki so tudi njeni ostali izdelki.

Razstava dokazuje, da se je pri nas umetniška keramika že dokaj uveljavila in da je v Zagrebu šola, ki bo dala še veliko mojstrov. Novomeškemu občinstvu ni žal, da vidi razen običajnih slikarskih razstav tudi nekaj svojevrstnega, nekaj kar lahko zaživi pod roko veščih oblikovalcev gline in lesa.

Razstava bo odprta do 15. januarja.

Čeprav stisnjena v pretesno sobico, ima kostanjeviška ljudska knjižnica vedno dovolj mladih obiskovalcev, ki radi segajo po zanimivem branju

Cankarjev večer na novomeški gimnaziji

Letošnji literarni krožek na novomeški gimnaziji nadaljuje s tradicijami iz prejšnjih let. Najprej mu je uspelo izdati svoj list »Stezice« (upajmo, da bo redni izhajal), 25. decembra pa je priredil Cankarjev večer umetniške besede. Takih večerov je bilo pred leti na gimnaziji precej; eden izmed najbolj uspelih je bil Puškinov večer.

Kljub majhnemu številu poslušalcev je Cankarjev večer zelo lepo uspel. Dobrškov vezni tekst in odlična klavirska spremljava tov. Finka sta strnila vsa dela v solidno celoto, iz katere sta izstopala gostja z učiteljišča Župančičeva z izredno občuteno pripovedjo Svetega obhajila in gimnazijec Erpič, ki je s svojim melodičnim glasom zelo lepo podal Dunajske večere in odlomek iz Hlapca Jerneja. Picljeva (Iz moje samotne, grenke mladosti, Greh), Goleževa (Skodelica kave), Mehletova (Kurent, odlomek iz Bele krizanteme), Možina (Kako sem postal socialist in skupaj z Erpičem odlomek iz Martina Kačurja) in Kusič (Gospod stotnik) so po svojih močeh pripomogli, da je bil večer izredno lepo doživetje za prisotne, kar je potrdil tudi aplavz ob koncu prireditve. Aplavz pa je veljal tudi prof. Hrovatovi in vsem ostalim, ki so pomagali pri organizaciji Cankarjevega večera.

Jože Splihal

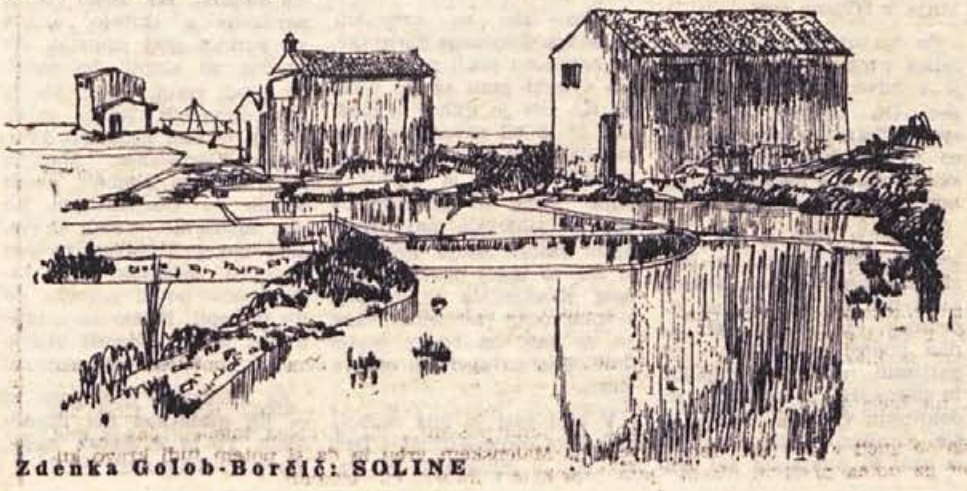

Zdenka Golob-Borčić: SOLINE

Izobraženost - pogoj napredka

Kako poteka delo politične šole v Črnomlju

Hitri gospodarski in družbeno-politični razvoj terja od naših proizvajalcev kakor tudi od ostalih občanov vedno večje pravice in dolžnosti. Zato moramo delovnega človeka sistematično in nenehno izobraževati. Upravljavec v delovni organizaciji in občan v komuni, ki bosta o vsem poučena in dobro seznanjena z nalogami družbene skupnosti, bosta lahko kos nalogam na delovnih področjih.

Delovnemu človeku nuditi potrebno izobraževanje in izpopolnjevanje je bil osnovni namen občinskega komiteja ZKS v Črnomlju pri ustanovitvi večerne politične šole. V šolo so se vključili predvsem mladi komunisti, mlajši družbeno-politični delavci in mladinci. Večina jih že dela na odgovornih mestih v raznih organizacijah.

V prvi polovici decembra sta v sklopu večerne politične šole začela delovati dva oddelka. Oddelek v Črnomlju redno obiskuje 40 slušateljev, medtem ko je na predavanjih v Semiču nad 30 slušateljev. V ostalih večjih krajih v občini na Vinici, v Adlešičih in v Starem trgu pa nameravajo organizirati občasna predavanja. V Dragatušu, kjer je bila že lani uspešno zaključena večerna politična šola, pa naj bi letos priredili ciklus predavanj.

Ves predavateljski aktiv je iz Črnomlja in ga sestavljajo družbeno-politični delavci, gospodarstveniki in drugi strokovnjaki. Letošnji program črnomaljske politične šole je razdeljen v dva dela. V prvem semestru bodo predavanja s področja ekonomske graditve FLRJ. Razen uvodne splošne ekonomske tematike bo v predavanja vključena tudi gospodarska problematika komune. V načrtu je še obisk slušateljev na zasedanju delavskega sveta v enem črnomaljskem podjetju. Predavanja iz ekonomskega področja bodo trajala predvidoma do polovice februarja, nato pa se bodo slušatelji lotili seminarskih nalog. Teme bodo obdelali po skupinah in s sodelovanjem strokovnjakov. Problematiko bodo nato še skupno prediskutirali v okviru nadaljnjih predavanj.

Marca bo šola nadaljevala z drugim delom programa. Slušatelji se bodo v tem semestru seznanili z družbeno-politično graditvijo FLRJ in tozadevno problematiko v okviru črnomaljske komune. Predviden je tudi obisk na zasedanju ObLO Črnomelj, konec meseca pa zaključek šole.

Kljub objektivnim težavam (ni skript in ostalega učnega gradiva, skromna finančna podpora!) je pričakovati, da bo šola tokrat uspela. V prihodnje bo treba pravočasno začeti s pripravami na naslednjo sezono. Kot zdaj kaže, bo šola v prihodnjem letu delovala v strnjeni obliki in manj časa, tako bo ugodnejše za slušatelje. Tudi za finančna sredstva bo treba več razumevanja kot doslej! Ker imajo delovne organizacije same korist od izobraženih članov, bi bilo prav, da bi prevzele tudi stroške šolanja.

Slavko Grahek

Zvonko Hanzelj: „Ušel sem smrti...“

Težka in dolga je bila pot naših narodov do nove socialistične Jugoslavije. Svoboda se je pisala s krvjo naših najboljših sinov, mož, deklet, žena in mater. Grenki so spomini borcev partizanov na najtežja leta svojega življenja. Nikomur ni bilo mogoče niti z nasiljem in zverinskim mučenjem preprečiti rojstva nove, svobodne Jugoslavije.

Naprosili smo tov. Zvonka Hanzlja, borca od 1942. leta, ki je bil takrat 16-leten partizan, da nam obudi spomin na enega izmed mnogih težkih dogodkov, ki jih je preživel. Nerad se tega spominja, vendar se je naši prošnji odzval.

»Dogodek, ki ga bom sedaj opisoval, se je odvijal okoli 1. oktobra 1942 v vasi Mali Log na Notranjskem. Takrat sem bil v Tomšičevi brigadi, ki se je pomikala iz Ovčjaka nad Maverlenom, kjer je bil zbor Tomšičeve, Cankarjeve in Gubčeve brigade, proti Veliki gori. Blizu Jelenovega žleba smo se utaborili. Mene so postavili na stražo k vodnjaku, imenovanemu »Štirna«, da pazim na porabo vode, ker je bilo veliko pomanjkanje. Iznenada so bili dani znaki za pripravljenost. Napadali so nas Italijani, ki so prišli od Jelenovega žleba. Razvila se je kratka, toda ostra borba. Razbili smo Italijane, zaplenili precej težkega pešadijskega orožja in zajeli predhodnico. Ta spopad je znan pod imenom bitka pri »Štirni«.

Brigada je potem krenila na Travno goro. Glavnina je šla naprej; tu je imel ostati le en vod, kamor sem bil dodeljen tudi jaz, da straži sedem italijanskih ujetnikov in jih naslednjega dne spusti proti Novi Štifti pri Sodražici. Tako smo tudi storili, kljub temu da je vso noč tolkla italijanska artilerija. Krenili smo za brigado. Pot je bila znana le politdelegatu in vodniku. Dospeli smo do vasi Mali Log. Bili smo lačni in izčrpani. Že tri dni je preteklo, odkar nismo imeli poštenega zalogaja v ustih. Naš vodnik se je odločil poiskati hrano. Zatrjeval je, da vas pozna, da je partizanska, sama treba se je zglasiti pri vaškem zaščitniku. Poslal je patrolo.

Kot nalašč so tedaj prišli v vas iz Planine Italijani. Naši so se pravočasno umaknili. Čakali smo, da se Italijani poberejo. Takrat je vodnik določil mene za vodjo patrole in mi dal še dva tovariša.

Prišli smo v vas. Naleteli smo na starca, ki je napajal živino, in ga povprašali, kje je vaški zaščitnik in če je kaj belogardistov in Italijanov v vasi. Mrko nam je obrnil hrbet in ni spregovoril. Preveč smo bili lačni in utrujeni, da bi se na to dosti ozirali. Krenili smo naprej.

Prišli smo do mladega moškega in ga vprašali za zaščitnika. Predstavil se je, da je to on, in obljubil, da nam bo dal vse, kar potrebujemo. Odpeljal nas je do gostilne. Na zunanji steni je visel lepak s pozivom, da se naj partizani predajo. Strgal sem ga in stopili smo v sobo. Takoj se je zbralo okoli nas nekaj vaščanov. Ne vem, ali so nas pozdravljali ali le zadrževali. Dobili smo tudi nekaj krompirja in jabolk. Zaščitnik se je izmuznil z izgovorom, da gre po kruh. Nekdo izmed vaščanov nas je začel spraševati, koliko nas je, kakšno orožje imamo, iz katere brigade smo itd. To mi je postalo sumljivo.

»Bilo je okoli 1. oktobra 1942...« je začel pripovedovati tovariš Zvonko Hanzelj v Metliki

Odšel sem proti hiši, kjer bi naj za nas pekli kruh. Poslali so me na konec vasi, češ da ga tam pečejo. Dali so mi pa takoj krompirja in mleka. Pozval sem še ostala dva tovariša. Sestradani, kot smo bili, smo začeli jesti. Med tem časom so nas obkolili belogardisti iz Loškega potoka, ki jih je pripeljal lažni zaščitnik. Sam ne vem, kaj me je gnalo ven; mogoče nisem bil tako lačen kot tovariši ali pa sem hotel njim pustiti, da se najedo; nekaj me je gnalo pred hišo, da bi videl, če gre kdo s kruhom ali ne. Vtem so belogardisti skočili iz zasede, streljali in kričali, naj se predamo. V trenutku sem zakričal: »Umik!« in skočil v obcestni jarek. Od tam sem začel teči preko ceste, okoli vaške gostilne proti gozdu. Nekje sem si okrvavil roko. Ves zbegan sem se začel tipati po telesu v prepričanju, da sem ranjen. Da bi bila nesreča še večja, sem v zmedi izbral najslabšo pot. Tekel sem naravnost čez njive. Zagledal sem sušilnico, poiskal za njo zaklon in začel streljati na belogardiste. V začetku so vpili, naj se predam, ko pa so uvideli, da se resno upiram, so me začeli obkoljevati. Nabojev mi je začelo primanjkovati. Upal sem na pomoč tovarišev, ki so ostali v gozdu. Položaj je bil vedno težji. Ni bilo časa za premišljanje. Potisnil sem naboj v cev in začel ponovno teči proti gozdu. Na robu se je pred menoj pojavil belogardist z naperjeno puško. Ustrelila sva istočasno. Jaz sem ostal neranjen, kaj je bilo z njim, ne vem. Dirjal sem globlje v gozd. Tovarišev nisem našel.

Spominjam se samo jutra; kako je bilo ponoči, ali sem spal ali bil v nezavesti, ne vem. Svojih dveh spremljevalcev nisem videl nikoli več. Leta 1952 sem zvedel za njuno usodo, ko sem bil v novomeški bolnici z nekim vaščanom iz Malega Loga. Pripovedoval mi je, da je eden takoj padel, drugega so ujeli živega, ga zverinsko mučili, zasramovali in nato zaklali.«

»Žalostno se je spominjati takih trenutkov,« je končal tovariš Zvonko Hanzelj.

IVO LIKAVEC

Srance Slana: PARTIZANI V GLOBOKEM SNEGU

MALA POGUMNA PUNČKA...

Že v zadnji številki smo poročali o sprejemu pri komandantu novomeške garnizije JLA, prirejenem v počastitev lanskega dneva naše Ljudske armade. Danes objavljamo najboljšo nagrajeno nalogo o JLA, ki jo je napisala **Slavka Božič**, učenka 8. a razreda osnovne šole **KATJA RUPENA** v Novem mestu Razen tega so nagradili tudi naloge, ki so jih napisali naslednji učenci in učenke: **Terezija Povše** iz ESŠ v Novem mestu, **Rajko Rajer** iz 6. razreda v Šmarjeti, **Alenka Grahut** iz Šmarjete, **Anica Mihelčič** iz Šmihela pri Novem mestu, **Slavka Šurla** iz Stopič, **Olga Klopčič** iz Novega mesta, **Zdenka Logar** iz Šmihela, **Nace Kralj** iz Šentjerneja in **Milena Koren** iz 8. razreda osnovne šole v Novem mestu.

Bilo je poleti 1942. V vasici, stisnjeni v vznožje dveh hribov, je bilo živahno kot vedno ta letni čas. Na poljih je dozorevala pšenica. Vsepovsod je klicalo delo. Na videz se ni nič razlikovalo od prejšnjih let. Pa vendar — bila je vojna. Fašistični škorenj je gazil našo zemljo. S strahom in bojaznijo so vaščani izgovarjali besedo vojna, kot da je to neka pošast, ki jim bo uničila vse in jim prekinila ter skalila dotedanje mirno življenje. Res je bila vojna nekaj strašnega in tudi v to malo vasico, odrezano od sveta, so že prodrle vesti o grozotah, ki jih povzroča okupator na našem ozemlju. Vaščani so se zavedali, da tudi njihova vasica ne bo ostala dolgo neodkrita. S strahom so čakali dan, ko bodo tudi njihov kraj zasedli fašisti. Nekega lepega poletnega dne, ko je bilo nebo čisto in je sonce s svojimi toplimi žarki božalo hiše, je po poti, ki pelje skozi vas, pribrnel kamion. Ustavil se je sredi vasi in z njega so poskakali Nemci. Prišli so, da se maščujejo nad družinami, katerih sinovi in očetje so se borili v gozdovih ali pa so na kakršenkoli način pomagali partizanom. Nemci, s puškami na ramah, so se razdelili in odšli po vasi. Prišli so tudi k Blatnikovim. Njihov sin Peter je bil v partizanih. Ponoči je večkrat prihajal s svojimi tovariši domov in dobra mati jim je postregla z vsem, kar je premogla njihova shramba. Ponoči pa je pletla tudi nogavice za partizane, kajti bližala se je jesen in z njo hladni in deževni dnevi.

Nemci, ki so tistega dne vdrli v hišo, so zmerjali očeta in mater in ju tepli; ker niso izvedeli ničesar, so ju končno pustili pri miru. Sedaj so se lotili male sedemletne Anke, Petrove sestre, in bili so prepričani, da bodo pri njej lahko izvedeli vse, kar bodo hoteli. A Anka, mala pogumna punčka, kot jo je vedno imenoval njen brat Peter, se je delala, kot da nič ne ve. A vendar je veliko vedela. Vedela je, kje so partizani, saj jo je njena tovarišica učiteljica večkrat pošiljala tja z važnimi vestmi o Nemcih, ki so imeli postojanko nedaleč od vasi. Toda Anka vsega tega ni izdala. Vedela je, da bi potem Nemci ubili Petra in njegove tovariše, očeta in mater, pa morda tudi njo in potem ne bi nikoli postala učiteljica, kar si je tako vroče želela.

Ko so Nemci uvideli, da tudi pri Anki ne bodo nič dosegli, so jo z očetom in materjo odgnali pred hišo in jim ukazali, da se od tam ne smejo premakniti. Vsi trije so vedeli, da je sedaj napočil tisti strašni trenutek. Po vasi so že gorele hiše in tudi Blatnikovo je zdaj objel rdeč plamen in švigal visoko v jasno nebo, kot da hoče doseči sonce. Vaščane je ta grozni prizor, ki se je odigraval pred njihovimi očmi, močno preplašil. Slišati je bilo obupno vpitje, predvsem žena. Nekateri so skušali reševati živino in z vedri vode gasiti požar, a jim tega Nemci niso pustili. Pobrali so može in fante, kolikor jih je še bilo, in jih naložili na kamion.

Anka in mati sta se držali za roke in jokajoči gledali za kamionom, ki jima je odpeljal očeta. On je stal ponosno vzravnan med ostalimi in tisti hip se je začula partizanska pesem, s katero so se možje poslavljali od goreče vasi. Oče se je še poslednjič ozrl po Anki in ženi ter jima pomahal z robcem. Anka si je otrla solze in bila je ponosna, da ima tako pogumnega očeta.

Dan se je že nagibal. Nizko po tleh se je valil dim in se plazil po poljih za vasjo. Mati in Anka sta zapustili pogorelo domačijo in se napotili k teti, katere hiša je na srečo ostala nepoškodovana.

Pri teti sta imeli zdaj Anka in mati svoj dom. Zvečer je prišel tja tudi Peter. Povedal je, da niso mogli priti vaščanom na pomoč, ker so se drugje borili z Nemci. Povedal je tudi, da bodo partizani priredili v šoli miting, na katerem bodo recitirali, peli in igrali partizanske pesmi. Anka je bila neizrečeno vesela, ker ji je Peter povedal, da bo tudi ona lahko nastopila s pesmico.

Napočil je dan, namenjen za miting, in zvečer je bila slavnostno okrašena šolska dvorana nabito polna poslušalcev. Z navdušenim ploskanjem so nagradili vsako točko sporeda. Včasih so celo sami pritegnili in skupaj z nastopajočimi zapeli kako pesem. Na vrsto je prišla tudi Anka. V dvorani je bila popolna tišina. Recitirala je zelo lepo in gladko, a naenkrat je počil strel in v dvorani so se pojavili Nemci z naperjenimi puškami. Torej so bili izdani. Med ljudmi je nastal močan preplah. Šola je bila obkoljena. Partizani so takoj prijeli za orožje in pričelo se je streljanje. V tisti zmedenosti pa ni nihče opazil male Anke, ki se je ob prvem strelu zgrudila in njem kri je pordečila tla...

Partizani so pognali Nemce v beg. Brez žrtev so zmagali. Peter je takoj začel iskati svojo sestrico, da bi jo pohvalil in ji čestital, ker je tako lepo recitirala. Tudi drugi so jo pričeli iskati, a Anke ni bilo nikjer. Končno so jo le našli.

Ležala je čisto bleda, v mlaki krvi, s titovko na glavi. Njeno zlato, pogumno srce ni več bilo. Partizanom so se utrnile solze iz oči. Peter se je sklonil in jo poljubil na mrzla usta. Bil je partizan, znal je prenašati bolečine, a vendar je jokal kot otrok ob izgubi svoje male, pogumne punčke.

Slavka Božič,
učenka 8. a razreda
osn. šole »K. Rupena«
Novo mesto

PARTIZANSKE ANEKDOTE

Vojko, ki je s svojo četo taboril pri Črnem vrhu, je izvedel, da ima karabinjerski marešalo v Črnem vrhu pitanega pujsa, ki ga bo pripravil za novoletne praznike. Vojko pa ne bi bil Vojko, če bi to novico pustil mimo ušes. Zbral je nekaj svojih fantov, pa hajd z »novoletnim drevescem« v črni vrh, kjer so se kakor lisjaki tiho in neopazno priplazili v marešalov svinjak. Pujs seveda ni imel časa niti pošteno zakruliti, ko se je v partizanskih rokah preselil med mrtve; njegove parklje, uhlje in rep so obesei na »novoletno drevesce« pred marešalovo stanovanje, nanj pa obesili listek z voščilom za novoletne praznike.

Lahko si predstavjamo, kako je marešalo naslednjega dne buljil v prazen svinjak, v »novoletno drevesce« in v partizansko novoletno voščilo.

*

Po boju se je tudi partizan Zajec hotel pokazati junaka. Pa pravi: »To smo se borili! Z enega hriba na drugi hrib, s prsi v prsi. Pa poči top naravnost vame, odskočim in granata odleti naravnost v mojega brata... pa sva oba ostala živa.«

Vsak četrtek: v vsako hišo našega okraja DOLENJSKI LIST!

Bili so težki in lepi časi

Po pripovedovanju vaščanov iz Sel pri Jugorju napisala Regina Fir

Vedno znova se radi spominjamo tudi prebivalcev vasi, ki so vsa leta med vojno prenašali gorje in vse lepo z našimi borci.

Vasica Sela pri Jugorju je prikupna vas tik na meji Gorjancev. Ima 14 hišnih številk. Vas je imela leta 1942 64 prebivalcev, z begunci in borci pa mnogo več.

Že v začetku 1942 je bilo v vasi 18 članov Skoja, ki jih je organiziral domačin študent Stane Klemenčič, ki je pobegnil iz Ljubljane. Še preden so vaščani dobili prvi stik z borci, so bili že organizirani in dobro pripravljeni.

Prvi partizani so prišli v vas marca 1942. Tega dne se vaščani zelo radi spominjajo. Prišlo je dvanajst borcev, ki so tvorili »Gorjansko skupino«. Vodil jih je njihov prvi komisar Jovan Galič.

Okrog partizanov se je zbrala vsa vas. Vaščani so jim nanosili obleke, obutve in hrane. Skupina je imela taborišče v gozdu tik nad vasjo. Njihova prva akcija je bil napad na vlak pri Rožnem dolu; to je bilo 14 junija 1942. V akciji so borci zaplenili 1 puškomitraljez (nosil ga je narodni heroj Martin Južna), 17 pušk, 120 bomb, nekaj drugega streliva in mnogo hrane. Skojevci iz vasi so bili v stalnem stiku z borci. Eden iz vasi je bil vsak dan dežurni. Ta je smel tudi v taborišče k partizanom. Vaščani so dajali vsak dan mleko za partizane. Hišna vrata so pustili kar odprta, tako da je dežurni lahko vzel mleko, tudi če ni bilo nikogar doma.

Druga večja akcija, pri kateri je sodelovala ta skupina, je bil napad na fašistično postojanko pri Zajcu 22. junija 1942. Isti dan so imeli v Selih sestanek s Kočevsko četo. Komandant te čete je imel govor, v katerem je dal vaščanom navodila za sodelovanje s partizani. Dve mladinki iz vasi sta dobili nalogo, da obvestita Badovinčevo družino, naj se umakne iz hiše, ki so jo nameravali napasti. Fantje pa so dobili nalogo, naj streljajo z možnarji na gorjansko cesto. Streli so odmevali proti Novemu mestu in fašisti so mislili, da streljajo partizani s topovi. Znak za začetek borbe so dali z zvočnikom starega gramofona. Dekleta iz vasi so pomagala kot bolničarke. Tončka Škofova in Ivanka Simoničeva sta dobili v oskrbo prvega ranjenca: to je bil Lojze Petric z Radovice, ki mu je krogla raztrgala pleča. Drugi ranjenec je bil Franc Simonič. Vse ranjence so potem odpeljali na Brezovo reber, kjer je bila partizanska bolnica, ki jo je vodil dr. Lojze Mihelčič. V borbah so prvi padli Janko Pavličin iz Drag, Marko Reba iz Popovičev ter učitelj Mitje iz Mihelje vasi.

Po borbah se je gorjanska četica premaknila nad Jugorje v taborišče »Vodene drage«. Ob večerih so borci spet prihajali v vas, žene pa so jim pripravljale hrano in kar tekmovale med seboj, katera bo boljše skuhala.

22. julija 1942 je bil izvršen uspešen napad na fašistično postojanko na Hrastu. Tudi pri teh borbah so sodelovali vaščani iz Sel. Že dan poprej so prišli v vas partizani, da bi se spočili in pogovorili z vaščani o sodelovanju v akciji. Zvečer so šle z njimi tudi mladinke iz vasi in pomagale kot bolničarke. V borbah je bil ranjen Martin Južna. Prebivalci iz Sel se spominjajo, kako so borci reševali ranjence, če niso mogli pravočasno iz sovražnikovega obroča. Med borbami so otroci bili kurirji in obveščevalci. Pred ofenzivo 1942 partizan Jovan Galič ni mogel pravočasno naprej in mu je pomagala Simoničeva, da ga niso dobili v roke sovražniki.

Tisto leto so pripadniki belogardističnega Štajerskega bataljona imeli na Gorjancih v neki jami skrito orožje. Ko jim je njihov pripadnik, ki je bil navezan na vrv, podajal orožje iz jame, se je vrv utrgala in je cepnil v jamo. Tedaj so prihrumeli v vas in zahtevali, naj gre z njimi vaščan Sodja. Prebivalci Sel so takoj obvestili Staneta Klemenčiča in skupno z njim odšli za njimi, ker so se bali, da ne bi Sodje ubili. Res so ga rešili gotove smrti.

V vsej vasi je bila najbolj prizadeta Sodjeva družina. Dva sta bila v internaciji na Rabu, dve dekleti v zaporu v Aleksandriji, doma pa je ostala 65-letna stara mati z dveletno vnukinjo. Sodjeva mati je poznala vse partizane, ki so prihajali v vas. Ona je tudi spoznala pripadnike Štajerskega bataljona, ko so prišli v vas, in vedela, da to niso pravi partizani.

Ob nenadnem vdoru v vas so Škofovi na Selih skrili partizana v skrinjo, orožje pa porinili pod posteljo, tik preden so stopili belogardisti pred vrata. Vodil jih je neki duhovnik. Takrat so odpeljali iz vasi Katarino Škof, Ivana Klemenčiča, Martina Pluta in Ano Simonič. Gnali so jih na Gorjance in jih tam zasliševali. Hoteli so zvedeti, kje so partizani in kdo je vaški zaščitnik. Ker vaščani niso hoteli govoriti, so jih pretepli. Potem so oropali vso vas in odnesli inštrumente tamburaškega orkestra.

Še mnogo je dogodkov, ki se jih prebivalci Sel spominjajo. To je le delček vsega, kar so doživeli med NOB.

Nikar ne pozabimo začetka?

(Ob začetku objavljanja našega novega feljtona: »REICHSTAG V PLAMENIH«)

Nemčija je bila v tridesetih letih na razpotju. Razjedala jo je gospodarska kriza in politične razmere. To je bilo obdobje; ko so se vrstili zadnji predsedniki vlad in kanclerji, dokler se ni zgodil »čudež«: za zadnjega kanclerja »tretjega rajha« je bil imenovan avstrijski državljan, kaplar v Litztovem polku — Adolf Hitler, voditelj nacistov. Nacisti so prišli na oblast, ko so že nihali pred popolnim polomom. Zdaj je prišel na vrsto obračun. Nacisti so potrebovali povod, da bi lahko obračunali z vsemi političnimi nasprotniki in da bi lahko Führer oklical sebe in nacistično stranko za edinega nosilca oblasti. Obračunal je z meščanskimi strankami, socialnodemokratsko stranko in seveda najprej s Komunistično partijo Nemčije.

Nacisti so 28. februarja 1933 zažgali Reichstag ter obdolžili požiga komuniste. Na zatožno klop v leipziški sodni dvorani so posadili najetega požigalca van der Lubbeja in komuniste Ernesta Torglerja in tri Bolgare: Dimitrova, Popova in Taneva. Leipziški proces je potresel ves tedanji svet in po zaslugi Georgija Dimitrova prikazal nacizem v resnični luči. Dimitrov je sredi nacistične Nemčije osmešil Göringa in Goebbelsa, osmešil sodišče in »iskanje« požigalcev. Njegov nastop na sodišču mora prevzeti slehernega bralca in vsak se mora vprašati, od kod taka prepričevalna moč in sila v človeku, kateremu na razpravi grozi s smrtjo policijski minister Göring s stisnjemi pestmi in zariplega obraza.

Resnični obsojenec na procesu je nacizem, toda v zgodovini »tretjega rajha« se začne obdobje pogromov in pokolov. Da bi bilo zgodovini zadoščeno, obračuna Hitler tudi z lastnimi oddelki SA, ki so po prihodu nacizma na oblast uvideli — posebno njihovi voditelji — da so bili opeharjeni. Tako napoči 30. julij 1934, ko črni oddelki SS pobijejo svoje tekmece, oblečene v rjave srajce oddelkov SA. Padejo vsi pomembnejši voditelji SA, na čelu njihov poveljnik Ernst Röhm, razen Georga Strasserja edini nacistični veljak, ki je tikal Hitlerja ves čas njegove politične kariere...

Današnja Nemčija (Zvezna republika) nikakor ni Nemčija iz tridesetih let, toda na pomembnih položajih sedijo majhni »Hitlerji«. Tudi zdaj v Nemčiji mnogo govorijo o rdeči nevarnosti, kot so govorili pred tridesetimi leti, in s tem opravičujejo prisotnost nekdanjih nacistov v zvezni upravi, sodstvu in vojski. S tem opravičujejo obstoj več kot štiristo nacističnih organizacij, v katerih se zbirajo bivši Hitlerjevi vojaki — pešaki, mornarji, letalci in SS-ovci. Kaže, da danes le-ti niso nevarni, pač pa je nevarno združenje bivših zapornikov iz koncentracijskih taborišč. Te dni bi se moral začeti sodni proces proti temu združenju... Proces so odložili... Za koliko časa?

V Bad-Godesbergu je bil smrtno zadet Momčilo Popović. Podrli so ga streli ustaških klavcev, ki uživajo v Nemčiji vso podporo oblasti. Policija je bila obveščena o nameravanem napadu na naše predstavništvo, toda po pravilu je tudi tokrat prišla prepozno...

Današnja Nemčija ni Hitlerjeva, toda lahko postane... Nas vznemirja, ker vemo, kaj je svetu že prizadejala.

Zato nikar ne pozabimo začetka — zato preberimo »Reichstag v plamenih«!

Čemu odlašanje z odškodnino?

Kljub vztrajnim zahtevam jugoslovanske vlade za obnovitev razgovorov o odškodnini jugoslovanskim žrtvam nacizma, Bonn molči... Sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je v intervjuju z zahodnonemškimi novinarji izjavil in poudaril, »da gre za neizpodbitno obveznost ZR Nemčije in da želimo o tem z vlado ZR Nemčije govoriti.« Ker se v zahodnonemškem tisku pojavljajo izjave, da je razlog, zaradi katerega odklanjajo in odlagajo plačilo, dejstvo, da je Jugoslavija edina izmed dežel izven vzhodnega bloka, ki je priznala vlado Demokratične republike Nemčije, je Koča Popović izjavil: »To ne more biti razlog, niti se ne more navajati kot razlog za zanikanje teh obveznosti...«

Naj poudarimo, da je zahodnonemška vlada podobne obveznosti do drugih držav že poravnala in da bo izplačala odškodnino (kot je sporočil zahodnonemški tisk) celo španskim falangistom, ki so skupaj z nemško vojsko pobijali in plenili po Sovjetski zvezi! Kako naj ocenimo takšen odnos vlade Zahodne Nemčije? Mar ni to dovolj očiten poskus pritiska na neodvisno politiko naše države in poizkus poslabševanja že tako slabih odnosov, ki niso takšni po naši krivdi? Kako naj razumemo dejstvo, da bodo španski fašisti dobili odškodnino, našim ljudem, ki so krvaveli v neenakem boju proti tujemu nemškemu zavojevalcu, pa to pravico odrekajo? Jugoslavija je bila ob koncu vojne porušena, požgana in oropana, nemški vojski smo plačali velik krvni davek, odškodnina brez dvoma ne more povrniti tega, kar smo pretrpeli, saj z nobenim denarjem ni moč plačati izgubljenega zdravja, življenj in trpljenja, kljub temu pa je ta, ki je škodo povzročil, dolžan plačati odškodnino!

Partizanske anekdote

Kurirja Tiče in Miče sta se v pozni noči prebijala po snegu in mrazu. Prideta do samotnega hleva. Kaj je v mrazu prijetneje kakor topel hlev! Vstopita in se zlekneta v listje. Tiče je v temi ugotovil, da v bližini zadovoljno prežvekuje krava; Miče se zagrebe v listje kraj njega.

Trdno sta zaspala in bil je že dan, ko je Tiče zabrundal: »Miče, daj no mir s svojo kračo!« Zdaj se Miče dodobra prebudi in plane v krohot: ko je namreč krava pospravila Tičetovo torbo, se je vsa slinasta spravila z raskavim jezikom še na Tičetov spokojni obraz.

*

Janez je kot vodja odšel s trojico na diverzantsko akcijo v bližino sovražnikove postojanke. Nalogo so dobro opravili in Janez je poslal v štab tako sporočilo:

»Nalogo smo opravili pod mojo osebno konspiracijo. Likvidirali smo vrečo sladkorja in lonec masti ter rekvirirali enega gestapovca.

*

Pride partizan Jaka v hišo in pravi: »Hej, mati, tako sem lačen in žejen, da ne vem, kam bom šel spat.«

*

Nikola Demonja, komandant bataljona, je poslal štabu odreda za svoje tri partizane take karakteristike:

Stojan Kumljenović-Čoka, Srb, kmet, član partije, junaško furiša, kadar pa ni v boju, je zelo odljuden.

Dušan Čorković, kmet, skojevec, bombaš, uren kot veverica in neustrašen v boju.

Milan Joka, delavec, skojevec, puškomitraljezec. Nič se ne boji, v boju od vseh najbolj divji; po boju pa ga imajo rada dekleta.

(Iz 1. številke novega časnika TV-15)

Iz Makedonije: vso srečo!

Staršem, znancem, delovnim kolektivom Dolenjske, posebno pa dekletom želijo vse najboljše v novem letu fantje, ki služijo vojaški rok v Dorče Petrovu pri Skopju: **Primož Rueh, Jože Priveršek, Jože Dimec, Alojz Ivanšek, Lado Kotar, Franc Kuzma.**

Želje iz Zrenjanina

Domačim, znancem, prijateljem in delovnim kolektivom želijo v novem letu vse najboljše in kar največ uspehov dolenjski fantje, ki so pri vojakih v Zrenjaninu: **Metod Plut** iz Volavč, **Janez Breznik, Vinko Pevec, Viktor Crnobrnja, Vlado Kump** iz Cerovc pri Dol. Toplicah.

Novoletni pozdrav

Metod Plut, vojak v Zrenjaninu, želi vsem prebivalcem Volavč vso srečo v letu 1963, kolektivu »Petrola« v Novem mestu pa še mnogo uspehov v poslovanju.

Previdnosti naj se pridruži še obzirnost! V vaše dobro bo, če olajšate promet. To pa boste dosegli, če boste mislili tudi na druge.

Ob prvi številki novega lista Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne Slovenije

V četrtek, 3. januarja, je izšla prva številka novega 14-dnevnika »TV-15«, glasila Zveze združenj borcev Slovenije. 16 strani urejenega časopisa, ki nudi bralcu mnogo prijetnega branja, obeta, da je naša javnost, zlasti pa vse tri borčevske organizacije, dobila glasilo, kakršnih si lahko samo želimo. V njem bomo zaman iskali tisto togost, ki so je navadno polna glasila organizacij. Vedro, sproščeno in hkrati na zanimiv način načenja »TV-15« mnoge probleme, informira, pojasnjuje in pripoveduje in je ves tak, kakršni so bili partizani v boju: čeprav maloštevilni, slabo oboroženi in slabo oskrbovani, so z vero v zmago in z vedrim zaupanjem v lastne sile in moči strli marsikak trdi oreh.

»Združitev organizacij borcev, invalidov ter rezervnih oficirjev in podoficirjev v skupno zvezo je terjala ustrezne spremembe tudi v našem tisku,« pravi v uvodu tov. Janko Rudolf in nadaljuje: »Tiskana beseda je še posebno važna za našo skupno organizacijo, tako zaradi množine in pestrosti vsebine dela kakor tudi zaradi specifične organizacijske ureditve, saj imamo v skupni zvezi z enotnimi vodstvi do okrajev, samostojna združenja z ločenimi vodstvi v osnovnih organizacijah, kakor tudi v občinskih.« Ko govori o nalogah »TV-15« tov. Janko Rudolf poudarja: »Moral bi biti čimbolj vsestranski in pester, obenem pa načelen in dosleden v vseh odločilnih vprašanjih, ki zadevajo našo organizacijo in članstvo. Naj bo v pravem pomenu besede ogledalo našega dela, problemov in uspehov, pa tudi napak, slabosti in pomanjkljivosti, kjerkoli se pojavljajo.«

Dobršen del teh želja in napotkov je »TV-15« uresničil že v prvi številki. Na 10 straneh bo vsak bralec našel kopico zanimivih sestavkov iz dela in življenja organizacij, iz naše revolucionarne preteklosti, s področja zunanje politike, mnogo spominov bivših borcev, celo stran izbranega literarnega branja in tudi kotiček za humor in križanko.

Po vsem tem lahko »TV-15«, novo glasilo zveze, priporočimo vsem članom, zlasti še zato, ker je naročnina sorazmerno majhna — za vse leto je le 320 din — in jo bo pač vsakdo zmogel.

Po tolikih letih...

Če bi me zdajle vprašali, kako je prišlo do tega, bi bil v nemajhni zadregi. Spominjam se, da smo sedeli v bifeju nasproti bencinske črpalke. Moja miza je bila tik ob velikem oknu, ki je gledalo na cesto. Sedel sem tako, da sem bil s hrbtom obrnjen proti voglu. Tako sem lahko videl vse, ki so prišli v bife z moje desne. Samo trije, dva moška in ženska, so prišli, ne da bi vedel, kdaj. Najbrž sem takrat prebiral neko žolčno polemiko v domačem tedniku.

Še sem sedel. Moj avtobus bi moral priti šele čez debeli dve uri. Počasi sem srebal kavo in grizel kekse, ki sem jih naročil za šankom, razmišljal o tem in onem in včasih pogledal skozi okno. V sobi, kjer smo sedeli, so se ljudje živahno pogovarjali. Eni slovenski, drugi srbohrvaški. Poskušal sem ugotoviti smisel oziroma bistvo teh pogovorov. Besede, pomešane s pokašljevanjem, vinskimi hlapi in cigaretnim dimom, so me narahlo uspavale. Zdelo se mi je, da sedim ob čebelnjaku. Le tu in tam je bil kdo za spoznanje bolj glasen. Navadno je temu sledila krepka kmečka kletvica na račun davkov, mraza, nezveste žene in slabega vina, ki so ga pili.

Čas je tekel proti deseti uri dopoldne. Popil sem in velel strežnici, da poračunava. Slišal sem, da je rekla: »Takoj, prosim!« vendar je nisem videl še celo uro.

Nenadoma je neki moški pri mizi blizu vrat vstal in se napotil k mojim sosedom, tistim trem, dvema moškima in ženski, ki so prišli, ko sem prebavljal novice v domačem tedniku. Dva koraka pred njihovo mizo se je ustavil, nasršil obrvi in se še v tistem hipu zasmejal. »Pa kako, vi tu? Gledam vas, činilo mi se, da se poznajemo, a vi — ništa. E, burazeru, mislim, da si Tratnik, od kada te majka rodila. Jelte?«

»Čubranović? Od kod si se vzel, ti pasja dlaka? je rekel nagovorjeni moški, ki mi je kazal hrbet. Potem je vstal, zgrabil Čubranovićevo desnico in se z njim bratsko objel.

Tratnik je hitro prinesel stol za starega tovariša, ta pa je rekel:

»Izvini, tamo mi je žena i kćerka!«

»Pripelji ju! — Natakarica, liter črnine sem!« je velel Tratnik in prinesel k mizi še dva stola.

Medtem je prisedla Čubranovićeva družina.

»Jao, vidi, kakav susret! Koliko se nismo videli?« je spraševalo radostno Čubranovićevo lice.

»Takoj! Si bil zraven, ko smo napadali tisto progo? — Jasno, bil si, spominjam se. Ko smo bili blizu nekega skednja, si pomeril vame, ker sem nosil nemško bluzo. Mislil si, da sem eden od onih. Pomisli, če bi me... Ko sem te vprašal, če si videl komandirja Vojka, si popustil cev in mi ukazal, naj se približam na pet korakov. Storil sem tako. Ti pa: ‚Bog te ubio, odakle si, bre?' Bila sva v istem bataljonu in se nisva poznala. Ti si bil menda edini, ki so te dodelili bombaški skupini.« Tratnik je potem pripovedoval, da so morali ob nenadnem povelju v različne smeri in da se od takrat nista videla vse do konca vojne.

»Poglejte, in danes, koga vidim? Čubranovića z brki, ki so v tem času posiveli, toda njegov pogled je isti kot takrat. Ko si me pogledal, sem se precej spomnil, da sem tak pogled že nekje videl. Ko pa si spregovoril, nisem bil več v dvomih, da si ti. Tu si, pij, pijmo bratje na naše zdravje, na naše svidenje!«

Vsi po vrsti so dvignili kozarce, eni iz spoštovanja, drugi zaradi tega, ker so se čutili počaščene, da so lahko prisostvovali svidenju starih bojnih tovarišev, tretji zato, ker niso hoteli nič zamuditi.

»Razmišljam, baš sada, kako bi bilo, da se mi svi, ne samo nas dvoje, sastanemo negdje kod mene u Hercegovini. Šta mislite?«

»Morda bi najprej stopili k meni na dom, pol ure z avtobusom je od tod. Kaj praviš, Čubranović?« je rekel Tratnik.

»Ne, ne mogu. Ženi mi se brat. Pomisli, već drugi put uzima neku čobanicu. Baš mi je svejedno koga uzima na muvu?« je rekel Čubranović in se zadovoljno počehljal za ušesom. »A što se tiče mog poseta tvojoj porodici ili suprotno, mogli bismo se dogovoriti za drugi put. Daj, burazeru, dodji ti prvo meni u posetu, a iduće godine ću ja i još neko od mojih. Dogovoreno?«

»Takrat pridem, ko se vnovič tudi ti oženiš!« se je pošalil Tratnik, ostali pa so se zasmejali. »Žal, mi je, da danes ne morete k nam.«

»Jelte, čuo sam, da si dobio orden za hrabrost? Je l' tako?«

»Dobil. Ko smo odšli iz Ljubljane, bi ti povedal, če bi te videl. Pa kdo bi se takrat hvalil, ko je bilo vse eno samo doživetje. Zmaga!«

»Dabome. I ja nisam ostao potpuno bez, jel' tako, ženo? se je postavil Čubranović, njegova žena pa je odvrnila: »Jako su pogrešili, kad su baš tebe izabrali za taj orden.« Vsi so se zasmejali.

»Dakle, važi? Dogovoreno?«

»Da, samo sporoči, kdaj! Veš, pri nas na kmetih je tako, da težko zapustiš zemljo in bajto. Če te nekaj dni ni, je vse narobe.«

Prišel je avtobus in bife je bil v trenutku prazen. Spominjam se, da sem pogledal za njimi. Pred vstopom v avtobus so se bratsko objeli in poljubili.

»Čudovito mora biti takole srečanje po toliko letih,« sem si dejal. Človek res nikdar ne ve, kaj bo doživel. Niti jaz, niti oni, niti vsi, ki so se spoznali in razšli tisti dan, niso vedeli, da se bo to zgodilo prav v Metliki.

Ivan Zoran

Milan Filipčič: REICHSTAG V PLAMENIH

1

Nemčija se zvija v strankarskih krčih — to so leta 1930 do 1932. Leta zmede. Leta temnih strasti. Odloča se usoda nemškega ljudstva, usoda, ki je Nemčijo v naslednjih desetih letih zrušila v prepad. To je usoda, ki bo priklicala doslej največjo in najbolj krvavo vojno nad človeštvo.

Hitler se prebije v ospredje. Nacizem začenja svoj pohod.

Reichstag — nemški parlament — bo pogoltnil plamen.

Reichstag v plamenih — to je pretresljiva zgodba Nemčije o prihodu nacistov na oblast in veličastna zgodba o zmagi Georgija Dimitrova na procesu v Leipzigu, kjer so ga sodili kot požigalca Reichstaga.

POT NAVZDOL

Nacistično stranko je v zadnjih letih pred prihodom na oblast vodila šestorica: Hitler, Röhm, Georg Strasser, Göring, Goebbels in Frick. Program, ki ga je začrtal Hitler v delu »Mein Kampf«, je bil važen le zato, da bi stranka dobila množično podporo. V resnici so voditelji hlepeli le za tem, da se polastijo oblasti, položajev in bogastva. Na kakršenkoli način! Stranka je bila pravzaprav zarota proti državi. To je marsikdo vedel, toda ni bilo ljudi, ki bi imeli odločnosti, da bi to preprečili.

Hitler je v javnosti neprestano ponavljal, da se bori le v okviru zakonitosti. Čim bolj so se množili oboroženi izpadi SA in SS, tem bolj je hitel zatrjevali: »Mi stojimo čvrsto kot stena na temeljih zakonitosti.« To je bila njegova taktika.

Položaj v Nemčiji se vedno bolj slabša. Število nezaposlenih se je v marcu 1931 dvignilo na 4,750.000; iz nemških bank na veliko odteka kapital. Ena od treh največjih bank je morala zapreti vrata in ustaviti izplačila. Vlada je pohitela z akcijo. Začela je zviševati davke, zniževala je plače in mezde, ustavila pomoč nezaposlenim. To so bili za ljudstvo hudi udarci. Hitlerju ni bilo težko zvaliti vso krivdo na vladno politiko, posebno zaradi tega, ker je Nemčija morala plačevati še reparacije in je država zabredla v gospodarsko krizo delno tudi zaradi svoje nezdrave zunanje politike.

ZADNJE LETO — 1932

Res, v Nemčiji ni bilo stranke niti ljudi, ki bi začeli ostro borbo proti zločinski nacistični stranki. Strankarske in osebne razprtije so v zadnjem letu 1932 to jasno pokazale. V teh kalnih vodah je imel Hitler dovolj priložnosti. V tem letu so se menjavali predsedniki in kanclerji drug za drugim.

Groener — predsednik vlade — odstopi 13. maja. Zakaj? Povest ni dolga. Oblasti so v zadnjih letih izsledile celo vrsto dokumentov nacistične stranke, ki so govorili o oboroženih pripravah za prevzem oblasti. Groenerju ni kazalo drugega, kot da pod pritiskom vlade rajha ter pruske in bavarske vlade izda 14. aprila dekret, s katerim se razpuščajo oddelki SA. in SS in vse njihove organizacije. Uredba je govorila:

»Te organizacije tvorijo zasebno vojsko, katere obstoj pomeni državo v državi in predstavlja stalni izvor nezadovoljstva civilnega prebivalstva ... Le država ima izključno pravico, da vzdržuje organizirane sile. Toleriranje take strankarske organizacije ... vodi neizbežno do spopada in do stanja, ki ga lahko imenujemo državljansko vojno.«

Röhm, poveljnik oddelkov SA, je že pomislil na upor. Njegove »rjave srajce« (SA) so tedaj štele 400.000 mož. Stirikrat več kot armada, ki jo je Nemčiji dovoljeval versajski sporazum. Hitler je svojo avtoriteto dosegel, da so se oddelki SA pokorili. Izginili so s parad in ulic. Organizacija SS je ostala nedotaknjena.

V ozadju je rovaril Kurt von Schleicher. Groener je bil pomembna osebnost v politiki. Stari predsednik republike Hindenburg prav tako, toda mnenje generala von Schleicherja je bilo še bolj pomembno, kajti bil je poosebljen glasnik armade. Bil je eden redkih oficirjev, sposoben generalštabni oficir, uglajen in ambiciozen, ki ga je bolj zanimala politika kot pa vojska. Hitro je napredoval. Groener ga je povzdignil v šefa odseka za vojsko in mornarico v svoji vladi. Kmalu je postal ena izmed najmočnejših osebnosti v Nemčiji. Poleg tega je bil osebni prijatelj Oskarja von Hindenburga (sina starega predsednika republike maršala Hindenburga) in je imel vedno svoboden dostop do predsednika republike. Le-ta je Schleicherja zelo upoštevalo.

Schleicher se tajno sporazumeva s šefom SA Röhmom in voditeljem berlinskih SA Helldorfom. Odšel je do Hitlerja in mu dejal da se ne strinja s prepovedjo SA oddelkov. Nagovoril je starega Hindenburga, da je napisal žolčno pismo Groenerju, v katerem se pritožuje nad dejavnostjo socialdemokratov in zaključuje, da je bila prepoved SA enostranski akt. Groener je hotel v Reichstagu odgovoriti na te obtožbe, toda sprejelo ga je tuljenje in psovanje iz nacističnih klopi. (Bil je bolehen človek.) Ko je sedel, je k njemu pristopil Schleicher (Groener ga je imel rad kot lastnega sina) in mu blagohotno sporočil, da armada vanj nima več zaupanja. Naslednji dan — 12. maja — je nastala v Reichstagu taka zmešnjava, da je morala policija posredovati in izprazniti dvorano. Dan za tem je Groener odstopil.

(nadaljevanje sledi)

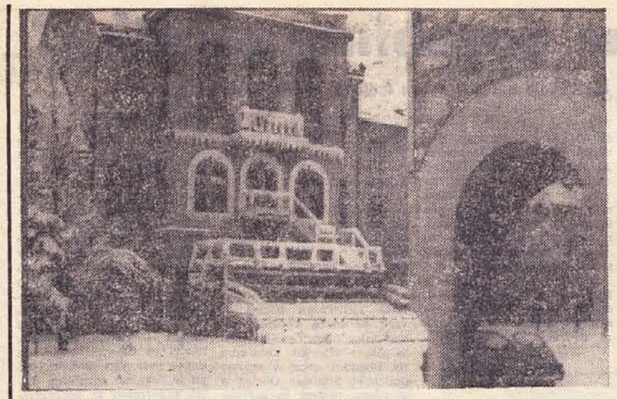

Domiselni člani odbora mestnega društva prijateljev mladine v Novem mestu so zadnje dni decembra pripravili otrokom in odraslim prijetno novoletno presenečenje: stavbo občinskega ljudskega odbora so preuredili za nekaj dni v »stekleni grad«, pred katerim se je v soboto in nedeljo zvečer zvrstil lep spored in prihod dedka Mraza. Bilo je veliko gledalcev in še več hvaležnih malih obdarovancev; posebno v njihovem imenu: iskrena hvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepemu novoletnemu prazniku malčkov v novomeški občini in še posebej v mestu samem!

„Glejte, dedek Mraz prihaja!“

- »Dedek Mraz, dedek Mraz, dedek Mraaaz!«
- Oči otrok so uprte v tribuno. Toda dedek se ne pojavi.
- »Poklicimo ga še enkrat!« poveljuje glas deklice pri mikrofonu.
- Precej se razlega: »Dedek Mraaaz, dedek Mraaaaz!« »Dedek Mraz,« kliče vsako otroško srce. »Dedek Mraz,« odmeva po trgu, od stene do stene. Zdaj mora priti toliko zaželen, toliko pričakovani dedek Mraz!

17.30 je, morda tudi nekaj minut več. Na Glavnem trgu v Novem mestu je zbranih več sto ljudi. Spredaj so otroci, tisti ki že hodijo v šolo, in tisti, ki še ne znajo držati svinčnika v roki.

»Mami, kakšno brado pa ima dedek Mraz?« sprašujejo najmlajši svoje mamice. »Je velik njegov avtomobil? Kaj bo prispel z avtomobilom ali s helikopterjem?« želijo vedeti.

Pod tribuno zbrani najmlajši ponovno zakličejo: »Dedek Mraz!« In še enkrat: »Dedek Mraz!«

Nenadoma je vse tiho, da bi lahko slišal šivanko, če bi padla na tla. Vse oči se upro proti najvišji tribuni. Tam se odpirajo vrata. Ali prihaja? Da prihaja! Očka dvigne petletnega sinčka, mamica svojo hčerko, ostali se dvignejo na prste. Da, pravi dedek Mraz, malce upognjen, s težko palico v roki. Njegova utrujena roka pozdravlja.

»Prišel sem, dragi otroci, da vam zaželim mnogo sreče v novem letu 1963. Nocoj sem obletel vse vaše prijatelje od Triglava do Gevgelije, povsod so me bili veseli. Za marljive otroke imam posebno naročilo: pohvaliti jih moram in jih postaviti za zgled manj marljivim. Tudi za manj marljive imam naročilo, da jih pograjam. Tega ne bom storil, če mi obljubijo, da bodo v novem letu bolj ubogali svoje starše in se marljivo učili!«

Kako ga vsi poslušajo! Saj ga nekateri vidijo celo prvič. Dedek Mraz tako poredko pride!

»Potem pridite vsi v osnovno šolo, kjer sem pustil nekaj za vas!«

S temi besedami se dedek Mraz poslovi. Njegov odhod oznanita dva ognjemeta, dva ognjena slapa, ki curljata z obeh strani tribune kakor pravljičen dež. Da, kakor pravljičen dež. Glavni trg se v hipu spremeni v pravljično deželo, tako, v kakršni je doma dedek Mraz. Visoko na nebu zasvetijo rakete, zadnji pozdrav dedka Mraza.

Na vzvišenem prostoru plešejo snežinke. Vsi otroci jih vidijo. Snežinke imajo v rokah velike kovance, ki se svetijo kakor čisti baker, kobalt in kakor razbeljeno železo. Ognjeni slap preneha. Čez nekaj trenutkov se umaknejo tudi Snežinke. Koliko otroških rok jim vihti v pozdrav! Vsi hočejo za njimi. Ne, saj gredo Snežinke z dedkom Mrazom. Z njim gredo, ker dedek Mraz ne sme biti sam. Še dolgo pot ima pred seboj.

Dedek Mraz se poslavlja. Ne za vedno. Čez leto osorej ga bomo spet pozdravili med nami. Hvaležni smo mu, ker nas je obiskal, ker je izpolnil naše pričakovanje. Kako smo ga vsakokrat veseli, kajne, otroci?

Ivan Zoran

Med številnimi društvi, organizacijami, klubi in kolektivi, ki s prijetno zabavo za svoje člane stopijo v novo leto, so bili tudi letos novomeški taborniki. Njihove zabave se odlikujejo vedno z vzgojnimi igrami, ki razvijajo spretnost in vsestransko ročnost. Na sliki: veseli taborniki v novomeški telovadnici 1. januarja popoldne

Ne samo v Španiji, taka vrana je tudi pri nas

Nedavno smo pisali, da imajo v nekje v Španiji vrano, ki laja. Takrat še nismo vedeli, da imamo tako vrano tudi doma. Ogledamo in slišimo jo lahko v Polju pri upokojenem železniškem uradniku tov. Pakižu. Njegova vrana je že od rane mladosti živela v pasji družčini, zato ni nič čudnega, če je nekega dne psu »odgovorila« v njegovem jeziku. Pakiž je svojega »psička« priklenil na tanko verižico, dovolj dolgo, da naredi krajši polet.

Tako nam piše naš bralec tov. Maks Kos iz Cateža ob Savi.

24 let se niso poznale

Nedaleč od Mirne, na Glinku št. 4, je bilo na starega leta dan kaj nenavadno silvestrovanje. Pri Golobovi Zalki so se zbrale štiri sestre, ki se doslej niso poznale in so se prvič po 24 letih sešle.

Zgodba sega v zadnja leta pred vojno, ko je pri Moletovih v Sentrupertu umrla mama štirim deklicam, v starosti od 6 mesecev do štirih let. Oče je šel v svet, otroke pa so oddali v dečje domove. Dve so vzeli v Ljubljani, dve pa sta šli v Celje. Nekaj časa so bile deklice v zavodih, potem pa so jih posvojile družine. Slavko in Zalko, ki sta bili v Ljubljani, je vzela neka družina blizu Mokronoga, Pavlo in Jožico, ki sta bili v Celju, pa so poslali v Smarje pri Jelšah.

Leta so tekla in dekleta so doraščala. Najstarejša, Slavka, se je poročila v Jezero. Njen mož Stane Kovič se je že od vsega začetka zanimal za družino svoje žene, saj je tudi on doma iz Sentruperta. Pri vaščanih je poizvedoval, kako je bilo z Moletovimi, in zvedel, da je bilo četvero otrok, ne samo dvoje deklic, in da sta ostali dve šli v Celje, od tam pa nekam v okolico Smarja. Tudi za imena ostalih dveh sestra je po vztrajnem poizvedovanju zvedel. Ko je bil letos na zdravljenju v Rogaški Slatini, se je vozeč se mimo krajev, v katerih je slutil, da živita njemani svakinji, odločil: napisal je dopisnico na tme Pavle in Jožice Mole, Smarje pri Jelšah. Čeravno se Pavla ne piše več Mole in živi v Cerovcu, je po zaslugi poštarja, ki zgodbo verjetno pozna, dopisnico prejela. Takoj je nanjo odgovorila, in tako je bila vzpostavljena prva vez med sestrami.

Slavkin mož pa je šel še dalje in se dogovoril za sestanek na Silvestrovo. Tega dne so se res vse štiri zbrale pri Zalki, se prisrčno objele, nato pa pripovedovale, kaj vse so izkusile, odkar jih je bila ločila.

Sl[illegible]czeru, Zalki na Glinku [illegible]li v Cerovcu in Jožici [illegible]lestinjah želimo v bodoče srečnejše življenje, kot so ga bile deležne v mladosti!

Zlato darilo za Nehruja

Za 73. rojstni dan je dobil indijski premier Nehru mnogo dragocenih daril. Sporočili so, da bo vse podaril državi, ki naj jih uporabi za potrebe narodne obrambe. Država Pendžab je poslala Nehruju darilo iz čistega zlata, ki tehta toliko, kolikor sam indijski premier.

Za novo leto

čestita in pozdravlja vse naročnike Dolenjskega lista, zlasti pa domače, brata in sestre **Alojzij Jakša**, ki je pri vojakih v Vršcu.

Se nekaj »okraskov«, pa bo Snežak ponos dvorišča in vseh prebivalcev hiše ob njem ... Dež zadnjih dni ga je morda že stopil, toda otroci bodo naredili novega, saj se sneg spet ponuja

ALI POZNATE DOMAČE KRAJE?

Objavljamo rešitev slikovne uganke, ki smo jo objavili 20. decembra lani: na sliki je bilo poslopje Zvezne ljudske skupščine v Beogradu, ki je bil osvobojen 20. oktobra 1944. Uganiti vsaj 3 pomembne ustanove v glavnem mestu naše socialistične republike pa res ni bilo težko — zato smo dobili iz vseh strani tudi precej pravilnih odgovorov. Žreb je bil tokrat naklonjen 5 pionirjem in pionirkam; knjižne nagrade so dobili:

Vesna Komočar, 1. razred osnovne šole Velika Dolina, p. Jesenice na Dolenjskem;
Slavko Hrovat, Travni dol 3, p. Uršna sela;
Drago Glavač, Brezovec 3, p. Boštanj ob Savi;
Bojan Režek, Deskova vas 3, p. Stari trg ob Kolpi;
Ivan Žabkar, Križišče 13, p. Raka pri Krškem.

Rešitev slikovne uganke iz zadnje številke našega lista bomo objavili prihodnji teden; takrat bo na vrsti tudi nova slikovna uganka.

Tekme čevljarjev - modelarjev

Samo še nekaj dni nas loči od pričetka sejma »Moda 1963«, ki bo od 12. do 20. januarja na gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Že precej časa so za ta sejem oddani vsi zaprti razstavni prostori. Ni pretirano, če zapišemo, da bo na tem sejmu zbrana jugoslovanska elita konfekcije, usnjarske, čevljarske in tekstilne industrije.

V razstavnih paviljonih se bodo obikovalci sejma seznanili z modo za pomlad in poletje 1963. Se bolj pa bo obikovalce pritegnila velika modna revija, ki bo med sejmom vsak dan dvakrat (ob 17. in 20. uri) v festivalni dvorani. Na tej elitni modni reviji, na kateri bo sodelovalo več kot 100 manekenov obojega spola, bodo obiskovalci videli, kakšna bo moda prihodnje leto.

Posebna zanimivost sejma bo tekmovanje modelarjev čevljarske stroke iz vse države. Za najboljše modele v vsaki standardni grupi čevljev, ki jih bo ocenila posebna zvezna komisija, bodo modelarji dobili visoke nagrade po 100.000 dinarjev. Med podjetji čevljarske industrije je za tekmovanje veliko zanimanje, saj bo tekmovanje spodbuda modelarjem in priznanje za njihovo podjetje. Razen tega si bodo najboljši modeli, ki bodo pozneje šli v serijsko proizvodnjo, nedvomno hitro utrli pot tudi do potrošnikov.

P-n

Bogastvo v obleki beračice

Te dni so v Atenah aretirali neko beračico. Ženska se je policajem zdela sumljiva zato, ker je bila izredno zanemarjena in slabo oblečena. Ko so policaji hoteli izvršiti telesno preiskavo, se je beračica branila na vse kriplje, češ da ne dovoli moškim, da bi se je dotaknili. Policaji so poklicali uradnico, da je izvršila preiskavo, in ta je našla v obleki beračice 22 tisoč drahem v bankovcih in 165 angleških zlatih funtov. Denar je imela spretno všit v obleki.

Presenečenim policajem je 60-letna beračica izjavila, da je 40 let prosjačila samo zato, da bi si prihranila dovolj denarja za »brezskrbno starost«.

VSAK PETI NEMEC JE PREDEBEL!

Vsak peti zahodni Nemec je predebel in se mora bati prezgodnje smrti, ki jo bo posredno povzročila njegova debelost.

To so ugotovili znanstveniki na letni skupščini združenja za raziskovanje prehrane, ki je bila pred dnevi v Stuttgartu. Potrošnja masti v Zahodni Nemčiji iz leta v leto raste. Tudi vse manjši telesni napori, ki so neposredno povezani z naraščajočo motorizacijo, so idealen pogoj za debelost. Strokovnjaki so izjavili, da za 25. odst. prevelika telesna teža skrajša življenjsko dobo za polovico, zato bodo morali nemški debeluhi, če bodo hoteli dalj časa živeti, nujno spremeniti svoj jedilnik.

DOPISUJTE V DOLENJSKI LIST!

Kaznjenec št. 594

Ameriški predsednik Kennedy stoji te dni pred težavno odločitvijo: odločiti mora o prošnji za pomilostitev dvojnega morilca Roberta Strouda.

Za pomilostitev tega moža, ki je sedaj star 72 let in sedi že 53 let za rešetkami, se je zavzel tudi mednarodni odbor uglednih pisateljev. Zanj se je po svoje zavzel tudi Hollywood, kjer so pred kratkim končali snemanje filma »Kaznjenec številka 594« z Burtom Lancastrom v glavni vlogi.

Stari kaznjenec v kaznilnici Alcatraz pa ni navaden zločinec: nekoč je našel na dvorišču kaznilnice vrabčka, ki je padel iz gnezda. Odnesel ga je v svojo celico in ga negoval, dokler ni okreval. Od tedaj se je pričel mož zanimati za knjige o ptičih in je postal eden vodilnih ornitologov sveta. Njegove knjige o ptičih in njihovih boleznih so bile prevedene v osem jezikov. Rokopise knjig o nepravilnostih v ameriškem sistemu kaznovanja zločincev pa je zaplenila uprava kaznilnice.

Pravosodni minister Robert Kennedy je pred nekaj tedni odklonil pomilostitev moža, ki si deli svojo celico s 300 ptiči. Zanj je primer jasen; Stround je leta 1909 kot devetnajstleten mladenič ubil nekega moža, ki je pretepel njegovo dekle. Pozneje je v kaznilnici ubil paznika, ki ga je izzival.

Robert Kennedy trdi tudi, da je bil Stround vsa leta v kaznilnici gospodovalen in nasilen. Razen tega si je v celici iz ptičje hrane kuhal žganje. Za pravosodnega ministra ostane Stround nepoboljšljiv, čeprav zelo izobražen zločinec. Zdaj vsa Amerika napeto pričakuje odločitev predsednika Kennedyja.

Sadje brez semen

Na Japonskem gojijo vedno več sadja brez semen. Grozdje brez semena so na primer odkrili po naključju pri eksperimentiranju že pred nekaj leti na neki japonski poskusni kmetijski postaji. Največji uspeh v tem pogledu pa predstavlja danes brezsemensko rdečkasto grozdje »delavare«, ki ga za razliko od ostalih vrst grozdja v tej deželi goje tudi v vinogradih; druge vrste goje namreč večinoma v steklenih gredah. Šele pred kratkim so se začeli aktivno ukvarjati z gojenjem grozdja v vinogradih.

Tehnika pridobivanja brezsemenskega grozdja je v tem, da dajejo hormon mladike trsu še pred cvetjem, ta hormon pa uničuje reproduktivno funkcijo semena.

Nedavno so odkrili tudi skrivnost gojenja lubenic brez semen, kar so dosegli po približno istem principu kot pri grozdju, t. j. z dodajanjem nekaterih kemikalij rastlini v času rasti.

Lubenice rastejo na Japonskem večinoma na peščenih zemljiščih sončnih področij, obrnjenih proti Pacifiku. Med njimi razlikujejo mnogo vrst različnih velikosti in barv.

Zanimivo je, da na Japonskem goje lubenice in dinje vse leto v steklenih vrtovih. Boljši okus pa imajo zimske. Razliko v okusu pripisujejo dobri rasti in zorenja. Poleti je za zorenje potrebnih 40 dni, pozimi pa 60, zato smatrajo, da so zimske dinje boljše zaradi daljše dobe zorenja.

• Hipnoza – zdravilo proti jecljanju

Eden izmed učencev sovjetskega znanstvenika Pavlova harkovski profesor Lev Dubrovski je pred kratkim začel na dokaj nenavaden način zdraviti jecljanje:

Bolnike hipnotizira in jim potem veli brez jecljanja izgovoriti nekaj preprostih stavkov. Pozneje to ponavlja z daljšimi in zamotanimi stavki. Poročajo, da je doslej dosegel dokaj lepe uspehe.

Profesor Dubrovski je na moskovskem pedagoškem inštitutu imel posebno predavanje, v katerem je pedagogom svetoval, naj uporabijo njegovo metodo pri pouku otrok, ki imajo težave z govorom. Prve rezultate pričakujejo konec šolskega leta.

Nikoli pravočasno ...

Paul Yayt iz nekega škotskega mesta je po telefonu poklical babico, ki naj bi njegovi ženi pomagala pri porodu. Ko je pogovor končal, se je porod že začel. Ni mu preostalo nič drugega, kot da sam prevzame vlogo babice in pomaga na svet svojemu otroku. Ko je babica res prišla, je bilo že vse končano.

Mož se je pripravljal, da leže v postelju in zaspi, ko je opazil, da je pričel goreti njegov hlev. Stekel je k telefonu in poklical gasilce, nato pa se je sam lotil gašenja. Uspelo mu je, da je ogenj ukrotil. Gasilci so kasneje sicer prišli, vendar pa Yayt ni več potreboval njihove pomoči.

BREZ BESED

— Vrtati vam res ni treba, luknja je že notri!

JACK LONDON: KRIŠTOF DIMAČ

PRIREDIL: Stanko Simenc
RIŠE: Janez Gruden

112. Kriš in Čok sta odšla v kočo dveh onemoglih bolnikov. V skodelici sta zmečkala tisočdolarski krompir z olupki vred. Dobila sta gosto tekočino, ki sta jo po kapljicah spuščala v usta. Vtirala sta zdravilno tekočino v otekle diesni, v katerih so se majali zobje.

113. Wentworth je zatrjeval Krišu, da mu je dal zadnji krompir. »Prodal sem ga zato, da bom spomladi plačal vožnjo domov.« Kriš mu ni verjel. Ko je nekoč odšel stari lisjak po vodo, je premetal vso kočo, a brez uspeha. »Jo že imam!« je planil zvečer Kriš pokonci. »Čok, daj petrolej!«

114. Neslišno sta polila s petrolejem vrata in zažgala. Umaknila sta se v temo in opazovala. Pojavil se je Wentworth. Nekaj časa je divje zrl v plamen, potem pa je izginil v gorečo kočo. Pretekla je minuta. Spet se je prikazal. Stopal je globoko sklonjen, kajti na hrbtu mu je čepela težka vreča.

LANI NISO PRIŠLI NA VRSTO...

Dolenjski list bi moral imeti vsak teden skozi vse leto najmanj po 24 strani, da bi lahko objavili vso pošto, ki pride na naš naslov. Da to ni mogoče, vemo vsi; toliko denarja nimamo. Številka na 24 straneh nas stane v tiskarni od 674.000 do 774.000 dinarjev (samo delo in papir, brez odpreme, klišejev in vseh drugih stroškov!). Pa vendar smo veseli tako obsežne pošte, saj dobimo z njo veliko dobrih novic, obvestil in člankov, ki jih ali v izvirni ali pa v predelani obliki objavimo.

Marsičesa pa kljub najboljši volji le ne moremo objaviti. So vmes članki in spisi, včasih kar »romančki« in dolgovezne štorije, »...kako je krava soseda L. C. prišla na naš zeljnik in nam požrla vsaj za tritaužent dinarjev solate in druge robe, ki bi jo lahko dobro prodali...« So vmes spisi, ki se začenjajo takole:

»Milo smo pogledali prvikrat otroke, ki so odšli v šolo v Š. in nekateri starši so pravočasno ukrepali in jih prešolali na šolo v O. češ da bodo tam bolj napredovali ker v Š. ni pravega odnosa do otrok in učitelji med sabo se kregajo in so učitelja...« Marsikaj tudi v takih pismih drži, posebno takrat, če »učitelji v Š.« res niso zgled prosvetnih delavcev oziroma vsaj nekateri med njimi niso taki, kot spet nekateri drugi (navadno »strici«) v mestu mislijo o njih...

In spet drugi: »POGLEJMO RESNICI V OČI! Odgovoril bi rad samo par besed k članku, ki sem ga čital v vašem listu 28. novembra letos. Vidimo samo kako izkoriščajo in zapravljajo milijone naši delavci prek socialnega, ne vidimo pa kako izkoriščajo in zapravljajo še večje milijone naši gospodje, ki pa znajo vse to prikazati v lepi luči našim vodilnim funkcionarjem na občinah in okrajih. Ni vse zlato kar se sveti! Le poglejmo samo...« in tako naprej. Zanimiv članek! Uredniku se zježijo lasje, ko ga prebere do konca — toda namesto podpisa: čire-čare, kracanje, izmišljen podpis! Ko bi naš ljubi bralec in »vaš zvesti naročnik«, kot se tak neznanec podpiše, bil toliko pogumen in pošten, da bi se podpisal s celim imenom in polnim naslovom, pa bi mu članek seveda objavili. Saj resnično navaja zanimive stvari! Verjetno bo marsikaj držalo, saj tovariš Tito lani v Splitu ni govoril kar tjavdan o negativnih pojavih, ki so se razbohotili v naši družbi! Toda pri vsem tem je treba biti pošten in pogumen; napake in ljudi, ki jih delajo, imenujmo s polnim imenom! Nepodpisana pisma (med te štejemo tudi vsa tista, ki imajo izmišljene podpise!) romajo brez izjeme v koš!

Mnogokrat dobivamo spise in članke, ki ne sodijo v naš tednik: ta je napisal »Spomine na straži« nekje na mladinskem taborjenju; 5 strani in pol drobne pisave — kam naj to vtaknemo? Onemu se je zamerilo, da okno v avtobusu ni bilo ves čas odprto, ko se je vozil iz Ljubljane v Zagreb: hop, v časopis s sprevodnikom, podjetjem in žveplo čez vse! Ne tako, prijatelji!

Precej je pošte, ki je kljub najboljši volji nismo mogli uvrstiti med naše strani. Tu so razni neuresničljivi predlogi, pa nedokazano sumničenje in nepotrebno, jokavo tarnanje nad nekaterimi pojavi, ki jih mora doma urediti najbližja organizacija ali društvo, tu so razni odgovori na opravičeno kritiko (ko stopiš mačku na rep, zacvili!) itd. Marsikatero pismo nas opomni, da smo morda to in ono res pozabili — pa smo piscu v takem primeru hvaležni za opozorilo in nasvet!

Precej je tudi — pesmi! Naši ljudje radi pišejo in pesnijo. Že več let zbiramo take pesmi in ob priložnosti jim bomo posvetili nekaj več prostora, čeprav ni naloga našega lista, objavljati poezijo. Bo pa zanimivo prebrati, na kaj vse naš človek misli in kako preliva svoja čustva v rimane vrste.

Naj končamo — na tej strani pa poglejte nekaj takih, ki lani niso prišli na vrsto. Še veliko več je takega gradiva, ki pa bo verjetno za vedno ostalo v naših arhivih. Brez zamere — in še vabilo: pišite v svoj časnik! Še vedno nam manjka dobrih dopisov in vesti, ki jih bomo vse leto radi objavljali!

UREDNIŠTVO
DOLENJSKEGA LISTA

O kiparskem simpoziju v Kostanjevici smo lani kar precej poročali (nekateri mislijo, da celo preveč); tule še slika, kako je pater Ciril v pleterski Kartuziji razkazal udeležencem simpozija znamenito sončno uro na samostanskem dvorišču

Negodovanje

Ujeli ste vendar enega v Trebnjem, ki brezvestno in neusmiljeno izkorišča naše ljudstvo. Takšnih in podobnih izkoriščevalcev imate še nešteto, pa jih iz ne vem kakšnega vzroka ne razkrinkate. Potrebno bi bilo, da bi malo pogledali, kako posluje in prodaja neki J. F. na Velikem Cirniku v poslovalnici KZ Tržišče — Šentjanž št. 4. Ta prodaja jedilno olje, steklenica 0.95 litra po 320 din medtem ko je ista mera v Šentjanžu samo 280 din, v Krmelju pa le 270 din.

Zakaj ima J. F. pravico toliko več zaračunati in kdo mu to dovoljuje? Naj vedo merodajni činitelji, da mi potrošniki nimamo toliko dohodkov, da bi ljudi bogatili na tak način.

Šlo je pa tozadevno pismo na tržno inšpekcijo v Sevnico, ker se tam niso nič zmenili, je šlo drugo podobno pismo tržni inšpekciji okraja Novo mesto. Ker se pa tudi tam niso nič zmenili in J. F. še vedno nemoteno prodaja v poslovalnici št. 4 po od ne vem koga določenih visokih cenah olja, sira in salame in slabi vagi se oglašam pri naslovu s prošnjo, da ta članek priobčite v vašem listu! Tujega nočemo, svojega pa ne damo!

Potrošnik F. E.

In za konec še: slavni urednikov koš, ki požre vse nepodpisane dopise, izmišljena pisma in drugo tako reč, vmes pa tudi kaj takega, kar bi morda zaslužilo objavo, pa je naš list spričo omejenega obsega ne zmore. Ne zamerite mu, če je včasih nenasiten!

HITIMO ZA ČASOM

Ker sem preprosta kmetica in sem pozabila že slovnico, vas, prosim, da mi popravite napake in mi oprostite, če ni kaj v redu. Prosim, da ta moj članek v prihodnji številki objavite. Rada bi postala vaš dopisnik, pa ne vem kaj bi vam ustrezalo. Nimam dosti časa ali za naš Dolenjski list bi ga morala najti.

Vroče poletje se počasi umika, bliža se jesen, zemljo je treba pripraviti za jesensko setev. Prej kot zemljo je treba pregovoriti prebivalce naše vasi za boljšo vrsto pšenice.

Nedeljski popoldan je. Zadnji sončni žarki pozdravljajo naš hribček in nas vse, ki se zbiramo pred osnovno šolo Zilje za sestanek.

Bilo je pred tremi leti. Sestanek je imel tedanji upravnik viniške zadruge Florijan Jaketič. Pripovedoval nam je o sortah pšenice, večjem donosu, pa tudi to, da ta pšenica ne uspeva brez umetnega gnojila. Začudeno smo ga gledali in govorili med seboj: »Kaj pomaga kupiti seme in gnoj, rajši kupimo moko! Ne bo nam treba orati.« Zadruga ima na zalogi dosti umetnega gnoja, pa ga drugače ne bo mogla prodati. Največji grešnik sem bila jaz. Ko je upravnik povedal, da ta pšenica ni za kritje strehe, sem se začela jezliti: »Kdo nam bo pa dal opeko!«

Vroče poletje se je spremenilo v deževno jesen. Začela se je setev. Večina nas je sejala staro seme, nekateri so šli s časom naprej in sejali novo seme. Marko Čadonič je šel prvi za upravnikovimi besedami. Pridelek je bil zadovoljiv. Ko smo to videli ostali, smo šele tedaj spoznali svojo napako. Zdaj sejemo vsi. Hvaležni smo upravniku in naši kmetijski zadrugi, ki nas oskrbuje z umetnim gnojilom.

Ali bilo je vprašanje, kaj s slamnato streho. Porušili smo stare slamnate hiše in sezidali nove. Ali to vse ni bilo lahko, saj je naš kraj slab in pasiven, ali dobra volja, trdno delo in medsebojno razumevanje so uspeli. Pomagali smo drug drugemu. Naše geslo je: V slogi je moč! Danes krasi naša polja lepa rumena pšenica, našo vas pa lepe nove hiše. Ko prihajajo sosedje, pravijo, da se Zilje ne bi tako obnovile, če ne bi bili tako složni. Posebno pohvalo zasluži invalid Peter Barkovec, po domače Maradin, star 70 let, vedno vesel in dobre volje, hiti pomagat vsakemu. Nebo pokrivajo temni oblaki, v zvoniku bije ura dve, vsa vas počiva, zgodi se nesreča, njega ne ovirata ne noč ne dež, njegov cilj je pomagati slehernemu med nami pri nesreči ali delu. Če je treba zapeti, zaplesati veselo polko, ga ni sram. Želimo mu vsi Ziljani, da bi še mnogo let zdrav in vesel hitel pomagat kakor do zdaj. Naša vas Zilje naj bo za zgled, da tu živijo delavni in složni ljudje, ki jim ni več problem staro, temveč, kako bomo hiteli za časom.

Ana Čemas

Vrli brakadarji

V počastitev lovske družine na Štrekljevcu

Brakado so štrekljevski lovci imeli.
»Streljali bi zajce!« so si zaželeli.
»Od vaših brakad, eh, uspeha ne bo,«
pozdravi jih sraka in pravi: »Takó,

vse leto imeli ste tu kanonado,
le kaj vas prignalo je še na brakado?
Ne veste, da tajnik vaš mrharje ščiti?
Doma bi se morali lovstva učiti.

Najprej čuvajem bi v gozd ukazali
in mačke in pse z rafali pregnali,
zakoni naj ščitijo lovopust,
ne tajnik, pa maj naj bo ali avgust!

Bilo je divjadi nekdáj tu vse vrste,
a zdaj? Prav lahko jo prešteješ na prste.
In kdo, o le kdo bi zdaj tega bil kriv?
Eh, tajnik, blagajnik in ves kolektiv.

Brakadarji taki so v vrli družini,
da pokajo zajce poleti, pozimi;
če pride žival se v deteljo past,
četudi mladič je, gre lovcem v slast.«

»Ti skrakasta sraka, govori spodobno!
Če boš še zijala, bo zate usodno.
Ne misli, da prišli smo tebe poslušat!
Daj no, še svinec ti damo pokušat!«

»Slaba kmetija — prav tako dvorišče,
slaba družina — nič boljše lovišče,
a disciplina? — Glej lovopust!
Taka družina zasluži r a z p u s t !«

Brakado so štrekljevski lovci imeli,
a plena bilo ni, kot so želeli.
Ker niti en zajec ni padel na dlako,
zato so nazadnje ustrelili to srako.

Svrk

Nesrečni tiskarski škrat!

Kot že nekajletna naročnica Dolenjskega lista sem včeraj pogledala prispeli list. Oko mi je obstalo na rubriki »Gibanje prebivalstva«, in sicer pri poročilu iz Sevnice. Glasno sem se zasmejala, ker sem kot prvo v tem poročilu zagledala ime svojega brata kot novoporočenca ter za njim popačen priimek in ime neveste, ki naj bi bila stara 68 let. Takoj zatem pa je vpisan človek, ki je umrl in ima napisan kraj bivališča moje svakinje, ona pa ima njegovo starost. Mnogo je takih, ki poznajo brata, žene pa ne, in bodo dejali: »Glej ga no, tako dolgo se je odločeval za zakon, nazadnje pa se je ta 29-letni fant poročil z 68-letno iz Doma onemoglih na Impoljci.

Res je, če ni v listu nič za šalo, se pošali pa tiskarski škrat in nam privošči malo smeha. Tudi v podjetju, kjer sem zaposlena, je rekla tajnica tehniku: »Nace, poglej no, tu piše, da se je poročila ena iz Doma onemoglih iz Impoljce.« Smatram tudi, da umrli ne sodijo med novoporočence.

Hkrati bi vas prosila za sporočilo, do kdaj morajo biti pri vas rokopisi za naše okrajno glasilo. Prosim tudi za sporočilo, koliko je naročnina za inozemstvo.

ZOFKA PLETERSKY,
Sevnica, Klavniška ul. 17

Takole se je lani v jeseni nek domiselni čebelar zavaroval pred morebitnim neljubim medvedovim obiskom: na kol je pritrdil zvečer prižgano svetiljko, pred panje pa je postavil močno ograjo. Kole je povezal z vrvico in jo napeljal na zvonec, ki ga je namestil pod svoje okno. Če bi kosmatinec prišel razmetavati kole, da bi si utrl pot do sladke večerje, bi sprožil alarm in zbudil čebelarja...

»Kateri osel...

Bilo je v decembru lani, nekaj dni po požaru pri Moretovih v Novem mestu. V »Novomeški kroniki« smo objavili vest o požaru, v kateri smo opozorili na pozno intervencijo gasilcev.

»Nekdo« izmed gasilcev je ves ogorčen zavrtel telefon in vprašal:

»Kateri osel pa je to napisal?«

Pojasnili smo mu, da smo bili ti »osli« mi, novinarji Dolenjskega lista. Gasilce in njihovo človekoljubno ter koristno delo nadvse spoštujemo, kljub temu pa nismo mogli mimo tega, da so pri požaru v Moretovi hiši potrebovali veliko časa, preden je priteklá voda, in so na ta račun požeti nemalo kritičnih opazk radovednežev, ki so se zbrali na požarišču. Takšni smo pač: za dobro delo dobro plačilo!

Na kaj je pozabil Jaka Zvrniga

(in še kdo...)

Tistega večera se je direktor v družbi pohvalil z uspehi tovarne. Naštel je vse, kar so dosegli z rekonstrukcijo: večjo proizvodnjo in dohodek, zmanjšanje stroškov ter boljšo prodajo.

Proti jutru ga je doma zbudilo neprijetno brnenje telefona. Ko je na pol zbujen dvignil slušalko, mu je glas z druge strani žice dejal: »Tovarna gori! Glavni obrat je v plamenih! Nekdo je skušal skozi nezavarovana vrata skladišča vlomiti! Pridite takoj!«

V tovarni so pozabili na nekatere »malenkosti«. Eden izmed njih je bil nočni čuvaj. Ta je na zaslišanju priznal, da je dremal. Ko ga je zbudil dim požara, je najprej reševal svojo kožo. Pozneje, ko ga je vest zapekla, se je pridružil množici zijal. Gasilce je poklical nekdo izmed mimoidočih, ki je po vratarjevem pobegu slučajno opazil dim in ogenj.

Jaka Zvrniga jo je tudi tokrat primahal v službo. Dopoldne je doma sadil krompir, popoldne jo je z družbo ubral k sosedovi zidanici in se le stežka odločil, da bo treba na delo. Od sajenja krompirja ga je bolel križ, popiti alkohol mu je rahlo silil v glavo. Pred vhodom v tovarno je prikimal vratarju, natc v veličastnem loku brizgnil slino in zasikal »Prokleta služba!« Urico ali dve je nato še bedel in delal načrte za prihodnje dni: kako bo po vasi pomagal saditi krompir in koruzo ter druge stvari. Nato se je udobno zleknil in zadremal. Ko se je malce pred deseto zvečer zbudil, je odšel v bližnjo gostilno. »Stalni krog«: on in še dva druga čuvaja so tam vsak večer popili po nekaj deci vina in moževali. Jaka Zvrniga (edini izmed njih je imel kapo s kromiranim napisom »Čuvaj« in pištolo) je od časa do časa kot mimogrede snel kapo, podrgnil bleščeči napis z rokavom in zdaj pa zdaj s palci obeh rok porinil suknjič na hrbet, da se je pokazala pištola za pasom. S tem je svoja tovariša brez besed opozarjal, da sta nekaj manj kot on, ker sta bila čuvaja pri manjših podjetjih. Ko so popili in jih je natakarica nagnala, ker je zapirala, je Jaka Zvrniga odšel nazaj v tovarno. Njegov »obhod« je bil končan. Ostanek noči je predremal . . .

»Prokleta služba« je spet siknil, ko je vstopil v tovarno. Pozabil je na to, da je družba vložila v obrat več sto milijonov dinarjev. Pozabil je, da si v njem služi kruh več sto ljudi. Pozabil je, da bi moral svojo službo opravljati tako, kot mu je bilo naročeno. Večkrat ponoči bi moral obiti prostore in okolico stavb ter paziti, da ne bi izbruhnil požar.

Če bi ga vprašali, komu bi telefoniral, če bi opazil požar, in kako bi uporabil stenski aparat za gašenje požarov, bi vas pogledal, kot da ste marsovec. Ko bi ga vprašali, kaj bi storil, če bi zasačil vlomilca pri poizkusu vloma, bi mu najbrž izstopile oči. Nočni čuvaj Jaka Zvrniga je pozabil na marsikaj, na kar ne bi smel pozabiti. Nanj, nočnega čuvaja, pa je pozabil tudi vodstveni kader tovarne in ves kolektiv. Tisti kolektiv, ki je dan za dnem gradil svojo tovarno, skrbno gospodaril in varčeval, je svojo svetlo stavbo z vsemi napravami brez dvomov in strahu prepuščal nočnemu čuvaju Jaki Zvrniga z vsemi njegovimi slabostmi (da teh slabosti ni malo, ste se prepričali pravkar). Nihče ga ni nikdar kontroliral.

Le majhen del iz vreče dokazov

Zmajujete z glavami, vas obhaja občutek, da pripovedujemo pravljico? Prisluhnite! Čuvaji iz žage SGP »Pionir« v Novem mestu, iz »Mlekarne« v Novem mestu, iz obrata »Novoles« v Straži so ob nedavni kontroli varnostnih organov vasovali pri čuvajih iz drugih podjetij.

Vratar IMV Novo mesto je bil »zdoma«, kontrola pa ga je pozneje našla v bližnjem lokalu v prijetni družbi pri popivanju. Čuvaja KGP Brežice so našli v čuvajnici vinjenega z zalogo alkoholnih pijač! Mnogi čuvaji in vratarji niso vedeli, katero telefonsko številko morajo klicati v primeru požara, niso poznali telefonske številke PLM, niso znali ravnati z gasilnimi aparati in so zelo malo ali nič vedeli o svojih dolžnostih. Precej primerov bi lahko našteli.

Naj povemo tudi to, da čuvaja ne more nadomestiti pes, čeprav mnogi ne mislijo tako.

Naša Mica in predali

»Naša Mica« pravimo naši snažilki. To je dobrodušna, starejša žena, ki vsak dan čisti pisarne. Urna in spretna je pri delu. Nekoč sem se kmalu po drugi uri vrnil v pisarno. Nekaj sem pozabil. Mica je stala sredi sobe in mrmrala. Potajil sem se in prisluhnil.

»Poglej tega packa! Že spet je pustil kup papirjev na mizi! In oni pujs ima vso mizo mastno. Spet je jedel klobaso. Tista mrha ima najbrž še vedno sandale v predalu. Ona tam pa ostanke malic. Ja, kaj še sploh kdo zaklepa mizo? Kaj le ljudje mislijo?« Njen pogled je med tem samogovorom švigal od mize do mize, tu in tam je odprla predal in ga spet zaloputnila. Obličje je bilo jezno, njene oči pa iskreče. »Vratarja, tega pijanega lumpa, spet ni bilo v njegovi »gajbi«, pisarne na stežaj odprte, da bi lahko kdo kaj odnesel, pa nihče ne pomisli. In to naj bo tovarna!«

Po prstih sem odšel skozi vrata in se ropotajoč spet vrnil. Kot mimogrede sem vprašal Mico, ki je medtem že pridno delala: »Mica, povejte, kaj bi naredili, če bi prišel kdo sem krasti, pa če bi ugotovili, da tovarna gori!« Malce je premislila in odgovorila: »Če bi zasačila tatu, bi se skrila, da me ne bi ubil, če bi gorelo, bi pa pobegnila!« »O sveta preprostčina!« sem pomislil in ji na hitro naštel njene dolžnosti v podobnih primerih. O tem smo nato temeljito razpravljali na seji delavskega sveta.

Naših Mic, pa tudi pisarniških »pujsov« je žal dovolj . . .

Kako bi vam bilo pri duši, če bi kdorkoli iznenada rekel: »Zdaj pa, dragec moj, bova malce pregledala tvojo mizo!« Kaj vse bi prišlo na dan? Kako bi se počutili, če bi vas zvečer nekdo v prijetnem razpoloženju v družbi vprašal: »Ali si zaklenil pisalno mizo, v kateri imaš razne dokumente in štampiljke podjetja?« Koliko bi zaslužili na mesec, če bi za vsakič, ko pustite svojo pisarno nezaklenjeno, morali plačati tisoč dinarjev kazni? Najbrž bi vam ostalo bore malo ali nič.

Naši ljudje so pošteni, zaupamo jim, in tako je prav. Toda vendar . . . Zakaj doma, zvečer, ko že ležete, pošiljate otroka, naj preveri ali je stanovanje zaklenjeno? Zakaj po večkrat vprašate ženo, ko sta se odpravila od doma: »Čuj, draga, pa si res zaklenila vhodna vrata stanovanja?« Je mar res ključavnica vašega stanovanja tako različna od ključavnice predalov pisalne mize in ključavnice pisarniških ali tovarniških vrat? V čem je ta razlika?

Vsakdo z veseljem ureja svoj dom, dokupuje, ga zaljša in se ponaša z redom in snago doma. Zakaj torej pozabljamo na podjetje, na pisarno, kjer služimo kruh in denar, s katerim bomo svoj dom opremili? Mar ni to več kot samo nehvaležnost?

MALOMARNOST

Če resno pretehtamo odgovor in če smo odkriti, bomo priznali, da je po sredi malomarnost. O takšni malomarnosti naj resno razmišljajo v upravi rudnika Senovo, v njegovi jamomernici in v pisarni jamskega obrata Ravne. O tem naj razmišljajo v tovarni čokolade »Imperial« v Vidmu — Krškem, v KGPK Novo mesto, v NB Črnomelj, v upravi novomeške »Železnine«, v upravi KZ Trebnje, v zdravstvenih domovih Dobova, Senovo in Črnomelj (v Dobovi naj zlasti bolj pazijo na snago!). Poleg naštetih pa razmišljajmo o tem vsi ostali, prav vsi, ker se to v veliki meri tiče nas vseh!

»France, le naloži, da bo grelo . . .«

Mehanični obrat, avtomehanična delavnica, kovinska delavnica, politirnica v lesnopredelovalnem obratu, skratka kakršenkoli obrat podobne vrste v proizvodnji. Skupina delavcev dela. Nekdo reče vajencu:

»France, le naloži, da bo grelo!« Vajenec France pa odide k peči, navadni železni peči iz zvarjenih bencinskih sodov, odpre vratca in nakladа. Ogenj plapola, peč »tuli« ker dobro vleče.

Prostor je prepojen z bencinskimi klapi, po policah leže cunje, prepojene z vnetljivimi tekočinami, pravkar je nekdo s kompresorjem brizgal nitrolak, delavci kade in mečejo ogorke po tleh, ne da bi gledali, kam. Doslej ni bilo požara, zato so pozabili na varnostne ukrepe. Toda kaj bo, če bo nekega dne zrak prepojen s pravšno količino vnetljivih hlapov? To se lahko primeri vsak trenutek!

Nihče ni že lep čas pregledal ročnih gasilnih aparatov, zamenjal vložkov ali tekočin v njih, le malokdo zna z njimi ravnati, aparatov pa je premalo. Dimniki so marsikje speljani kar po domače, čeprav zaradi dimnikov nastane največ požarov. Električne instalacije so marsikje pomanjkljive. Tako ali podobno je v remontni delavnici IMV, v Tovarni celuloze in papirja v Vidmu-Krškem, v Novolesovem obratu v Novem mestu, v mizarstvu na Dvoru, v podjetju »Krojač« v Novem mestu, v skladišču SGP Pionir v Kandiji, v ločenskem obratu Pekarije, v sušilnici lesa Splošnega mizarskega podjetja Videm-Krško, v garaži ekonomije KZ Brežice, skratka, ni prostora, da bi lahko našteli vse. V sušilnici lesa Splošnega mizarskega podjetja v Vidmu-Krškem mora delavec slabo peč sproti polivati z vodo, da preprečuje požar! Na kmetijskih obratih skladiščijo seno v slabo pokritih poslopjih ali v kopah in pozabljajo, da prodirata vanj deževnica in vlaga, oboje pa lahko povzroči samovžig.

Dobri in slabi gospodarji

Zlasti v minulem letu smo na vseh področjih dosegli lepe uspehe. Začeli smo gospodariti v pravem pomenu besede. Težkamo dinar, premišljamo, kam bi ga vložili, znižujemo stroške, prisluškujemo tržišču in se trudimo, da bi naredili kar največ, da bi povečali kvaliteto in znižali cene. To so resda odlike dobrega gospodarja.

Dober gospodar je delaven, poleg tega pa je tudi skrben. To, kar je zgradil s svojimi rokami, trudom, ceni, povečuje in čuva. Teh lastnosti dobrega gospodarja pa še nimamo ali pa jih je v nas zelo malo! Prav zaradi tega pa stavljamo na kocko to, kar smo gradili vrsto let, to, zaradi česar smo odrekli marsičemu.

»Tudi drugod je tako . . .

To je pogosten izgovor. Zlasti pogosten takrat, kadar govorimo o napakah. Morda bo prav, da tokrat opozorimo nanj. Našteli smo nekaj primerov. Najboljši odgovor prizadetih kolektivov bodo ukrepi, s katerimi bodo pomanjkljivosti odpravili. Če so jih medtem odpravili, toliko boljše. Organi delavskega samoupravljanja in komunisti naj razpravljajo o tem. Tehtno naj razmislijo o našem sestavku in pozorno preverijo, kako je pri njih v tem pogledu.

Izgovorov: »Tudi drugod je tako!« ali drugih izgovorov pa ne maramo. Noben kolektiv in noben vodilni uslužbenec ni lastnik družbene imovine! Družba je nam vsem svojo imovino zaupala v upravljanje. V pošteno, razumno in gospodarno upravljanje! Zaupala nam jo je zato, da bomo to imovino povečevali in varovali! Če ne delamo tako, nismo upravljavci, ampak slabi gospodarji!

— Kako, odhajate? Pa imate odprte predale, akte in ključe pa na mizi! Ali niste dobili okrožnice o čuvanju premoženja?
— O, saj, ta je pa zaklenjena v predalu!

— Nikar, bencin bo eksplodiral!
— Saj ne vem, če je sploh not. Pravkar bom posvetil, da se prepričam.

Novoletne želje in pozdravi

V zadnjih dneh starega leta smo dobili od naših fantov, ki so pri vojakih v raznih krajih naše domovine, nešteto pisem s pozdravi za novo leto. Vsi želijo v letu 1963 vso srečo in mnogo delovnih uspehov vsem našim podjetjem, domačim in sorodnikom pa pošiljajo lepe pozdrave:

Jože Jarc, Jože Miklič, Tone Čopič, Jože Smolič, Vlado Kresal in Alojz Tivodar, voj. iz **Kraljeva;** Alojz Rok, Anton Ameršek, Stanislav Kolenc, Jože Kastelic, Jože Zore, vojaki v **Čakovcu;** Stane Babič iz Trebnjega, Martin Zajc iz Zagradca, Roman Brzin iz Mirne, zdaj vojaki v **Sisku.**

Čedomir Vrlinič, Ivan Peskar, Janez Kovačič, Janez Zobec, Jože Lončar, Martin Gole, Stane Avguštin, Ciril Sepelj, Franc Vidmar, Vlado Lopatič, Marko Lukšič in Jože Kozinc, vojaki v **Petrinju;** France Miklavčič in Miha Mikec, vojaka v **Zemuniku** pri Zadru; Franc Golob, Jože Makovec, Viktor Pavšič — **Sarajevo.**

Čestitka vojaka

Jože Semenič iz Roj pri Šentjerneju, ki je pri vojakih na madžarski meji, želi srečno novo leto 1963 vsem fantom in dekletom na Dolenjskem, svoje domače, vaščane, znance in bralce Dolenjskega lista pa lepo pozdravlja.

Priprave za velik izlet rojakov iz ZDA

Po osvoboditvi prihaja v staro domovino vsako leto po več sto izletnikov tudi iz Združenih držav Amerike. Doslej je skoraj vsako leto omogočilo obisk stare domovine znano potovalno podjetje August Kolander — letno kakim 400 našim rojakom. Kolandrova potovalna organizacija obstaja že 40 let in ima svoj sedež v največjem Slovenskem narodnem domu v Clevelandu, ki je znan pod imenom Ameriška Ljubljana, saj živi v tem mestu okrog 50.000 naših ljudi. V Clevelandu deluje kar devet slovenskih narodnih domov, tisti na St. Cair Aveniji je največji.

V pomladi letošnjega leta pa bodo prišli skupno na obisk v staro domovino člani Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ). Pobudo za ta izlet, ki bo verjetno najštevilnejši od vseh dosedanjih, je dal **novomeški rojak Milan Medvešek**, po rodu iz Žabje vasi. Medvešek je sin znanega organizatorja ameriških Slovencev Ludvika, ki živi kot 80-letni upokojenec v Žabji vasi pri Novem mestu.

Milan Medvešek je med vodilnimi člani Slovenske narodne podporne jednote. Doslej je bil že novinar pri raznih slovenskih listih, zdaj pa je upravnik dveh glasil, ki jih izdaja Slovenska narodna podporna jednota, in sicer dnevnika Prosvete in Mladinskega lista.

Prosveta je bila ustanovljena kot mesečnik leta 1907. Zdaj pa izhaja vsak dan in je edini slovenski dnevnik v Ameriki. Razen tega izhaja Prosveta enkrat tedensko tudi v angleškem jeziku za tiste mlajše člane SNPJ, ki ne obvladajo več dobro jezika svojih slovenskih staršev.

Milan Medvešek je tudi upravnik mladinskega lista Ta je začel izhajati 1922 v Chicagu. Sprva je bila vsaka številka Mladinskega lista napisana le v slovenskem jeziku. Od takrat pa dorašča v Ameriki že tretji in celo četrti rod naše mladine, ki ne zna več dovolj slovenskega jezika, zato si je vzdel mladinski list še angleško ime: The Voice of Youth in večina člankov je objavljenih v angleščini; le nekaj strani prinaša še slovenske črtice, pesmi, izvirne članke, ponatise, pa tudi prevode.

Primer slovenskega Mladinskega lista v Ameriki je zgovoren dokaz žilavega naroda, ki se bije za obstoj svojega jezika in narodnosti v tujini in nudi zato svojim najmlajšim dvojezičen list, da bi jih obdržal še v svojem življenjskem delokrogu.

Izdajanje dveh listov daje upravniku Medvešku dovolj dela. S prizadevanjem, ki presega njegov upravni delokrog, prireja od časa do časa razne kampanje zato, da bi zagotovil listom SNPJ dovolj naročnikov. Saj vsak dan legajo v grob stari zavedni slovenski rojaki, člani SNPJ, in število naročnikov usiha. Zato je upravnik Medvešek iznajdljiv na lovu za novimi naročniki.

Prav zato je dal pobudo tudi za veliki izlet članov SNPJ v staro domovino, ki ga bo vodil sam. Potovalni načrt je že določen. Priglašajo se sopotniki in upajmo, da bo izlet SNPJ veličastna manifestacija naših izseljencev za staro domovino.

Prva skupina rojakov iz Amerike bo potovala v Jugoslavijo z ladjo United States, ki bo odplula iz New Yorka 25. maja 1963; ta skupina bo dospela v Ljubljano 31. maja ob 15.30. Naslednja skupina pa bo drinila iz Amerike z JAT letalom družbe KLM 25. maja; na zagrebškem letališču bo že naslednji dan v zgodnjih popoldanskih urah, še istega dne pa tudi v Ljubljani.

Ameriška izletniška ladja United States je zelo udobna prekomorska prevoznica. Potnikom nudi vse ugodje: plavališča, kino dvorane, plesišča, bare itd. Bila je zgrajena pred desetimi leti. Slovenski izletniki, ki bodo potovali s to ladjo, bodo najprej obiskali Pariz.

Letalo družbe KLM pa se zadržuje nad Oceanom le šest ur; v tem času preleti ogromno razdaljo med Ameriko in Evropo v rekordnem času. Znana je ameriška šaljivka, ki opisuje táko pot takole: zajtrkuješ doma v Ameriki, kosiš nad Veliko lužo, ki deli Ameriko od Evrope, večerjaš pa v rojstni vasi. Značilna hitrost za današnje čase!

Ameriška Prosveta objavlja skoraj v vsaki številki propagandne članke za veliki izlet v domovino in opisuje tudi vse kraje, ki jih bodo naši gostje obiskali. Tako so priprave na izlet SNPJ prinesle med naše Amerikance živahno razgibanost.

Jože Zupančič

PROIZVAJALCI: prihajajte na redne zdravniške preglede – obvarovali se boste poklicnih bolezni!

PRISRČNO SREČANJE Z NEKDANJIMI BORCI IN INVALIDI

29. decembra sta okrajni in občinski odbor Zveze borcev NOV po svojih predstavnikih obiskala kakih sto članov ZB, ki se zdravijo na raznih oddelkih novomeške bolnišnice. Vse člane organizacije so obdarili in jim voščili skorajšnje ozdravljenje v novem letu. Isti dan so obiskali 13 članov Zveze vojaških vojnih invalidov tudi predstavniki okrajnega in občinskega odbora ZVVI iz Novega mesta, ki so prav tako obdarili svoje člane. — Obisk je presenetil vse bolnike; tople čestitke in tovariške besede so mnogim privabile solze na oči, saj so se bolj kot novoletnih daril nadvse razveselili lepega, nepričakovanega obiska in prijateljskih besed znancev in tovarišev iz vojnih let. — Na sliki: obdarovanci in predstavniki organizacij ZB in ZVVI na pljučnem oddelku bolnišnice.

Uprava bolnišnice se z obdarovanci vred toplo zahvaljuje organizacijam za pozornost do bolnih tovarišev, za obisk in novletna darila. *(Foto: Polde Grahek)*

Srečno novo leto žele vojaki

Vsem delovnim kolektivom trebanjske občine, fantom in dekletom, posebno pa staršem, prisrčno čestitajo za novo leto 1963 fantje, ki služijo vojaški rok v Zrenjaninu: **Adolf Grandovec iz Trstenika, Milan Lavriha** iz Dolge njive, **Stanko Kovačič** iz Ponikev in **Gvido Berk** iz Jesenic.

Dolenjci, ki služimo vojaški rok v Raški, čestitamo za novo leto in pozdravljamo vse domače in delovne kolektive: **Janez Dragan, Franc Jarc, Ivan Zorc, Martin Strahan, Franc Slinkar, Ivan Zgonc, Stanko Starič, Miha Habinc, Franc Okoren, August Zajc.**

Iz Vranja pošiljajo tople čestitke z najboljšimi željami vojaki **Alojz Sošter, Aleksander Žužek, Alojz Jesih.**

Dolenjski fantje, ki so pri vojakih v Beogradu, pozdravljajo vse ljudstvo Dolenjske, posebno pa mladino, in čestitajo za novo leto: **Drago Košele** iz Novega mesta, **Darko Metelko** s Studenca, **Franc Lavrič** iz Loke in **Tine Selan** iz Fare pri Kočevju.

Iz Sarajeva

Fanta, ki služita vojaški rok v Sarajevu pri Titovi gardi, čestitata vsem našim bralcem, posebno pa znancem in prijateljem, ter jim želita v prihodnje še mnogo uspehov! **Lojze Jordan in Polde Rabzelj.**

Proizvodnih nalog in naših obveznosti do socialistične skupnosti se lotevamo v letu 1963 z novim delovnim poletom. Domačemu in tujemu trgu nudimo:

IMV-1000 KOMBI
IMV-1000 SERVIS
IMV-1000 SANITET
IMV-1000 TURIST
IMV-1250 KURIR

TER RAZNE SPECIALNE IZVEDBE ZA PREVOZ MESA, KRUHA IN DRUGEGA BLAGA, INTERVENCIJSKI AVTOMOBIL ZA POTREBE LJUDSKE MILICE, GASILSKI AVTOMOBIL itd.

KOLEKTIV

INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

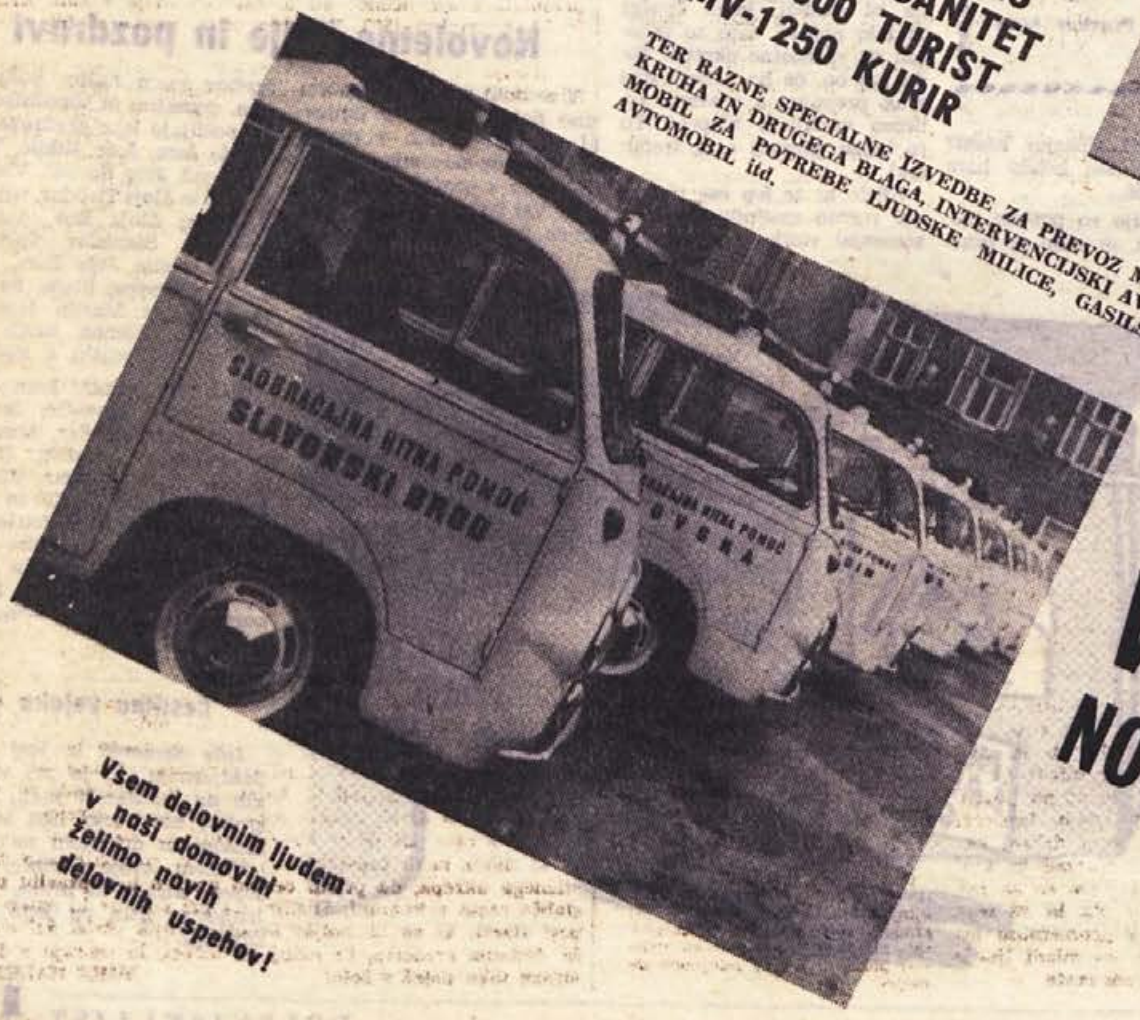

Vsem delovnim ljudem v naši domovini želimo novih delovnih uspehov!

imv

Razvojna pot brežiške občine

Če hočemo analizirati razvojno pot občine Brežice, ne smemo prezreti njenega geografskega položaja in pomena, ki ga ta položaj daje občini. Središče občine — mesto Brežice — je edino ob novo zgrajeni avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb, ki ima najkrajšo in najugodnejšo povezavo z njo. Od avto ceste oziroma priključka v Čatežu je center mesta oddaljen le en kilometer. Obmejna občina, kot vozlišče najvažnejših magistral Ljubljana—Beograd (železnica in avtocesta), postaja vedno važnejša v gospodarskem in turističnem pogledu. Del tujskega prometa od severne meje (Maribor) proti notranjosti države je usmerjen preko Bizeljskega in Brežic. Z ozirom na to da gravitira prebivalstvo Spodnjega Posavja k Brežicam, so zrasle v mestu pomembne gospodarske, kulturne, zdravstvene in družbene ustanove, kot so: bolnica (zaradi vedno večjega priliva bolnikov iz Spodnjega Posavja in sosednje republike so jo 1961 začeli širiti, en trakt je že končan), popolna gimnazija, ki jo obiskujejo celo dijaki s področja občine Sevnica in Vidma - Krškega, okrajno sodišče z najstarejšo tradicijo v Spodnjem Posavju, kataster, trgovska šola, moderen kulturni dom itd. V zvezi z ugodno povezavo z avto cesto in železnico rastejo predvsem trgovina, gostinstvo in turizem. Prav tako narašča v celoti promet, lokalni in tranzitni.

Vsi večji kraji v občini so ugodno povezani s cestnim omrežjem in obstajajo redne dnevne avtobusne zveze, kar zelo pozitivno vpliva na vsestransko dejavnost prebivalstva občine. Izgube časa so vsled tega minimalne, ker lahko v enem dopoldnevu opravi občan razne opravke pri vseh uradih, ki so skoncentrirani v ozkem mestnem okolišu. Ta ugodnost je bila dosežena po želji občanov in prizadevanju občinskih političnih in oblastnih organov.

VSAK KOTIČEK: TURISTIČNA PRIVLAČNOST

V Spodnjem Posavju je občina Brežice v pogledu turizma najzanimivejša vsled naravnih privlačnosti, ki so dostopne z novimi komunikacijami in gostim cestnim omrežjem. Tako ne pomeni turistične privlačnosti samo najlepša slovenska reka Krka, čateško zdravilišče, grad Mokrice, muzej v brežiškem gradu, bizeljski in pišečki grad, motel na avto cesti, bogata lovišča in ribolov, temveč pomeni privlačnost vsak kotiček brežiške občine.

Kopališče na Krki dejansko predstavja dostopno kopališče vzdolž obeh bregov Krke od Cerkelj do izliva v Savo. Turisti, med katerimi je veliko inozemcev, so kmalu ocenili pravo vrednost in je sezona kopanja vsled toplote vode daljša kot v drugih kopališčih. Ta prednost je obilno izkoriščena od meseca maja do konca septembra. Turizem na tem privlačnem naravnem objektu se bo z ureditvijo, za kar je izdelan urbanistični načrt, še povečal. Čateške Toplice imajo izredno dobro perspektivo. Doslej so bile te toplice stalno zasedene po domačih rekonvalescentih, mednarodna afirmacija tega zdravilišča pa obeta stalen dotok inozemcev (Švedov, Dancev in Avstrijcev), s katerimi so že sklenjene pogodbe za stalno zasedbo 100 postelj. Podoben porast tujcev je opaziti tudi v gradu Mokrice. Področje občine Brežice ima neslutene možnosti za razvoj turizma. Narava je ta predel bogato obdarila in smatramo, da bo v dobi, ko se turizmu posveča večja pozornost, tudi večji dotok deviznih sredstev.

Občina Brežice je po naravni strukturi kmetijska. Izredno velik odstotek rodne ravninske zemlje daje lepe možnosti za razvoj poljedelstva in živinoreje. Na plodnejših terenih pod Gorjanci in Orlico pa je razvito sadjarstvo in vinogradništvo. Klimatske in talne razmere omogočajo zelo visok pridelek poljščin. Zato kmetijska proizvodnja stalno raste. Družbeni sektor kmetijstva, ki ga predstavljajo KZ Brežice, KZ Bizeljsko in KGP Brežice, se vedno uspešneje vključuje v celotno kmetijsko proizvodnjo. Kmetijske organizacije s svojimi obrati širijo komplekse na področjih, kjer so bila izvršena določena agro in hidromelioracijska dela, ter na področjih, ki doslej sploh niso bila rentabilno izkoriščena, kot so: 1000 ha Vrbine in razne vaške gmajne in področje Gabernice. Z nasipom ob Savi bo pridobljeno pribl. 300 ha rodovitne zemlje. Tu je izgradnja dveh hlevov s po 200 glav goveje živine, rastlinjaki na površini 1 ha, sodobni nasadi hrušk in breskev, med katere moramo prišteti še obnovljene vinograde na Bizeljskem, hmeljevi nasadi itd. — vse to kaže, da je plan razvoja kmetijstva občine Brežice smotrno zastavljen. Tudi kmetijske organizacije dajejo prednost programu jačenja družbenega sektorja, po katerem je predvideno, da bo leta 1965 v občini 20 odst. obdelovalnih površin v družbenem sektorju. Kmetijska občina Brežice bo tako predstavljala močan prispevek k socializaciji vasi in dvigu kmetijske proizvodnje v Spodnjem Posavju.

V zvezi z močnim porastom živinske proizvodnje v družbenem in zasebnem sektorju (posledica agrominimuma na travnikih) in zelo popularnega živinskega sejma v Brežicah je dan pogoj za izgradnjo klavnice za Sp. Posavje v Brežicah. Oboje je pogoj za predvideno izgradnjo tovarne kleja v predmestju Brežic in istočasno obrata za proizvodnjo močnih krmil.

VSE SILE ZA NADALNJI RAZVOJ TURIZMA IN KMETIJSTVA

Obrat vodne skupnosti Dolenjske za spodnjo Savo ima sedež v Brežicah in izvaja vsa dela pri vzdrževanju vodotokov občin Spodnjega Posavja. KGP gospodari z vsemi gozdovi družbenega sektorja na področju brežiškega gozdnogospodarskega območja. V Vrbini pri Brežicah je drevesnica za vzgojo topolovih nasadov — sadik za celotno dolenjsko regijo. KGP razpolaga z vso težko mehanizacijo, potrebno za osnovanje plantaž in intenzivnih nasadov hitro rastočih drevesnih vrst. Obstaja program za osnovanje navedenih nasadov na področju občine Brežice, ki bi oskrbovali vso lesno industrijo posavskega bazena. Z ozirom na talne in podnebne pogoje so na področju občine Brežice vse možnosti za osnovanje plantaž topola in nasadov hitro rastočih iglavcev na skupni površini pribl. 2000 ha v ravninskem področju ob Savi in pribl. 5000 ha za nasade v hribovitem področju občine. Od tega je do danes že izvedeno: krčitev v Vrbini in Dobravi 400 ha in plantažiranih 45 ha topole.

V letih, odkar je v Brežicah sedež komune, je bil v glavnem dan poudarek kmetijstvu in turizmu, plan razvoja komune je postavljen in je bil obravnavan na vseh sestankih SZDL po vaseh. Naloga občanov pa je, da vsak po svoji moči pomaga izpolniti program.

Marija Sušnik

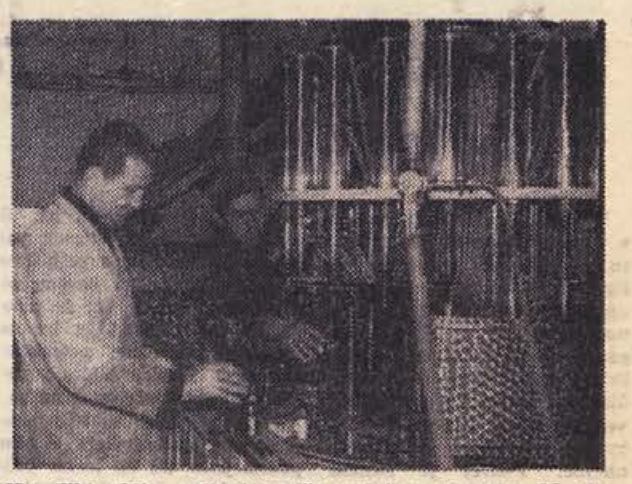

Na sliki vidite najsodobnejšo polnilno napravo, ki steklenice opere, napolni z vinom, začepi in etiketira. Stroj je v Italiji kupilo podjetje »Vino« in Brežic in je edini te vrste v Jugoslaviji. Brez dvoma bo veliko pripomogel k buteljiranju vin, za kar je v naši potrošnji vin že skrajni čas

Brežice: iz soda ali iz steklenic?

Poslej domača steklenična vina tudi iz našega področja

Podjetje »Vino« v Brežicah si prizadeva nuditi tržišču okusna in kvalitetna steklenična vina vseh dolenjskih in štajerskih sort. Letos bodo lahko nudili več in bodo laže zadostili potrošniku zlasti glede okusa in kvalitete vin. Letošnja huda zima bo brez dvoma ugodno vplivala na vinogradništvo.

Sodobna polnilna naprava, ki na uro napolni 1500 do 2000 steklenic (nabavili so jo lani) je dokaz, da je »Vino« ubralo pravo pot. To je najsodobnejši aparat svoje vrste. Kupili so ga v Italiji za 25 milijonov lir. Stroji v tej aparaturi vsebujejo tudi naprave za naravno čiščenje vin. Stabilizator uniči po naravnem postopku (z ohladitvijo) vse bakterije. Prednost takšnega načina čiščenja je v tem, da vino ohrani vsa naravna svojstva, pri kemičnem čiščenju pa precejšen del teh svojstev izgubi.

Iz kleti črpajo vino v stabilizator, iz katerega teče nato v 6 do 7 tisoč litrski sod, kjer vino zaradi izolacije obdrži 7 do 8 dni stalno temperaturo; od tam ga prečrpajo v sode, kjer dobi naravno temperaturo, nato pa ga po ceveh prečrpavajo v polnilec, ki oprane steklenice napolni, začepi in etiketira (oblepi z napisi).

Kot svojevrstno laskavo priznanje lahko smatramo zahtevo občine Medveščak, naj »Vino« odpre v Zagrebu specializirano prodajalno. Takšna prodajalna je bila odprta lani 29. novembra v sodobno opremljenem lokalu. Naj dodamo še to, da je, odkar polnilna naprava deluje, precejšnja potrošnja stekleničnih vin v Karlovcu in v Zagrebu, kamor odvaža »Vino« Brežice vsak teden po več kamionov steklenic.

V razvitejših državah ne poznajo več prodaje odprtih vin. Steklenično vino zagotavlja potrošniku stalno enako kvaliteto. Prav bi bilo, da bi o tem resneje razmišljali tudi naši gostilničarji. Gostinci bi se, če bi točili steklenična vina, rešili opazk o prilivanju vode, o slabi kvaliteti, ki zanjo pogostokrat niso krivi, ter podobnega. Tudi nagli razvoj motorizacije sili potrošnika v to, da vina ne pije v gostinskih obratih, ampak doma. Najprimernejša pa je za to steklenica, ki jo kupi v trgovini ali v gostišču. Menimo, da je skrajni čas, da bi to koristno novost pričeli uvajati tudi pri nas.

Samopomoč na šolah

Mednarodni Rdeči križ ne pomaga samo bolnikom, temveč tudi otrokom in vsem, ki so pomoči potrebni, tako tudi šolskim mlečnim kuhinjam, ki dajejo učencem tople obroke hrane. Mednarodna pomoč je preko Rdečega križa dajala moko, sladkor, mleko v prahu, kakao, marmelado itd.

V prejšnjih letih je bila pomoč izdatnejša, v letu 1961 pa se je zmanjšala za polovico. Zakaj? Naša država se je gospodarsko že tako razvila, da v prihodnjih letih pomoči za mlečne kuhinje ne bomo potrebovali, zlasti ne, če upoštevamo še bolj potrebne dežele v Afriki in Aziji.

Z ozimnicami si moramo pomagati. S čim manjšimi sredstvi bo treba priti do prehrambenih artiklov za šolsko kuhinjo. Vkuhavanje marmelade, sokov, vlaganje kumaric, srbske solate, rdeče pese ind. naj bi bila skrb vsake šole.

V brežiški občini smo pri tem letos dosegli take rezultate: marmelade imamo 1790 kilogramov, jabolk 1305 kg, sokov 1916 l, kompotov 349 l, kislih kumaric 660 l, mešane srbske solate 636 l, vložene rdeče pese 205 l, paradižnika 390 l, črne redkve 480 kg, krompirja 3940 kg, zelja 2450 kilogramov ter korenja, fižola, peteršilja in druge zelenjave 2920 kg.

Seveda je teh dobrot v enih krajih več, drugod manj. Zelo prizadevne so bile šole v Dobovi, na Bizeljskem, Globokem, predvsem pa v Bušeči vasi. Tiste šole, ki so v poročilih navedle, da delujejo izključno kot mlečne kuhinje, se prav gotovo niso znašle v tej človekoljubni zbiralni akciji.

V letu 1963 si bomo morali še bolj pomagati sami, kajti prispevkov Mednarodne pomoči bodo deležni predvsem otroci v deželah, ki so bolj potrebni kot naši.

—ik—

Za urbanizem

Projektivna skupina pri »Gradbeniku« v Brežicah je v letu 1962 ustvarila okrog 20 milijonov dinarjev realizacije. Povprečno je bilo v njej zaposlenih po 5 projektantov. Skupna investicijska vrednost vseh objektov, za katere so izdelali potrebne načrte, je znašala okoli 1 milijardo 200 milijonov dinarjev. Ker je bilo vse leto dela na pretek, so tu in tam najemali tudi zunanje sodelavce, vendar v manjši meri.

Projektivna skupina pa se ukvarja tudi z dokaj zapletenim delom: z izdelavo urbanističnih programov in generalnih urbanističnih načrtov za posamezna mesta ali področja v občini, pa tudi izven nje. Med drugim pripravljajo urbanistični program Brežic. Kot diplomsko delo ga je pripravil eden izmed študentov arhitekture. Brežičani se prav gotovo spominjajo, da je bil program že tolmačen na javnih sestankih. Potrebne dopolnitve bodo opravljene v prvih mesecih leta 1963. Razen tega izdelujejo generalni urbanistični načrt za Videm-Krško ter v okviru generalnega urbanističnega načrta pripravljajo ureditev urbanističnega področja ob Krki. Ukvarjajo se tudi z urbanističnim načrtovanjem za naselja Dobova, Bizeljsko in Globoko in dopolnjujejo generalni urbanistični načrt Brežic.

Na nedavni seji sveta za splošno in notranjo politiko OLO so razpravljali tudi o prometnem problemu v Brežicah. Šolska mladina se v času, ko gre v šolo ali iz nje, skrajno brezobzirno vede do voznikov, saj mladi ljudje hodijo po sredi ceste v velikih skupinah in se na pozive voznikov in trobljenje vozil le neradi umikajo. Izgovori o blatnih in neurejenih pločnikih ne morejo držati, ker hodi mladina tako v suhem vremenu, v zmrzali in tudi takrat, kadar je blato. Vprašujemo se, kaj bo, če se primeri nesreča. Morda bi pa le bilo prav, da bi se tega problema lotila šolska vodstva skupaj s prometnimi organi? Na fotografiji se lahko prepričate, da mladi ljudje hodijo v Brežicah res prav po sredi ceste

BREŽIŠKE VESTI

■ V Istri je nedavno začel obratovati vodovod Vineš—Gorica. Z njim je bila končana prva faza pri gradnji vodovoda Vineš—Martinjski—Šumber. Do zdaj so za vodovod porabili nad 16 milijonov dinarjev.

Čemu morajo trpeti posledice otroci iz Sromelj in okolice?

V predzadnji številki Dolenjskega lista je bil objavljen članek Ivana Grašiča pod naslovom »Staršem šoloobveznih otrok in javnosti«, kjer pisec navaja nekatere probleme šol na področju bivšega okraja Novo mesto in predlaga rešitev. Moram ga dopolniti glede šole na Sromljah, ki je prešolala svoje učence od 5. razreda dalje v šolo Artiče že 19. novembra 1962. Verjetno pisec članka ni bil o tem obveščen, zato ga dopolnjujem.

Akcija za prešolanje je potekala od pričetka šolskega leta, dokler niso končno starši pristali na delno plačilo stroškov prevoza do Dečnih sel, ostalo pa plača ObLO Brežice. S tem je bil problem nerazvite šole rešen, vendar pa nepopolno: otroci morajo pešačiti od doma do avtobusne postaje, nato pa še od Dečnih sel do Artič.

»Prevoz« iz Brežic je v ta namen uvedel posebno avtobusno progo na Sromlje, vendar na žalost precej neredno in so otroci povprečno zamujali po pol ure, zgodilo pa se je tudi, da je avtobus pripeljal na Sromlje pet dni zapovrstjo točno po voznem redu. Kje je temu vzrok, mi ni znano.

Dne 15. decembra je bila cesta Brežice—Dečna sela zaprta za ves promet. Avtobus je kljub snegu pripeljal preko Spodnje Pohance in Artič. Že naslednjega dne pa je bila avtobusna proga Brežice—Sromlje ukinjena, prav tako pa tudi proga Brežice—Pišece, čeprav cesta ni bila več zaprta. Pri »Prevozu« so pojasnili, da je proga ukinjena zaradi popravljanja ceste in tudi zato, da bi tako prisilili Cestno podjetje, da bi to res skrajno zanemarjeno cesto spravilo v red.

Ko sem se zanimal na Upravi za ceste v Brežicah, kako dolgo bo popravilo trajalo, so mi odgovorili, da doslej niso mogli delati na tem odseku, ker so popravljali cesto proti Sevnici, in so obenem zagotovili, da bo do novega leta ekipa cestarjev posipala cesto. Koliko lahko taki obljubi verjamemo, se bomo hitro prepričali.

Otroci hodijo zdaj ob 6. uri zjutraj od doma, da pridejo v šolo pravočasno. Doslej jim je bilo vreme še kar naklonjeno, toda nihče ne ve, kako dolgo bo še tako. Zato starši vprašujejo, ali je »Prevoz« upravičen ukiniti avtobusno progo, ne da bi pri tem upošteval tiste, ki bodo pri tem najbolj prizadeti! Lahko bi poiskal tudi rešitev s cesto preko Artič, vendar tega predloga ni sprejel. Vprašujejo se tudi, ali že ni dovolj kritik na račun naših cest in se mora neko prevozniško podjetje poslužiti tako drastičnega ukrepa, da prisili cestno upravo k popravilu najslabše ceste v komuni. Mislim, da pri tem ne bi smeli trpeti starši, ki so za boljše šolanje svojih otrok žrtvovali še dodatna sredstva, še manj pa otroci, ki morajo v tem mrazu tako daleč v šolo.

MIHA HALER

Prvi razgovori o programu občine za leto 1963

V petek, 4. januarja, so se v Črnomlju zbrali na posvetu o pripravah programa občine za leto 1963 predstavniki občinskih svetov in komisij, pomembnejših občinskih organov in predstavniki družbenih organizacij. Na prvem širšem pogovoru so načeli več vprašanj, ki nastajajo v zvezi z izdelavo programa občine. Posvet je sklical predsednik ObLO tov. Janez Žunič.

Iz poročila o uresničitvi programa za leto 1962 je razvidno, da program ni bil v celoti izpolnjen. V vseh panogah je dosežen s približno 93 odst. Ta ocena seveda ni popolnoma točna, ker še niso zbrani vsi podatki in bo za temeljito obdelavo potrebno več časa, vendar lahko sodimo, da večjih odstopov ne bo.

V razpravi o okvirih programa za letošnje leto je bilo poudarjeno, da bo treba sklicati v januarju več posvetov s predstavniki posameznih skupin gospodarskih organizacij po panogah in s predstavniki negospodarskih služb ter z njimi razpravljati o možnostih za povečanje proizvodnje in uslug, o lastnih sredstvih, s katerimi razpolagajo, o investicijah na področju gospodarskih in negospodarskih dejavnostih ter ostalem.

Po dosedanjih ocenah bi se industrijska proizvodnja v letošnjem letu lahko povečala za 34 odst. Od drugih panog najbolj izstopa z 11-odst. povišanjem, kakršno bi bilo uresničljivo, kmetijstvo, ostale panoge pa predvidevajo manjša povišanja. Na posvetu so se najdlje pomudili ob problemu trgovine, ki se je odločila za 8-odstotno povišanje, kar je odločno premalo. Trgovina v večini naših komun močno zaostaja, tako po opremljenosti kot tudi po izbiri blaga, za razvojem ostalih dejavnosti, prav to pa povzroča nepotrebne težave v preskrbi, godrnjanje pred potrošniki in hkrati škodljiv odliv denarja na ostala področja.

Na posvetu so se zedinili, da bi se celotni družbeni bruto proizvod v občini letos lahko povečal za 19 odstotkov, kar je popolnoma v skladu z nalogami perspektivnega programa, ki določa vsakoletno 16-odstotno povišanje.

Strokovnjaki kot komunisti o kmetijstvu

Proti koncu januarja bo konferenca komunistov — kmetijskih strokovnjakov celotnega področja Bele krajine. Napovedujejo, da bo osrednja razprava o kmetijstvu in njegovem perspektivnem razvoju. Kmetijski strokovnjaki menijo, da je Bela krajina enotno kmetijsko področje, zato ga bodo tudi tako obravnavali. Na vsak način bo morala izginiti agrarna nerazvitost Bele krajine.

Srečno novo leto

želijo naši fantje, ki so pri vojakih v Osijeku. **Alojz Poljanec, Mirko Sivec, Tone Cerjak, Drago Jalovec.**

Čestitka iz Karlovca

Kot stalni bralec Dolenjskega lista, ki ga z veseljem pričakujem vsak teden, želim srečno novo leto vsem prijateljem tega lista, posebno pa domačim. Kolektivom v domačih krajih želim še mnogo uspehov! **Maks Simončič** iz Sentruperta.

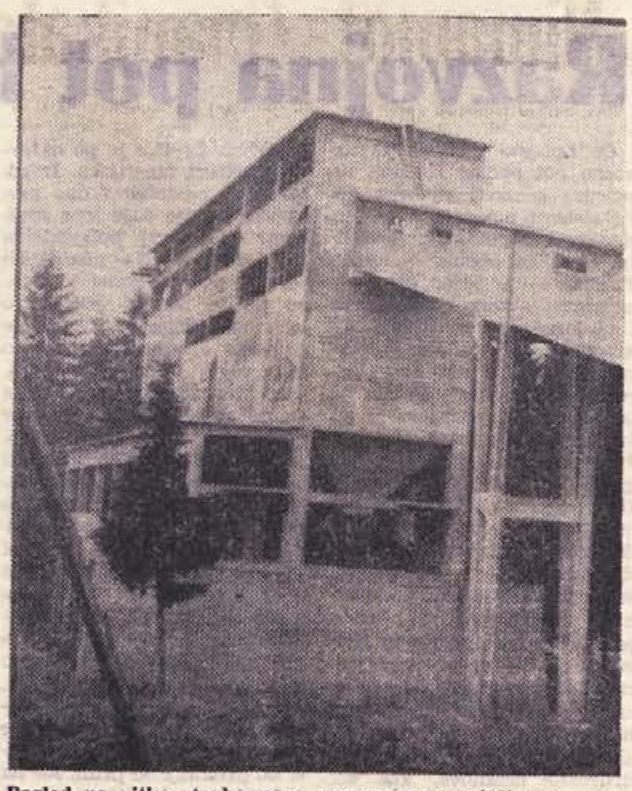

Pogled na vitko stavbo nove separacije v rudniku Kanižarica, ki se skriva med zelenjem smrek. Monterji hite z montažo strojnih naprav in upajo, da bodo v februarju 1963 gotovi

Odgovor zdravstvenega doma iz Črnomlja

Na pismo tov. Pavlakoviča iz Vinice, objavljeno 29. 12 1962 v vašem listu, odgovarjamo sledeče:

Popolnoma se strinjamo z ugotovitvami pisca o težavnem stanju zobozdravstvene službe na Vinici. Vzrok temu pa je kakor je enostaven, tudi žalosten:

Za 17.300 prebivalcev občine Črnomelj skrbita za zobozdravstveno službo le 2 zobna terapevta. Jasno je, da ne moreta ustreči vsem in povsod.

Zdravstveni delavci se tega problema zavedamo in skušamo pridobiti nov kader s štipendiranjem. Dokaz, da je res tako, je tudi delovanje

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

zobne ambulante na Vinici, kjer smo kljub občutni izgubi delali vse dotlej dokler ni obisk padel na 4 paciente v eni orčinaciji. Razumljivo je, da bi bilo nadaljnje poslovanje take enote skrajno neracionalno, zlasti če upoštevamo, da so se enake ali še večje težave v zobozdravstveni službi pokazale v Starem trgu in v Semiču. Pripomniti moramo, da so prebivalci teh predelov z lastnimi sredstvi adaptirali in opremili zobni ambulanti in z veliko mero razumevanja omogočili delo.

Hkrati pa je kaj žalostna ugotovitev, da na Vinici že eno leto godrnjajo, medtem ko ni nihče, razen pisca tega članka, našel poti v upravo Zdravstvenega doma v Črnomlju, kjer bi dobil pojasnilo.

S tem ne mislimo, da je problem zobne ambulante na Vinici nerešljiv, vendar vsaj še nekaj časa ni pričakovati take službe, kot si jo vsi želimo!

Uprava Zdravstvenega doma v Črnomlju

Vesti z Vinice ob Kolpi

Novo izvoljeni krajevni odbor SZDL na Vinici zbira denar za ureditev ljudske knjižnice in pisarne političnih organizacij. Iz lastnih sredstev, ki jih premore blagajna SZDL, knjižnica ne bo tako kmalu opremljena, zato prosimo vsa domača podjetja in ustanove, kakor tudi občinski odbor SZDL, da nam pomaga z denarjem. Prebivalci teh krajev, ki so v času NOB mnogo žrtvovali, si žele branja, zato bi bilo prav, da knjižnico čimprej uredimo.

17. novembra je odšel z doma v Gorici pri Sinjem vrhu 33-letni Ivan Župančič, ki se je sem pred nekaj leti priženil s hrvaške strani. Ob odhodu je domačim dal slutiti, da bo naredil samomor. Po vsej verjetnosti je še istega dne skočil v Kolpo pod vasjo Damelj in se utopil. Kljub iskanju organov LM, domačih in sosedov so truplo našli šele 20. decembra pri Glavici na Hrvaškem.

■ **Podjetje »Energoinvest«** iz Sarajeva bo dva svoja obrata za proizvodnjo električnih varovalk preselilo iz Alipašinega mostu v Bosni in Črnuč v Sloveniji v Prištino. Ta dva objekta bosta v Prištini dopolnila specializirani obrat za proizvodnjo električnih varovalk za nizko in visoko napetost.

Nova šola ob novoletni jelki

Dragocenejša darila dedka Mraza pionirji osnovne šole v Dragatušu ne bi mogli dobiti, kot so ga ob lanski novoletni jelki: veliko, svetlo novo šolo, prav tako, kakršno so si že dolgo let želeli. Zato poledica in dež nista mogla motiti veselega in zadovoljnega razpoloženja otrok in odraslih tega šolskega okoliša, ko so 30. decembra dopoldne slavili dograditev šole.

Pred novo šolo se je zbralo blizu tisoč ljudi, med njimi predstavniki občinskega ljudskega odbora, občinskega komiteja ZK, občinskega odbora SZDL in podjetij, ki so gradila šolo, ter drugi. Predsednik šolskega odbora Leopold Bečaj, ki je pričel slavje, je zlasti toplo pozdravil botra njihove šole polkovnika JLA tovariša Lada Mišico, ki je zastopal glavni odbor Združenja borcev in tovarišico Mirko Sivec, ki je zastopala glavni odbor Zveze prosvetnih delavcev Slovenije. Ob prisotnosti predstavnikov prosvetnih organizacij LRS Občani tega šolskega okoliša so sklenili, da bo njihova šola nosila ime »Osnovna šola komandanta Staneta« v spomin na leto 1944, ko je bil v njihovi vasi Glavni štab NOV in POS s komandantom Stanetom na čelu.

Tovariš Mišica je v pozdravu in čestitki dragatuškim pionirjem orisal lik in življenjsko pot narodnega heroja Franca Rozmana-Staneta, čigar predanost ljudstvu naj bi vedno posnemali. Šolskemu upraviteljju Stanetu Žuli je izročil darilo glavnega odbora ter ključ novega šolskega poslopja. Hkrati je zaželel učiteljskemu kolektivu veliko uspehov pri usposabljanju mladega rodu za življenje.

Pri slavju je nastopil tudi domači pionirski pevski zbor, ki je zapel dve pesmi. Po otvoritvi so si udeleženci proslave ogledali svetle učilnice in druge prostore. Nova šola v Dragatušu sodi prav gotovo med najlepše šolske stavbe v Beli krajini.

KANIŽARICA: na boljše gre!

»Premoga je premalo, kar nakopljemo, sproti vse zvozimo na postajo!« vam bodo veselih obrazov povedali kanižarski rudarji, če jih te dni obiščete. Težave, v katerih se je kolektiv znašel v začetku letošnjega leta — vzroki so bili v prevelikih stroških in v premajhnem delovnem učinku zaradi zastarelih naprav — se počasi bližajo koncu. Investicijska dela v novi separaciji se bližajo koncu, pa tudi mehanizirani prevoz rudarjev v jamo in iz nje bo prihodnje leto rešen. Rudarji hodijo zdaj tudi po 2 uri po rovih do delovišča in nazaj, to pa močno zmanjšuje njihovo sposobnost in hkrati storilnost.

Kljub takšnim in podobnim objektivnim oviram kolektiv ni zanemarjal tega, kar se da izboljšati. Z boljšo organizacijo dela in z nekaterimi drugimi ukrepi, zlasti pa z zavestnejšim delom rudarjev, so v minulem leto povečali storilnost za 9%. Lanska jamska storilnost je bila 1,4 tone na moža, letos pa se je povečala na 1,53 tone, lanska odkopna storilnost je bila 3,57, tone, letošnja pa 3,90 tone na moža.

Tudi težav s pomanjkanjem rudarjev ne bo več v prihodnjem letu, ko bodo investicije končane. Sorazmerno majhen zaslužek se bo nato povečal, kanižarski premogovnik pa bo laže dobil delavce. Ostali rudniški kolektivi iz Zagorja so jim pri tem precej pomagali in jim dajali svoje rudarje. V zvezi s pomanjkanjem delovne sile pa bo treba prej ali slej graditi več stanovanj, ker bodo samo stanovanja zagotovila stalne rudarje.

Osnutek statuta je pripravljen

Komisija za izdelavo osnutka statuta občine Črnomelj je svoje delo opravila že v prvi polovici decembra. Izdelani osnutek bodo spremenili še v toliko, da bodo posamezne dele na novo razvrstili. Z javno razpravo bi te pričeli, če ne bi prišle vmes razprave o združitvi črnomaljske in metliške občine. Ker bo treba nekatere člene po združitvi izpremeniti in dopolniti ter osnutek statuta tudi uskladiti z osnutkom metliške občine, so javno razpravo zaenkrat odgodili. Vse pa kaže, da bo to, kar je treba, morda opravljeno še ta mesec, tako da se bo javna razprava pričela konec januarja ali najpozneje v februarju.

Most na Primostku le še 5 ton!

Pred nedavnim sta se na obeh straneh mostu na Primostku pojavili tabli: »Nosilnost 5 ton«. Avtobusi, težki tudi do 10 ton, in tovornjaki z 20 tonami nosilnosti pa še vedno vozijo po njem. Potniki in tovor bi se lahko znašli na dnu Lahinje, ker je strokovna komisija ugotovila, da se most lahko zdaj zdaj sesuje pod težo avtomobilov.

Promet ni preusmerjen, čeprav je na mostu napis »5 ton«, pa niti ga ne smemo preusmeriti, če hočemo imeti redno avtobusno progo. Treba je nekaj ukreniti. S tem, da smo sneli tablo »10 ton« in pritrdili novo, ki dovoljuje promet do 5 ton, nismo dosegli prav nič. Kaj je res treba čakati, da bomo o problemu začeli razmišljati šele ob nesreči, do katere lahko pride?

J. Š.

Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojakih!

Klavnica in mesnica sa postali obrat kmetijske zadruge

Organi delavskega samoupravljanja klavnice in mesnice v Črnomlju so sprejeli sklep o priključitvi svojih obratov h kmetijski zadrugi Črnomelj. S 1. januarjem 1963 sta klavnica in mesnica postali obrat KZ. S tem je po dolgotrajnih razpravah le oživela misel, da morata biti zasebni živinorejec in KZ enakovredna ter edina partnerja v proizvodnji in na tržišču z živino. Spori, ki so nastajali zato, ker je klavnica odkupovala živino izven meja svojih pristojnosti, so s tem onemogočeni, hkrati pa so zagotovljene enotne odkupne cene. V hlevih zadruge že zdaj pitajo tisoč glav živine, ki bo prodana deloma v inozemstvo, deloma pa na domačem tržišču. Pomembna pridobitev je tudi dejstvo, da bo marsikatero živinče, ki je sposobno za pitanje, odslej odšlo v pitališče namesto v zakol. Klavnica in mesnica bosta obrat zadruge, v katerem se bo nadaljeval tehnološki proces proizvodnje, pot od proizvajalca mesa do potrošnika pa bo krajša.

S.

Čestitka gardistov

Rudi Lesjak in **Dane Sladič**, gardista iz Beograda, pozdravljata domače in jim želita srečno, veselo in uspehov polno novo leto. To velja tudi za vse bralce Dolenjskega lista!

OBRTNI SERVIS SEMIČ

obvešča, da ima v kooperacijski delavnici prostih še nekaj strojnih škarij za rezanje pločevine do 4 mm in 2 m dolžine. Zainteresirana podjetja naj se poslužijo naših storitev po konkurenčnih cenah! Kmetijske zadruge in gradbena podjetja obveščamo tudi, da sprejemamo naročila za izdelavo orodja za prihodnje leto.

Vsem odjemalcem in sodelavcem želimo uspehov polno novo leto 1963!

(Skrivnostna) neznanka iz BELTA

Tovarišica iz uprave Belta v Črnomlju nam je zaupala samo to, da ji je ime Danica, in dodala, da jo poznamo. Ker ne ugibamo radi, smo jo »krstili« po svoje, upamo, da ne bo zamerila, Črnomaljčani pa jo bodo gotovo spoznali.

»Zdravja si želim v novem letu, samo zdravja. Če bom zdrava, bom lahko delala in vsega bo dovolj, tudi sreče. Letos sem preživela 6 mesecev v bolnišnici, zato znam ceniti zdravje!«

Poslovili smo se od Ane Škedelj

Nenadna smrt je pretrgala nit življenja Ani Škedljevi, pridni ženi, dobri sosedi, sodelavki Društva žena v Semiču ter članici Zveze borcev.

Njen dom pod Smukom nad Semičem je med vojno sprejemal mimoidoče partizane in jim nudil vsestransko pomoč. Kljub nevarnosti se Ana ni ustrašila posledic, ki so ji grozile, dokler je ni v lastni hiši zasula sovražna granata. Strah in telesne poškodbe, ki jih je tedaj prestala so ji pustile hude posledice za vse življenje.

V nedeljo popoldne so jo spremili na njeni zadnji poti številni prijatelji in znanci, zastopniki množičnih organizacij in godba iz Črnomlja. Lepo smo se poslovili od nje, ostala pa nam bo v trajnem spominu kot zavedna delavka in borka za lepše življenje.

„Nimamo! - Zmanjkalo je! - To je uvoženo!“

Novi, okusni napisi in sveže prepleskani okviri izložb, podboji vrat in rolete. Izložbe aranžirane večji del kot običajno, na novo leto opozarjajo le napisi »Srečno novo leto 1963« (od zelo klavrnih do lepih) ter tu in tam na hitro napisano opozorilo o 6 ali 10-odstotnem novoletnem znižanju. Takšno je bilo novo leto v novomeških trgovinah. Dvakrat »novo«, in vendar staro.

Zmanjkalo je novoletnih vizitk in razglednic, še najdlje so jih imeli v trafikah. Zlati trakec za prevezo novoletnega darila je redka dragocenost, o smrekovih vejicah, posutih s svetlečimi se kristali, se ni nobenemu trgovcu niti sanjalo, čeprav lepo poživijo darilo. Za zlati trak so vam marsikje »vljudno« pojasnili, da je to »uvoz« . . . (Torej so ga v Drogeriji kar sami naredili ali pa imajo dovolj deviz, ker ga tam ni zmanjkalo . . .) Da, niti dostojnega papirja, v katerega bi vam zavili darilo, niso imeli nikjer. Če ste vprašali, ali bi vam kupljeno blago zavili v boljši papir, previli z okrasnim trakcem in opremili z vizitko, ste bili zlasti zadnje dni poleg ne vedno dovolj dostojnega opravičila deležni pogleda, ki je nemo govoril: »Glej ga no, sitneža!«

Vsakdo je prišel v času novoletnih nakupov v trgovino z radostnim načrtom v srcu, kako bo koga lamed svojih dragih osrečil z darilom. **Mnogi (še boljše: zelo veliko jih je bilo) so odhajali zlasti v zadnjih dneh leta 1962 razočarani, ker niso dobili tega, kar so želeli. Zmanjkalo je novoletnih sveč, »raket« za drevesce, ščipalk za svečke (v vseh trgovinah že v petek, 28. decembra), samo v Drogeriji sveč ni zmanjkalo. Zmanjkalo je okraskov za drevesca, laskov iz stanjola ter srebrne bronze . . .**

Iz konfekcije podjetja »Krojač« je stopil moški z zavojem pod pazduho. »Si dobil?« ga je vprašala žena. »Nekaj sem vzel. Zimskih, suknenih hlač zame nimajo.«

V konfekciji »Obrtnika«: »Imate pletene moške jopice?« »Nimamo!« »In obleko za štirinajst let starega?« »Morda bo. Ne, nimamo!«

Konfekcija »Varteks«: kupec išče lažji plašč s pasom. Ko pomerja, ugotovi, da je v ramenih preširok. »Drugih nimate?« vpraša. »Ne, te vrste ne. Prodali smo jih.«

»Astra«, prodajalna čevljev: »Črne salonarje št. 39 z visoko peto, prosim!« Ko je odprtih nekaj škatel: »Takšnih ni, lahko pa dobite . . .«

»Borovo«: »Gumijaste škornje št. 41 prosim!« »Čez 14 dni jih dobimo.« »Pa št 39?« »Imeli smo jih, pa saj veste: novo leto . . .«

»Triglav« — prodajalna obutve: »Usnjene copate št. 40, prosim!« »Srečo imate, še so!«

»Sneguljčica«, otroška konfekcija: »Žabe za dveletno punčko, prosim!« »Nimamo, samo za enoletne so še!« »Kaj pa kombineza, kaj boljšega za darilo?« »Bo, samo . . . samo . . .« (stranka ugotovi, da je iz prebranega težko kaj izbrati).

Razen živo pisane menežarije za drevesce, s katero razveseljujemo otroke, je zmanjkalo tudi igrač. Sicer ne povsem, pa vendar, izbira je bila v zadnjih dneh dokaj borna. Prodajalna »Suha roba« z dokajšnjo izbiro blaga v premajhni prodajalni ne more nuditi tega, kar želijo otroška srca.

Prva samopostrežna trgovina v Novem mestu

31. decembra 1962 je bila odprta samopostrežna trgovina s sadjem in zelenjavo v zelo lepo preurejenem lokalu na Glavnem trgu. Nova prodajalna pomeni veliko pridobitev, čas otvoritve pa ni bil izbran posrečeno. O tem je pričala nemogoča gneča v trgovini (pred prazniki se je vsak založil s sadjem in zelenjavo, gnečo pa so počali še »firbci«, katerih je bilo precej; ni jim zameriti, saj je to prva samopostrežna trgovina v našem mestu), razbito steklo na vratih in mnogi razsrjeni obrazi potrošnikov. Ni bilo prav, da so istega dne zaprli prodajalno v bližini mostu, tako da se je gneča v »samopostrežbi« povečala tudi na ta račun. In še to: Sadje in zelenjava so artikli vsakodnevne potrošnje, zato je zmotno misliti, da da bi za vse mesto zadoščali zgolj dve prodajalni, ko imamo na primer vsaj 10 prodajaln s tekstilom in 5 prodajaln čevljev, pa tekstil in obutev kupuje vsakdo le nekajkrat na leto.

Po skopem naštevanju še kratek pogovor. Trgovina nas je letos spet razočarala. »Zmanjkalo je. Prodali smo!« je za potrošnika kaj slabo opravičilo. Trgovina je posrednik med potrošnikom in proizvodnjo. To je njena naloga in poslanstvo, tu pa ni in ne more biti opravičil, zlasti pa ne, če potrošniku ne nudi tega, kar bi mu morala. Še posebej danes, ko proizvodnja preplavlja trg, ko še blago samo ponuja, je pojasnilo »Nimamo! Zmanjkalo je! Prodali smo!« več kot neumestno. Glasno in jasno priča o malomarnem in neodgovornem odnosu do potrošnika in o nesposobnosti teh, ki trgovino vodijo. Potrošnik je svoj denar prislužil z delom in ga ima pravico potrošiti za to, kar želi kupiti!

Že velikokrat smo opozorili na inventure, v prvih dneh novega leta pa smo lahko domala na vseh trgovinah v mestu opazili napise: »Zaradi inventure zaprto«. Zakaj vsi hkrati? Mar to ne priča o malomarnem odnosu trgovine do potrošnika?

»Ko sem nakupil v lokalu novoletna darila za družino, sem zažel, da bi bila zavita v boljši papir, povita s trakom, opremljena s smrekovo vejico in voščilom. Oropali ste me tega. Papirja in trakov je dovolj, v naših gozdovih je dovolj smrek, dovolj imamo voščilnic (vsega tega zmanjka samo pri nas), toda vi ste na vse to pozabili. Prikrajšali ste me za veselje in mi povzročili nepotreben trud, ker sem moral tekati za papirjem in sam darila lepšati na skrivaj, nekje v kotičku, kajti iznenadenje je svojstvena mikavnost novoletnega darila. Pozabili ste na to in še mi skušate metati pesek v oči: »To je uvoz!« namesto da bi priznali, da ste name, na potrošnika pozabili!«

Tako je ugotavljal marsikak potrošnik v novoletnih dneh.

Ali je tako, trgovci? Prepleskana vrata in novi napisi niso vse! Pojdite v »Drogerijo« in vprašajte, zakaj tam ni zmanjkalo prav nobenega artikla, zakaj so imeli do zadnjega trenutka zlati in srebrni trak in celofan v raznih barvah, smrekove vejice in že kar okrašena darila. — Pojdite v Drogerijo, vprašajte in se učite, prihodnje leto pa nas prikrajšajte za odvečno jezo in postanite trgovci!

Takšni trgovci, kakršne želimo potrošniki!

Gneča v prvih dneh v novi samopostrežni trgovini kar ni prenehala

S statutom pred občane

Na 20. skupni seji obeh zborov ObLO Novo mesto (27. decembra) so odborniki poslušali poročilo komisije za proučevanje ustav in izdelavo občinskega statuta v novomeški občini. V imenu komisije je o nastajanju statuta od prvih predlogov do končnega osnutka poročal predsednik občinskega ljudskega odbora Novo mesto tovariš Sergej Thorževski.

Ko je obrazložil nastanek in pomen nove ustave, je tovariš Thorževski dejal, da je bilo treba pri snovanju statutarnega osnutka upoštevati vsa zvezna in republiška določila iz osnutkov ustav ter dą so bila ta izhodišče pri izdelavi osnutka statuta novomeške občine. Odborniki so potem zvedeli, da snovanje zakonov oziroma ustav (statutov) ni tako enostavna in lahka stvar. Za dokaz je poročevalec navedel, da je osnutek statuta novomeške občine izdelovalo pet komisij, ki so si takole razdelile področja: prva je obdelala družbeno ekonomska vprašanja, druga družbene službe, tretja družbene politične organizacije, četrta krajevne skupnosti in zbore občanov, peta pa občinsko skupščino in njene organe. Komisija za proučevanje ustav in pripravo statuta je na podlagi zbranega gradiva izdelala prvi osnutek statuta in ga dala v ožjo razpravo. Ob nadaljnjem razvoju družbenih ekonomskih odnosov je bilo izdelanih še dvoje osnutkov, četrti, dokončni osnutek statuta novomeške občine pa je komisija pripravila na podlagi javne razprave o osnutku zvezne in deloma republiške ustave. Takega so prejeli tudi odborniki z gradivom za zadnjo sejo ObLO. Poročevalec je naglasil, naj bi osnutek v sedanji obliki sprejela oba zbora ter ga z morebitnimi pripombami predlagala za javno razpravo občanom.

Po dokaj skopi obravnavi se je izkristaliziralo mnenje, da bi bilo najbolje, če bi prišel osnutek v javno razpravo že na prvih zborih občanov. Nekaj odbornikov pa je opozorilo, da bi veljalo pogledati, kako je s statuti delovnih organizacij, in z vsemi ostalimi pravili, ki urejajo odnose v teh organizacijah. Bili so mišljenja, naj bi posebna odborniška komisija pospešila snovanje statutarnih osnutkov v gospodarskih in negospodarskih organizacijah. Pripomnili so tudi, da bi morali te stvari urediti tako, da ostale zadeve v delovnih organizacijah ne bi bile zavrte ali okrnjene.

Ob robu še tole: ni potrebno posebej naglašati, da osnutek statuta ne bo mogel obveljati v tej obliki in vsebini, kot jo ima zdaj, ampak bo doživel še vrsto sprememb in dopolnil, ki bodo plod javne razprave najširšega kroga občanov.

Konferenci SZDL v Žužemberku in na Dvoru

Krajevni konferenci SZDL v Žužemberku in na Dvoru sta kritično pregledali delo v letu 1962. Na obeh konferencah so v poročilih in v razpravi ugotovili, da je bilo delo te organizacije v preteklem letu sicer uspešno, vendar pomanjkljivo zaradi tega, ker nista sprejeli novih oblik dela v sekcijah.

Obe krajevni organizaciji sta imeli sicer več sekcij, razen kmetijske pa niso bile delavne, zato bo naloga novih odborov že obstoječe sekcije kadrovsko okrepiti.

Člani SZDL so se zavzeli za bogatejšo vsebino dela sekcij in v razpravi opozorili na vrsto vprašanj, ki jih naj sekcije vključijo v delovne programe za leto 1963. Konferenci sta posebej obravnavali perspektivo turizma in vlogo SZDL pri njegovem nadaljnjem razvoju. Govorili so tudi o komunalnih in gospodarskih vprašanjih in sprejeli več koristnih sklepov.

Pričakali smo novo leto

Žužemberčani in Dvorjani so večinoma v krogu znancev in prijateljev pričakali leto 1963. V Žužemberku so silvestrovali v Domu Partizana in v gostišču na trgu, na Dvoru pa v obeh gostinskih lokalih.

Poledica ustavila promet

Minula poledica je prizadela tudi Dolenjske Toplice. Vsi avtobusi so prihajali z veliko zamudo, nekateri pa sploh niso dospeli. Tudi pošta ni bila redna. Večjih nesreč zaradi poledice ni bilo, ker so se ljudje največ mudili doma.

Več važnih odlokov

Oba zbora ObLO Novo mesto sta na zadnji skupni seji sprejela precej važnih odlokov, ki bodo uredili več vprašanj glede zbiranja proračunskih dohodkov občine njenega začasnega financiranja v prvem tromesečju letošnjega leta in druga.

■ Odborniki so najprej izglasovali **spreminjevalni odlok o proračunu občine v preteklem letu.** S tem odlokom je bil določen nov način v razporejanju proračunskih sredstev v lanskem letu.

■ **Odlok o začasnem financiranju** občinskih organov in okrajnega sodišča v Novem mestu določa način financiranja za potrebe teh organov v prvem četrtletju 1963. leta. Drugi člen tega odloka pravi, da izdatki v tem času ne smejo biti večji kot četrtina izdatkov po celotnem lanskem proračunu, hkrati pa so sestavni del letošnjega proračuna občine.

■ **Z novimi odloki** je ObLO podaljšal veljavnost odlokov o občinskih dokladah na dohodke od kmetijstva, stavb in samostojnih poklicev. Novi odloki veljajo od 1. januarja letos.

■ **Dopolnjen pa je odlok** o občinski taksi in prometnem davku.

■ **Odlok o notranji organizaciji** upravnih organov občinskega ljudskega odbora Novo mesto določa štiri skupine upravnih organov, za katere velja notranja organizacija. To so: tajnik, temeljni upravni organi (šest oddelkov), posebni upravni organi (krajevni uradi) in ostali (sodnik za prekrške in obč. javno pravobranilstvo). Odlok velja od 1. januarja 1963.

»TAPETNIK« k podjetju »OPREMALES«

Delavska sveta v novomeških podjetjih »Tapetnik« in »Opremales« sta razpravljala o združitvi obeh podjetij. Upoštevajoč sklep DS in dejstvo, da je za boljšo organizacijo sodobne dejavnosti te vrste združitev opravičljiva, jo je ObLO Novo mesto potrdil.

Novomeška kronika

■ **Noveletna inventura** v trgovinah našega mesta traja že nekaj dni, to pa povzroča nezadovoljstvo pri Novomeščanih. Zakaj so vse trgovine istočasno zaprte, menijo. Zakaj ne bi bila vsaj ena odprta? Potrošnik, ki je hotel zadnje dni prejšnjega tedna in v začetku tega tedna kupiti papir ali druge potrebščine, se je moral vrniti, ker sta bili hkrati zaprti knjigarna in papirnica.

■ **Volilna konferenca SZDL III.** terena (Breg) je bila v ponedeljek ob polnoštevilni udeležbi članov Socialistične zveze. Pomenili so se o najrazličnejših vprašanjih in izvolili novo vodstvo.

■ **Čeprav je naše mesto** v znamenju novoletne inventure, se nihče ne spomni, da bi pregledal in izpraznil žabe za smeti. Na Prešernovem trgu je taka žaba do vrha napolnjena s časopisi in drugimi odpadki. Menda ni v zadnjem mrazu zamrznil tudi čut za red in snago . . .

■ **Ob novoletnih praznikih** in naslednje dni so nekateri avtobusi prihajali v mesto z veliko zamudo. V nedeljo zvečer so potniki čakali na avtobus, ki vozi iz Zagreba skozi Otočec ob 19.15, skoraj tri četrt ure. Potniki so se spraševali, ali je sneg ali pritisk ljudi na zadnje avtobuse res poglavitni vzrok za tolikšne zamude?

■ **Stavbo za družbeno upravljanje** neprimičnin pri upravnih prostorih podjetja »Novoles« dograjujejo kljub mrazu in neugodnemu vremenu. Pred kratkim so začeli urejati tudi okolico, napeljevati vodovod in v ta namen so zaprli prehod proti Prešernovem trgu. Uporabniki ceste upajo, da bodo lahko kmalu spet nemoteno hodili po bližnjici.

■ **Nekateri brezobzirni vozniki** motornih vozil ne upoštevajo niti prometnih znakov niti predpisov, ko vozijo skozi mesto. S polno hitrostjo dirjajo po Glavnem trgu. Hitrost bi lahko zmanjšali zlasti takrat, kadar vozijo po zbrozgani cesti mimo pešcev. Nemalokrat se pripeti, da dobi ta ali oni celo ploho umazane vode ali snega v hrbet!

■ **Na živilskem trgu** je bilo minuli ponedeljek vse prazno, le tu in tam je bila kaka stojnica zasedena. Tudi robe je bilo bore malo in seveda še manj izbire. Prodajali so fižol po 240 din (firki), radič na merice (okoli 5 dkg) po 80 din, jajca po 45—50 din. Začuda, tokrat jih je bilo dovolj, pred prazniki pa ni bilo na vsem trgu niti enega jajca! Menda so ženske čakale, da bo tudi pri nas cena narasla kar na 80 ali 100 din — pa so se zmotile. Ker je zdaj jajc dovolj naprodaj, bodo morale v ceni še precej popustiti. — Za kislo repo in zelje so zahtevali 100 din, za jabolka 80 din, za hruške 80—100 din, za smetano v skodelicah 100 din ter za zelje 100 din kg. Naprodaj so bile tudi umetne rože, pletenine in konfekcija.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodili sta: Jelka Kralj iz Kettejevega drevoreda 39 — Janjo, Darinka Cvelbar iz Skalickega 1 — deklico. Poročili so se Ludvik Miklič, čevljar z Novega trga 9, in Frančiška Miklič, delavka iz Vel. Orehka; Karel Papež TT mehanik iz Škrabčeve 2, in Vidosava Slavkov, avionski tapetnik iz Pančeva; Bogdan Adamič, uslužbenec z Glavnega trga 28, in Marija Zalec, uslužbenka iz Partizanske 14; Alojz Cvar, mehanik iz Ulice Majde Šilc 10, in Lucija Srebot, trgovska pomočnica iz Ljubljane; Leon Škrelji, uslužbenec iz Resljeve 2, in Justina Umek, uslužbenka z Broda; Ivan Barbič, uslužbenec iz Trdinove 35, in Jožefa Blažič, uslužbenka iz Žabje vasi. Umrla je Mica Pelko, gospodinja iz Ljubljanske 15, stara 80. let.

Drevi zanimivo predavanje

V četrtek, 10. januarja ob 18. uri, bo predaval v Domu JLA v Novem mestu tov. prof. Šime Letinić o »Domovini kornatskih ribičev«. — Predavanje bo spremljano z 260 barvnimi diapozitivi. Predavatelj je domačin s kornatskih otokov. — Vsebina: pomorstvo, ribištvo, preteklost, čas NOB ter lepote in zanimivosti kornatskih otokov. Vabljeni!

Turistični urad v Dolenjskih Toplicah

Turistično društvo v Dolenjskih Toplicah se je temeljito pripravilo za letošnjo sezono. Na zadnji seji so razpravljali o tekočih zadevah in pregledali načrte za zgradbo, ki jo nameravajo v Dolenjskih Toplicah postaviti v turistične namene. Prejšnji teden se je izpolnila tudi dolgoletna želja društva: v prostorih krajevnega urada, blizu parkirnega prostora, je društvo dobilo svojo pisarno, v kateri bodo reševali mnoge zadeve v zvezi s splošnim turističnim napredkom Dolenjskih Toplic in bližnje okolice. Turistični urad bo bogato opremljen. Nabaviti nameravajo pisalni stroj, tiskovine, prospekte, založiti umetniške razglednice zdraviliškega kraja, razglednice Roga in vseh važnejših postojank na njem. Za nemoteno in hitrejše delo bodo nabavili še telefonski aparat.

Na seji društva so razpravljali tudi o ureditvi gostišč, ki jih je za turistične potrebe v Dolenjskih Toplicah in okolici premalo. Zlasti bi morali usposobiti krajevno gostišče ob Krki (gostilna Barbič) ter urediti bife na Rigiju. V bližnji prihodnosti bodo morali zgraditi bazen za neplavalce in otroke ter več otroških in športnih igrišč. Ob cesti proti Dol. Polju pa je že pripravljen prostor za letoviške stavbe. Okrog Dolenjskih Toplic je še več cest, ki bi jih bilo treba popraviti oziroma asfaltirati, če naj bi turizem res zaživel.

D. G.

RK v Šmarjeti

Preg kratkim je imela osnovna organizacija RK v Šmarjeti svoj občni zbor. Številnim članom, ki so bili prisotni, je odbor podal obračun dela v preteklem obdobju. Iz predsednikovega in tajnikovega poročila je bilo razvidno, da je organizacija pridno delala, da je ves čas skrbela za socialno ogrožene družine in jim pomagala.

Nekateri člani nočejo plačati članavine in pravijo, da naj plačajo tisti, ki so kaj dobili. Ti se ne zavedajo, da RK pomaga samo tistim, ki so pomoči res potrebni, ne pa vsem svojim članom. Organizacija RK je večkrat reševala tudi problem alkoholikov — kroničnih pijancev, zaradi katerih trpe njihove družine. Take ljudi bi bilo treba prisiliti k zdravljenju, sicer jih mora na svoje rame prevzeti občina, ko vse zapravijo. Govorili so tudi o tem, da bi bilo dobro po vaseh namestiti omarice prve pomoči. Zdaj imajo ponekod prazne, potrebne pa so zlasti v oddaljenih vaseh, ki so oddaljene od Novega mesta 14—20 km. Zastopnik občinskega odbora RK tov. Keglovič je pripomnil, da bo tudi občinska organizacija pomagala pri reševanju vseh težav. Rekel je, da bi lahko organizirali tudi več zdravstvenih in podobnih tečajev, kar je odvisno od organizacije same.

Ob koncu je bil izvoljen novi odbor, kateremu želimo čimveč uspehov!

F. D.

Zalog – Prečna v eno podjetje

Delovna kolektiva opekarn v Zalogu in Prečni sta sklenila, da se 1. januarja 1963 združita. Za poglavitni vzrok spojitve navajata neperspektivnost majhnih podjetij za produkcijo gradbenega materiala. Obe podjetji tudi nista imeli možnosti, da bi zbrali dovolj sredstev za tehnično izpopolnitev proizvodnje. Ker pa gradbena operativa čedalje bolj osvaja decimalni in polmontažni sistem, sta imeli še manj pogojev za uspešen nastop na tržišču. Združeni podjetji vidita pred seboj samo en smoter: da ustvarita dovolj sredstev za izpolnitev svojega proizvodnega sistema in nastopita na trgu enakovredno z ostalimi proizvajalci podobne stroke. V Zalogu bodo odslej izdelovali samo modularne bloke, stropne elemente in opeko za predelne stene, v Prečni pa polzidake in votlake. Na ta način bo v združenem podjetju opravljena specializacija in taka delitev dela, ki bo najboljši porok za nadaljnji obstoj opekarstva in industrije gradbenega materiala na Dolenjskem.

KRONIKA + NESREČ

V preteklih štirinajstih dneh so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Franc Rešetič**, mizarski pomočnik iz Gabrja, je padel in si poškodoval desno koleno; **Janez Turk**, invalidski upokojenec iz Sel pri Ratežu, je na poledeneli cesti padel in si poškodoval levo koleno; **Mateja Vodopivec**, hči uslužbenca iz Šmihela, je padla in si zlomila prst na levi roki. **Amalija Barborič**, hči posestnika iz Žihovega sela, je padla in si zlomila desno nogo; **Aliju, Bajramu**, delavcu iz Kočevja, je padlo drevo na nogo; **Dušan Vukšinič**, sin uslužbenca iz Želebeja, si je pri smučanju poškodoval nogo; **Jožetu Veharju**, čebelarju iz Ljubljane, je električni tok poškodoval levo roko in noge. **Janez Prosenik**, posestnik iz Metlike, je padel po stopnicah in si poškodoval desno stran prsnega koša; **Ivan Gerenc**, posestnik iz Češnjic, je z nožem v roki padel po stopnicah in si zabodel nož v trebuh; **Miha Flajnik**, posestnik iz Perudine, je padel in si poškodoval desno nogo; **Ivan Bobnar**, logar iz Zbur, si je pri prometni nesreči poškodoval glavo in hrbtenico; **Stanko Juntez**, sin posestnika iz Raven, je pri sankanju padel in si poškodoval desno nogo; **Rafaela Pirca**, sina delavca iz Šmihela, je prijatelj po nesreči udaril s krampom po desni roki.

Združitev okrajev ne sme ovirati bodočega dela SZDL

V Sevnici predlagajo: za občine Brežice, Videm-Krško in Sevnica posebna skupnost zavarovancev — Predlog za medobčinsko komunalno banko s sedežem v Krškem in izpostavama v Brežicah in Sevnici — Predsednik okrajnega odbora SZDL Celje tov. inž. Andrej Marinc na občinski konferenci SZDL v Sevnici

(Nadaljevanje s 1. str.)

ral odvijati v klubih. Tam, kjer so sedeži krajevnih uradov, so pogoji za ureditev družbenih prostorov. Nekatere sekcije pri krajevnih organizacijah še niso prišle do izraza, ker so bile ustanovljene nepremišljeno. Ustanavljajo naj se predvsem sekcije za notranjo in zunanjo politiko, za kmetijstvo itd. Zato je treba ukiniti sekcije, ki obstajajo le na papirju, ukiniti in poživiti tiste, ki imajo vse pogoje za uspešno delo. Člani SZDL in občinske zveze ter društva naj v razpravi o občinskem statutu aktivno sodelujejo. Le tako bo z vsebino statuta lahko zadovoljen sleherni občan.

Socialistična zveza mora odigrati pomembno vlogo tudi na področju gospodarstva. Pomagati mora iskati najboljše rešitve vseh važnih vprašanj, ki zadevajo občane in upravljalce. Zadnja leta se je znatno spremenila struktura prebivalstva v občini. Leta 1953 je bilo 52,6 odst. kmečkega prebivalstva, leta 1962 pa samo še 43,6 odst. Gospodarske organizacije so zlasti v drugem polletju lanskega leta dosegle lepe uspehe. Prav bi bilo, da bi se tudi »Lisca« in »Mizarska zadruga« krepkeje vključili v zunanje tržišče in da bi pri njih odpadla bojazen za zgubo notranjega tržišča. O združevanju je bilo v občini že veliko razprav in mora temeljiti na ekonomskih pokazateljih, pobude pa naj prihajajo od samih proizvajalcev.

Pereča je problematika na področju kmetijstva. Kmetijske zadruge menijo, da jim ObLO nudi premalo pomoči, ljudski odbor pa vali krivdo na nesposobnost kadrov v zadrugah. Vsekakor bo potrebno omogočiti zadrugam razvoj in napredek. Občinski odbor SZDL je vložil z ostalimi oblastvenimi in političnizmi organizacijami precej truda za usklajevanje razvoja kulture in prosvete z družbeno-ekonomskim razvojem.

Na koncu referata se je tovariš predsednik dotaknil dela v zdravstvenih domovih, gradnje novega zdravstvenega doma v Sevnici, primanjkljaja pri socialnem zavarovanju v sevniški občini in predlagal, naj bi bila za občine Sevnica, Videm-Krško in Brežice posebna skupnost zavarovancev. Prav tako naj bi obstajala medobčinska komunalna banka s sedežem v Krškem in izpostavami v Sevnici in Brežicah. Pozval je delegate k razpravi.

Razprava, v kateri je sodelovalo 28 delegatov, je prispevala svoj delež k uspešni letni konferenci. V razpravi so povedali, da je KO SZDL v Boštanju bila iniciator za zgraditev vodovoda, za popravilo vaških poti in organiziranje proslav ter kulturnih prireditev. Delegati so izrekli priznanje občinskemu odboru SZDL za prizadevanje pri razvoju kulture v komuni. Krajevne organizacije naj bi posnemale v tem pogledu občinski odbor SZDL. Veliko se da doseči, če je odbor krajevne organizacije v stalnem stiku z občani.

Lani je bil v Logu zgrajen vodovod, za katerega so občani prispevali 4800 prostovoljnih delovnih ur. Pri ureditvi ceste Konjsko — Lukovec so vaščani sodelovali z 2961 prostovoljnimi delovnimi urami in s 300.000 dinarji prispevkov. V razpravi je bilo tudi ugotovljeno, da na razne sestanke prihajajo vedno isti ljudje. Podjetja naj bi zaposlenim nudila več politične vzgoje. Mladina v proizvodnji bi se morala vključiti v SZDL. Delegatka je govorila o vlogi in delu žena v organizaciji SZDL in hkrati ugotovila, da je problem zaposlitve žena v občini rešen. Predlagano je bilo, naj bi se v Sevnici uredil klubski prostor za delo krajevne organizacije, ki bi služil tudi ostali kulturni in politični dejavnosti. V Sevnici naj bi se organiziral tudi delovni štab za dograditev ceste. Uredila naj bi se cesta Primož — Impoljski graben. Predlagano je bilo, naj bi krajevne organizacije na vasi vključile v svoje delo tudi mladino. V razpravi je bilo ugotovljeno, da so pionirski starešinski sveti preveč v rokah prosvetnih delavcev in da bi za njihovo delo morali skrbeti tudi ostali.

Delegati so se nato zavzeli za nadaljnjo vlogo SZDL pri razvoju občine. Predlagali so, naj bi se v ta namen izdelal osnutek o realnih možnostih gospodarskega razvoja komune. Sindikalne organizacije naj bi vplivale v gospodarskih organizacijah na povečanje proizvodnje in s tem na povečanje osebnih dohodkov. Turizem bo zajel širši razmah le, če bodo preuredili obstoječe gostinske obrate. Poročali so še, da delo komisije za izdelavo občinskega statuta uspešno napreduje in da bodo dali statut v javno razpravo že ta mesec.

Sedaj je na območju občine 31 krajevnih organizacij SZDL. Predlagali so, da bi se to število zmanjšalo na 19 KO in 12 podružnic. Krajevne skupnosti naj bi bile tam, kjer so sedeži krajevnih uradov in v Krmelju. Bodoča občinska skupščina naj bi predvidela, da bi bil dohodek iz dopolnilne kmečke dohodnine dodeljen krajevni skupnosti. Brez sredstev krajevne skupnosti ne bodo mogle uspešno delovati.

Diskutanti so nadalje ugotovili, da se v kmetijstvu dela premalo načrtno, po drugi strani pa ni prave povezave med ObLO in zadrugo. Predlagano je bilo, naj bi na prvi seji ObLO obravnavali samo problematiko kmetijstva in gozdarstva v občini. V zimskem času naj bi bilo na podeželju več predavanj iz kmetijstva. *Tekmovanje krajevnih organizacij SZDL naj bi se še nadaljevalo, združitev okrajev ne sme negativno vplivati na dosedanje delo v organizacijah SZDL.*

Drago Kastelic

Takšnih prizorov bo v teh zimskih dneh na podeželju vedno več. Marsikateri zavaljeni pujs bo moral dati življenje za koline, ko bo v hiši pravi pravcati kmečki praznik. Ko boste pujsa zaklali, ne pozabite na to, da vam bo Koteks rad odkupil njegovo kožo!

Umesten ukrep

Uprava kina »Partizan« v Sevnici je obvestila obiskovalce, da se bodo predstave odslej pričele točno ob napovedani uri. Takoj ob pričetku se vrata zapro in je zamudnikom vstop mogoč samo v kratki pavzi med predigro in glavnim filmom, nakar se vhod zopet zaklene. Tako bo točnim obiskovalcem omogočeno nemoteno gledanje filma.

Zelo umestno bi pa bilo, da bi se navadili discipline tudi tisti gledalci, ki med predstavo neprestano glasno govorijo in s pripombami motijo druge. Tudi v kinu moramo biti obzirni do drugih.

Pozdrav iz Knjaževca

Vsem domačim, znancem, prijateljem, vsem dekletom in kolektivu Mizarske produktivne zadruge v Sevnici, želimo v novem letu vse najboljše in kar največ uspehov:

Drago Gole, Vinko Pucelj, Jože Kavšek, Stanko Marolt.

Dobili smo elektriko!

V nedeljo, 23. decembra 1962, so prebivalci vasi PODVRH, TRNOVEC, KOMORIVEC, VRANJE in STRAŽIŠČE v SEVNIŠKI OBČINI končno dobili težko pričakovano elektriko.

Elektrifikacijski odbor je pričel z delom že leta 1958, vendar se je delo zaradi različnih težav zavleklo vse do lanskega decembra. Za elektrifikacijo, ki je stala približno 13 milijonov, je bilo zgrajenega 12,5 km nizkonapetostnega omrežja in približno 1 kilometer daljnovoda. Prebivalci posameznih vasi so v materialu in z delovnimi urami prispevali okoli 3 milijone din, razen tega pa so zbrali še 3,700.000 din. Verjetno pa kljub tolikšnemu samoprispevku elektrike še ne bi imeli, če nam ne bi podjetje Elektro-Krško, ki je vodilo vsa dela, izdatno pomagalo. Podjetje je v materialu in denarju prispevalo okoli 7 milijonov dinarjev, nekaj prispevkov pa so dala tudi sevniška podjetja in občina.

Vsem, ki so kakorkoli pomagali k dograditvi električnega omrežja v teh vaseh, se prebivalci najiskreneje zahvaljujejo.

J. M.

Čemu stalno zaprte zapornice?

Železniške zapornice na Savski cesti v Sevnici so že več mesecev stalno zaprte. Da so bile zaprte za časa asfaltiranja priključne ceste, je bilo razumljivo. Razumemo, da je moralo biti tako tudi tedaj, ko so obnavljali železniški tir. Ne moremo pa razumeti, da se zapornice še po dveh mesecih niso odprle!

Pod zapornicami se vsak dan »plazi« najmanj 200 šolarjev, pa tudi ostali ljudje. Hodijo brez zagotovljene prometne varnosti. Nekateri prebivalci spodnjega dela Savske ceste imajo motorna vozila, s katerimi lahko pridejo čez progo šele pri železniški postavljalnici. Nevšečnost je spričo tega še večja.

Upamo, da bo železniška uprava zadevo skoraj rešila.

—rm—

SEVNIŠKI VESTNIK

V Loki smo brez brivca

Loka pri Zidanem mostu je trg ob železnici Zidani most — Zagreb. Vsak dan ima osem železniških zvez proti Sevnici in Zid. mostu, razen tega je v kraju obrat KZ Sevnica, Dom počitka, šola, pošta in mesnica. Prebivalci so deloma kmetje, deloma proletarci. Med njimi največ železničarjev in upokojencev.

Vsa povojna leta smo imeli v Loki brivca, ki je imel dovolj dela in je bil še posebej zaposlen v Domu počitka. Zadnja dva brivca sta bila Hrvata in sta bila dobra delavca. Za njima je prišla frizerka, ki je opravljala tudi ženska frizerska dela, vsi trije pa so se odselili.

V Loki bi brivca, pa tudi frizerko nujno potrebovali, saj moramo zdaj hoditi v Sevnico, Radeče ali Zidani most. Če bi dobili brivca, bi se zanj našlo tudi stanovanje!

S. Šk.

V sevniški občini samo ena poročna dvorana

Na občinski konferenci SZDL je bilo predlagano, naj bi v Sevnici uredili in opremili poročno dvorano, v kateri bi sklepali zakonske zveze občani iz cele občine. Sedanje prostore z inventarjem na krajevnih uradih naj bi prevzele krajevne skupnosti. Pri občinskem ljudskem odboru bi ustanovili sklad za opremo in popravilo teh prostorov.

Novoletna jelka v Loki

Društvo prijateljev mladine v Loki je letos dobro organiziralo novoletno jelko s prihodom dedka Mraza. Predvideno je bilo, da bo dedek Mraz obiskal predšolske in šolske otroke z avtomobilom v Račici, na Bregu in v Loki, pa je poledenela cesta to preprečila.

Dedek Mraz je moral s svojim spremstvom vilami, palčki in medvedkom priti peš. Najprej je prišel v osnovno šolo v Loki, kasneje pa se je z vlakom odpeljal na Breg. Vsak otrok je bil obdarjen s šolskimi potrebščinami in slaščicami. Denar so prispevali SZDL, RK in občinski odbor SZDL v Sevnici.

Pri pripravah za ta otroški praznik so sodelovale odbornice DPM in učiteljstvo, za kar se jim najtopleje zahvaljujemo.

Sk.

Vojaka iz Subotice

Drago Bobnar z Obrha in **Drago Primc** iz Globodola želita vsem delovnim ljudem Dolenjske, domačim, znancem in ostalim, vso srečo v letu 1963.

Sevniške proizvajalke osebi

Že prve dni po novem letu smo obiskali sevniške proizvajalke in jih vprašali, kaj menijo o osnutku zvezne ustave, ki določa, da so občani enaki v pogledu pravic in dolžnosti ne glede na spol, in ki hkrati zagotavlja posebno varstvo žena pri delu, mater in otrok. Proizvajalke so nam v razgovoru tudi povedale, kako se uveljavljajo v proizvodnji in kakšne so njihove novoletne želje. Sicer je pa najbolje, da prisluhnemo njihovim besedam:

• **Majda Span** in **Julija Svažič**, materi dveh otrok, zaposleni kot knjigovodkinji v Jugotaninu, menita:

»V naši prvi ustavi je bilo posebno poudarjeno, da so žene enakopravne z moškimi. Po najinem mnenju je bilo to nujno spričo pravic, ki jih je imela žena v stari Jugoslaviji. Danes je vloga žensk pa tudi njihov prispevek v družbi že tolikšen, da zares ni potrebno v ustavi posebej omenjati pravice žensk, saj smo vendar vsi občani. Ženske dosegajo v gospodarskih organizacijah v pogledu storilnosti enake uspehe kakor moški. Otroško varstvo pa bi se po najinem mnenju moralo reševati v okviru občine v sodelovanju s podjetji.«

Majda Span: »Moja novoletna želja je, da bi bili družinski odnosi še vnaprej tako urejeni kot doslej in da bi vsaj v tem letu bilo rešeno vprašanje otroškega vrtca in igrišč v Sevnici.«

Julija Svažič: »Da bi bili otroci zdravi in da bi v šoli dobro napredovali!«

V Kopitarni so nam na vprašanja odgovorile kar tri proizvajalke:

• **Angelca Blatnik**, brusačica v obratu kopit, zaposlena že 16 let, mati dveh otrok:

»V socialistični družbi je povsem razumljivo, da je žena enakopravna z moškim, in zakaj bi moralo biti to še posebno uzakonjeno? Tudi v proizvodnji izpolnjujemo svoje naloge. Mislim da bi bilo potrebno v okviru občine še marsikaj storiti za varstvo otrok. Doma sem iz Boštanja. Otroka mi hodita v šolo preko potoka Grahovica po ozki brvi in je nevarno, zlasti kadar potok naraste, da padeta v vodo. Tudi drugi otroci hodijo po tej brvi. V službi stalno trepečem, če se ni otrokom kaj pripetilo. Nikoli se ne morem sprostiti in vem, da se tako vzdušje odraža tudi v proizvodnji. Z malenkostnimi stroški bi občina lahko uredila varen prehod preko potoka. Mislim, da se občinski odborniki, ki smo jih izvolili, premalo zavzemajo za rešitev tega problema.

Moja novoletna želja je, da bi dosegla čim večji osebni dohodek ter si tako lažje uredila dom.«

• **Marija Kos**, brusačica, zaposlena 10 let, mati enega otroka: »Naš družbeni razvoj je že dal svoj pečat enakopravnosti žensk. Vendar pa menim, da se ženske premalo uveljavljajo v družbenem življenju. Smatram, da bi moral ObLO končno urediti vprašanje otroških ustanov na območju občine. V proizvodnji dosegamo ženske vse norme in ustvarjamo enak dohodek, kakor moški.

Želim, da bi v tem letu še povečali proizvodnjo, ker se zavedam, da je to osnova za večji dohodek in s tem za boljše življenje.«

• **Vida Železnik**, brusačica, zaposlena 14 let, mati dveh otrok:

»Pozdravljam osnutek nove ustave in se strinjam z njegovo vsebino. Mislim pa, da bi žene morale biti bolje zastopane v organih družbenega upravljanja, ker bi tako lažje reševale vprašanja otroškega varstva in ustanov. V Boštanju bi po mojem mnenju moral biti manjši otroški vrtec. Sedaj nosijo zaposlene matere otroke v vrtec v Sevnico. To pa je za otroke in za matere zelo naporno. Občina se bo morala v bodoče resneje lotiti tega problema. Kot proizvajalka dosegam in celo presegam svoje delovne obveznosti.

V 1963. letu naj bi naš kolektiv imel dovolj dela, v Boštanju pa naj bi se uredilo vprašanje otroškega vrtca!«

• **Ivanka Božič**, specializirana šivilja, zaposlena 3 leta, mati dveh otrok; **Danica Križnik**, v podjetju 3 leta kot šivilja, mati dveh otrok, in **Mira Mohor**, referentka za blagovni promet, mati enega otroka, vse zaposlene v Konfekciji »Lisca«. Njihov skupen odgovor je:

»Vsi občani imamo enake pravice in dolžnosti, za občane pa se smatramo tudi ženske. Odveč bi bilo potem v ustavi posebej poudarjati ženske. Res pa je, da se ženske težje vključijo v razne organizacije z ozirom na obremenitev oziroma obveznost do družine. Za varstvo žensk pri delu je v našem podjetju dobro urejeno, saj je obrat nov in sodobno urejen. Prejemamo tudi tople malice in kosila, ki so na razpolago tudi družinskim članom. Kosilo stane za zaposlenega 110 dinarjev, za družinskega člana pa 140 dinarjev. Tako je zaposlena žena nekoliko razbremenjena, ker ji ni treba kuhati kosila. Vsekakor pa je v Sevnici odprt problem otroškega vrtca in igrišč. Sedanja dva vrtca za predšolske otroke ne moreta sprejeti vseh otrok, posebno vprašanje pa je varstvo šolskih otrok. Nujno bi bilo treba določiti prostor za otroško igrišče in dodeliti sobo, kjer bi imeli svoj kotiček. V proizvodnji in v organih delavskega samoupravljanja se ženske uveljavljamo, saj je od 272 zaposlenih samo 14 moških ali od 21 članov delavskega sveta samo 2 moška.«

Ivanka Božič: »Da bi bilo v tem letu naše podjetje čim uspešnejše!«

Danica Križnik: »Želim še večji razmah podjetja v tem letu.«

Mira Mohor: »Da bi nas domače tržišče založilo z zadostno količino surovin!«

• V mizarski produktivni zadrugi sta nam **Ela Jazbec**, politirka, zaposlena 10 let, mati enega otroka, in **Pepca Hvala**, politirka, zaposlena 4 leta, mati enega otroka, odgovorili:

»Enakopravnost si je žena izvojevala že v NOV. Pri izgradnji socialistične dežele zavzema žena pomembno vlogo. Tudi v proizvodnji smo enake moškim. Zaposlene ženske smo v podjetju zaščitene tako, da dobimo z ozirom na posebno delo še dodatno malico in mleko. Meniva, da je zaščita otrok v občini urejena.«

Ela Jazbec: »Da bi v tem letu čimveč zaslužila.«

Pepca Hvala: »Da bi bila zdrava, prav tako tudi moja družina.«

Sevniške proizvajalke se dobro zavedajo svoje vloge v naši družbi, zato bi bilo prav, da upoštevamo njihove izjave.

D. K.

Dejavnost krajevnih organizacij SZDL se stopnjuje

Krajevne organizacije SZDL v videmsko-krški občini tekmujejo med seboj. Zaprosili smo predsednika organizacijsko kadrovske komisije pri občinskem odboru SZDL **Lojzeta Rihterja**, naj nam kaj pove o uspehih tega tekmovanja.

»Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem odboru SZDL je pregledala poročila KO SZDL za oktober in ocenila delo organizacij. Žal nam ni uspelo do konca decembra oceniti organizacije za delo v novembru, ker nam nekatere še niso poslale poročil. Če želimo razpravljati o uspehih tekmovanja, moramo poudariti, da se je že v prvem mesecu tekmovanja opazila velika aktivnost in prizadevnost pri večini odborov krajevnih organizacij **Zlasti so se po mnenju komisije pri tem izkazale KO Brestanica, Senovo, Kostanjevica, Leskovec in še nekatere druge.** Naštete organizacije so izboljšale svoje delo zlasti v novembru in decembru. Posebno so se izkazale v dobrih pripravah in izvedbi krajevnih konferenc.«

Ali je komisija ocenila organizacije za oktober na osnovi vseh postavk, ki jih vključuje tekmovanje?

»Pri oceni tekmovanja v oktobru je komisija predvsem upoštevala in točkovala organizacijo in izvedbo tolmačenja osnutka nove ustave, stik s članstvom, porast članstva, pobiranje članarine in urejenost evidence. Ocena tekmovanja v novembru in decembru bo slonela na izvedbah krajevnih konferenc, pobiranju in odvajanju članarine, povečanju števila članstva, programih dela za bodoče delo, ustanavljanju in aktivnosti sekcij in delovanju odborov KO SZDL. Morda bi bralce zanimalo zvedeti nekoliko več o sistemu točkovanja. Komisija je namreč upoštevala organizacijo in pripravo sestankov, na katerih je potekal razgovor o osnutku nove ustave. Ker sta bila povsod predvidena po dva sestanka, je komisija upoštevala posa-

Lojze Rihtar

mezna področja KO, število volivcev, število udeležencev na sestanku in je tako ugotovila odstotek udeležencev. Ta odstotek je hkrati pomenil število doseženih točk. Povsod, kjer sta bila dejansko dva sestanka, se je število točk pomnožilo z dve.«

Kako pa komisija ocenjuje delo podružnic, ki delujejo v sklopu krajevne organizacije? Ali neaktivnost podružnice lahko bistveno vpliva na dosego točk krajevne organizacije?

»Ni smoter tekmovanja, da poživimo dejavnost samo na sedežih krajevnih organizacij, temveč enako tudi na podružnicah. Zato število doseženih točk pri posameznih KO delimo s številom vseh podružnic, ki delujejo v sklopu KO. Tako dobimo povprečno število doseženih točk. Prav zato je dolžnost krajevnih odborov, da skrbijo za delo svojih podružnic, da jim nudijo pomoč in jih smatrajo kot sestavni del njihove organizacije. Na območju naše občine je bilo prej 42 krajevnih organizacij, sedaj pa jih je samo 20; ostale so postale podružnice. Neaktivnost posameznih podružnic lahko torej odločilno vpliva na dosego točk KO.«

In kako bo potekalo tekmovanje v tem letu?

»Kljub teritorialni spremembi okraja bo letos tekmovanje nemoteno potekalo. Okrajni odbor SZDL v Novem mestu je prenesel 350.000 dinarjev kot del sredstev, predvidenih za nagrado najboljših KO SZDL, na okrajni odbor SZDL v Celju za področje zasavskih komun. Torej ni osnove, da bi zaradi tega nastal kakšen zastoj v tekmovanju.«

Kakšna je vaša novoletna želja kot predsednika organizacijsko kadrovske komisije?

Predvsem iskreno želim, da bi krajevne organizacije SZDL bile tudi letos delavne in da bi pri tekmovanju dosegle čim večje uspehe. Vsem članom SZDL pa srečno novo leto!«

D. K.

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA

SENOVO

VOŠČI VSEM POTROŠNIKOM SREČO V LETU 1963 IN SE PRIPOROČA!

Senovški rudarji so presegli letni plan

Računovodja rudnika na Senovem Franc Pušnik nam je postregel s sledečimi podatki:

Kolektiv je sprejel obvezo, da bo v letu 1962 nakopal 210.000 ton premoga. Svojo obvezo pa je kolektiv ne samo dosegel, temveč tudi za pet odstotkov presegel: nakopal je 220.900 ton. Senovski rudarji so torej nakopali 10.900 ton več, kakor so v začetku leta planirali. Samo v decembru je bilo nakopanih 20.800 ton. Povpraševanje po kvalitetnem senovskem premogu je veliko.

Novoletna želja tovariša Pušnika pa je, da bi v tem letu nakopali vsaj toliko premoga, kakor so ga lani.

Izšla je 5. številka »NAŠIH POGOVOROV«

Občinski odbor SZDL je konec decembra izdal že peto številko »Naših pogovorov«. V uvodniku izvršni odbor občinskega odbora SZDL ugotavlja, da je SZDL v komuni napravila v letu 1962 odločen napredek. Zlasti so se večje krajevne organizacije močno utrdile in vsestransko razvile svojo dejavnost. Tako je postala organizacija SZDL najširša ljudska tribuna. Uspehi v zadnjem letu bodo spodbuda, da se bodo v letošnjem letu organizacije SZDL še z večjo vnemo lotile dela. »Naši pogovori« nadalje obravnavajo pripravo za občinsko konferenco, seznanjajo z vsebino seminarja za predsednike krajevnih organizacij, obravnavajo problematiko zaposlovanja ženske delovne sile v občini in na široko poročajo o poteku krajevnih konferenc SZDL. Zlasti so zanimivi odgovori na nekatera važnejša vprašanja, ki so bila postavljena na krajevnih konferencah SZDL.

15. januarja občinska konferenca SZDL

15. januarja se bo ob 8. uri pričela v sindikalni dvorani Tovarne celuloze in papirja občinska konferenca SZDL Videm-Krško. Prisostvovalo ji bo 110 delegatov in nekaj gostov. Vsi delegati so že prejeli poročilo o delu SZDL v občini, referat o bodočih nalogah in predlog kandidatne liste za nov občinski odbor SZDL. Za razliko od prejšnjih let, ko so občinske konference obravnavale celotno problematiko komune, bo ta konferenca pedvsem obravnavala tiste probleme in uspehe, ki zavirajo, ozir. pospešujejo razvoj gospodarstva v komuni. Konferenca bo sprejela tudi več sklepov za bodoče delo SZDL.

Tudi v Krškem poslovalnice »PRESKRBE«

Trgovsko podjetje »Preskrba« s Senovega je lanske obveznosti preseglo za 7 odst. To je kolektivu uspelo predvsem zaradi večje izbire v trgovinah in ker so modernizirali trgovske lokale.

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

S pripojitvijo bivšega trgovskega podjetja »Promet« iz Krškega k senovski »Preskrbi« so nastale možnosti še za večji razmah tega podjetja. Trenutno nameravajo povečati izbiro modne konfekcije. Še v decembru je bila v Krškem otvoritev novega specializiranega lokala za prodajo galanterije, kozmetike, fotografskih aparatov in materiala, zlatnine, otroških igrač in drugega; za tovrstno prodajo so se odločili zato, ker na območju Spodnjega Posavja ni slične trgovine. Letos namerava trgovsko podjetje »Preskrba« preurediti še lokale v Koprivnici in Brestanici. Do leta 1965 bodo preuredili vse lokale in jih sodobno opremili.

Gostišča na Senovem dosegajo velik promet

Na Senovem so tri gostišča, ki dosegajo precejšen promet. Zlasti je obiskana restavracija in gostišče »Pri mostu«. Zanimivo pa je, da gostišča v mestu Videm-Krško še zdaleč ne dosegajo tolikšnega prometa. In kaj je temu vzrok? Gostišča na Senovem so dobro urejena, predvsem pa točijo kvalitetne pijače in tudi postrežba je pohvalna. Kolektiv restavracije na Senovem je s svojimi prihranki in investicijskim posojilom preuredil tri sobe in jih moderno opremil Letos namerava urediti tudi vrt. Tudi gostišče »Pri mostu« na Senovem je v devetih mesecih lanskega leta doseglo tolikšen promet kakor celo leto 1961; povprečni dnevni promet je lani znašal 40.000 dinarjev. Najbolj uspešen je bil mesec julij, saj so takrat imeli povprečno 55.000 dinarjev dnevnega prometa. Če bo šlo vse v redu, bo to gostišče letos ob novilo kegljišče in uredilo še eno sobo za goste.

Prav je, da gostišča na Senovem že sedaj razmišljajo o letni sezoni. Gostišča v videmsko-krški občini naj bi jih posnemala!

Na Senovem prevladujejo dečki

Odkar imajo na Senovem sodoben zdravstveni dom in dobro organizirano zdravstveno službo, posebno porodniški oddelek, so na matičnem uradu zabeležili precej rojstev. V letu 1962 se je na Senovem rodilo 91 dečkov in 89 deklic, skupaj torej 180 otrok!

Lani je bilo sklenjenih 35 zakonskih zvez, umrlo pa je 24 moških in 19 žensk.

Izglasovan odlok o priznavalninah

20. decembra je občinski ljudski odbor na ločeni seji obeh zborov sprejel odlok o priznavalninah. Odlok določa, da se borcem in aktivistom NOV, udeležencem španske državljanske vojne in predvojnim političnim revolucionarjem lahko prizna priznavalnina kot materialno priznanje družbe za njihove usluge. Priznavalnina se lahko prizna tudi ožjim sorodnikom pokojnih oseb, ki pridejo v poštev za priznavalnino, če jih je pokojnik preživljal. Pravico do preživnine imajo vse osebe, ki so stare nad 50 oziroma 55 let ali če so nezmožne za delo.

Predlog o skrajšanem delovnem času ni bil sprejet

Delavski svet podjetja Elektro Krško je stavil predlog za skrajšan delovni čas. Svet za delo in delovna razmerja je predlagal ObLO, naj odobri skrajšan delovni čas 42 ur tedensko. Zbor proizvajalcev ObLO na seji 20. decembra pa zanj ni glasoval, ker smatra, da ni dovolj trdne osnove zaradi trenutnega gospodarskega stanja v državi.

Pripojitev gostišča

Delovna kolektiva gostišča »Pri mostu« v Krškem in hotela »Sremič« sta se sporazumela, da se s 1. januarjem pripoji gostišče »Pri mostu« hotelu »Sremič«. Sklep je na zadnji seji potrdil tudi ObLO.

Povsod vedro razpoloženje ob novoletnih praznikih

V Kostanjevici, Leskovcu, Brestanici, na Senovem, v Vidmu-Krškem in v vseh ostalih krajih videmsko-krške občine so letos ljudje praznovali in dočakali novo leto v vedrem razpoloženju. Dvorane, gostišča in zadružni domovi so bili vsaj tega dne premajhni. Ob polnoči so si ljudje stisnili roke in si želeli vse najboljše. Zabave so trajale vse do jutra.

Med tem časom pa so nekateri ljudje normalno opravljali svojo službo. To so bili tisti, ki so vedno in v vsakem času v službi ljudstva. Dežurni zdravnik krškega zdravstvenega doma **dr. Jože Pirc** je imel med novoletnimi prazniki polne roke dela. Kar 23-krat so ga poklicali k bolnikom na dom. Največ je bilo prehladnih obolenj. Bilo je tudi 8 poškodb, od tega tri težje.

Novoletna želja dr. Jožeta Pirca: da bi bilo čim manj bolnikov!

Dr. Jože Čakš, dežurni zdravnik Zdravstvenega doma na Senovem, je obiskal na domu 11 bolnikov, ki imajo razne kronične bolezni, nekaj pa je bilo tudi prehladov. Poškodb in nesreč med prazniki na Senovem ni bilo.

Novoletna želja dr. Čakša: da bi v Krškem vsaj letos dogradili zdravstveni dom.

Dr. Vjekoslav Frlan, dežurni zdravnik Zdravstvene postaje v Kostanjevici, je opravil 15 obiskov na domu. V glavnem je šlo za pljučnice in gripe. V ambulanto je prišlo 11 bolnikov, ki redno prejemajo injekcije. Bili pa sta še dve manjši poškodbi.

Novoletna želja dr. Frlana: da bi bil v tem letu vsaj vsako soboto popoldne in nedeljo prost

Na postaji ljudske milice v Krškem niso imeli veliko dela. 1. januarja je bila sicer v Krškem manjša prometna nesreča, to je bilo vse. Dežurna miličnika sta bila Alojz Kopina in Jože Stopar. Postaja je tudi organizirala nočno patrolo z namenom, da po potrebi pomaga občanom. V patroli sta bila Miha Geršak in Anton Ivanek.

Novoletna želja komandirja postaje **Ignaca Prijatelja**: da bi bili državljani disciplinirani in pošteni in da bi bilo čim manj prometnih nesreč! Vsem pa želi veliko zdravja in uspehov.

Na Senovem ni bilo nobene prometne nesreče, dežurna miličnika **Marjan Vresk** in **Jože Mužina** zato tega dne nista imela nobenega dela. Oba pa želita občanom srečno novo leto.

Ko smo zavrteli telefonsko številko 02 Kostanjevica, so nam ljubeznivo povedali, da je novoletno praznovanje tudi tam potekalo v veselem, tovariškem vzdušju. Dežurni miličniki Martin Boltez, Viktor Franko in Branko Čuk so bili tudi tu brez dela.

Novoletna želja komandirja postaje LM **Venčeslava Kofola**: da bi naslednje silvestrovanje potekalo prav tako mirno kakor letošnje in da bi bilo čim manj nesreč!

Ob novoletnih praznikih je bila v krški lekarni dežurna mr. ph. **Vlasta Herzog**. Izdala je zdravila na približno 100 receptov. Njena novoletna želja je, da bi bili ljudje zdravi.

Vodja podružnične lekarne na Senovem **Slavka Pibernik** je izdala zdravila na 40 receptov. In njena novoletna želja: da bi lekarna dosegla čim večji promet.

Nenavadno malo prometa je bilo tudi na krški pošti. Dežurni telefonistki **Anica Kovačič** in **Julka Andrejaš** sta posredovali samo 50 medkrajevnih telefonskih pogovorov, čeravno jih je v drugih dneh povprečno 300. Več krajevnih pogovorov pa je bilo točno ob 24. uri, ko so si predstavniki delovnih kolektivov telefonično čestitali.

Tudi pismonoše so imeli zadnje dni v decembru polne roke dela. Dnevni promet znaša okoli tisoč navadnih pisemskih pošiljk, v prazničnih dneh pa se je to število povzpelo kar na 7.000. Pa kljub temu so pismonoše vestno opravili svoje delo.

Novoletna želja upravnika pošte **Hermana Pregla**: da bi bile stranke z našim delom tudi to leto zadovoljne in da bi bila letos dograjena v Vidmu-Krškem avtomatična telefonska centrala.

Tudi trgovska podjetja so dosegla v ponedeljek, 31. decembra, velik promet. Trgovsko podjetje »Resa« v Krškem je imelo kar 9 milijonov dinarjev prometa. Računovodkinja **Nada Presker** ima sledečo novoletno željo: da bi podjetje doseglo v tem letu čim večji promet.

Trgovsko podjetje »Preskrba« na Senovem pa je imelo 31. decembra 6,500.000 dinarjev prometa. Največ so ljudje kupovali živila in perilo.

Novoletna želja direktorja trgovskega podjetja **Franca Dornika**: da bi zadovoljili kupce in da bi dosegli čim večji poslovni uspeh.

Trgovsko podjetje »Otok« v Kostanjevici je imelo tega dne 1,400.000 din prometa. S tem je izpolnilo letni plan prometa, ki je znašal 135,000.000 dinarjev.

Novoletna želja direktorja trgovskega podjetja **Ivana Barbiča**: da bi v letošnjem letu dosegli vsaj tolikšen promet, kakor smo ga v lanskem.

Še mnogi so bili med prazniki v službi: železničarji, sprevodniki in šoferji, veterinarji in drugi. Vsem tem kakor tudi vsem v tem sestavku omenjenim srečno novo leto!

D. K.

Veselje najmlajših v trebanjski občini

Od 28. do 30. decembra je dedek Mraz obiskal 13 pionirskih odredov naše občine. Pionirji so sami pripravili programe, ki so jih izvedli ob novoletni jelki, dedek Mraz pa je po nekaterih pionirskih odredih obdaroval pionirje posamezno, drugod kolektivno, kakršne so pač bile želje in potrebe pionirjev. V manjših krajih so se predšolski otroci pridružili pionirjem, v večjih, v Trebnjem, na Mirni, v Šentrupertu in v Mokronogu, pa so DPM posebej pripravila obdarovanje za najmlajše. Razpoloženje je bilo povsod praznično in več kot 2500 šolskih otrok in 500 predšolskih bo ohranilo letošnje novoletno praznovanje v lepem spominu.

TREBANJSKE NOVICE

Občinska ZPM Trebnje je že novembra začela misliti na praznovanje novoletne jelke. Ker v nekaterih krajih, kot so Sela-Šumberk, Vel. Gaber, Čatež, Dobrnič, Knežja vas, Dol, Nemška vas, Trebelno in Jelševec, nimajo možnosti za zbiranje denarnih sredstev, smo se odločili, da občinska ZPM Trebnje zbere denarne prispevke od vseh ustanov in delovnih organizacij v občini. Zbrana sredstva smo potem razdelili po šolah glede na število otrok. Če se kje ne bi smela delati razlika med otroki hribovskih vasi in nižinskih predelov, potem je to prav gotovo novoletna obdaritev, posebno če pomislimo, da so vsi otroci člani socialistične družbe. Občinska ZPM nima finančnih sredstev, da bi lahko sama organizirala novoletno obdaritev, zato smo poslali prošnje za denarni prispevek na 35 ustanov in podjetij. Prošnje so pri nekaterih kolektivih naletele na veliko razumevanje, spet drugje na gluha ušesa.

Za novoletno obdaritev otrok so prispevali: »Dana« (Mirna) 20.000 din; Gostišče »Grmada« (Trebnje) 3.000 din; »Hrast« (Šentlovrenc) 7.000 din; KB Novo mesto 10.000 din; »Kino«-Trebnje 2.000 din; Kovinsko podjetje Trebnje 50.000 din; Krojaško podjetje Trebnje 3.000 din; KZ Trebnje 100.000 din; Mizarsko podjetje Trebnje 3.000 din; ObLO Trebnje 200.000 din; občinski odbor SZDL Trebnje 80.000 din; Opekarsko gradbeno podjetje Mirna 8.000 din; OZZSZ Novo mesto 30.000 din; »Pečar« (Trebnje) 3.000 din; »Pekarija« (Trebnje) 3.000 din; Sindikat TSS Mirna 25.000 din; Trgovsko podjetje »Gradišče« (Trebnje) 23.000 din; trgovsko podjetje »Tržan« (Mokronog) 30.000 din; Vodna skupnost Dolenjske (Novo mesto) 10.000 din; Zdravstveni dom Trebnje 10.000 din in DZS zbirko knjig.

Vsem, ki so z denarnimi prispevki omogočili novoletno praznovanje otrok v naši občini, članom DPM ter učiteljskim kolektivom, ki so požrtvovalno pomagali v pripravah na novoletno jelko, na tem mestu v imenu najmlajših iskrena zahvala.

Občinska ZPM, Trebnje

V nedeljo v Trebnjem skupščina Počitniške zveze

Nedavno je novi plenum občinskega komiteja LMS v Trebnjem proučeval možnosti za ustanovitev družin Počitniške zveze. Člani so poudarjali, da bi v okviru PZ lahko pripravili mladino prijetno razvedrilo. Na seji so izvolili 5-člansko komisijo, ki bo pregledala vse aktive, ki bi lahko ustanovili družine Počitniške zveze. Takih aktivov je nedvomno precej, saj so mladinci na letnih konferencah po aktivih kovali načrte, kako bi izkoristili prosti čas, kam bodo šli na izlet in podobno. Na podlagi teh in podobnih ugotovitev bodo 13. januarja sklicali ustanovno skupščino Počitniške zveze v Trebnjem kjer bobo izvolili organe PZ, seznanili mladince s pravili in dejavnostjo te organizacije in naredili načrt predavanj, izletov in letovanj.

Na plenumu so obravnavali tudi šolo za življenje. Lani so imeli vrsto predavanj, letos pa bodo poleg predavateljev Ljudske univerze pomagali tudi člani Kluba dolenjskih študentov.

V odgovor starejšim, češ da mladina ne dela, so sklenili, da bodo o svojem delu marljivo pisali v časopise, ter so v ta namen osnovali odbor za tisk.

Angelca Pekolj

VELIKA LOKA: ljudje želijo predavanja

Pred kratkim je bila v Veliki Loki krajevna konferenca Socialistične zveze. Iz predsednikovega poročila je bilo razvidno, da se je stari odbor SZDL premalo zavzemal za reševanje problemov tega kraja, medtem ko je zelo dobro deloval poravnalni svet; ugodno je rešil 46 primerov in le 6 sporov pa so predlagali sodišču. V razpravi so menili, da želijo predavanja o kmetijstvu, samoupravljanju in zunanji politiki. Novemu odboru so naložili, naj spremlja gospodarski razvoj kraja, skrbi za živinorejsko raven in krepi samoupravljanje.

M. S.

■ **Lani so kolektivi elektrogospodarskih organizacij v Sloveniji proizvedli in oddali v potrošnjo nad 3 milijarde kilovatnih ur električne energije. S tem so dosegli tretjino jugoslovanske proizvodnje električne energije. V primerjavi s prejšnjimi leti je bil dosežen velik napredek. Razen tega se je lani občutno povečal izvoz električne energije v Italijo in Avstrijo.**

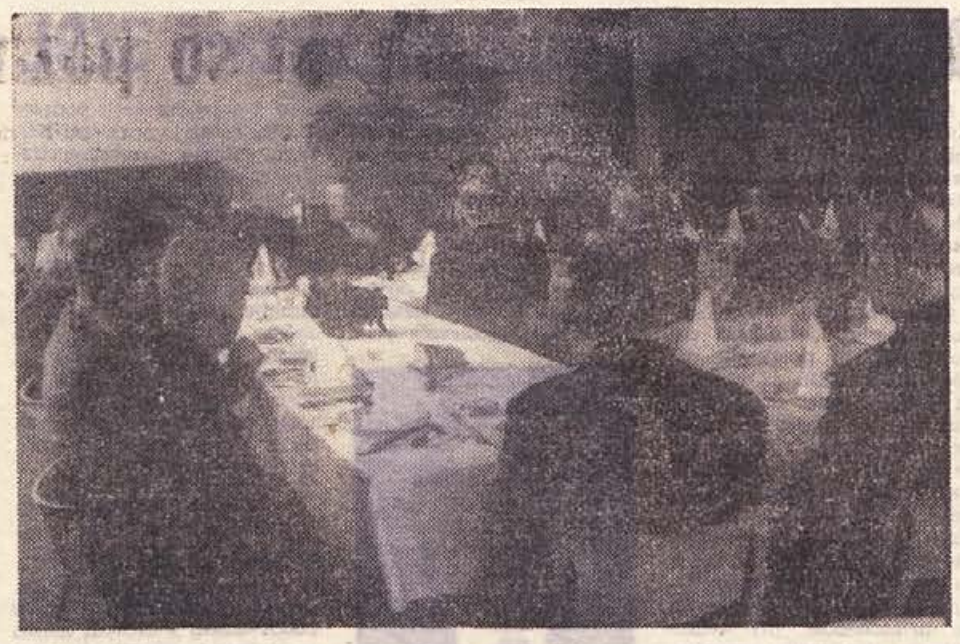

„Niste nas pozabili - hvala vam!"

Nasmejanih obrazov, s šopki rdečih nageljnov na prsih so sedeli za mizami, pogrnjenimi z belimi prti, in pričakovali obed. V prostorih restavracije hotela v Šmarjeških Toplicah je bilo 28. decembra zbranih okoli 40 (vabljenih nad 50) upokojenih članov delovnega kolektiva Cestnega podjetja iz Novega mesta. Prišli so iz vseh obratov: novomeškega, kočevskega, črnomaljskega in drugih. Odzvali so se pozivu delavskega sveta in se razveselili skromnih daril, ki jim jih je podelilo Cestno podjetje.

V imenu delavskega sveta se je upokojenim članom za njihovo delo zahvalil predsednik DS tovariš Kulovec, za njim pa še predsednik upravnega odbora Cestnega podjetja tovariš Vodopivec in najstarejši upokojeni član cestnega kolektiva tovariš Peček.

»Dokler si na cesti, te vsakdo vidi, ker je treba delati. Ko iztrošiš svoje moči, pa le malokdo. Celoten kolektiv cestnega podjetja nas je povabil, zato se mu v imenu vseh zahvaljujem. Niste nas pozabili, hvala vam!« je potem dejal nekdo med upokojenci. »Dolžnost kolektiva je bila, da vas za ves trud in dolgoletno delo pri vzdrževanju in gradnji cest nagradi. Vendar je nagrada samo skromno priznanje za vso vašo požrtvovalnost. Želim, da bi se še večkrat dobili v takem krogu kot tukaj,« je pripomnil direktor Cestnega podjetja tovariš Franc Gorenc.

Prijateljsko razpoloženi upokojeni tovariši so se potem v pogovoru izpovedali drug drugemu. Iz vsakega pogovora je bilo čutiti osrednjo misel: rad bi še ostal na cesti, ker sem jo vzljubil, ker je del mojega življenja... Potem so sproščeno zapeli in poslušali vedro razpoložene prijatelje, ki so pripovedovali dogodivščine s ceste. Vsem je bilo žal, ko so se razšli. »Kmalu na svidenje!« so si rekli in si voščili srečno 1963. leto.

OBVEZNA KONTROLA BOLNIŠKIH DOPUSTOV

Med zakonskimi osnutki, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet na zadnji seji, je tudi osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem zavarovanju. Njegov namen je uvesti v zdravstvenem zavarovanju obvezno in učinkovitejšo kontrolo nad zdravljenjem bolnih zavarovancev, hkrati pa preprečiti zlorabe tega zavarovanja.

Da je bil tak zakon potreben, kažejo mnogi primeri. Tu mislimo predvsem na to, da se bolni zavarovanci dostikrat niso zdravili tako, kot jim je naročil zdravnik, in da so s tem podaljševali čas zdravljenja. To je skupnost stalo mnogo denarja.

Vzemimo ta primer: nekdo je dobil od zdravnika navodilo, da mora biti v postelji in jemati zdravila. Namesta tega je opravljal poljska dela, zdravila pa so ležala na nočni omarici. Bolezen se je poslabšala, nastale so komplikacije in zdravljenje se je namesto enega tedna zavleklo na mesec dni ali več. Potrebni so bili ponovni pregledi in nova zdravila, morda tudi zdravljenje v bolnišnici, in ves ta čas je bilo delovno mesto tega neugobljivega bolnika prazno.

Novi zakon zato predvideva obvezno organizirano kontrolo glede pravilne uporabe odobrenega bolniškega dopusta v delovnih organizacijah in komunalnih zavodih za socialno zavarovanje. Kontrolni organi bodo lahko intervenirali neposredno in učinkovito, saj bodo izplačevanje hranarine takoj ustavili, če bodo ugotovili, da zavarovanec ne upošteva navodil zdravnikov ali da med bolniškim dopustom opravlja kmetijska ali druga dela.

Vsekakor se splača žrtvovati sredstva in čim bolje organizirati to kontrolo. Tako bomo lahko prihranili mnogo denarja, in kar je še posebno važno, prispevali bomo v borbi za ohranitev zdravja in delovnih sposobnosti naših ljudi.

Občni zbor čebelarjev na Vinici

16. decembra je bil na Vinici občni zbor čebelarske zadruge. Po poročilu predsednika Franca Kalčeviča je bila razprava, v kateri je bilo precej govora o organizacijskih vprašanjih družine in o premajhnem številu včlanjenih čebelarjev. Več kot polovica čebelarjev namreč ni včlanjena v čebelarski družini. Da bi bilo delo v prihodnjem letu čim uspešnejše, so sprejeli sklep, da bodo organizirali več kvalitetnih predavanj. Nekaj predavanj bodo imeli tudi strokovnjaki iz Ljubljane kar pred čebelnjaki, da bi bila bolj nazorna. Razen tega bodo skušali zvišati tudi število članov.

Družina je ponovno izvolila za predsednika tovariša Franca Kalčeviča in za tajnika tov. Avgusta Kravosa.

S D.

NAJBOLJŠA VEZ

Kot naročnik domačega lista in njegov redni bralec v daljni Makedoniji, želim srečo, zadovoljstvo in mnogo uspehov v letu 1963 vsem prebivalcem Dolenjske. Čestitkam se pridružuje tudi **Peter Panijan.**

NAŠI FANTJE ČESTITAJO

Vsem prijateljem priljubljenega Dolenjskega lista, posebno pa domačim, voščijo za novo leto z najboljšimi željami vojaki iz Kumanova: **Stanko Požun** iz Dobrave, **Alojz Žveglič** iz Zabukovja, **Ciril Poljanc** iz Sp. Vodal, **Alojz Blažič** iz Grčevja.

TREBANJSKI FANTJE

ki služijo vojaški rok v Smederevsk Palanki, čestitajo za novo leto vsem bralcem domačega lista, vsem delovnim ljudem, posebno svojcem. **Janez Podpadec, Alojz Starič, Jože Miklič, Ivan Korelc, Franc Papež.**

„Osnovna naloga ekonomske enote..:"

— Odnosi so se uredili. Delavski svet se sestaja vsaka dva ali tri tedne.

— Kakšna naj bo naloga ekonomske enote? Mislim, da je osnovna naloga EE, da povečuje proizvodnjo, izboljša kvaliteto izdelkov in j'h izvaža. Na tem področju smo že veliko naredili.

— Suhor je precej oddaljen od Metlike. Vsem okolišnim vasem pa manjka dobrih poti. Ljudje najbolj pogrešajo mlin. O večjih krajevnih problemih ne bi mogel govoriti.

Francu Pirkoviču, mojstru v lesno predelovalnem podjetju Metlika, sem postavil tale vprašanja: Kaj štejete za letošnji največji uspeh? Bi povedali kaj o razvoju podjetja, njegovih notranjih odnosih? Kakšne so naloge ekonomske enote? Hočete kaj povedati o krajevni problematiki? Vaša novoletna želja?

METLIŠKI TEDNIK

Povabil me je v jedilnico delavske menze pri podjetju in začel odgovarjati:

»Omejil se bom samo na najvažnejše. — Letos smo obnovili strojni park in uredili organizacijo uprave. Ko smo dobili novega direktorja, se je stanje popolnoma spremenilo. Delamo vse za izvoz. Do zdaj smo presegli plan za okrog 8 milijonov dinarjev. Prihodnje leto nameravamo ustvariti blizu 220 milijonov dinarjev brutoprodukta. Razveseljivo je, da to lahko pričakujemo ob večji letošnji produktivnost'. Podjetje se bo povsem preusmerilo v izdelovanje finalnih proizvodov.

Dedek Mraz na Lokvici

Tudi na Lokvici so cicibani in pionirji težko pričakovali dedka Mraza. Zadnjo nedeljo pred novim letom so se vsi zbrali v društveni sobi, kjer je bil kulturni spored za otroke in odrasle, na koncu pa je prišel še dedek Mraz. Obdaroval je vse, ki so ga prišli čakat. Mladinskemu aktivu se moramo zahvaliti, da je bilo novoletno praznovanje tako lepo.

Ni še dolgo, kar je bil mladinski aktiv ustanovljen, v kratkem času pa je zelo napredoval. Večkrat organizira zabave s plesom, ki se jih udeležujejo tudi mladinci in mladinke iz sosednjih vasi. Mladina si želi še gramofona z zvočnikom in večjo sobo, ker je sedanja premajhna.

Denarja aktiv skoroda nima. — Včasih pobirajo prostovoljne prispevke, s katerimi plačajo odškodnino za gramofon. Zdaj, ko so organizirali dedka Mraza, pa so jim pomagali Zveza borcev, gasilsko društvo in drugi. Kupili so bonbone in druge sladkarije, ki jih ni moč narediti doma, piškote pa so vaška dekleta same napravile.

Aktivu želimo v novem letu še mnogo uspehov in veselja pri delu!

Jože Neumanič

35 milijonov za metliški vodovod

V Metliki se že vrsto let ukvarjajo z vprašanjem, kako bi uredili vodovod severno od središča občine. Graditi so pričeli že pred drugo svetovno vihro, ponovno, pa so dela zastavili v letih 1954 do 1956. Zaradi pomanjkanja sredstev jim ni uspelo zadavoljiti toliko in toliko prebivalcev svoje občine in jih oskrbeti s pitno vodo. Ker je v zadnjem času spet splavala na površje potreba po nujni dograditvi vodovoda, se na občini resno ukvarjajo z vprašanjem. Celotna ureditev vodovodnega omrežja, kjer nameravajo nadoknaditi to, česar niso mogli v preteklem obdobju, bi veljala okrog 100 milijonov dinarjev. Tako velikih investicij pa ne premorejo, zato kanijo vodovod graditi v etapah. Za prvo etapo bodo imeli skoraj 35 milijonov dinarjev, ki jih nameravajo porabiti prihodnje leto. Glede na pomanjkanje sredstev je pričakovati, da bo vodovod dokončno urejen šele v nekaj letih, celotno metliško področje pa bo napajalo 13 večjih zajetij.

Belokranjska trikotažna industrija

METLIKA

PROIZVAJA KVALITETNO IN MODERNO ŽENSKO PERILO, KI SI JE UTRLO POT ŽE NA VSA TRŽIŠČA. ZAHTEVAJTE V VSEH TRGOVINAH PERILO »BETI«!

Srečno novo leto 1963!

Eden izmed mnogih, ki so poznali cesto

Kdor bi hotel natančno popisati življenjsko pot **Jožeta Prhneta**, enega izmed petdesetih upokojencev cestnega podjetja v Novem mestu, bi moral uvodoma podčrtati besedi **čisti proletarec**, kot pravi Prhne sam. Bil je proletarec od malih nog do današnjih dni in bo takšen ostal do konca. Zato njegova pot ni bila postlana z rožami. To je zlasti vedel v času, ko

NAŠ OBISK

se je razvijal v fanta. Takrat je bil štiri leta na Grmu pri Novem mestu in za nekaj denarcev opravljal najrazličnejša dela. Potem ga je zamikalo, da bi okusil državno službo. To je bilo težko dobiti, ker starojugoslovanski režim ni bil nikoli naklonjen proletarcu. Vendar je Jože poskusil srečo in sestavil prošnjo, da bi ga vzeli na cesto. »Za državno službo smo se dobesedno tepli, saj je bilo naenkrat od osem do dvanajst prošenj za eno delovno mesto. Uspel je tisti, ki se je predstojnikom zdel najmočnejši in najbolj bister,« je poudaril Prhne in nadaljeval: »Marca 1962 je minilo 24 let, kar sem se prvič spoprijel z delom na cesti. Po enem letu, ko smo delali novo cesto od Drašičev proti Vivodini, pa sem postal že delovodja. To sem ostal z manjšimi spremembami do upokojitve.«

»Kako ste doživeli okupacijo?«

»V NOB sem začel zgodaj sodelovati. Partizanom sem dajal strelivo. 1. julija 1942 me je neka ženska izdala. Italijani so me precej imeli na spisku talcev. Na cesti nisem bil več varen, moral sem stran. Tistikrat sem bil že organiziran, najprej v belokranjskem odredu, kasneje pa sem odšel v Cankarjevo brigado.«

»Menite, da je cesta odigrala pomembno vlogo med NOB?«

»Vsekakor. Po njej se je v glavnem premikal sovražnik, naši ljudje — cestarji pa so o vsem obveščali partizane. Kadar smo cesto minirali, je bil sovražnikov premik zavrt.«

»Kaj lahko človek doživi na cesti, kaj lahko vidi?«

»Veliko lepega in slabega. Vendar cesto vzljubiš, prirasla ti je k srcu in se težko ločiš od nje.«

»Kam pa zdaj, ko ste upokojeni?«

»Prav to je najteže, uganka, ki je ne vem rešiti. Nekaj mesecev bom de-

lal še kot delovodja pri cestnem podjetju. Ko pridejo mlajši, se bom umaknil. Težko bo vzdrževati štiri otroke. Pokojnina je majhna. Če bi mogel kupiti vsaj krpo zemlje, da bi povrtnino doma pridelal! Toda najhujše — vojna — je vendarle mimo. Srečno sem jo prestal, zakaj ne bi tudi tega?«

S šopkom na prsih je potem sedel med svoje, ki so se zbrali v Šmarjeških Toplicah, da bi se ob dobri kapljici pogovorili o tem in onem. Zelo so bili hvaležni svojemu podjetju, da jim je pripravilo res prisrčno srečanje z vsemi upokojenimi cestarji in uslužbenci cestnega podjetja, ki so preteklo leto izpolnili pogoje za upokojitev. Tudi Jože Prhne se bo rad spominjal tega dogodka.

Ivan Zoran

Hvala prostovoljnim krvodajalcem

V preteklih štirinajstih dneh so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Terezija Jerič, Cita Peterlin,** dijakinji ekonomske srednje šole v Novem mestu; **Marija Žarkovič, Anica Kraševec, Franc Lipar, Janko Mušič, Boris Ožbalt, Joža Brulc, Marinka Logaj, Nada Vodlan, Zofija Mihelič, Marija Brezek, Erika Zupan, Vanja Murn, Mara Žegarac, Stanislava Žen, Marta Klemenčič, Helena Kastelic, Slavka Špes, Vlasta Golobič, Vera Hočevar, Štefka Zahrastnik, Ida Krajšek,** dijaki učiteljišča v Novem mestu; **Draga Mislej,** članica kolektiva osnovne šole Novo mesto; **Marjeta Pečnik, Mihelca Tomšič, Anton Strajnar, Jože Dolinar, Albin Jerele, Drago Rajner, Pavel Šipaš** iz gostinskega podjetja Grad Otočec; **Leopold Pauček,** posestnik iz Podgore; **Franc Pauček,** delavec iz Podgore.

Vera Bartolj, Marjeta Ahlin, Marjan Slak, Peter Trinko, Breda Nemanič, Janez Dular, Franc Trček, Marija Zupančič, Fani Florjančič, Marija Bertoncelj, Martina Strumbelj, Marta Zidar, Ivanka Zupančič, Sonja Južna, Jože Šuntaj, Franc Halozar, Franc Kralj, Marija Drgan, Vera Drakulič, Uroš Dular, Mirko Čadonič, Slavko Pavlakovič, Jože Ogrinc, Vida Pugelj, Vera Mavsar, Janez Košir, Marija Žibert, Marija Slanc, Stane Fuks, Franc Koprivec, Tone Štampohar, Jože Hribar, Roman Zupančič in Ema Lavtižar, dijaki učiteljišča v Novem mestu; **Franc Repa, Alojz Derganc,** člana kolektiva »Gorjanci« Straža; **Jožefa Cunk,** dijakinja ekonomske srednje šole v Novem mestu.

Vsem: prisrčna hvala!

Košarkarji pred kvalifikacijo

V soboto, 22. decembra, so košarkarji novomeškega Partizana premagali ekipo Partizana Tabor z rezultatom 41:39 (20:25). Tekma je bila odigrana na Taboru v okviru priprav novomeških košarkarjev za kvalifikacije, ki bodo 15. januarja 1963.

Novomeščani so v tej tekmi preizkusili kar 10 igralcev. Že takoj v začetku se je pokazalo, da še zdaleč niso pripravljeni za težke kvalifikacijske tekme za vstop v drugo slovensko ligo, to je prejšnjo slovensko, ker je hrvatsko-slovenska liga ukinjena. Igralcem je primanjkovalo zlasti kondicije, pa tudi pri streljanju na koš so bili precej netočni. To pa je razumljivo, saj so po zadnji prvenstveni tekmi imeli en sam trening, pa še ta je bil v telovadnici v Vavti vasi, ker je telovadnica v novomeški gimnaziji v popravilu.

V soboto so taborjani v začetku pod vodstvom enega najboljših strelcev slovenske lige Lesjaka slovito napadli ter si do polčasa priborili pet točk naskoka. V drugem polčasu pa so se Novomeščani popravili, nižali razliko, dve minuti pred koncem izenačili in zmagali. Pripomniti pa je treba, da so igrali taborjani brez najboljšega igralca Slane, vendar zmagi Novega mesta ni kaj oporekati. Novomeščani so igrali z naslednjim moštvom: J. J. Šetina, F. Šetina, Splihal, Kopač, A. Petrič, J. Petrič, Potrč, Knol, Blažič in Jereb.

—al

Pripravljalni odbor za JPI v letu 1963

Na pobudo občinskega odbora Ljudske tehnike in občinskega odbora SZDL v Novem mestu so pred kratkim osnovali pripravljalni odbor za sestavo tekmovalnega programa Jugoslovanskih pionirskih iger, v letu 1963, ki se bodo začele z geslom »Tehnjko mladim!« Naloga tega odbora bo tudi zbrati sredstva za uspešen tehnični pouk v osnovnih šolah.

Priznanja zaslužnim telesnovzgojnim delavcem

Na zadnji, poslovilni seji upravnega odbora Okrajne zveze za telesno kulturo, ki je bila 23. decembra, so izvolili delegate v začasne upravne odbore okrajnih zvez Ljubljana in Celje ter podelili več priznanj zaslužnim delavcem. V začasni upravni odbor OZTK Ljubljana so bili izvoljeni: **Jože Glonar, Franc Šegedin, Ivo Likavec, Franc Moljk, Mihela Sinigoj, Danilo Kovačič, Alojz Serini, Vinko Smrekar in Ruža Kovačič.** V začasni upravni odbor OZTK Celje pa so bili izvoljeni: **Janez Breskvar, Slavko Urbančič, Drago Bizjak, Slavko Vidmar in Drago Setinc.** Na seji je bilo razen tega podeljenih 11 partizanovih zlatih priznanj, 30 partizanovih srebrnih priznanj, 60 zlatih plaket s priznanjem, 80 srebrnih plaket s priznanjem, 60 bronastih plaket s priznanjem in 200 priznanj. Predsednik OZTK Novo mesto tov. Jože Malič se je vsem sodelavcem zahvalil za večletno delo in trud pri razvijanju telesne kulture, v imenu občinskih zvez pa se je dosedanjemu vodstvu zahvalil tov. Alojz Serini iz Novega mesta.

šf.

Ponovni zmagi »PIONIRJA« v Ljubljani

Ekipa Pionirja se pripravlja za republiško ligo, ki se prične 12. januarja, in je pretekli teden dvakrat gostovala v Ljubljani. V nedeljo se je srečala z ekipo Gradisa, ki je preizkusil nekaj mlajših tekmovalcev. Zato je pionirjeva ekipa imela lahko delo in je zmagala kar za 115 kegljev. Zelo dobro igro sta pokazala Legiša in Mrzlak. Pri Gradisu je edini zadovoljil član prve ekipe Praprotnik.

Rezultati: PIONIR 6427 (Filipčič 801, Murn 808, Legiša 844, Mrzlak 869, Hren 821, Juntez 769, Rodič 709, Barbič 806), GRADIS 6312.

Isti dan se je ženska ekipa Pionirja srečala z ženskim državnim prvakom Gradisom. Seveda so visoko zmagale domačinke, pri katerih sta nastopili kar dve stalni članici državne reprezentance: Klemenčičeva, ki je dosegla odličen rezultat 430 kegljev, in Erjavčeva s samo 370 keglji. Ekipa Gradisa je podrla 2304 keglje, ekipa Pionirja pa 2060. Igralke Pionirja so dosegle naslednje rezultate: Šečen 333, Ponikvar 342, Oraškem 377, Zabarija 350, Šimc 295, Osolnik 359.

V sredo se je moška ekipa Pionirja srečala z ljubljanskim Poštarjem. Pionir je zmagal z razliko 199 kegljev. Tokrat so pri Pionirju dosegli odlične rezultate kar trije tekmovalci: Murn 865, Hren 855 in Mrzlak 853.

Rezultat dvoboja: 4906:4707 za Pionirja.

(en)

Tudi na Dvoru bi radi zdravo vodo

Na krajevni konferenci SZDL na Dvoru so med drugim razpravljali tudi o komunalnih vprašanjih, ki jih bo treba rešiti. Med temi je vodovod, katerega gradnja bi bila pomembna za Dvor in vse okoliške vasi. Sedaj prebivalci teh krajev nimajo zdrave pitne vode in morajo uživati deževnico iz vodnjakov, ob večji suši pa se morajo zadovoljiti kar s Krko.

99 nagrad

Mnogo naših bralcev in naročnikov je spraševalo zadnje tedne: BOSTE LETOS SPET KAJ RAZPISALI? BO KAJ? No, pa smo se odločili: novoletno nagradno žrebanje bo, čeprav malo drugačno, kot smo ga bili vajeni zadnja leta. Marsikdo nam je svetoval tudi takole: »Samo stare naročnike upoštevajte, nas je veliko!« Drugi spet so vedeli povedati: »Letos žrebajte samo nove naročnike, tiste iz zadnjega leta! Nas je posebno veliko, dajte nam za to kakšno priznanje!« Eden nam je celo pisal: »Ker me lani niste dali v žreb in nisem nič dobil, odpovem Dolenjski list, ker sem užaljen . . .«

Vidite, takele prihajajo v našo upravo. Toda kako bi rešili vi vso reč tako, da bi bili vsi zadovoljni? Naklada znaša 19.530 izvodov na teden, od tega je skoraj 18.500 rednih naročnikov, ki prejemajo tednik na domači naslov — nagrad pa imamo 99 ali pa včasih 100! Nagrado prejme lahko res le tisti, ki je izžreban. Še vedno velja: sreča je opoteča . . .

Med našimi naročniki — verjetno pa tudi med bralci — prevladujejo ženske; zato smo letos izbrali tri prve nagrade, ki so namenjene predvsem našim zvestim bralkam:

HIMO HLADILNIK (75 litrov) — vreden 75.000 dinarjev

SESALEC ZA PRAH — vreden 30.000 dinarjev

JEDILNI SERVIS — vreden 10.000 dinarjev

in 96 KNJIŽNIH DARIL naših znanih domačih založb

Teh 99 nagrad bo posebna komisija, sestavljena iz vrst naših naročnikov, razdelila med tiste izžrebane naročnike, ki bodo pravočasno plačali polletno naročnino. Pismonoše bodo začeli pobirati naročnino za prvo polletje 1962 prve dni februarja; pripravite že zdaj 450 din, da boste prejemali naš tednik še naprej na svoj domači naslov, s tem pa boste hkrati sodelovali tudi v tradicionalnem novoletnem nagradnem žrebanju, ki ga prirejamo našim zvestim naročnikom. Prihodnji mesec bomo objavili, do kdaj mora biti vplačana naročnina za prvo polletje 1962. Naročniki izven Slovenije naj sami takoj pošljejo vsaj polletno naročnino, če želijo naš list še naprej nemoteno prejemati na dosedanji naslov. Položnice za plačilo naročnine imajo v današnji številki Dolenjskega lista!

PRI ŽREBANJU BODO SODELOVALI VSI NAŠI DOSEDANJI NAROČNIKI, seveda pa tudi vsi tisti ki si bodo Dolenjski list še naročili do dneva žrebanja in vplačali vsaj polletno naročnino!

BERIMO IN ŠIRIMO DOLENJSKI LIST!

OD 1. DECEMBRA 1962 DO 8. JANUARJA 1963:

1.127 NOVIH NAROČNIKOV

Še 270 novih naročnikov in bralcev je dobil naš pokrajinski tednik zadnjih 14 dni — in skoraj bi dosegli redno tedensko naklado 20.000 izvodov, če . . . Ta nesrečni »če«! Vsako leto se okrog novega leta naroči na časnik po več sto novih naročnikov, prav toliko pa jih žal domači tednik tudi odpove. Ta »bolezen« je verjetno nalezljiva, saj se ponavlja že vrsto zadnjih let. Tudi ta teden smo izgubili približno 300 starih naročnikov; mnogi med njimi so napovedali odpoved lista že lani v jeseni ali v začetku zime, mnogi pa prav zadnje dni. Temu ni všeč morda kak članek ali kritika, onemu spet ne oblika lista, tretji nam piše: »Odpovem se listu začasno; ko si bom spet premislil, ga znova naročim . . .« Zares, družina bralcev in prijateljev domačega pokrajinskega časnika bi štela te dni že 20.000 imen, če ne bi bilo nesrečnega »če« . . . No, saj še ni prepozno. Cela vrsta starih naročnikov bo že čez nekaj tednov spet pisala: »Znova se naročam na naš list . . .«, drugi ga bodo morda obnovili kasneje. Naša akcija za pridobivanje novih naročnikov pa teče naprej. Zadnjih 14 dni so bili najuspešnejši spet **pismonoše v novomeški, videmsko-krški, trebanjski in sevniški občini,** skupno stanje po dobrih 6 tednih pa je naslednje:

BREŽICE:	**97 novih naročnikov**
ČRNOMELJ:	**62 novih naročnikov**
METLIKA:	**44 novih naročnikov**
NOVO MESTO:	**402 nova naročnika**
TREBNJE:	**92 novih naročnikov**
SEVNICA:	**96 novih naročnikov**
VIDEM-KRŠKO	**212 novih naročnikov**
Razne pošte:	**112 novih naročnikov**
Inozemstvo:	**10 novih naročnikov**

Pošta Novo mesto je dobila do zdaj že 159 novih naročnikov, od tega **Vinko Dragman** 60, **Nace Pavec** 27 in **Jože Repše** 27; **pošta Videm-Krško** ima 61 novih naročnikov (Karel Gerška 17, Nace Boros 17 itd.); **pošta Leskovec pri Krškem** ima 46 novih naročnikov, od teh pa jih je kar 35 pridobila Anica Roštohar; **pošta Brežice** ima 38 novih naročnikov (Franc Glogovšek 11, Zvonko Brstovšek 10 itd.); **pošta Sevnica** je pridobila 30 novih naročnikov, **pošta Metlika** 30 itd.

Vse pošte, KO SZDL in sindikalne podružnice prosimo, da z zbiranjem novih naročnikov vneto nadaljujejo!

Prvenstvo šahovskega društva Novo mesto

V nadaljevanju prvenstva ŠD Novo mesto je presenetljivo Penko eno partijo izgubil, eno pa remiziral. Ker je tudi predtem pretrpel poraz proti Škriju, ima po 6. kolu samo 3,5 točke.

Podrobnejši rezultati 5. in 6. kola: Bartolj : Penko 1:0, Sitar : Fink 1:0, Kranjc : Radovanovič 0:1, Ilc : Tisu 0:1, Penko : Tisu remi, Adamič : Ilc 0:1, Škerlj : Kranjc 1:0, Bartolj : Sitar remi. Ostale partije so prekinjene ali odložene.

Po 6. kolu vodi Sitar s 4,5 točke pred Škerljem 4 (1), Bartoljem 4, Penkom 3,5, Radovanovičem 3 (2), Tisujem 3 (1), Ilcem 2 itd. — V drugi skupini je še nadalje v vodstvu Gajski.

OKRAJNO BRZOPOTEZNO PRVENSTVO

Ekipnega okrajnega brzopoteznega prvenstva se je udeležilo sedem ekip. Zmagala je ekipa Novega mesta, čeprav n igrala v najmočnejši postavi. Premagala je vse ekipe in nabrala 22 točk. Drugo mesto je doseglo moštvo Vidma-Krškega z 19 točkami, tretje in četrto mesto pa si delita Senovo in Črnomelj z 18 točkami. Sledijo: 2. ekipa Novega mesta z 11 točkami, Brežice z 10 točkami in gimnazija Novo mesto s 7 točkami.

Bolj razburljivo je bilo posamično prvenstvo, na katerem je nepričakovano zmagal mladi Branko Kmetec s Senovega. Igral je zelo lepo in dosegel kar 9 točk.

Vrstni red v finalu: Kmetec 9, Sitar in Škerlj po 8, Levičar in Rupar (oba Videm-Krško) 7,5, Borovnica (Videm-Krško) 7, Gajski in Mrvar 5, Bartolj 4, dr. Golež 3, inž Kurent (Videm-Krško) in Marko Picek 1 točko.

V finalu je igralo 7 igralcev iz Novega mesta, 4 iz Vidma-Krškega in 1 s Senovega.

V tolažilni skupini je zmagal Tisu s 4,5 točke pred Potrčem in Planincem (4), Matjašičem in Gazvodo (3) itd.

Zadnje okrajno prvenstvo je v celoti povsem uspelo.

■ Po zadnjih podatkih predstavlja izvoz iz koprskega okraja 19,7 odstotka celotnega izvoza iz Slovenije. Lanskoletni izvoz je dosegel vrednost nad 19,7 milijona dolarjev, kar je za 23 odstotkov več kot v letu 1961.

■ V Radencih so začeli graditi nov zdraviliški dom, ki bo veljal okrog 320 milijonov dinarjev. V njem bodo lepo in sodobno opremljeni prostori za ordinacije, v zgornjih nadstropjih pa bodo sobe za goste s 780 ležišči.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 11. I. — **Gregor**
Sobota, 12. I. — **Tatjana**
Nedelja, 13. I. — **Veronika**
Ponedeljek, 14. I. — **Srečko**
Torek, 15. I. — **Pavel**
Sreda, 16. I. — **Tomislav**
Četrtek, 17. I. — **Anton**

ZAHVALE

Ob smrti moje drage žene in tete

ANE ŠKEDELJ
iz Kota pri Semiču

sa iskreno zahvaljujem za številno spremstvo na njeni zadnji poti, organizacijam ZB, SZDL, ZD2, godbenikom in vsem, ki so mi v teh težkih dneh stali ob strani.

Alojz Škedelj, Jelka in sorodniki.

*

Ob izgubi naše drage mame

ALOJZIJE ŽURA
iz Sevnega

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na zadnji poti in ji poklonili cvetje, posebno pa sosedi Mariji Barbo za ves njen trud.

Žalujoči sinovi: Jože, Ivan in Lojze z družinami.

MALI OGLASI

UGODNO PRODAM POSESTVO z vsem inventarjem in živino, pol ure od postaje. Jože Perc, Kladje 21, p. Blanca.

OBVESTILO

V Dolenjskem listu od 1. januarja 1963 dalje ne bomo več objavljali preklicev izgubljenih zdravstvenih izkaznic. Vsak tak preklic mora biti objavljen po navodilih OZSZ v Uradnem listu LRS. Take preklice sprejema podružnica uprave Ljubljanskega dnevnika v Novem mestu, Glavni trg.

UPRAVA LISTA

PRODAM SKUPAJ ALI POSAMIČ zaradi starosti hišo z gospodarskim poslopjem in 9 ha zemlje blizu železniške in avtobusne postaje med Stražo in Novim mestom. Rajer, Loke 3, Straža.

PRODAM 7 MESECEV starega psa volčjaka. Naslov v upravi lista (1-63).

OPREMLJENO SOBO ODDAM dvema fantoma, če mi posodita 150.000 dinarjev. Naslov v upravi lista (7-63).

23. DECEMBRA 1962 sem od »Pionirja« do Glavnega trga izgubila žensko ročno uro »Darwil«. Poštenega najditelja prosim, da mi jo proti nagradi vrne na naslov: Jožefa Križman, Kurirska pot 5, Novo mesto.

GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejmem takoj. Pišite na naslov: Sonja Grošelj, Ljubljana, Sojerjeva 33.

PRODAM MALO RABLJEN 4-tonski gumi voz. Jože Strajnar, Ždinja vas 20, p. Otočec ob Krki.

31. DECEMBRA 1962 sem od železniške postaje Novo mesto do Bučne vasi izgubil moške usnjene rokavice. Poštenega najditelja prosim, da mi jih proti nagradi vrne na postajo LM Novo mesto ali v upravo Dolenjskega lista. (9-63).

Prodaja osnovnega sredstva

MIZARSKI PORAVNALNI STROJ delovne širine 32 cm, z vrtalno napravo in elektromotorjem 380 W in 0588 kW, prodamo. Prednost nakupa ima do 31. jan. 1963 družbeni sektor, zatem pa ga lahko dobe tudi zasebniki. Tekstilna tovarna **NOVOTEKS, Novo mesto.**

KINO

Brestanica: 12. in 13. I. švedski film »Pouk o ljubezni«. 16. I. francoski film »Velike družine«.

Brežice: 11. in 12. I. slovenski film »Minuta za umor«. 13. in 14. I. švedski film »V krempljih vohunov«. 16. I. italijansko-francoski film »Zgodilo se je v Rimu«.

Črnomelj: 11. in 13. I. japonsko-nemški film »Tisoč oči dr. Mabuze«, 15. in 16. jan. francoski film »Igre ljubezni«.

Kostanjevica: 13. I. angl. barvni film »Poda roko hudiču«.

Metlika: 12. in 13. I. ameriški film »Osameli maščevalec«. 16. I. nemški film »Kapetan iz Kepenika«.

Mokronog: 12. in 13.I. ameriški film »Toby Tyler«.

Novo mesto — »Krka«: od 11. do 14. I. italijanski barvni film »Ljubim, ljubiš«. Od 15. do 17. I. jugoslovanski film »Minuta za umor«.

Semič: 13. I. francoski film »Pustolovščine A. Lupina«.

Sevnica: 12. in 13. I. ameriški barvni film »Dober dan, žalost«. 16. I. francoski film »Prevaranti«.

Trebnje: 12. in 13. I. jugoslovanski film »Akcija«.

Žužemberk: 13. I. sovjetski film »Tuji otroci«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD MOKRONOG

Decembra ni bilo rojstev izven bolnišnice. Porok ni bilo.

Umrli sta: Marija Pleskovič, delavka iz Mokronoga, 72 let; Frančiška Mole, gospodinja iz Mokronoga, 77 let.

MATIČNI URAD GRADAC

Decembra je bil rojen en deček. Porok ni bilo.

Umrla sta: Janko Zupanič, gostilničar iz Gradca, 70 let, in Marija Pezdirc, užitkarica iz Otoka, 92 let.

MATIČNI URAD ČRNOMELJ

Decembra so bili doma rojeni 3 dečki in 2 deklici.

Poročili so se: Jožef Grahek, rudar, in Frančiška Zupančič, šivilja, oba iz Sel pri Otovcu; Peter Kobe, kmetovalec, in Ljudmila Kobe, gospodinja, oba iz Dol Radencev; Janez Željko, čevljar, in Antonija Gričar, šivilja, oba iz Loke; Jože Panjan, kmetovalec iz Brdarcev, in Marija Vranešič, kmetovalka iz Tribuč; Vilibald Toman, uslužbenec, in Frančiška Šuštaršič, učiteljica, oba iz Starega trga.

Umrli so: Katarina Požek, kmetovalka iz Gribelj, 79 let; Franc Schweiger, kmetovalec iz Črnomlja, 74 let; Gabro Vrlec, rudar iz Juranščine, 40 let.

MATIČNI URAD BREŽICE

Decembra ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Jože Vratič, krojaški pomočnik iz Brezine, in Ljudmila Hrastovšek, šivilja iz Zakota; Milan Kostič, kovinostrugar iz Kosovske Mitrovice, in Uršula Gašparin, uslužbenka iz Brežic; Stanislav Smajgl, elektroinstalater iz Brežic, in Jožica Savnik, uslužbenka iz Brezine; Alojzij Tičar, invalid iz Šentlenarta, in Kristina Železnik, pletilja iz Dol. Radulj; Franc Škaler, delavec iz Zagreba, in Antonija Černelč, delavka iz Brežic; Jože Koprivc, zidar iz Dednje vasi, in Terezija Krulc, uslužbenka iz Ljubljane; Dragan Stojadinov, oficir, in Andreja Petan, vzgojiteljica, oba iz Brežic; Franc Vogrinc, uslužbenec, in Ružica Lučič, študentka, oba iz Bukoška.

Umrli so: Karel Novak, upokojenec iz Brežic, 72 let; Anton Keller, upokojenec iz Šentlenarta, 76 let; Teodor Raktelj, upokojenec iz Trnja, 96 let.

MATIČNI URAD NOVO MESTO

V času od 24. decembra do 6. januarja je bilo rojenih 38 dečkov in 37 deklic.

Poročili so se: Štefan Brodar, mehanik iz Ragovega, in Dragotina Podržaj, učiteljica iz Šmihela; Julij Pezdir, žagar iz Črnomlja, in Ana Medic, delavka iz Otovca; Igor Osredkar, tekstilni tehnik, in Rozalija Pelko, šivilja, oba iz Ljubljane; Peter Vignjević, delavec iz Bojancev, in Marija Žvab, delavka iz Sel pri Otovcu; Franc Šuštaršič, delavec, in Metodija Smolič, delavka, oba iz Dol. Straže; Ivan Šavrič, delavec iz Prečne, in Ivanka Mesojedec, šivilja iz Češče vasi.

Umrli so: Jože Novinec, računovodja iz Dol. Toplic, 43 let; Vinko Markuš, delavec neznanega bivališča, 70 let; Franc Žagar, delavec iz Črnomlja, 72 let; Terezija Petric, gospodinja iz Grabrovca, 65 let; Ivan Vrban, kmet iz Dojutrovice, 41 let.

Iz novomeške porodnišnice

V preteklih štirinajstih dneh so v novomeški porodnišnici rodile: Francka Mihelčič iz Regrče vasi — Vinka, Jožefa Zupet iz Slepška — Mileno, Marija Kolar iz Birne vasi — Marinko, Marija Konte iz Lopate — Marjana, Karolina Bers iz Dolnjega Mraševega — Franca, Nežka Klepec iz Gradca — Nežko, Stanislava Zupančič iz Preske — Marijo, Jaga Mušič iz Podzemlja — Ano, Vida Gregorčič z Mirne — Simono, Marija Prijatelj iz Tržišča — Jožeta, Frančiška Perše iz Družinske vasi — Fani, Marija Sladič iz Zabrdja — Marico, Ljudmila Greznik iz Gor Nemške vasi — Miro, Valentina Kastelic iz Vinje vasi — Silvo, Ljudmila Vidmar z Broda — Mirana, Ana Hočevar iz Dolnjih Dol — Alojza, Fani Brezovar iz Gor. Kamenc — Franceta, Ana Gorenc iz Zaloga — Antona, Ljudmila Kosec iz Škocjana — Franca, Ana Puhek iz Pustega Gradca — Vinka, Marija Zelingar z Dolža — Jožeta, Ivanka Dernač z Senovega — Branka, Marija Legan iz Podgozda — Anico, Vera Smrekar iz Lukovka — deklico

Iz brežiške porodnišnice

V preteklih štirinajstih dneh so v brežiški porodnišnici rodile: Fanika Kosmat iz Savskega Marofa — dečka, Marija Zupan iz Kostanjka pri Zdolah — deklico, Marica Škrbec iz Laduča — deklico, Zlatka Blagušević iz Sel pri Brežicah — deklico, Antonija Tomše iz Sobenje vasi — dečka, Antonija Pacek iz Malega Mraševega — dečka. Hilda Cetin iz Mihalovca — Jožeta, Terezija Omerzo iz Brezine — Franca, Fanika Avsec iz Vidma-Krškega — Zlato, Barica Kodrič iz Nove vasi — Darjo, Marija Gramc iz Mrzlave vasi — Andrejo, Marija Gorenc z Bučke — Alenko, Ljudmila Gvozdič iz Brezine — Duška, Marija Lopatič iz Vukovega sela — Višnjo.

Trgovsko podjetje s tekstilom na debelo in drobno

»VELETEKSTIL« — Ljubljana

priporoča cenjenim potrošnikom, da si ogledajo zalogo v njegovi

poslovalnici v ČRNOMLJU.

Vsem cenjenim odjemalcem želimo uspešno in srečno novo leto 1963!

Službeno obvestilo Tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana

Tajništvo za notranje zadeve OLO Ljubljana obvešča, da bodo s 1. I. 1963 opravljali pooblaščeni občinski ljudski odbori Ljubljanskega okraja vse zadeve po Pravilniku o potnih listinah za prehod čez državno mejo (Ur. l. FLRJ št. 6-60) in po Pravilniku o prebivanju in gibanju tujcev (Ur. l. FLRJ štev. 9-59).

S tem dnem bodo za opravljanje teh poslov pooblaščene naslednje občine:

1. **Črnomelj** za območje ObLO Črnomelj in Metlika,
2. **Domžale** za svoje območje,
3. **Grosuplje** za svoje območje,
4. **Jesenice** za območje ObLO Jesenice in Radovljica,
5. **Kamnik** za svoje območje,
6. **Kočevje** za območje ObLO Kočevje in Ribnica,
7. **Kranj** za območje ObLO Kranj, Tržič in Škofja Loka,
8. **Litija** za svoje območje,
9. **Ljubljana-Bežigrad** za svoje območje,
10. **Ljubljana-Center** za svoje območje,
11. **Ljubljana-Moste-Polje** za svoje območje,
12. **Ljubljana-Šiška-Šentvid** za območje ObLO Šiška, Šentvid, Medvode,
13. **Ljubljana-Vič-Rudnik** za svoje območje,
14. **Novo mesto** za območje ObLO Novo mesto in Trebnje,
15. **Trbovlje** za območje ObLO Trbovlje in Hrastnik,
16. **Vrhnika** za območje ObLO Vrhnika, Logatec in Cerknica
17. **Zagorje** za svoje območje.

Državljani lahko vlagajo prošnje za vse navedene zadeve kot doslej na matičnih uradih po kraju njihovega stalnega prebivališča, kjer bodo prejeli tudi izgotovljene dokumente. — Za občino Ljubljana-Center se bodo te zadeve še nadalje opravljale v Kotnikovi ulici št. 6-I.

Posle v zvezi z maloobmejnim prometom, določene po blejskem in videmskem sporazumu, opravljata občini Kranj in Jesenice za območji pod t. 4 in 7.

Z istim dnem bodo pri pooblaščenih občinah pričele delati tudi **komisije za izpite voznikov motornih vozil.** Te bodo delovale za naslednja območja občin: 1. pri Obč. LO Jesenice za območje obč. LO Jesenice in Radovljica, 2. pri Obč. LO **Domžale** za Domžale in Kamnik, 3. pri ObLO **Kočevje** za Kočevje in Ribnico, 4. pri Obč. LO **Kranj** za Kranj, Škofjo Loko in Tržič, 5. pri Obč. LO **Logatec** za Cerknico in Vrhniko, 6. pri ObLO **Ljubljana-Center** za Center, Bežigrad, Moste, Polje, Šiško, Šentvid, Vič, Rudnik, Litijo, Grosuplje in Medvode, 7. pri ObLO **Novo mesto** za Novo mesto, Trebnje, Črnomelj, Metliko, 8. pri ObLO **Trbovlje** za Hrastnik, Trbovlje, Zagorje.

Kandidati za voznike motornih vozil vlagajo prošnje kot doslej na občini, kjer stalno prebivajo.

Iz pisarne tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana.

SPORED RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00

ČETRTEK, 10. JANUARJA: 8.20 Plesni ansambel Jožeta Privška. 9.25 Štirje dueti iz Massenetove »Manon«. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Radijska kmečka univerza — inž. Franjo Urlep: Ekonomika podružbljenja gozdne proizvodnje v zasebnem sektorju. 14.05 Štiri dežele — štirje orkestri. 15.30 Turistična oddaja. 17.05 Glasba iz Talijinega hrama. 18.30 Iz albuma Sergeja Rahmaninova. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Po svetu jazza.

PETEK, 11. JANUARJA: 8.40 Popevke se vrstijo. 9.45 Blaž Arnič: Kladivarji novega sveta. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — France Robida: Skladiščenje medu. 12.30 Sopransko arije iz Puccinijevih oper. 13.30 Od severnoameriških prerij do madžarske puste. 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 17.05 Naša zemlja v orkestralnih podobah. 18.30 Argentinske narodne pesmi. 18.45 Iz naših kolektivov. 20.00 Trije domači zabavni ansambli. 20.30 Štiristo let klavirske glasbe. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 12. JANUARJA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji. 9.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in zabavni orkester RTV Beograd. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Radijska kmečka univerza — inž. Franc Lomberger: Vzroki neuspehov v sadnih plantažah. 13.30 Veselo sobotno popoldne. 14.05 Arije iz francoski oper. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 17.05 Gremo v kino. 18.10 Nastopajo Zadovoljni Kranjci. 18.45 Okno v svet. 20.00 Novo v studiu 14. 21.00 Za konec tedna ples. 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 13. JANUARJA: 8.00 Mladinska radijska igra — Dušan Radović: Ladja maščevanja. 9.05 Jutranji simfonični spored. 10.00 Še pomnite, tovariši . . . Karel Kravcar: Takrat je zmrzovala celo obleka. 10.30 IV. zabavno-glasbena matineja. 11.50 Lepe melodije. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 13.30 Za našo vas. 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 15.30 Pol ure s slovenskimi opernimi pevci. 16.00 Humoreska tega tedna — Vlado Smeh: Krava, pacient Štefana Prakelja. 17.05 Hammond orgle. 18.30 Športna nedelja. 20.00 Izberite svojo melodijo. 22.15 Skupni program JRT — studio Ljubljana.

PONEDELJEK, 14. JANUARJA: 8.05 Zborovske skladbe Johannesa Brahmsa. 8.55 Za mlade radovedneže. 9.25 Pri treh hrvatskih glasbenikih. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Radijska kmečka univerza — inž. Franc Colnarič: Vinogradi na terasah. 13.30 Spored priljubljenih arij. 14.05 Blaž Arnič: Simfonija dela. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.20 Plesni orkestri naših radijskih postaj. 18.10 Operetni zvoki z našimi pevci. 18.45 Radijska univerza — prof. Drago Matanović: Razsvetljava stanovanjskih prostorov. 20.00 Skupni program JRT — studio Beograd.

TOREK, 15. JANUARJA: 8.05 Arije iz Ponchiellijeve opere »La Gioconda«. 9.25 Nekaj ritmov ob delu. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Radijska kmečka univerza — inž. Lojze Avšič: Jable — osrednji poskusni objekt poljedelstva in mehanizacije. 13.30 Enrique Granados in Antonin Dvořak. 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 15.30 V torek na svidenje. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.45 S knjižnega trga. 20.15 Radijska igra — Alphonse Daudet: Lek prečastitega očeta Levičnika. 21.35 Naš nočni kaleidoskop.

SREDA, 16. JANUARJA: 8.05 Svet v orkestralnih barvah. 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 10.15 Orkestralni odlomki iz popularnih oper. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.05 Radijska kmečka univerza — inž. Nada Puppis: Rezultati molznosti krav. 13.30 Za zabavo igrajo veliki zabavni orkestri. 14.35 Marijan Vodopivec: Pesmi moje domovine. 16.00 Vsak dan za vas. 18.25 Vlado Golob: Slovenske narodne in ponarodele pesmi za solo, zbor in orkester. 18.45 Ljudski parlament. 20.00 Eno uro z zabavno glasbo.

POLOŽNICE

prilagamo danes vsem našim naročnikom izven Slovenije. Prosimo, nakažite takoj vsaj polletno naročnino (450 dinarjev), če želite list nemoteno prejemati še naprej.

Naročnike iz inozemstva prosimo, da prav tako sami obnovijo naročnino.

UPRAVA LISTA

Za nami je 13 letnikov Dolenjskega lista, glasnika Socialistične zveze naše pokrajine, pred vami leži prva številka novega, 14. letnika. Že pred 14 dnevi smo se v »Novoletnem pomenku« pogovorili pravzaprav o vsem, kar je bilo treba povedati. Vidimo pa, da je treba nekatere stvari še ponoviti; mnogi nas namreč še vedno sprašujejo, če bo naš list ostal pri življenju.

Pokrajinske časnike je tako v Sloveniji kot drugod po državi rodila živa potreba, da bi bil naš delovni človek hitro in dobro obveščen o vsem, kar se dogaja krog njega in kar sam ustvarja. Že vrsto let nam vsakodnevna praksa potrjuje: BREZ OBVEŠČANJA NI SODELOVANJA. In še: brez dobrega obveščanja ne more biti kvalitetnega soodločanja in upravljanja!

Ob prvi številki 14. letnika

Socialistična zveza delovnih ljudi na našem področju si je v zadnjih 13 letih pripravila dobro orodje tako za svoje delo kot za delo sleherega našega občana: domači DOLENJSKI LIST se razvija v takega obveščevalca in sodelavca, kot ga v naši praksi potrebujemo. Visoka naklada lista — zdaj ga tiskamo 19.530 rednih izvodov na teden — in njegova razširjenost v sleherni vasi na Dolenjskem, v Beli krajini in Spodnjem Posavju potrjujeta, da imamo za naše potrebe prilagojeno množično obveščevalno sredstvo. Dobro se zavedamo, da smo pri vsem tem naredili še vse premalo, da bi kar največ občanov sodelovalo in soodločalo pri vseh družbenih zadevah. Marsikaj smo že dosegli, mnogo dela pa nas še čaka. Zato bo tudi letos naša glavna naloga: ljudem kar najbolj doživeto približati vse odtenke življenja in dogajanj, razvoja in težav vsake naše občine.

Politično vodstvo novega ljubljanskega in celjskega okraja je sklenilo, kot smo poročali že pred tremi tedni, da ostane Dolenjski list še naprej glasilo Socialistične zveze za celotno dosedanje področje bivšega novomeškega okraja. Iz vseh okrajev dobivamo še vedno nove naročnike, današnja številka pa vam s svojo vsebino tudi pripoveduje, da bomo poročali kakor doslej iz vseh naših občin. V bodoče bomo poročali tudi o vsem tistem, kar morajo vedeti naši bralci o delu in sklepih obeh okrajnih ljudskih odborov, okrajnih odborov SZDL in o vsem ostalem, kar nas zanima.

Naročnina za Dolenjski list ostane nespremenjena: 450 din za pol leta; za prvo polletje jo bodo že prihodnji mesec izterjali pismonoše po Sloveniji, naročnike izven LRS pa prosimo, da takoj sami pošljejo vsaj polletno naročnino.

Ostanimo zvesti domačemu pokrajinskemu tedniku! Podprimo ga z rednim plačevanjem naročnine, z oglasi in s potrebnimi ostalimi sredstvi, da se bo lahko razvil v zares učinkovito, vsestransko uporabno glasilo SZDL! Vodstva političnih organizacij in občinski ljudski odbori na našem področju pa morajo prav tako s svoje strani narediti vse, da bo list imel moralno in materialno podlago za uresničevanje svoje naloge: potrebujemo ga kot sredstvo množičnega obveščanja in socialističnega obveščanja vseh naših občanov. Vodilni ljudje teh organizacij in ljudskih odborov naj zato bolj kot doslej posredujejo svoje misli in načrte prek pokrajinskega tiska.

Lep pozdrav vsem starim in novim naročnikom, bralcem, sodelavcem in drugim prijateljem našega tednika!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Pismo iz Zadra

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Zadru, čestitajo in pozdravljajo za novo leto vse znance iz šentjanške, krške in novomeške okolice, domačim, bratom in sestram pa pošiljajo lep pozdrav! **Ivan Dremelj** iz Hrušice, **Franc Pavlin** iz Krškega, **Franc Lindič** iz Krmelja, **Vilko Matrošič** in **Jože Štangelj** iz Novega mesta.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1800 din — Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani